

Eșecul Nonviolentei

De la Primăvara Arabă la Occupy

Peter Gelderloos

Eșecul Nonviolentei

De la
Primăvara Arabă
la
Occupy

PETER GELDERLOOS

2013

Cuprins

Introducere: Nonviolența a pierdut dezbateră	5
1. Violența nu există	10
2. Recuperarea e modul în care pierdem	16
3. Revoluțiile din zilele noastre	20
Criza Oka	24
Zapatiștii	25
Mișcarea Pro-Democrație din Indonezia	26
A doua Intifadă	26
Primăvara Neagră din Kabylie	28
<i>Corralito</i> în Argentina	29
Ziua în care Lumea a spus nu Războiului	30
Revoluțiile Culorilor	31
"Revoluția albastră" din Kuwait și "Revoluția de cedru" din Liban	32
Revolte din Banlieue din 2005	32
Războiul apei și războiul gazelor din Bolivia	33
Revoluția lalelelor din Kârgâzstan	33
Rebeliunea din Oaxaca	34
Proteste CPE din 2006	34
Revoluția șofranului din 2007	35
Insurecția din 2008 din Grecia	35
Mitinguri Bersih	36
Greva generală din Guadelupa	37
Mișcarea studențească din Marea Britanie	38
Revoluția tunisiană	39
Revoluția egipteană din 2011	40
Războiul civil din Libia	40
Războiul civil sirian	41
Mișcarea 15M și grevele generale	42
2011 Proteste anti-austeritate în Regatul Unit	43
Revolte din 2011 din Anglia	44
Occupy	45
Proteste studențești din Chile din 2011-2013	45
Mișcarea Studențească din Quebec	46
Lupta Mapuche	47
O evaluare cumulativă	48
4. Revoluțiile Culorilor	53
5. Nonviolență Împotriva Dictaturii	59
6. Real Democracia Ya/Real Democracy Now(Democrație Reală Acum)	64

7. Controlarea Black Bloc-ului, Dispărând Ghetoul	69
8. Cine sunt Pacifiștii?	88
Gene Sharp	88
Armata Americană	92
Dalai Lama	93
George Soros	93
Bono și Bob Geldof	94
Chris Hedges	94
Rebecca Solnit	97
Muzicienii din mișcare	101
Judecătoarea Ann Aiken	103
Mark Kurlansky	104
Școala Veche	115
9. Acapararea Spațiilor pentru Relații Noi	118
10. O Diversitate de Metode	129
Avantajele unei diversități de tactici	129
Limitările unei diversități de tactici	130
Pericolul centralizării	130
Multe activități, multe viziuni	132
Respingerea instituțiilor care menajează conflicte	133
Locul nostru într-un conflict social	134
Descentralizarea luptelor	135
Organizând un protest vs. pregătind unul	136
Respectând pe cei alături de care protestăm	137
Să nu rănim ceilalți protestatari	140
Încălcări nonviolente ale respectului și solidarității	142
Tactici pașnice și combative împreună	144
Stări de spirit de luptă	145
Centralizarea mișcărilor	146
Tradiții de luptă	147
De la afinitate la complementaritate	149
Stând împreună împotriva represiei	149
Cum pașnicii pot beneficia de violență	151
Spații separate	151
Anexa A: Comentarii privind <i>Cum Nonviolența Protejează Statul</i>	154
Anexa B: Materiale despre nonviolență și o diversitate de tactici	162
PREAMBLE	162
RELAȚII CU MASS-MEDIA	162
Orientări privind nonviolența de la Veteranii pentru Pace	163
Însemnări din <i>a History on the Student Nonviolent Coordinating Committee</i>	163
Lucrări citate	165

When they poured across the border
I was cautioned to surrender,
this I could not do;
I took my gun and vanished.

[...]

“Oh, the wind, the wind is blowing,
through the graves the wind is blowing,
freedom soon will come;
then we’ll come from the shadows.

(Când au trecut granița
Am fost avertizat să mă predau,
ceea ce nu am putut face;
Mi-am luat arma și am dispărut.

[...]

”Oh, vântul, vântul bate,
prin morminte bate vântul,
libertatea va veni în curând;
apoi vom ieși din umbră.)

—Leonard Cohen, “*The Partisan*”

Introducere: Nonviolența a pierdut dezbaterea

Nonviolența a pierdut dezbaterea. În ultimii 20 de ani, din ce în ce mai multe mișcări sociale și rebeliuni împotriva opresiunii și exploatării au izbucnit în întreaga lume, iar în cadrul acestor mișcări oamenii au învățat încă o dată că nonviolența nu funcționează. Ei învață că istoriile de pretinse victorii ale nonviolenței au fost falsificate, că istoriile unor acțiuni specifice sau metode care ar putea fi descrise ca fiind nonviolente funcționează cel mai bine atunci când sunt complementate de alte acțiuni sau metode care sunt ilegale și combative. Ei învață că nonviolența exclusivă și dogmatică nu are nicio șansă de a realiza o schimbare revoluționară în societate, de a ajunge la rădăcinile opresiunii și exploatării și să dărâme pe cei care se află la putere.

În cel mai bun caz, nonviolența poate obliga puterea să schimbe măștile sale, să pună pe tron un nou partid politic și, eventual, să extindă sectoarele sociale care sunt reprezentate în elită, fără a schimba faptul fundamental că există o elită care conduce și beneficiază de pe urma exploatării tuturor celorlalți. Și dacă ne uităm la toate marile rebeliuni din ultimele două decenii, de la sfârșitul Războiului Rece, se pare că nonviolența poate produce această schimbare cosmetică doar dacă are sprijinul unei părți largi a elitei - de obicei, mass-media, autoritățile, bogății și cel puțin o parte a armatei, deoarece nonviolența nu a fost niciodată capabilă să reziste la întreaga forță a statului. Atunci când disidenții nu au acest sprijin din partea elitei, nonviolența strictă pare ca fiind cea mai sigură cale de a ucide o mișcare, ca atunci când nonviolența pură a dus la prăbușirea totală a mișcării anti-război în 2003¹, sau o nonviolență forțată a dus la prăbușirea mișcării studentești din Spania în 2009².

În zeci de noi mișcări sociale din întreaga lume, oamenii au ieșit în stradă pentru prima dată gândindu-se că nonviolența este calea, pentru că, contrar afirmațiilor multor pacifiști, societatea noastră ne învață că, deși violența poate fi acceptabilă pentru guverne, oamenii de jos, care doresc să schimbe lucrurile, trebuie să fie întotdeauna nonviolente. Acesta este motivul pentru care, de la Mișcarea Occupy din SUA la mișcarea de ocupare a piețelor din Spania până la mișcarea studentească din Marea Britanie, zeci de mii de oameni care participau la o luptă pentru prima dată în viața lor, care știau doar despre revoluție și rezistență de la televizor sau din școlile publice (adică din mass-media sau de la guvern) au crezut în proporție covârșitoare în nonviolență. Și în întreaga lume, experiența i-a învățat pe mulți dintre acești oameni că se înșelau, că pacifiștii, împreună cu mass-media și guvernul îi mințiseră, și pentru a schimba ceva, trebuiau să riposteze.

---

¹ Acest argument este documentat în *Cum Nonviolența Protejează Statul*. În concluzie, organizațiile nonviolente au prezis, după cele mai mari proteste pe care le-a văzut vreodată lumea, că metodele lor pașnice vor împiedica războiul. Când s-a dovedit că s-au înșelat, mulți oameni care au crezut în acest model nonviolent de schimbare au devenit dezamăgiți și au renunțat, în timp ce alți oameni au devenit frustrați de aplicarea nonviolenței și de caracterul de paradă și de autocompătimire al mișcării, precum și de refuzul acesteia de a-și exprima furia față de omorul în masă sau de a tolera sabotarea efortului de război. Mișcarea a făcut implozie și a dispărut cu o viteză spectaculoasă.

² În Spania, liderii studenților autoproclamați au împiedicat o discuție despre o diversitate de tactici și au expulzat fizic studenții care au încercat să se mascheze sau să practice autoapărarea în cadrul protestelor. Aceștia au organizat o serie de proteste uriașe și ocupări de universități ca răspuns la privatizarea învățământului superior, iar după cel mai mare dintre aceste proteste, strict nonviolente, mișcarea a dispărut rapid (până când a reapărut cu o grevă și revolte trei ani mai târziu). După ce ocupanții universităților din Barcelona au fost evacuați, o parte dintre studenți au folosit acțiunea directă și tacticile combative pentru a ocupa o clădire goală din centrul orașului și a înființat o "Universitate liberă". Spațiul pentru autoorganizare și educație alternativă a fost câștigat doar pentru că unii studenți au decis să practice tactici combative de stradă. Datorită acestei experiențe ilegale, mișcarea studentească a fost menținută în viață, iar liderii autoproclamați nu mai dețineau controlul asupra ei atunci când a reapărut în 2012.

Acesta a fost un proces de învățare colectivă care a avut loc în întreaga lume, iar direcția acestui proces a fost aproape peste tot de la nonviolență la o diversitate de tactici - ideea că nu putem impune o limitare a tacticilor sau o singură metodă de de luptă asupra unei întregi mișcări, că trebuie să putem alege dintr-o serie de metode de luptă. gamă largă de tactici, că luptele sunt mai robuste atunci când o astfel de varietate de tactici sunt prezente, și că toată lumea trebuie să decidă pentru ei înșiși cum să lupte (tacticile pașnice, prin urmare, sunt incluse în cadrul unei diversități de tactici, în care nonviolența exclude toate celelalte tactici și metode).

În urmă cu opt ani, au existat dezbateri frecvente între susținătorii nonviolenței și susținătorii unei diversități de tactici. În toamna anului 2004, am scris *Cum Nonviolența Protejează Statul*, una dintre mai multe polemici similare apărute la acea vreme (în argumentele pe care le aduc în acea carte, precum și criticile la adresa ei, sunt prezentate în anexă). În climatul mișcării antiglobalizare, care era puternic înclinată spre nonviolență datorită dispariției sau a instituționalizării mișcărilor sociale care ne-au precedat și datorită participării masive a ONG-urilor, dezbaterile s-au simțit ca un drum în urcuș, deși cei mai mulți dintre noi au fost ajutați și inspirați de descoperirea sau republicarea unor texte din generațiile anterioare de luptă, precum Ward Churchill *Pacifism as Pathology* sau Frantz Fanon *The Wretched of the Earth*.

În acea perioadă, susținătorii nonviolenței ieșeau frecvent din turnurile lor de fildeș pentru a dezbate cu adeptii unei diversități de tactici. Dar, în anii care au trecut, ceva s-a schimbat. În întreaga lume au avut loc insurecții, în timp ce mișcările nonviolente s-au dovedit a fi născute moarte sau falimentare din punct de vedere moral (vezi capitolul 3). Chiar și în limitele mișcării antiglobalizare, cea mai puternică și comunicative proteste au fost cele care s-au organizat în mod deschis pe baza unei diversități de tactici, în timp ce rebeliunile din cadrul Sudului Global care au menținut mișcarea în viață nu au fost nici pe departe pacifiste.

Mulți dintre susținătorii nonviolenței se bazau pe o istorie bogată, deși oarecum defectuoasă, a mișcărilor pașnice pentru schimbare, cum ar fi mișcarea de solidaritate latino-americană din SUA sau mișcările antimilitariste și antinucleare din Europa. Dar multe dintre acești pacifiști mai vechi și cu principii mai vechi au dispărut, în timp ce cei care au rămas activi abia dacă au fost prezenți la apariția noilor mișcări nonviolente de masă. În fața înfrângerilor sale, nonviolența s-a hrănit nu din experiența mișcărilor sociale, care au sfătuit în mod repetat împotriva ei, ci s-a ancorat mai degrabă cu sprijinul mass-mediei, al universităților, al binefăcătorilor bogați și al guvernelor însele (a se vedea capitolul 8). Nonviolența a devenit din ce în ce mai mult exterioară mișcărilor sociale și impusă acestora.

Pe măsură ce acest lucru s-a întâmplat, dezbaterile directe între ideea de nonviolență și cea a unei diversități de tactici a devenit din ce în ce mai rară. Criticile la adresa nonviolenței care au fost publicate în acei ani aduceau o serie de argumente care ar trebui să fie infirmate sau recunoscute pentru ca orice dezbateri onestă să continue. Acestea includ:

- acuzația că adeptii nonviolenței, în colaborare cu statul, au falsificat istoria mișcării împotriva războiului din Vietnam, a luptelor pentru drepturile civile din SUA și a mișcării pentru independență din India pentru a prezenta mișcări care au folosit o diversitate de tactici ca fiind nonviolente, și pentru a face ca o victorie parțială sau limitată să pară o victorie deplină;

- argumentul că statul a fost capabil să împiedice mișcarea de la obținerea unei victorii depline, atât în cazul drepturilor civile, cât și în cel al independenței indiene, datorită rolului pacifiștilor în dialogul cu statul și atacându-i pe ceilalți membri ai mișcării care au folosit metode mai combative;
- faptul că susținătorii nonviolenței, în special cei care sunt albi și din clasa de mijloc, au editat puternic învățăturile lui Martin Luther King Jr. și Gandhi pentru a elimina propriile procese de învățare ale acestor figuri și radicalizarea lor în anii următori, precum și pentru a reduce la tăcere criticile lor la adresa aliaților progresiști albi sau sprijinul lor pentru mișcările non-pacifiste, inclusiv revoltele urbane și mișcările de eliberare armată;

- documente privind încurajarea de către guvern, poliție și mass-media a nonviolentei în cadrul mișcărilor sociale, inclusiv documente de strategie guvernamentală care arată că statul preferă să se confrunte cu o mișcare pașnică decât cu o mișcare combativă; –dovada paternalismului și a rasismului organizațiilor nonviolente față de luptele oamenilor săraci și ale persoanelor de culoare;
- argumentul că instituțiile guvernamentale și de afaceri sunt imune din punct de vedere structural la o ”schimbare a inimii” și că, din punct de vedere istoric, o rezistență strict non-violentă nu a provocat niciodată o revoltă masivă din partea armatei, a poliției sau a altor instituții, așa cum a făcut-o rezistența combativă sau diversă;
- o listă lungă de câștiguri obținute de mișcări care au folosit o diversitate de tactici;
- argumentul conform căruia ”violența” este o categorie intrinsec ambiguă care permite mai multă manipulare analitică decât precizie;
- argumentul că cele mai multe dintre presupusele probleme legate de violența revoluționară sunt, de fapt, probleme care pot fi atribuite mișcărilor autoritare care folosesc violența și nu mișcărilor antiautoritare care folosesc violența³.

Cu toate acestea, susținătorii nonviolentei din ultimii ani nu au recunoscut aceste critici, nici pentru a le respinge, nici pentru a le revizui. propriile lor poziții. Ei continuă să repete clișeele, să repete dezinformarea, declarațiile generale și menționarea lui Gandhi și King care au stârnit criticile de la început. Dar, de cele mai multe ori evită cu totul orice comunicare directă. În mișcări sociale din întreaga lume, aceștia au început să răspândească afirmația conform căreia Black Bloc, în special, sau a revoluționarilor mascați, în general, sunt polițiști provocatori și agenți guvernamentali. Nu contează că în fiecare dintre numeroasele țări în care a fost făcută această acuzație ieftină, există tovarăși în mișcările sociale care pledează în favoarea autoapărării împotriva poliției, de a prelua străzile și de a sparge bănci; nu contează că au publicat deja explicații ale acțiunilor lor și că ar fi dispuși să se așeze la masă cu cei de la altă opinie pentru a dezbate aceste lucruri; și nu contează că mulți dintre ei și-au dedicat viața mișcărilor sociale timp de ani de zile - nu doar la sarcina de a ataca băncile, ci și solidarității în toate formele sale, precum și la multe tipuri de creație și auto-organizare.

Din ce în ce mai des, susținători fără scrupule ai nonviolentei au răspândit acuzația, adesea fără nicio dovadă, că alți membri ai unei mișcări sociale sunt provocatori ai poliției, și au făcut acest lucru tocmai pentru că se tem de a dezbate. Ei trebuie să le răpească adversarilor lor orice legitimitate și să împiedice spectatorii la dezbateri să-și dea seama că există într-adevăr vreo dezbateri, că mișcările sociale conțin convingeri contradictorii și practici conflictuale. Și prin răspândirea unor zvonuri false de infiltrare și de divizarea mișcării, îi expun pe cei pe care îi acuză la violență, fie că este vorba de violența arestării, fie de violența colegilor protestatari. În mai multe rânduri, poliția a urmărit și a arestat pe acei ”protestatari răi” care sunt acuzați că sunt infiltrați în scopul de a-și reabilita numele. Susținătorii nonviolentei au ajutat adesea poliția în identificarea ”protestatarilor răi”⁴. Și după ce organizarea sau participarea la dezbateri pe tema nonviolentei peste o sută de ori în Europa și în America de Nord și de Sud, sunt convinși că aceia care și-au atacat cel mai des fizic colegii protestatari au fost susținători ai nonviolentei. Acest lucru este cu siguranță confirmat de ceea ce am văzut cu ochii mei. Episodul s-a derulat de atât de multe ori încât a și-a pierdut toată ironia umoristică: susținătorii ai nonviolentei atacând pe cei cu care nu sunt de acord pentru că nu folosesc tactici pașnice.

A fost o vreme când singurii oameni suficient de necinstiți încât să arunce cu acuzația că Black Bloc sau alți protestatari mascați sunt infiltrați de poliție erau stalinistii. Acum, acest lucru a devenit un

³ Toate aceste argumente sunt explicate pe larg și documentate în *Cum Nonviolenta Protejează Statul*.

⁴ Un site web, violentanarchists.wordpress.com, conține zeci de exemple din mai multe țări din întreaga lume, care arată cum sunt aduse acuzații de provocatori împotriva anarhiștilor, fără dovezi sau cu dovezi contradictorii, cum mass-media mainstream promovează adesea aceste zvonuri și cum aceste zvonuri au dus uneori la arestarea unor persoane.

argument de bază, nu numai de către nebunii conspirației, ci și de către pacifiștii care revendică mantia lui Gandhi și King. Minciunile și manipulările sunt un resort a celor care au pierdut un argument, dar nu au decența de a recunoaște acest lucru.

În mișcarea de ocupare a pieței din Spania, liderii autoprocamați au impus respectarea strictă a nonviolentei, interzicând chiar și blocarea străzilor sau vopsirea băncilor, și au boicotat orice dezbateri pe această temă. În Barcelona, aceștia au făcut chiar și dispărut documentele când anarhiștii au încercat să rezerve sistemul de sonorizare pentru a organiza o astfel de dezbateri. Iar în timpul Occupy, o serie de jurnaliști mainstream care s-au dat drept prieteni ai mișcării au publicat denunțuri pline de manipulari și dezinformări într-o încercare de a criminaliza o parte a mișcării.

Când unul dintre acești jurnaliști, Chris Hedges de la The New York Times, a stat la masa de dezbateri cu un membru al Crimethinc⁵, acesta s-a contrazis în mod repetat, a negat unele dintre argumentele pe care le-a prezentat în infamul său articol și s-a dovedit incapabil să înțeleagă că violența este un construct social care se aplică unor forme de rău, dar nu și altora, adesea în funcție de faptul că un astfel de rău este considerat normal în societatea noastră. Atunci când unii susținători ai nonviolentei au încălcat principiile unității și și-au denunțat colegii protestatari după demonstrațiile împotriva Jocurilor Olimpice de la Vancouver, unul dintre ei a dezbătut ulterior Harsha Walia de la "No One is Illegal" și a fost bătut zdravăn⁶.

Cei mai mulți susținători ai nonviolentei au fost mai inteligenți și au evitat orice condiții de egalitate. Ei nu au ales terenul mișcării însăși, deoarece experiențele colective le demonstrează în mod repetat că se înșală. În schimb, ei s-au îndreptat spre elită și au obținut sprijin din partea sistemului însuși. Editurile mainstream, cu scop lucrativ, își tipăresc cărțile cu milioanele, într-un flux de titluri care crește pe măsură ce mișcările sociale combative câștigă tot mai mult teren. Mass-media mainstream, cu scop lucrativ, acordă interviuri activiștilor nonviolentei, în timp ce îi demonizează pe cei așa-numiți violenți. Profesorii universitari și angajații ONG-urilor care trăiesc din subvenții de la guvern sau de la donatori bogați (și care trăiesc din belșug, în comparație cu noi, cei care ne câștigăm existența lucrând în restaurante și baruri, furând din magazine, predând în școlile publice, conducând taxiuri, făcând muncă temporară sau muncă sexuală sau oferindu-se voluntari pentru experimente medicale), tind, de asemenea, să meargă de partea nonviolentei, aducând cu ei o gamă consistentă de resurse instituționale.

Toate aceste resurse copleșesc micile site-uri de contrainformare, posturile de radio pirat și presa independentă a mișcării, formată numai din voluntari. Pentru fiecare carte pe care noi o tipărim, adesea tăind și legând manual, ei pot tipări o mie de cărți. Adepții nonviolentei au ales, încă o dată, să lucreze fără scrupule cu și pentru sistem într-un pact faustian, beneficiind de resurse, securitate economică, siguranță în fața represivității și chiar de faimă, dar fără îndoială: ei s-au dezvăluit ca fiind corupți din punct de vedere moral. Cu cât te apropii mai mult de structurile do-it-yourself, auto-organizate și finanțate de mulțimi ale mișcărilor noastre pentru revoluție și cu cât te scufunzi mai mult în stradă, în luptele celor care luptă pentru propriile vieți, cu atât este mai probabil să găsești sprijin pentru o diversitate de tactici. Și cu cât te apropii mai mult de ong-uri, de editurile corporatiste, de mass-media mainstream sau de "alternativele" finanțate din fonduri bogate, de universitățile de elită, de carierişti conștienți de mass-media și de sălile bogăției și ale privilegiilor, cu atât mai mult ai șanse să găsești un sprijin strict pentru nonviolenta exclusivă.

Nonviolenta a eșuat la nivel global. S-a dovedit a fi un mare prieten al guvernelor, al partidelor politice, al departamentelor de poliție și al ONG-urilor și un trădător al luptelor noastre pentru libertate, demnitate și bunăstare. Marea majoritate a susținătorilor săi au părăsit corabia pentru a se alinia presei, statului sau binefăcătorilor bogați, folosind orice truc ieftin, manipulare sau formă de violență (cum ar fi atacarea colegilor protestatari sau ajutarea polițiștilor să efectueze arestări) care le vine la îndemână pentru a câștiga concursul, chiar dacă aceasta înseamnă divizarea și moartea mișcării. Mulți s-au dovedit a fi oportuniști, politicieni sau carierişti. Iar o minoritate cu principii, care a rămas de

⁵ <http://www.crimethinc.com/blog/2012/09/17/post-debate-debrief-video-and-libretto/>

⁶ Transcrierea părții lui Harsha Walia din dezbateri și un link către o înregistrare video a întregii dezbateri pot fi găsite la adresa <http://riselikelions.net/pamphlets/14/10-points-on-the-black-bloc>.

fapt fidelă mișcărilor lor istorice, încă nu a răspuns pentru eșecurile din trecut sau pentru slăbiciunile actuale.

Ca răspuns la *Cum Nonviolența Protejează Statul*, au existat câțiva susținători de principiu ai nonviolenței (care au scris în Fifth Estate sau pe Richmond Indymedia, de exemplu) care au criticat tonul cărții, dar au acceptat multe dintre critici și au invitat alți pacifiști să o citească pentru a se împăca cu anumite greșeli.

Și în această carte susțin o diversitate de tactici. La modul cel mai elementar, conceptul de diversitate a tacticilor nu este altceva decât recunoașterea faptului că există diferite metode de luptă una lângă alta. Scopul meu nu este de a-i face pe ceilalți să gândească la fel ca mine sau să susțină exact aceleași tactici și metode ca și mine. Pentru mine, nu numai că este de neconceput ca o mișcare să conțină o omogenitate a metodelor, dar este și de nedorit. Nu este altceva decât autoritarism să cenzurezi o mișcare pentru schimbare socială astfel încât toți ceilalți să folosească aceeași metodă ca și noi. De aceea, consider că nonviolența - adică încercarea de a impune metode nonviolente la nivelul unei întregi mișcări⁷ - este autoritară și aparține statului. Din același motiv, nu vreau să impun altora metodele mele. Și chiar dacă acest lucru s-ar putea face prin forța pură a rațiunii, convingând pur și simplu pe toată lumea (și nu s-ar putea, pentru că niciun grup uman nu gândește vreodată cu aceeași minte, și mă bucur pentru asta), ar fi o greșală gravă. Nu putem ști niciodată dacă analizele și metodele noastre sunt greșite, decât uneori cu ajutorul retrospectivului. Mișcărilor noastre sunt mai puternice atunci când folosesc metode și analize diverse, iar aceste poziții diferite se critică reciproc.

Aceia dintre noi care au încercat să creeze o luptă mai conflictuală s-au înșelat adesea, iar uneori am fost ajutați de criticile celor care sunt mai atrași de vindecare și reconciliere decât de conflict. Dar acest tip de critică și sprijin reciproc este posibil doar dacă cei care astăzi se separă ca pacifiști decid fără echivoc să fie mereu alături de cei care luptă și mereu împotriva puterilor care oprimă.

Scopul meu cu această carte nu este de a converti sau de a delegitima fiecare persoană care preferă nonviolența. În cadrul unei lupte care folosește o diversitate de tactici, există loc pentru cei care preferă metodele pașnice, atâta timp cât nu încearcă să scrie regulile pentru întreaga mișcare, atâta timp cât nu colaborează cu poliția și cu celelalte structuri de putere și atâta timp cât acceptă că alte persoane din cadrul luptei vor folosi alte metode, în funcție de situația și preferințele lor. De asemenea, ar fi de ajutor dacă ar recunoaște eșecurile istorice ale nonviolenței, dar aceasta este doar o preocupare a lor dacă doresc să dezvolte metode nonviolente eficiente, care trebuie într-adevăr luate în serios, în contrast cu formele goale și confortabile de nonviolență care au predominat în ultimele decenii.

Și în timp ce orice luptă care nu încearcă să impună omogenitatea trebuie să accepte existența unei diversități de tactici, nu doresc să dau nimănui impresia că noi, în mod colectiv, am făcut o treabă bună în construirea acestei lupte sau că modelul diversității de tactici este adecvat nevoilor noastre. Avem nevoie de lupte sociale mult mai puternice dacă vrem să învingem statul, capitalismul, patriarhia - toate forțele care ne oprimă și ne exploatează - pentru a crea o lume bazată pe ajutor reciproc, solidaritate, asociere liberă și o relație sănătoasă cu pământul și între noi. În acest scop, voi încheia vorbind despre luptele care au dezvăluit noi direcții promițătoare și despre cum putem trece dincolo de o diversitate de tactici, astfel încât diferite metode de luptă să se completeze reciproc în mod critic și respectuos.

---

⁷ Acesta nu este în niciun caz un strawman: nonviolența este exprimată în mod predominant nu ca idee că uneori ar trebui să folosim tactici pașnice, ci ideea că o mișcare trebuie să fie nonviolentă în întregime. "Un angajament de 99% față de nonviolență nu este suficient", după cum au spus unii. Conceptul în esență presupune o divizare a tuturor acțiunilor pe baza categoriei de "violență", o convingere că acțiunile non-violente sunt superioare și că acțiunile violente, chiar și în cantitate mică, vor corupe sau polua mișcarea în ansamblu. A fi un susținător al nonviolenței nu înseamnă a prefera pur și simplu pacea, ci să te înscrii în poliția păcii și să încerci să determini cursul întregii mișcări

1. Violența nu există

Poate că cel mai important argument împotriva non-violenței este că violența, ca și concept, este ambiguă până la a fi incoerentă. Este un concept care este predispus la manipulare, iar definiția sa este în mâinile mass-mediei și ale guvernului, astfel încât cei care își bazează lupta pe încercarea de a o evita vor lua mereu indicații și vor urma exemplul celor aflați la putere.

Pur și simplu, violența nu există. Ea nu există. Este o categorie, o construcție umană în care alegem să plasăm o gamă largă de acțiuni, fenomene, situații și așa mai departe. "Violența" este tot ceea ce persoana care vorbește în acel moment decide să descrie ca fiind violent. De obicei, aceasta înseamnă lucruri care nu le plac. Ca urmare, utilizarea categoriei "violență" tinde spre ipocrizie. Dacă mi se face mie, este violent. Dacă este făcută de mine sau în beneficiul meu, este justificată, acceptabilă sau chiar invizibilă.

În ultimii opt ani, am organizat sau am participat la zeci de ateliere de lucru pe tema nonviolentei. Ori de câte ori pot, le cer oamenilor să definească "violența". Ceea ce este curios este că niciun grup de oameni, fie că sunt cinci sau o sută, nu a căzut vreodată de acord asupra definiției. Și nu vorbim de un eșantion aleatoriu al populației, ci de grupuri relativ omogene care participă la mișcări sociale, care locuiesc în același oraș și care adesea se cunosc între ei sau, în câteva cazuri, de o asociație de cartier sau de un grup de studiu. Cu excepția unei clase universitare ocazionale, vorbim despre un grup auto-selectat de persoane care vin la o discuție critică sau de susținere a nonviolentei. Și chiar și în acest eșantion restrâns, nu există un consens cu privire la ceea ce înseamnă de fapt violența.

Uneori, încercam să le scot la iveală cerându-le oamenilor să se ridice în picioare sau să ridice mâna dacă ei consideră că o anumită acțiune sau situație este violentă. Apoi am numit cazuri precum: "un protestatar care lovește un polițist care încearcă să aresteze pe cineva", "spargerea geamurilor unei bănci care evacuează oamenii din casele lor", "cumpărarea și consumul de carne crescută în fabrică", "cumpărarea și consumul de soia crescută în fabrică", "o persoană care ucide pe cineva care încearcă să o violeze", "a purta o armă în public", "a-ți plăti impozitele", "a conduce o mașină", "poliția care evacuează pe cineva din casa sa", "a face un polițist să se simtă bine în legătură cu munca sa", "un prădător care ucide și mănâncă prada", "un fulger care ucide pe cineva", "închisoarea" și așa mai departe.

După ce am făcut acest exercițiu de zeci de ori, am observat câteva tipare clare. În primul rând, așa cum am menționat deja: nu a existat niciun acord. Dar și mai interesant a fost ceea ce s-a întâmplat dacă le-am cerut oamenilor să închidă ochii în timp ce răspundeau. Dacă nu puteau vedea cum răspund colegii lor, exista o divergență și mai mare. Dacă oamenii aveau ochii deschiși, majoritatea întrebărilor aveau o majoritate clară care descria cazul ca fiind "violent" sau "nu violent". Dacă aveau ochii închiși, mult mai multe cazuri erau împărțite clar la mijloc (această divergență era și mai evidentă dacă le ceream oamenilor să se poziționeze pe un spectru, în loc să dea un simplu da sau nu). Cu alte cuvinte, "violența" nu este neapărat o categorie definită în mod rezonabil, ci mai degrabă una definită de reacțiile semenilor noștri. Ceea ce este considerat normal sau acceptabil este mult mai puțin probabil să fie definit ca fiind violent, indiferent de cât de mult rău ar putea provoca.

Un lucru pe care criticii nonviolentei îl spun de mult timp este că nonviolenta ascunde violența structurală sau violența statului, însă acest tip de violență, și nu revoltele sau luptele de eliberare, este cel care face mult mai mult rău oamenilor din întreaga lume. Prin urmare, nu a fost o surpriză faptul că

mulți oameni, mai ales în afara Statelor Unite¹, au considerat că este violent ca cineva să poarte o armă în public, în timp ce aproape nimeni nu a considerat că a lucra ca polițist este un act violent, chiar dacă a fi polițist înseamnă, printre altele, a purta o armă în public. Cu alte cuvinte, categoria de violență face invizibilă forța legală a poliției, în timp ce evidențiază pe oricine se împotrivesc acestui loc comun. Iată de ce spunem că nonviolența privilegiază și protejează violența statului. Acesta este motivul pentru care cele mai respectate și mai vechi organizații pacifiste vor interzice oamenilor să vină înarmați la demonstrațiile lor (chiar și înarmați cu lucruri la fel de inofensive precum bastoane sau căști), dar nu vor face niciun demers pentru a dezarma poliția, pe care o invită adesea să le supravegheze protestele. Și acesta este motivul pentru care poliția, la rândul ei, încearcă să îndemne protestatarii și organizațiile de protest să fie nonviolente, să publice coduri de conduită nonviolente și să expulzeze sau să ajute la arestarea oricărui "protestatar rău" care nu respectă legea².

Doar persoanele care sunt implicate în cauze radicale sau care au experimentat-o direct au tendința de a vedea răul structural ca pe o violență. Oamenii dintr-o clasă de colegiu obișnuită nu identifică plata impozitelor sau cumpărarea de haine fabricate într-un sweatshop ca fiind violente. Persoanele care au fost evacuate sau participanții la un grup care luptă împotriva evacuărilor vor identifica o evacuare ca fiind violentă. Activiștii pentru drepturile animalelor vor identifica consumul de carne ca fiind violent. Susținătorii micilor fermieri sau ai pădurilor tropicale vor identifica soia ca fiind violentă. Aproape nimeni nu va identifica conducerea unei mașini ca fiind violentă, chiar dacă, în termeni obiectivi, este elementul de pe listă care a cauzat și va cauza cele mai multe decese, fără îndoială.

Dar violența naturală? Cum rămâne cu răul cauzat de vreme, de prădători, de lipsa prădătorilor, de simplul fapt cu care atât de mulți oameni încă nu s-au împăcat, și anume că toată lumea moare? Cât de mult datorează conceptul de "drept la viață" moralei creștine, fondată pe ideea că viețile noastre aparțin lui Dumnezeu și nu nouă? Care este relația dintre această teamă de violență și teama de naturalețea și inevitabilitatea răului și a morții? Separarea categorică a răului inevitabil în natură și a răului cauzat de oameni este inextricabilă dintr-o separare a oamenilor de mediul lor, atât din punct de vedere filozofic, cât și material. Câtă suferință este cauzată de această separare?

Violența înseamnă a provoca rău? Dacă participăm la o structură non-voluntară (cum ar fi statul sau piața capitalistă) care torturează, ucide sau subalimentează milioane de oameni, suntem noi scutiți, doar pentru că ne vom confrunta cu consecințe negative în cazul refuzului (de a plăti impozite, de a ne angaja în orice schimb pe piață, deoarece, să recunoaștem, chiar dacă cumperi verde, orice activitate economică alimentează activitatea economică globală)?³ Acest lucru ar însemna să ne batem joc de nonviolență, dacă cei care ripostează împotriva structurilor de opresiune sunt considerați mai răi decât cei care le acceptă pasiv. Și dacă complicitatea cu structurile violente trebuie, de asemenea, să fie definită ca fiind violentă, atunci câtă rezistență ni se cere pentru a nu fi violenți? Dacă participăm la un protest o dată pe an, care după mai bine de treizeci de ani nu a reușit să închidă nici măcar o școală militară, putem

¹ Acest detaliu este extrem de semnificativ, deoarece arată că, dacă ceva este legal și, prin urmare, normalizat de către stat, este mai puțin probabil să fie considerat violent: în SUA, purtarea unei arme în public este legală, în timp ce în Europa și America de Sud, în general, nu este.

² În *Cum Nonviolența Protejează Statul*, documentez manualele poliției, memorandumurile FBI, experții militari în contrainsurgență și studiile poliției care arată încercările statului de a convinge mișcările sociale să fie nonviolente sau evaluările conform cărora o mișcare populară nonviolentă este mai puțin amenințătoare decât o mișcare populară armată. Un exemplu mult mai recent a avut loc după greva generală din 29 martie 2012 din Spania, care a dus la puternice revolte în Catalonia. Ministrul catalan de interne Felip Puig (responsabil cu poliția și ordinea publică) a fost fript de către mass-media pentru că a pierdut controlul asupra străzilor. O mare parte a răspunsului său cuprinzător, planul de represiune al guvernului, a fost de a face presiuni asupra organizațiilor care planifică proteste și greve pentru a-și asuma responsabilitatea pentru securitate și menținerea păcii, de a incrimina purtarea de măști, de a încuraja "cetățenii" să nu stea alături de revoltători (în timpul evenimentelor din ziua respectivă, chiar și cei care nu participau direct la conflicte au rămas în apropierea revoltelor, ceea ce a făcut imposibil ca poliția să contraatace) și să creeze un site web public de turnare în speranța că tovarășii protestatari vor dezvălui identitățile revoltătorilor care au fost surprinși de camerele de luat vederi.

³ Ceea ce înseamnă că o companie care produce produse ecologice sau prietenoase cu muncitorii contribuie în mod direct la exploatare și ecocid, deoarece marfa pur și simplu nu este o formă prietenoasă cu pământul sau cu oamenii, iar aceeași companie produce alte produse care sunt și mai flagrant abuzive sau, dacă este una dintre puținele companii care comercializează doar produse ecologice și prietenoase cu muncitorii, își pune banii într-o bancă care finanțează tot felul de alte activități.

fi considerați acum non-violenți? Ce se întâmplă dacă suntem arestați pentru nesupunere civilă, chiar dacă știm că arestarea noastră nu va schimba probabil nimic?

Este imposibil să răspundem la aceste întrebări. Suntem cu toții forțați să participăm la o societate care este menținută împreună prin violență structurală și suntem recompensați pentru participarea noastră cu diverse privilegii, deși aceste privilegii sunt răspândite inegal în societate. Având în vedere că cei care recurg la o formă de violență vizibilă, antisocială, sunt adesea cei care au cele mai puține șanse să se bucure de privilegiile violenței structurale, nu există nicio modalitate fezabilă de a determina cine este violent și cine nu este. Iar dacă definim complicitatea pasivă ca sprijin pentru violență, nu există nicio modalitate de a judeca ce metode de luptă sunt mai mult sau mai puțin violente, deoarece o metodă pașnică poate fi mai complice cu violența structurală. Având în vedere că încă nu știm cu siguranță ce metode vor fi cele mai eficiente pentru a abolii în cele din urmă structurile care ne asupresc și distrug planeta, nimeni nu poate pretinde cu tărie că are o metodă cu adevărat pașnică, cu excepția cazului în care înțelegem "pașnică" ca fiind "neconflictuală" și poate și ca fiind "în pace cu structurile de violență existente".

Prin urmare, nonviolenta nu înseamnă absența, evitarea sau transformarea violenței. Acest lucru ar fi imposibil de certificat. Nonviolenta este o încercare de a rezolva, de a transforma sau de a suprima acele lucruri din societatea noastră și din mișcările noastre sociale care, pentru cei care o practică, par a fi violente. Deoarece violența nu poate fi înțeleasă în mod obiectiv, grupurile nonviolente vor avea tendința de a se concentra pe eliminarea sau descurajarea formelor de violență care sunt mai evidente și la îndemâna lor; acele tipuri de violență care nu sunt normale, ci care contravin normalității; acele tipuri de violență care nu sunt invizibile, ci spectaculoase. Aceasta înseamnă că nonviolenta va privilegia lupta împotriva războiului deschis, împotriva dictaturilor, împotriva regimului militar, în timp ce va minimaliza sau chiar va îngădui violența mai puțin vizibilă a guvernării democratice, a capitalismului și a războiului structural. Acest lucru înseamnă, de asemenea, pacificarea celor care luptă împotriva puterii, deoarece actul de rebeliune va părea întotdeauna cel mai violent act din societatea noastră. Din acest motiv, mulți susținători ai nonviolentei denunță orice formă combativă de rebeliune, în timp ce normalizează și chiar justifică răspunsul represiv al statului.⁴ Acest lucru nu este în niciun caz adevărat pentru toți practicanții nonviolentei, dar este rezultatul logic al contradicțiilor din ideea de nonviolenta și, prin urmare, este calea pe care mulți sau majoritatea practicanților o vor urma.

Prin urmare, nu este surprinzător faptul că una dintre cele mai mari mișcări nonviolente din ultimii ani, "indignados" din Spania⁵, a declarat orice acțiune ilegală, inclusiv blocarea străzilor sau chiar grădinaritul de gherilă - transformarea gazonului unei piețe publice într-o grădină - ca fiind violentă. În schimb, mulți pacifști autointitulați pe care i-am întâlnit au decis că autoapărarea sau chiar asasinarea dictatorilor nu ar fi violentă, deoarece aceștia erau agresori și o astfel de acțiune ar fi evitat un rău mult mai mare. Violenta este un termen foarte flexibil, pe care oamenii îl pot îndoi și răsuci oricum doresc pentru a justifica sau condamna din punct de vedere moral acțiunile pe care au decis deja că sunt acceptabile sau inacceptabile.

Violenta este atât de vagă, atât de greu de definit, încât este inutilă ca și categorie strategică. Ar fi o prostie să îl eliminăm ca și cuvânt, pentru că poate descrie succint o anumită realitate emoțională. Dar a-l folosi în mod analitic, a-l folosi ca un criteriu de orientare a strategiilor noastre de luptă, este o invitație la confuzie.

Pot fi necesare ore întregi de dezbateri și doar uneori un grup de oameni se va pune de acord asupra unei definiții comune a violentei. Dar nu au realizat nimic, pentru că unii dintre ei tot nu vor fi convinși dacă "nonviolent" se aliniază cu "bun" și "violent" cu "rău", așa cum se dorește. Cu alte cuvinte, ei tot

---

⁴ *Pacifism as Pathology* documentează multe exemple ale acestei tendințe de a da vina pe victimele represiunii sau de a pretinde că represiunea este justificată.

⁵ Deoarece nu toată mișcarea de ocupare a pieței 15 mai a fost non-violentă și nici nu a fost unită în spatele unui populism progresist, folosesc eticheta de indignați, atribuită în mare parte de mass-media, doar pentru a mă referi la cei care se considerau cetățeni pașnici indignați de direcția în care se îndrepta guvernul lor. Mulți alți oameni din cadrul mișcării credeau în revoluție și erau mai mult decât indignați.

nu vor fi învățat nimic despre metodele adecvate de luptă. Și, mai important, aproape toți ceilalți din lume vor folosi în continuare o altă definiție.

Cum a fost introdusă categoria "violență" în dezbaterile noastre strategice? Aș spune că a fost introdusă chiar de către instituția care servește drept gardian al percepției oamenilor despre violență: mass-media. Mass-media este cea care disciplinează în mod constant mișcările sociale să adopte aceste categorii și să se apere de acuzația mereu pregătită de a fi "violente". De îndată ce disidenții încearcă să se apere argumentând că nu sunt violenți, au căzut în capcană, preluând valorile statului și adoptând categoria preferată a acestuia.

Există, de asemenea, istorii care sugerează rolul mass-media în introducerea acestei categorii în luptele anterioare. Chiar și Gandhi, care a văzut cum luptele de eliberare dinaintea sa au fost defăimate de cei puternici și care a studiat la o universitate de elită din Anglia, colonizatorul țării sale, ar fi fost foarte sensibil la modul în care rebelii și revoluționarii erau caracterizați în discursurile și mass-media clasei conducătoare. Cu siguranță ar fi avut o astfel de perspectivă atunci când și-a mobilizat voluntar concetățenii indieni din Africa de Sud pentru a susține două războaie britanice diferite, câștigând o medalie de război pentru eforturile sale.

Discutând istoria mișcărilor populare și a reacțiilor elitelor din orașul Barcelona, Chris Ealham dezvăluie utilizarea de către mass-media a "panicii morale" pentru a unifica burghezia orașului împotriva amenințării revoluției de jos.⁶ La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, marile ziare erau în primul rând un instrument de comunicare în rândul burgheziei - clasa de conducători și proprietari. Deoarece nu exista o singură conspirație eficientă care să unească toate elitele, în special în Barcelona, unde elita era împărțită între spanioli și catalani, comercianți și nobilimea funciară, catolici și progresiști, o mare parte din conversațiile despre cum să guverneze trebuiau să aibă loc în aer liber. Dar, în fața grevelor generale, a revoltelor muncitorești și a unei mișcări anarhiste în creștere, proprietarii de fabrici, politicienii, aristocrații și oficialii bisericii nu puteau comunica în mod deschis despre nevoia lor de a ține clasele inferioare la pământ. A face acest lucru într-un ziar nu ar fi făcut decât să le grăbească pierderea controlului asupra inimilor și minților supușilor lor și ar fi intrat în contradicție cu propria imagine de sine și cu discursurile filantropice pe care le foloseau pentru a justifica de ce au ajuns să stea în vârful piramidei sociale. Așa că au apelat la eufemisme moraliste. Elita, așa cum a fost cazul în majoritatea momentelor din istorie, nu avea un singur set de interese, ci interese conflictuale și strategii diferite cu privire la modul în care să își mențină și să își amplifice puterea. Diferite sectoare ale elitei aveau, în general, propriile ziare, iar acestea susțineau, de obicei, discursuri concurente. Cu toate acestea, atunci când mișcările populare erau deosebit de puternice, astfel încât reprezentau o amenințare la adresa piramidei sociale, era crucial ca elitele să treacă peste diferențele dintre ele și să își unească forțele pentru a-i călca în picioare pe cei de jos. Prin urmare, ziarele au început să folosească unele dintre eufemismele cheie pe care le puneau deja în circulație pentru a semnaliza o panică morală, o amenințare nefirească la adresa ordinii dominante care necesita unirea întregii clase conducătoare.

În afară de necurățenie sau igienă, principalul termen folosit pentru a declanșa o panică morală și a mobiliza acțiunea elitelor a fost "violența". În rândul elitelor, atunci ca și acum, în Barcelona ca și în lumea anglofonă, "violența" era un eufemism pentru o amenințare la adresa ordinii dominante și a iluziei sale de pace socială, cu care se ascundeau lupta de clasă, brutalitatea patriarhatului și criminalitatea colonialismului. Ziarele nu vorbeau despre violență atunci când polițiștii omorau greviști, când proprietarii de terenuri evacuau familii sau când oamenii săraci mureau de foame. Au vorbit despre violență atunci când muncitorii au intrat în grevă, când chiriașii au încetat să mai plătească chiria, când vânzătorii ambulante au refuzat să își predea marfa polițiștilor (care îi hărțuiau la cererea proprietarilor de magazine) și când anarhiștii au efectuat sabotaje sau au organizat marșuri nepermise.

Unul dintre avantajele discursurilor moralizatoare ale elitelor, dar și ale guvernării democratice, este că îi antrenează pe cei oprimați să adopte mentalitatea și limbajul asupritorului. Cu timpul, oamenii

---

⁶ Chris Ealham, *Anarchism and the City: Revolution and Counterrevolution in Barcelona 1898-1937* (San Francisco: AK Press, 2010).

care luptă pentru a-și îmbunătăți situația au ajuns să se preocupe de imaginea lor în ochii mass-media, adică în ochii elitei. Ei doreau să pară respectabili. În unele cazuri, au fost oportuniști care au format partide politice și și-au încasat sprijinul popular cu prima ocazie pentru a obține un loc la masa puterii. În alte cazuri, au fost oameni care au luat în serios aceste discursuri ale elitei, au mușcat din momeală și au încercat să demonstreze că nu erau violenți sau neigienici. Au dezbătut cu ipocrizia goală a elitei în încercarea de a demonstra că nu erau monștri care să merite represiunea. Dacă justificarea pentru represiune ar putea fi eliminată, nu ar dispărea și represiunea? Pe măsură ce Spectacolul a crescut în forță, mulți oameni au devenit atât de detașați de realitatea din stradă încât propria imagine de sine și busola morală au fost în mare parte elaborate de mass-media.

De îndată ce mișcările sociale au început să asculte de mass-media, elita a putut determina ce forme de rezistență erau acceptabile și care erau inacceptabile. În fiecare zi a săptămânii, mass-media - care este deținută de aceiași oameni care profită de pe urma stării actuale a lucrurilor - ne spune ce este violent și ce este normal. Categoria de violență le aparține. Utilizând aceeași categorie ca busolă morală, le permitem celor aflați la putere să ne ghideze lupta. O justificare pentru a ne agăța de categoria violenței este că violența este opresivă, prin urmare trebuie să o evidențiem și să o evităm. Acest lucru ar avea o șansă de a fi adevărat doar dacă noi am controla definiția violenței, mai degrabă decât cei puternici. Dacă alegem alte criterii de evaluare a rezistenței noastre, de exemplu, dacă o tactică sau o metodă este sau nu eliberatoare, dacă ne face mai liberi și deschide spațiu pentru noi relații sociale, putem evita formele de autoritarism sau de autoagresiune pe care pacifiștii doresc să le evite, fără a da avantajul mass-mediei. Mass-media nu vorbesc 24 de ore din 24 despre ce este eliberator, pentru că nu vor să ne gândim la asta și pentru că noi avem avantajul în această dezbatere. Mai des decât folosirea ocazională a "libertății" ca justificare pentru un război oarecare, guvernul și mass-media trebuie să explice de ce avem nevoie de limitări ale libertății. Dar când vine vorba de violență, în zece secunde de sunet au avantajul dacă vor să descrie o mișcare socială conflictuală ca fiind violentă, sau o măsură de austeritate sau un proiect de dezvoltare capitalistă să pară un fapt banal al vieții. Chiar și într-o dezbatere echilibrată, iar dezbaterea este departe de a fi echilibrată, majoritatea oamenilor vor fi convinși că lucrul care declanșează o eliberare de adrenalină, care are un sentiment de pericol - o revoltă, un schimb de focuri, spargerea de lucruri, strigăte și alergături, crimă - este violent, în timp ce lucrul abstract, birocratic sau invizibil - un milion de morți lente pe un alt continent, prețul medicamentelor, o pedeapsă cu închisoarea - nu este violent.

Libertatea, ca și concept, este de partea celor care luptă pentru a o obține, în timp ce nonviolenta, ca și concept, este de partea celor care aplică normalitatea și a celor care conduc status quo-ul.

Criticând nonviolenta, nu înseamnă că susținem violența. Mulți dintre noi cred că expresia "susținere pentru violență" nu are nicio semnificație intrinsecă, ci este doar o formă de demagogie și de propagare a fricii. Nonviolenta necesită o utilizare strategică a conceptului de "violență", care este moralist, imprecis, incoerent și tinde spre ipocrizie. Respingem nonviolenta pentru că este pacificatoare și pentru că este incoerentă. Categoria violenței este un instrument al statului. Utilizând-o în mod necritic, activiștii nonviolenti devin și ei instrumente.

Nu vreau să mai pierd timpul vorbind despre violență. Voi încerca să vorbesc în mod concret despre acțiunile de care avem nevoie în luptele noastre. Dacă va trebui să mă refer la un ansamblu de metode sau tactici care sunt de obicei excluse de nonviolenta, voi vorbi despre acțiuni "ilegale", "combative", "conflictuale" sau "în forță", după caz. Dar voi încerca să fac acest lucru cu ochii ațintiți asupra necesității unei diversități de tactici.

Dar "diversitatea tacticilor" nu ar trebui să fie doar un termen care să înlocuiască "violența". Cred că uneori a fost justificată critica potrivit căreia practicantii unei diversități de tactici au făcut tot ce au vrut fără să se gândească la consecințele pentru ceilalți. Dar, de asemenea, unele dintre cele mai eficiente proteste din America de Nord din ultimii ani - eficiente în ceea ce privește perturbarea summiturilor celor puternici, în ceea ce privește răspândirea conștientizării, supraviețuirea represiunii și, de asemenea, permițând ca o gamă diversă de metode de protest să locuiască în același spațiu într-un spirit de respect și solidaritate (cu excepția acelei metode care încearcă să dicteze modul în care toți ceilalți pot sau nu

pot participa) - au folosit o diversitate de tactici. Printre acestea se numără protestele de la Seattle împotriva OMC din 1999, protestele de la Convenția Națională Republicană din St. Paul din 2008, protestele de la Pittsburgh G8 din 2009 și protestele împotriva Jocurilor Olimpice de la Vancouver din 2010; se pot adăuga protestele din 2005 împotriva summitului G8 de la Gleneagles, Scoția, sau protestele din 2007 împotriva G8 de la Heiligendamm, Germania. Iar în perioada de după, au existat inevitabil unii susținători ai nonviolentei care au încălcat principiile de unitate convenite în prealabil și i-au denunțat în mass-media pe "protestatarii răi".

În timp ce dezbateră în jurul unei diversități de tactici iese la suprafață cel mai adesea la proteste majore care reunesc oameni cu metode foarte diferite, ea se aplică și în alte momente și în alte tipuri de luptă. De asemenea, cele mai eficiente revolte sociale de la sfârșitul Războiului Rece încoace pot fi caracterizate ca utilizând o diversitate de metode, în timp ce mișcările exclusiv pașnice au dus la dezamăgire. (Capitolul 3 este dedicat în întregime acestui aspect).

Există și alte critici care au venit din partea așa-numiților protestatari răi, cei violenți, înșiși. Deși mulți încă susțin idealul unei diversități de tactici și mulți cred că sunt necesare metode combative precum sabotajul, revoltele, Black Blocs sau chiar lupta armată, puțini sunt mulțumiți de metodele noastre de până acum. Participanții la anumite lupte, în anumite momente, au criticat o fetișizare a violenței în lupta lor, sau lipsa unui pas următor după ce poliția a fost învinsă în stradă (a se vedea, de exemplu, "După ce am ars totul"⁷). Generalizarea acestor critici la toți "protestatarii violenți" ar fi lipsită de onestitate și, de asemenea, ar rata punctele foarte valoroase și nuanțate pe care le aduc în discuție.

Din experiența mea, generalizările nedrepte și deseori manipulative făcute de susținătorii nonviolentei fac mult mai greu pentru anarhiștii conflictuali să facă aceste autocritici în mod deschis. În mod ironic, susținătorii nonviolentei au creat exact genul de mediu polemicizat pe care "comunicarea nonviolentă" încearcă să îl evite, în care două tabere strâng rândurile și se confruntă. Aș putea denunța acest lucru ca pe un alt exemplu de ipocrizie nonviolentă, dar atunci pacifiștii care nu merită această critică, alături de cei care o merită, ar fi mai probabil să își astupe urechile și să se reîncerce pentru contraatac. Așadar, voi lăsa criticile la vedere și voi reitera ideea că cei care susțin o diversitate de tactici nu sunt în general mulțumiți de lupta noastră, mulți sunt autocritici și mulți vor să fie mai incluzivi.

O diversitate a metodelor este necesară în lupta noastră, deoarece niciunul dintre noi nu are răspunsul cu privire la singura strategie adevărată pentru revoluție; deoarece nu există o mărime unică care să se potrivească tuturor și fiecare dintre noi trebuie să dezvolte o formă unică de luptă pentru situația sa respectivă; și deoarece, de fapt, mișcările noastre sunt mai greu de reprimat atunci când înlocuim o unitate de partid cu o solidaritate largă, când atacăm ca un roi și nu ca o armată adversă. Indiferent dacă această armată este pacifistă sau combativă, disciplina necesară pentru a-i constrânge sau intimidă pe toți să urmeze un set de tactici preaprobată și pentru a-i exclude pe cei care nu se aliniază este autoritară. Într-o astfel de competiție, oricare ar fi armata care ar câștiga - armata guvernului sau armata mișcării - statul ar triumfa.

Lipsa de unitate nu înseamnă lipsă de comunicare. Învățăm din diferență și suntem mai puternici atunci când comunicăm dincolo de această diferență, criticându-ne unii pe alții, dar și ajutându-ne reciproc, respectând în același timp diferența noastră fundamentală. Există multe forme de luptă total eronate sau care înjunghie pe la spate, iar acestea ar trebui criticate cu vehemență, nu protejate în spatele unui relativism politic. Dar scopul criticii noastre ar trebui să fie solidaritatea, nu omogenitatea. Există o mie de roluri diferite de jucat în cadrul acestei lupte, dacă putem învăța să ne sprijinim unii pe alții în diferențele noastre. Există un loc pentru vindecători, pentru luptători, pentru povestitori, pentru cei care rezolvă conflicte și pentru cei care caută conflicte.

Cu toții putem face o treabă mai bună în căutarea acestei lupte mai robuste.

---

⁷ <http://www.indymedia.org.uk/en/2009/08/435985.html>

2. Recuperarea e modul în care pierdem

Motivul pentru care vorbesc despre metodele de luptă este că lupta este o parte vitală a vieții multor oameni din întreaga lume. Uneori ne întâlnim în stradă - proteste, ocupații, demonstrații, festivaluri, discuții și dezbateri - iar alții suntem despărțiți de o mare prăpastie în practicile noastre. Ceea ce avem în comun este faptul că vrem să luptăm împotriva stării actuale a lucrurilor, dar nu suntem de acord nici măcar asupra modului în care să formulăm acest lucru. Unii ar spune că vrem să ne eliberăm de colonialism, alții că vrem să abolim opresiunea, iar alții că vrem să schimbăm lumea. O persoană ar putea spune că lucrăm pentru dreptate socială, iar alții, eu de exemplu, ar replica că justiția este un concept al sistemului de conducere.

Eu sunt anarhist, dar lupt alături de mulți oameni care nu se definesc în același mod. Putem spune cu toții că vrem revoluție, dar vrem să spunem lucruri diferite prin asta. Mulți oameni cred în revoluția politică, care ar fi răsturnarea structurii politice existente și instalarea unei noi structuri politice, presupus mai bune. Revoluțiile din coloniile americane, Franța, Rusia, China, Cuba și Algeria au fost revoluții politice. Anarhiștii cred, în general, într-o revoluție socială, ceea ce înseamnă distrugerea structurii politice existente și a tuturor ierarhiilor coercitive, fără impunerea unei noi structuri politice, permițând astfel tuturor să se organizeze liber. Dar, din nou, aceștia sunt termenii mei; alții ar descrie altfel.

Unii oameni înțeleg revoluția ca fiind abolirea claselor, în timp ce alții o văd ca pe obținerea dominației politice de către proletariat. Unii se concentrează pe abolirea patriarhatului, iar alții pe eliminarea supremației albe și a imperialismului. Ideea de revoluție se poate aplica la toate aspectele vieții. Dacă nu vorbesc exclusiv despre propria mea viziune asupra revoluției, este pentru că scopul meu în acest text nu este de a-i convinge pe alții de această viziune, ci de a aborda o problemă care a apărut în spațiile în care oameni cu idei foarte diferite despre revoluție încearcă să lucreze împreună.

Chiar dacă revoluția este un termen cu multe definiții, ea este informată de experiențele de luptă pe care le împărtășim adesea. Această vagă comunitate, faptul că la un anumit nivel luptăm împreună, chiar dacă motivele și conceptele noastre diferă, este motivul pentru care putem critica conceptul de revoluție al celuilalt fără a fi neapărat de acord cu ceea ce înseamnă revoluție: pentru că conceptele informează practicile, iar practicile se întâlnesc cu rezultate diferite atunci când sunt puse în aplicare în stradă. Atunci când aceste rezultate sunt contraproductive, uneori refuzăm să ne vedem propriile eșecuri și avem nevoie să auzim criticile dintr-o perspectivă diferită. Aceasta este, în opinia mea, natura complicată și suspendată a realității, adesea lipsită de coordonate obiective, dar totuși plină de nevoi presante și adevăruri iminente. O abordare academică ne cere să stabilim definiții obiective și criterii comune de evaluare. Această metodă are utilitatea ei, dar nu este întotdeauna realistă într-o situație de luptă. Criteriile pe care le alegem ar putea fi incorecte sau definițiile înșelătoare și nu vom ști până când nu le vom pune în practică. Fiecare dintre noi știe de ce luptăm, dar poate că nu reușim să o articulăm, cu atât mai puțin să ne punem de acord cu ceilalți asupra ei. Poate că cerințele pentru o unitate filosofică sunt ele însele antitetice față de proiectul de eliberare, din moment ce noi înșine nu suntem atât de evident nici identici, nici uniți. În ciuda lipsei unei definiții comune a revoluției, putem critica viziunea non-violentă a revoluției pentru că trădează acel refuz fără nume, acel îndemn la libertate pe care îl avem cu toții în interiorul nostru. Prin intermediul dezbaterii colective, putem demonta viziunile revoluției care nu se ridică la pretențiile lor de a fi fie eliberatoare, fie realiste. Rezultatul final al acestei dezbateri nu este o definiție unică a revoluției și nici o practică comună, corectă, deoarece nu reprezentăm o umanitate omogenă, cu aceleași nevoi și experiențe. Rezultatul este o multitudine de practici care sunt mai inteligente și mai eficiente și care fie se completează reciproc, fie evidențiază clar prăpastia de netrecut dintre ele.

Critica de față a nonviolentei nu urmărește, prin urmare, să-i convertească pe adepții ei, ci să le infirme pretențiile, să sugereze noi direcții pentru cei interesați de o revoluție împotriva tuturor formelor de dominație și să-i lase să se decidă singuri.

Principalul defect al majorității discursurilor non-violente este acela de a vedea revoluția ca pe o piesă morală. Conform piesei lor de morală, revoluțiile pierd pentru că deschid cutia Pandorei a violentei, sunt corupte și sfârșesc prin a reproduce ceea ce au intenționat să abolească.¹ Dar nu doar așa-numitele revoluții violente au avut această soartă. Guvernul Indiei a continuat să aplice umilințe, exploatare, bătaie și omoruri după victoria mișcării de independență pretins non-violente. În Statele Unite, sudul desegregat a continuat să păstreze supremația albă în stil nordic, prin îmbogățire, linșaje judiciare, discriminare structurală și alte măsuri. Iar în ultimii ani, acolo unde "revoluțiile de culoare" au forțat plecarea partidelor politice aflate la putere în Serbia, Ucraina, Kârgâzstan și în alte părți, găsim în continuare corupție guvernamentală, brutalitate polițienească, excluderea forțată a oamenilor de rând și apatie generalizată².

Violența guvernamentală nu este rezultatul revoluțiilor violente, ci produsul guvernului însuși. Orice mișcare care lasă statul intact va eșua în a pune capăt opresiunilor împotriva cărora luptăm. O mișcare nonviolentă care înlocuiește un guvern cu un altul - și aceasta este cea mai mare victorie pe care o mișcare nonviolentă a obținut-o vreodată în istoria lumii - sfârșește prin a se trăda pe sine, permițând Puterii să își schimbe măștile fără a aborda problemele fundamentale ale societății. Nonviolenta, ca instrument analitic, nu are cum să înțeleagă acest tip de înfrângere - cea care seamănă cu o victorie.

Atunci când evaluăm posibilitatea unei schimbări sociale revoluționare, este necesar să ne propunem o transformare completă care să elimine ierarhiile coercitive de orice fel, inclusiv guvernele, capitalismul și patriarhatul. Guvernele sunt, prin natura lor, agresive și dominatoare. Nicio societate nu este în siguranță dacă vecinul său este un stat. Capitalismul, la rândul său, se bazează pe acumularea nesfârșită de valoare, care necesită exploatare, alienare, îngrădirea oricărui bun comun și distrugerea mediului înconjurător. Capitalismul s-a dovedit a fi cel mai puternic motor de până acum pentru puterea de stat, motiv pentru care fiecare stat din istoria modernă, chiar și cele care se numesc socialiste, se leagă de procesele de acumulare ale capitalismului. Iar patriarhia este poate cea mai insidioasă și mai durabilă formă de opresiune de pe planetă, constituindu-se ca o plagă în propriile noastre familii și comunități, la fel de mult ca o forță externă care trebuie combătută.

O revoluție anarhistă deschide ușa către multe forme diferite de auto-organizare, dar trebuie să elimine toate aceste sisteme ierarhice. A fi critic față de nonviolenta nu este esențial pentru a fi anarhist, deoarece există mulți pacifiști anarhiști, iar participarea la mișcările sociale nu necesită deloc să ai o viziune anarhistă.

Deși unii oameni participă la luptele sociale doar pentru a-și recupera privilegiile pierdute (mai ales în aceste vremuri de măsuri de austeritate), o nemulțumire mai profundă față de exploatare, opresiune și distrugerea planetei îi determină pe mulți alții să iasă în stradă. Cei mai mulți dintre acești oameni își înțeleg problemele în cadrul discursurilor dominante ale zilei, care tind să fie democratice sau religioase. Cu alte cuvinte, ei resping problemele cauzate de sistem, dar adoptă limbajul, filozofia și gama de soluții care le sunt oferite de același sistem. Ca atare, ei își stabilesc adesea obiectivul de a aduce la putere liderii potriviți. Însă toate relele sociale decurg din faptul că ne este răpită puterea de a lua decizii și de a rezolva problemele care ne afectează în mod direct. Nimeni nu știe ce este mai bine pentru noi mai mult decât noi înșine. Odată ce suntem transformați în spectatori ai propriilor noastre vieți, orice fel de abuzuri se pot aduna cu ușurință asupra noastră.

---

¹ Mulți susținători ai nonviolentei încearcă să spună, în mod mai pragmatic, că "violenta" este pur și simplu mai puțin eficientă, dar ei nu au revoluții istorice de demonstrat și, prin urmare, nu au nicio bază pentru a pretinde eficiența. Atunci când sunt presați să răspundă pentru revoluțiile violente care au reușit să răstoarne un anumit guvern, ei vor pretinde aproape întotdeauna că sunt nemulțumiți de revoluția în cauză din cauza autoritarismului acesteia, calitate pe care o pun adesea pe seama mijloacelor folosite pentru a o realiza.

² A se vedea *Cum Nonviolenta Protejează Statul*, în special capitolul 1, pentru argumente detaliate despre cum mișcarea pentru drepturile civile, mișcarea pentru independența Indiei și alte presupuse victorii nonviolente nu și-au atins de fapt obiectivele pe termen lung. Cartea este disponibilă gratuit pe internet, la theanarchistlibrary.org și zinelibrary.info.

Această carte nu este doar pentru anarhiști, ci este scrisă dintr-o perspectivă anarhistă, bazată pe convingerea că, indiferent de modul în care oamenii își înțeleg problemele, ridicarea pentru a le rezolva va necesita un conflict cu statul, iar aceste probleme nu vor fi rezolvate până când statul nu va fi distrus.

Mulți cititori s-ar putea să nu fie de acord cu această afirmație, dar dacă vor continua să lupte pentru propria lor viziune a libertății, dezbateră va apărea din nou și din nou, deoarece lupta lor îi va aduce în conflict cu statul, iar dacă vor câștiga vreodată și vor avea ocazia să construiască un stat mai bun, presupus compatibil cu eliberarea lor, vor fi profund dezamăgiți, iar toate visele lor vor fi corupte, așa cum s-a întâmplat de atâtea ori în trecut. Între timp, putem să fim de acord să nu fim de acord și să ne concentrăm pe faptul că lupta pentru o lume mai bună înseamnă un conflict cu sistemul actual.

Dacă vrem să contestăm acel sistem, va fi util să ne familiarizăm cu modul în care guvernele însele înțeleg rezistența. Strategiile specifice variază foarte mult, dar, în ultima jumătate de secol, guvernele din întreaga lume au folosit paradigma contrainsurgenței pentru a învinge mișcările rebele. Ideea de contrainsurgență provine chiar de la stat, pe baza experiențelor din Kenya, Algeria, Vietnam și ghetourile urbane din Statele Unite și Europa. Ea se bazează pe ipoteza că conflictul este o condiție inerentă a societății sub conducerea statului. Prin urmare, scopul guvernului nu este de a elimina conflictul, ci de a-l gestiona permanent și de a se asigura că acesta rămâne la niveluri inferioare, mai puțin amenințătoare, ceea ce, potrivit autorilor militari ai acestei idei, include nonviolența³.

Anarhiștii insurgenți împart adesea contrainsurgența în represiune și recuperare. Împreună, aceste două mișcări constituie un morcov și un băț care pot disciplina mișcările sociale să adopte comportamente care nu amenință baza fundamentală a sistemului actual. Activiștii nonviolenți vorbesc foarte rar despre recuperare, iar unii ar spune că acest lucru se datorează faptului că ei tind să joace rolul de recuperatori.

Recuperarea este procesul prin care cei care încearcă să se desprindă de structurile actuale de putere pentru a se răzvrăti sunt determinați să întărească acele structuri de putere sau să creeze unele mai eficiente. Aceștia fie își transformă rebeliunea în simplu simbol al rebeliunii, ca o modalitate de a exorciza orice furie sau nemulțumire care i-a determinat să se revolte, fie o îndreaptă doar împotriva unei mici părți a sistemului, creând o schimbare care permite statului să funcționeze mai eficient în ansamblu. Recuperarea este atunci când mișcările contraculturale precum punk sau hipioții devin doar noi modalități de cumpărare și vânzare, noi linii de produse, o nouă nișă în cadrul diversității democrației capitaliste. Recuperare este atunci când mișcările muncitorești din întreaga lume formează partide politice care intră la guvernare și își trădează baza, sau când sindicatele ajung să convingă muncitorii de nevoile patronilor, acceptând, de exemplu, reduceri voluntare de salariu pentru binele companiei. Mișcările de eliberare din India, Africa de Sud și multe alte țări au fost recuperate atunci când au decis să caute un teren comun cu colonizatorii lor și să lupte pentru un nou guvern care să realizeze aceleași proiecte economice ca și cel vechi, devenind manageri locali pentru finanțele internaționale. ONG-urile profită în mod constant de pe urma nevoii statului de a recupera furia populară. Donatorii bogați și agențiile guvernamentale dau sume uriașe de bani pentru a plăti disidenții să se simtă ca și cum ar face o schimbare reală în lume, gestionând servicii care constituie un pansament pe rănilor deschise ale sărăciei și violenței structurale, antrenându-i în același timp pe cei aflați în nevoie să accepte pasiv ajutorul în loc să lupte pentru a-și schimba situația. Datorită carității, cei puternici pot arunca câteva firimituri celor care așteaptă ascultători, permițându-le să îi zdrobească mai eficient pe cei care se ridică pentru a crea schimbarea în mod direct.

Luptele din societățile democratice sunt înfrânte prin recuperare mai des decât prin represiune. Deși un stat democratic este perfect capabil să împuște protestatarii în stradă sau să tortureze rebelii în închisoare - și fiecare stat democratic face acest lucru cu mai multă regularitate decât bănuiesc mulți dintre cetățenii săi -, cea mai mare forță a democrației constă în câștigarea consimțământului și a participării celor exploatați. Pentru a face acest lucru, un guvern democratic trebuie să pretindă că este

---

³ Pentru mai multe informații despre contrainsurgență, a se vedea Kristian Williams, *Our Enemies in Blue*; sau *Cum Nonviolența Protejează Statul*, p.106.

deschis la critică. Democrația necesită pace socială, iluzia că, într-o societate bazată pe exploatare și dominație, toată lumea se poate înțelege și că bunăstarea fundamentală a nimănui nu este amenințată. Dacă un guvern democratic nu reușește să proiecteze cu succes ideea că utilizarea sa a glonțului și a bastonului este excepțională, pacea socială este întreruptă, investitorii devin precauți, iar supușii statului încetează să mai participe.

Pentru a păstra pacea socială, întreprinderile și politicienii desfășoară în mod constant măsuri pentru a-i convinge pe cei care se revoltă pentru a emite revendicări să intre în schimb în dialog, să reformeze sistemul, să facă politică sau să transforme criticile și anxietățile lor în ceva care poate aduce bani. Nu putem depăși distrugerea comunităților noastre, dar putem avea o sută de prieteni pe Facebook. Nu putem împiedica tăierea pădurii în care ne jucam când eram copii, dar putem începe un program de reciclare. Populația indigenă nu își poate primi înapoi pământurile, dar unul sau doi dintre ei ar putea fi aleși în Congres. Cartierele sărace de culoare nu pot scăpa de poliția care le ocupă străzile, îi hărțuiește și, ocazional, îi împușcă, dar ar putea convinge primăria să plătească un ONG pentru a le oferi polițiștilor cursuri de sensibilizare culturală.

Pentru ca recuperarea să funcționeze, cei care participă la luptele sociale trebuie să le joace într-un fel sau altul jocul. Destui oameni trebuie să fie de acord să joace după noul set de reguli impuse de sus. Ei trebuie să accepte noile cerințe de formare a poliției sau noul program de reciclare ca pe o victorie, trebuie să voteze pentru noul candidat sau să sprijine noua afacere favorabilă lucrătorilor. Vor face acest lucru doar dacă nu văd sistemul în ansamblu ca pe un dușman al lor; vor accepta dominația din partea poliției atâta timp cât aceasta se va întâmpla în moduri mai subtile; vor fi mulțumiți cu distrugerea planetei atâta timp cât aceasta se va întâmpla puțin mai încet.

Din acest motiv, nonviolența tinde să fie o componentă necesară pentru recuperare. Rezistența non-violentă are mai puține șanse de a-i ajuta pe oameni să dezvolte o conștiință antagonistă față de stat. Ea le oferă gardienilor legii și ordinii mai multe oportunități de a afișa o față prietenoasă. Și, de asemenea, previne perturbarea păcii sociale în timpul perioadei necesare de presiune instituțională și de dialog în care mișcările radicale își permit să se recupereze. Mișcarea pentru drepturile civile din SUA a fost recuperată atunci când a fost convinsă să lupte pentru înregistrarea alegătorilor în locul oricărei egalități materiale sau libertăți semnificative. Mișcările de independență din India și Africa de Sud au fost recuperate atunci când și-au stabilit ca obiectiv noile state capitaliste care au jucat după aceleași reguli care au îmbogățit investitorii în timpul regimurilor coloniale sau de apartheid. Indignarea populară din Ucraina, Serbia, Liban, Kârgâzstan și din alte țări care au cunoscut "revoluțiile de culoare" a fost recuperată atunci când și-au identificat inamicul ca fiind un anumit partid politic și au declarat victoria atunci când un nou partid politic a ajuns la putere, chiar dacă niciuna dintre structurile care le-au cauzat sărăcia și lipsa de putere nu s-a schimbat. Nonviolența a jucat un rol-cheie în toate aceste procese de recuperare, permițând dialogul între deținătorii puterii și liderii mișcării, împiedicând oamenii să ia puterea în propriile mâini, oferindu-le în schimb o ideologie a neputinței glorificate și asigurând pacea și stabilitatea în momentele critice de tranziție de la o formă de opresiune la alta.

Oricine crede în revoluție trebuie să aibă o analiză a recuperării și o strategie prin care să împiedice ca rebeliunea lor să fie răstălmăcită pentru a satisface nevoile statului. Nu numai că nonviolenței îi lipsește această analiză, dar servește frecvent drept vehicul *pentru* recuperare.

3. Revoluțiile din zilele noastre

După ce am demonstrat că victoriile istorice ale nonviolentei nu au fost victorii din punct de vedere revoluționar, că nu au pus capăt opresiunii și exploatării, că nu au schimbat în mod fundamental relațiile sociale, cu atât mai puțin au creat o societate orizontală, fără clase, se aude adesea replica: "Dar violența nu a funcționat niciodată!"

Trecând peste simplismul moralist conținut în credința că "violența" este o metodă, această afirmație ascunde un fapt important. Spre deosebire de susținătorii nonviolentei, noi (și aici mă refer doar la ceilalți anarhiști care cred în revoluție, deși mulți alți anticapaliști antiautoritari, precum și indigeni care luptă pentru eliberarea lor de colonialism se pot identifica) nu am revendicat niciodată victoria. Am subliniat bătăliile specifice câștigate, terenul câștigat sau micii pași înainte ca surse de inspirație și învățare, dar nu încercăm să oferim soluții ușoare, speranțe ieftine sau promisiuni false nimănui. Dacă ne eliberăm într-un singur domeniu, tot ceea ce câștigăm va fi pierdut din nou până când statul va fi învins la scară mondială.

Statul nu suportă nicio independență sau externalitate față de dominația sa și de aceea a colonizat brutal întregul glob. Tendința nonviolentei de a revendica victorii superficiale, false, dezvăluie înclinația sa de a căuta acomodarea cu structurile conducătoare prin identificarea opresiunii cu violența spectaculoasă a "guvernării rele", acoperind astfel mecanismele mai profunde pe care "guvernele bune" le folosesc pentru a atinge aceleași scopuri. Susținătorii nonviolentei revendică independența Indiei ca pe o victorie a metodei lor, în timp ce anarhiștii care susțin metodele combative nu revendică Revoluția Rusă ca pe o victorie. De ce ar trebui să o facă? Deși au participat, alături de alte curente de luptă, lumea despre care vorbeau ei nu s-a realizat și, de fapt, au fost măcelăriți, deoarece alte elemente au preluat controlul revoluției. Lucrurile s-au schimbat în mod clar în Rusia, dar nu a fost o schimbare anarhistă.

Cu toate acestea, exact aceleași criterii se aplică mișcării nonviolente din India. Ei nu au fost decât unul dintre multiplele curente, liderii lor au fost uciși, iar societatea pașnică și justă despre care vorbeau nu a luat niciodată ființă.¹ Cu toate acestea, susținătorii nonviolentei sar pe șansa de a declara victoria, indiferent de câte detalii jenante trebuie să ignore. Acesta nu este un simplu oportunism, ci o consecință a complicității funcționale dintre nonviolenta și violența structurală a statului. Însăși filozofia nonviolentei duce la o distincție înșelătoare între o guvernare bună și una rea, bazată pe faptul că un guvern trebuie să se folosească de forme șocante și vizibile de violență sau dacă poate controla societatea prin alte mijloace invizibile.

Punând eșecul revoluțiilor din Rusia, Spania, China, Cuba și din alte țări pe seama unui singur factor simplu, utilizarea de către revoluționari a acestui lucru numit "violență", ei se scutesc pe ei înșiși de necesitatea unei analize istorice nuanțate și aprofundate. În concluzie, nonviolenta încurajează superficialitatea, așteptările false, lipsa de onestitate și gândirea neglijentă. Și mai supărător este faptul că este conformă cu narațiunile celor de la putere, care ar vrea să ne facă să credem că un Gandhi nonviolent a câștigat în India și că muncitorii din Rusia au deschis cutia Pandorei prin revoltă.

---

¹ Mișcarea nu a fost exclusiv nonviolentă, iar părțile înarmate sau revoltate ale mișcării au reprezentat o forță importantă în convingerea britanicilor să plece. Și, deși expulzarea britanicilor a fost o realizare importantă, nu a fost o victorie finală. Mai mult, britanicii au conlucrat cu segmentul non-violent și orientat spre dialog al mișcării pentru a izola și reprima curentele radicale "violente", astfel încât să poată pune în scenă o tranziție de putere care să fie favorabilă intereselor britanice și care să îl pună la putere pe Nehru, discipolul lui Gandhi. Cu alte cuvinte, nu putem vorbi despre o victorie semnificativă în India, ci mai degrabă despre o victorie parțială care a fost recuperată în totalitate în cadrul sistemului capitalist. În timp ce partea combativă a mișcării a jucat un rol major în forțarea unui anumit tip de schimbare, partea nonviolentă a fost cea care a contribuit cel mai mult la recuperare.

Anti-autoritarii care susțin o diversitate de tactici nu revendică o victorie în revoluțiile din Rusia, Spania, Haiti și din alte părți. Prin urmare, ei sunt forțați să analizeze modul în care oamenii s-au împuțernicit să învingă guvernul și să înceapă să auto-organizeze societatea, ce a mers prost și care a fost interacțiunea dintre diferitele curente revoluționare. Pentru a da un sens înfrângerii lor, ei trebuie să investigheze dacă oamenii au obținut o libertate semnificativă în satele maronilor², în sovietele rusești sau în colectivele din Aragón; și dacă aceste zone eliberate au fost eficiente sau ineficiente în a se apăra singure. Acest lucru a dus la ani de cercetări și dezbateri pentru a găsi răspunsuri nuanțate la întrebările organizatorice privind unitatea și coordonarea mișcărilor, milițiile de voluntari, forțele de gherilă, celulele clandestine și sindicatele; întrebări socio-economice, cum ar fi rolul luptei împotriva patriarhatului în cadrul acestor revoluții, posibilitatea unei alianțe între sclavii salariați și sclavii nesalariați, dacă logica productivă a fabricii poate fi vreodată eliberată, dacă intensificarea atacurilor asupra capitalismului și eforturile de colectivizare a resurselor unei societăți întăresc sau slăbesc încercarea de a învinge armatele fasciste sau intervenționiste, și un lung șir de et cetera. În momentele de pace socială, acest lucru poate părea o evadare obsesivă în bătăliile îndepărtate ale istoriei, dar atunci când mișcările sociale reapar în vremuri de conflicte reînnoite, oamenii care au participat la aceste dezbateri au fost capabili să aplice lecțiile istorice la luptele în curs și să evite repetarea vechilor erori.

Cercetătorii în științe sociale Erica Chenoweth și Maria Stephan sunt autorii unui studiu care se numără printre singurele analize statistice ale eficienței nonviolentei. La fel ca mulți oameni de știință socială dinaintea lor, ele folosesc statisticile pentru a ascunde adevăruri mai complexe. Ei pretind că au întocmit o listă cu 323 de campanii nonviolente sau conflicte violente majore din 1900 până în 2006, iar apoi le clasifică superficial ca fiind "reușite", "parțial reușite" sau "eșuate". Ei nu folosesc criteriile revoluționare pentru succes, iar în mintea lor "revoluțiile de culoare" și multe alte mișcări reformiste, fără ieșire sau care se autodepășesc au fost de succes. Deși clasifică campaniile ca fiind în mod obiectiv violente sau nonviolente, ei nu definesc violența și, de asemenea, folosesc în mod necritic termeni încărcăți precum "comunitatea internațională". Ei atribuie victoria nonviolentei în cazurile în care a trebuit să se apeleze la forțele internaționale de menținere a păcii, adică la armate, pentru a proteja protestatarii pașnici, ca în Timorul de Est, și definesc victoria pur și simplu ca fiind atingerea obiectivelor unei mișcări, ca și cum mișcările ar fi avut vreodată un consens asupra obiectivelor lor.

Ei nu publică lista campaniilor și conflictelor împreună cu studiul lor original și, după căutări extinse, nu am reușit să o găsesc. Ei explică faptul că lista campaniilor nonviolente majore le-a fost furnizată de "experți în conflicte nonviolente", cu alte cuvinte, oameni care sunt aproape exclusiv susținători ai nonviolentei. Având în vedere manipularea pe scară largă de către astfel de "experți", care descriu frecvent lupte eterogene ca fiind "nonviolente", cum ar fi mișcările de independență din Africa de Sud și India, mișcarea pentru drepturile civile sau revoltele din Primăvara Arabă, putem doar presupune că multe dintre campaniile nonviolente de succes de pe listă au inclus elemente armate și combative. Conflictele violente pe care le includ în studiul lor provin dintr-o sursă complet diferită: listele de conflicte armate cu peste 1.000 de morți în rândul combatanților. Cu alte cuvinte, războaie. Ei compară mere și portocale, punând în paralel mișcările sociale și războaiele, ca și cum aceste tipuri diferite de conflicte au apărut în aceleași circumstanțe și au fost doar un produs al alegerilor participanților lor.

O slăbiciune metodologică pe care o recunosc, într-o notă de subsol, este că, prin concentrarea asupra campaniilor nonviolente "majore", ei elimină numeroasele campanii nonviolente ineficiente care nu au luat niciodată proporții mari. Dar niciuna dintre măsurile pe care le-au luat, aparent pentru a corecta această prejudecată, nu ar putea avea vreun efect. A face să circule "datele în rândul principalelor autorități în materie de mișcări nonviolente pentru a ne asigura că am luat în considerare mișcările eșuate" este inutil, deoarece nu există o distincție obiectivă între campaniile majore și cele minore, iar cele mai mari eșecuri nu devin niciodată campanii majore. Efectuarea de "teste multiple, atât între cazurile non-violente și

---

² Pentru mai multe informații despre revoltele sclavilor și mișcările anticapitaliste din Haiti, Jamaica, Surinam și din alte părți, vezi "The Dragon and the Hydra: A Historical Study of Organizational Methods" (2012) de Russel Maroon Shoatz

violente, cât și numai în cadrul cazurilor non-violente, pentru a asigura robustețea tuturor rezultatelor” este inutilă dacă eșantionul studiului este aranjat de la început³.

Întreaga lor metodă este superficială până la a fi inutilă. Ei folosesc statisticile pentru a ascunde realități complexe. Dar chiar și în acest demers defectuos, ei trebuie să manipuleze statisticile pentru a-și afirma concluziile preconceptuate. Cea mai mare parte a lucrării lor se concentrează pe o explicație detaliată a ipotezelor lor și pe argumente pseudo-logice pentru care ipotezele lor trebuie să fie corecte. De exemplu, ei citează studii psihologice privind luarea deciziilor individuale, presupunând în mod tacit că conflictele sociale complexe dintre instituții și populații eterogene vor urma aceleași tipare⁴. Ei nu oferă nicio dovadă pentru argumente cheie precum ”publicul este mai probabil să sprijine o campanie non-violentă” (p. 13) și nici nu interoghează figura ”publicului”. De asemenea, ei folosesc în mod convenabil non sequitur, ca în următorul paragraf:

În al doilea rând, atunci când insurgenții violenți amenință viețile membrilor regimului și ale forțelor de securitate, ei reduc foarte mult posibilitatea de schimbare a loialității. Abrahms constată că grupurile teroriste care vizează civili pierd sprijinul publicului în comparație cu grupurile care își limitează țintele la armată sau poliție [nota de subsol eliminată] Predarea sau dezertarea la o mișcare violentă [...] [p. 13].

Toate argumentele ulterioare din paragraf, care sunt argumente retorice lipsite de orice documentație sau date, se referă la propoziția tematică a paragrafului. Toate acestea sunt menite să convingă cititorii că așa-numitele mișcări violente sunt mai puțin eficiente în a provoca dezertări sau ”schimbări de loialitate” în rândul forțelor de stat. Singura propoziție care face vreo referire la dovezi este cea de-a doua, citată mai sus. Dar observați cum studiul citat nu are de fapt nimic de-a face cu propoziția din subiect, nu are nicio legătură cu chestiunea dezertării și nici cu variabila violență/non-violență (studiul lui Abrahms se referă doar la grupurile violente, făcând distincție între cele care ținesc sau nu civili).

În altă parte a studiului, autorii recunosc în mod ambiguu că statisticile nu relevă mai multe defecțiuni în fața mișcărilor nonviolente, dar structurează întregul articol pentru a ascunde acest fapt inconvenient și pentru a-și promova argumentele preconceptuate.

Astfel de succese operaționale apar ocazional în rândul campaniilor violente, dar campaniile nonviolente sunt mai susceptibile de a produce schimbări de loialitate. Deși în studiul cantitativ aceste constatări sunt nuanțate de constrângerile legate de date, studiile noastre de caz arată că trei campanii violente nu au reușit să producă schimbări semnificative de loialitate în rândul elitelor adversare, în timp ce astfel de schimbări au avut loc ca urmare a acțiunilor nonviolente din Filipine și Timorul de Est. [p. 42]

Ca să o spunem mai clar, aceste ”constrângeri de date” sunt lipsa de date care să le susțină argumentul, sau ”efecte nesemnificative”, așa cum recunosc ei la pagina 20. Cele trei studii de caz pe care le invocă pentru a salva situația sunt trei exemple alese neonest pentru a dovedi punctul de vedere pe care încearcă să îl susțină. Putem face mai bine: războiul din Vietnam, invazia sovietică din Afganistan, rezistența partizanilor în timpul celui de-al doilea război mondial în Iugoslavia și în Italia și rezistența anarhistă din Ucraina în timpul războiului civil rusesc. Cinci exemple de mișcări armate care au provocat dezertări majore în rândul armatelor trimise să le zdrobească, toate mai definitive și la o scară mai mare decât ”schimbările de loialitate” provocate în Filipine și în Timorul de Est.

Într-un paragraf în care își rezumă cercetarea, Chenoweth recunoaște că impactul unei ”aripi violente” asupra ratei de succes a unei mișcări ”nu este semnificativ din punct de vedere statistic”, iar în paragraful

³ Citate din Maria J. Stephan și Erica Chenoweth, ”Why Civil Resistance Works: The Strategic Logic of Nonviolent Resistance” *International Security*, Vol. 33, No. 1 (Summer 2008). Nota de subsol 41.

⁴ ”Teoria inferenței corespondente” din 1965 pe care o citează explică modul în care un observator deduce motivațiile din spatele alegerilor unui individ. Ei nu menționează domeniul de aplicare extrem de individualizat al studiului atunci când îl prezintă ca dovadă pentru un argument geopolitic. În mod ironic, cercetările în jurul acestei teorii demonstrează că observatorii trec adesea cu vederea sau subestimează factorii situaționali, socio-economici și instituționali care pot constrânge alegerea unei persoane.

următor spune că ”cea mai îngrijorătoare posibilitate este că aripa armată va reduce șansele de succes ale mișcării”. Mai târziu, ea comite cea mai elementară eroare de bază în statistică, confundând corelația cu cauzalitatea, pentru a spune că ”o aripă armată poate reduce participarea populară”, chiar dacă propriile ei date nu susțin această afirmație⁵.

Este semnificativ faptul că menționarea acestui studiu a făcut înconjurul mai multor site-uri non-violente. Din câte am văzut, susținătorii nonviolentei care au folosit statisticile pentru a dovedi superioritatea metodei lor nu au făcut niciodată un link direct către studiu. Probabil că nici măcar nu l-au citit vreodată.

Pentru a evalua succesele și eșecurile marilor revolte din ultimii douăzeci și ceva de ani de la sfârșitul Războiului Rece, avem nevoie de un set de criterii corecte și rezonabile. Putem lăsa deoparte întrebarea superficială ”cine a câștigat?”, având în vedere că nimeni nu a câștigat, cu excepția celor care continuă să ne conducă.

Ar trebui să evităm, de asemenea, criteriul dacă o mișcare duce sau nu la creșterea represiunii. Îmi amintesc nenumărate argumente în care susținătorii nonviolentei au încercat să prezinte o luptă ca fiind un eșec pe motiv că a fost puternic reprimată. Mișcările non-violente semi-eficiente din trecut au provocat toate o creștere a represiunii guvernamentale ori de câte ori au putut încuraja nesupunerea pe scară largă. Convingerea pacifiștilor moderni, care nu a fost împărtășită de King sau Gandhi, că lupta pașnică poate evita consecințele brutale din partea poliției și a armatei, a fost folosită în mod eficient ca argument de vânzare pentru a inunda rândurile mișcărilor nonviolente cu oportuniști, oameni de weekend, prieteni de ocazie, lași, carieriști și cetățeni naivi care cred că schimbarea lumii poate fi ușoară și fără bătăi de cap.

Represiunea este inevitabilă în orice luptă împotriva autorității. Este important să poți supraviețui acestei represiuni, dar, în cel mai rău caz, o luptă care este complet zdrobită de represiune este totuși mai eficientă - pentru că ne poate inspira astăzi - decât o luptă care se lasă recuperată de teama represiunii, așa cum se întâmplă cu multe mișcări nonviolente. Prin urmare, deoarece efectele pe termen lung ale represiunii rămân încă de văzut, nu vom include acest lucru ca și criteriu, dar vom nota dacă o anumită rebeliune a fost înfrântă cu succes prin represiune sau recuperare, astfel încât cititorii să observe un tipar dacă mișcările combative sunt cu adevărat incapabile să facă față represiunii, așa cum susțin criticii lor, sau dacă mișcările nonviolente sunt recuperate frecvent, așa cum susținem noi.

Un criteriu extrem de important este dacă o mișcare reușește să acapareze un spațiu în care să poată fi puse în practică noi relații. Noile relații înseamnă: oamenii împart în comun și se bucură de acces direct la mijloacele lor de supraviețuire, sau bogăția socială este înstrăinată; oamenii sunt capabili să-și organizeze propria viață, activitate și mediul înconjurător, sau autoritatea decizională este monopolizată de structurile guvernamentale; femeile, transgenderii și homosexualii se bucură de mijloace de autoapărare și autodeterminare, sau sunt pe deplin expuși violenței patriarhatului; oamenii de culoare și indigenii au mijloace de autoapărare și autonomie, sau sunt la mila structurilor coloniale precum piața și poliția? În timp ce formele sunt diferite, relațiile sociale sunt fundamentale aceleași între un stat capitalist și altul, în timp ce există o diferență marcantă în relațiile sociale într-o comună apatridă sau într-un teritoriu indigen independent. Chiar dacă spațiul autonom va fi de obicei recucerit de către stat, noi luăm cu noi experiențele de auto-organizare. Cu cât câștigăm mai multe astfel de experiențe, cu atât mai puternice devin luptele noastre, cu atât mai mare este capacitatea noastră de autoorganizare la un nivel mai înalt și cu atât mai mulți sunt cei care știu că supunerea față de sistemul existent nu este singura opțiune. Acest lucru sugerează un al doilea criteriu: în ce măsură o mișcare răspândește conștientizarea ideilor sale. Iar acest lucru, la rândul său, trebuie evaluat în funcție de faptul dacă aceste idei sunt răspândite ca informații pasive sau dacă sunt comunicate ca idei pentru care merită să lupti (sau, în cazul celor nonviolente, să acționezi și să faci sacrificii).

---

⁵ Erica Chenoweth, scriind despre o analiză ulterioară a aceluiași set de date (cu Kurt Schock), în ”Armed Wing in Syria: To What Effect?” Rational Insurgent. 10 octombrie 2011. <https://rationalinsurgent.wordpress.com/2011/10/10/armed-wing-in-syria-to-what-effect/>

Din cauza importanței recuperării în înfrângerea mișcărilor sociale, un criteriu important este dacă o mișcare are sprijinul elitelor. Dacă o parte a elitei susține o mișcare, este mult mai probabil ca mișcarea să pară că obține o victorie, când de fapt victoria este nesemnificativă și permite elitei să își îmbunătățească propria situație. Acest criteriu poate arăta, de asemenea, dacă pacifiștii au dreptate atunci când spun că guvernul vrea ca noi să fim violenți sau dacă este adevărat contrariul, că elita vrea ca noi să fim nonviolenți.

În cele din urmă, mișcarea a obținut vreun câștig concret care să îmbunătățească viața oamenilor, să le redea demnitatea sau să demonstreze că lupta merită și că guvernul nu este omnipotent? Din acest criteriu, trebuie să excludem câștigurile strict formaliste, cum ar fi mișcările pro-democrație care obțin alegeri libere și corecte, deoarece aceasta este o victorie redundantă care poate conta doar pentru cei care și-au permis să creadă că un guvern democratic este cumva analog cu libertatea sau cu o viață mai bună. Atunci când țările din blocul sovietic au trecut de la dictatură la democrație, libertatea de acțiune a cetățenilor nu a crescut deloc, în timp ce calitatea vieții lor a avut de suferit în mod dramatic. Cu alte cuvinte, realizarea democrației este doar o chestiune legată de modul în care se organizează puterea, și nu una care are neapărat un impact asupra modului în care trăiesc oamenii normali. Cu toate acestea, dacă rezistența reușită la o dictatură înseamnă că oamenii pot ieși în stradă fără teama de a fi arestați și torturați, atunci putem considera în mod clar că acesta este un câștig concret. Să sperăm că diferența critică este evidentă⁶. În concluzie, cele patru criterii de bază sunt următoarele

1. dacă o mișcare a confiscat spațiu pentru noi relații sociale;
2. dacă a răspândit o conștientizare a unor idei noi (și, în al doilea rând, dacă această conștientizare a fost pasivă sau dacă i-a inspirat pe alții să lupte);
3. dacă a avut sprijinul elitelor;
4. dacă a obținut câștiguri concrete în ceea ce privește îmbunătățirea vieții oamenilor.

Pentru că noi toți suntem încă la mila unui sistem opresiv, atenția noastră trebuie să se concentreze pe consolidarea luptelor pentru libertate, demnitate și bunăstare. Criteriile de mai sus măsoară starea de sănătate a luptelor noastre și dacă diferite metode disponibile ne oferă ceea ce avem nevoie pentru a avea vreo șansă de a crea o lume nouă.

Criza Oka

În 1990, războinicii mohawk au luat armele pentru a împiedica un proiect de dezvoltare pe pământurile lor. Conform Warrior Publications:

Criza Oka din 1990 a implicat teritoriile mohawk din Kanehsatake/Oka și Kahnawake, ambele situate în apropiere de Montreal, Quebec. Confruntarea a început cu un asalt armat al poliției asupra unui blocaj la Kanehsatake, la 11 iulie 1990, în urma căruia un ofițer de poliție a fost împușcat mortal într-un scurt schimb de focuri. În urma acestui incident, au fost mobilizați 2.000 de polițiști, care au fost înlocuiți ulterior de 4.500 de soldați cu tancuri și APC-uri, împreună cu sprijin naval și aerian... Războinicii înarmați atât la Kanehsatake, cât și la Kahnawake au inspirat sprijin și solidaritate pe scară largă din partea populației

---

⁶ Cei care sunt iremediabil atașați de conceptul de democrație îl pot considera în acești termeni. A vota pentru conducătorii proprii, spre deosebire de legitimarea lor printr-un alt ritual ordonat prin lege, este în mod clar o schimbare, dar nu este o schimbare care să aibă vreo legătură cu o luptă pentru libertate, la fel cum un tricou albastru este evident diferit de un tricou roșu, dar o persoană nu este mai liberă purtând un tricou sau altul. Atâta timp cât cineva are conducători (și șefi, și creditori, și proprietari, și burocrati), nu este liber. Aceasta este diferența dintre a schimba procesul prin care acei conducători sunt legitimați și a smulge o anumită sferă a vieții tale de sub controlul lor. Sau, pe o pantă mai puțin eliberatoare și mai alunecoasă, să-i forțezi să cedeze ceva care să le diminueze profiturile și să scadă presiunea economică pe care o pot exercita împotriva ta.

indigene din întreaga țară. Au avut loc proteste, ocupații, blocaje și acțiuni de sabotaj, ceea ce indică potențialul mare de rebeliune al popoarelor indigene.

Această manifestare de unitate și solidaritate a servit la limitarea utilizării forței letale de către guvern pentru a pune capăt impasului. În general, Oka a avut un efect profund asupra popoarelor indigene și a fost cel mai important factor care a contribuit la reaprinderea spiritului nostru războinic. Blocajul de 77 de zile a servit, de asemenea, drept exemplu de suveranitate indigenă și de necesitatea forței armate pentru a apăra teritoriul și poporul împotriva agresiunii violente a forțelor externe⁷.

Criza de la Oka a fost un conflict armat.

1. A reușit să acapareze spațiul.
2. A răspândit ideile de suveranitate indigenă și a inspirat multe altele din America de Nord să riposteze.
3. Nu a beneficiat de sprijinul elitelor.
4. Extinderea terenurilor de golf pe pământurile lor a fost înfrântă, iar conflictul a ajuns la o concluzie demnă pentru Mohawk.

Zapatiștii

În 1994, zapatiștii, o armată indigenă cu sediul în Chiapas, Mexic, s-au ridicat împotriva Acordului Nord-American de Comerț Liber și a neoliberalismului în general. Ei sunt o mișcare armată, deși au desfășurat, de asemenea, un număr mare de acțiuni pașnice. Cu alte cuvinte, au folosit o diversitate de tactici. Deși există critici privind organizarea ierarhică, naționalismul și alte probleme în rândul zapatiștilor, pentru moment, aceștia par să se fi distins considerabil de alte mișcări de gherilă care s-au dovedit a fi autoritare.

1. Zapatiștii au câștigat spațiu pentru noi relații, eliberând o serie de sate și organizând adunări și întâlniri timp de peste un deceniu.
2. Zapatiștii au făcut mai mult decât orice alt grup din anii '90 pentru a răspândi o conștientizare critică a neoliberalismului și pentru a inspira oamenii să treacă la acțiune.
3. Zapatiștii nu beneficiază de un sprijin semnificativ din partea elitelor din Mexic. Ei primesc sprijin din partea academicienilor și a partidelor politice de extremă-stânga, dar în comunicatele recente par să fi respins acest sprijin pentru paternalismul sau autoritarismul său.
4. Deși blocadele și acțiunile punitive ale guvernului mexican au îngreunat viața zapatiștilor, aceștia au reușit să se protejeze de paramilitari, să se autoorganizeze pentru a-și satisface nevoile de bază și, după multe indicații, să își recupereze demnitatea.

---

⁷ Warrior Publications, sursa acestui citat, "este publicată în teritoriul ocupat al Salish de pe coasta de nord-vest a „Columbiei Britanice”. Scopul său este de a promova cultura războinicilor, spiritul de luptă și mișcările de rezistență.” warriorpublications.wordpress.com.

Mișcarea Pro-Democrație din Indonezia

În mai 1998, mii de oameni din Indonezia au protestat și s-au revoltat împotriva regimului Suharto și a condițiilor economice. Soldații au luat măsuri de reprimare și peste o mie de persoane au fost ucise. Armata a negociat cu un lider al protestatarilor pentru a anula un miting important. Atunci când grupurile politice pro-democrație au demonstrat că dețin controlul asupra mișcării prin anularea cu succes a mitingului, Suharto a demisionat. În concluzie, mișcarea nu a fost pașnică, dar liderii săi au avut tendința de a se orienta spre nonviolență.

1. Mișcarea a ieșit în stradă, iar studenții protestatari au organizat adunări în universități. Cu toate acestea, o mare parte din revolte au avut un caracter intern, inclusiv atacuri asupra femeilor și minorităților etnice.
2. Deși mișcarea a reușit să-l înlăture pe Suharto, nu a fost legată de nicio critică socială care să se răspândească dincolo de Indonezia.
3. Suharto a demisionat după ce a primit un apel din partea secretarului de stat al SUA, iar grupurile pro-democratice au primit sprijin guvernamental pentru a promova o tranziție democratică. De asemenea, s-a afirmat că elemente ale armatei au redirecționat violențele mulțimii în afara clădirilor guvernamentale și împotriva minorităților etnice. În concluzie, elementele pro-democratice ale mișcării au beneficiat de sprijinul elitelor.
4. Mișcarea a reușit să scape de o dictatură deosebit de brutală. Cu toate acestea, nu a reușit să schimbe condițiile economice care stau la baza acestei mișcări, ceea ce reprezenta principala nemulțumire a multor participanți.

A doua Intifadă

În septembrie 2000, palestinienii s-au revoltat împotriva ocupației israeliene și a sistemului de apartheid, ca răspuns imediat la o vizită a liderului opoziției israeliene de atunci, Ariel Sharon (cel mai înalt oficial responsabil pentru masacrele de la Sabra și Shatila din 1982), la moscheea al-Aqsa, al treilea loc sfânt al islamului, anexată de Israel în 1980. În primele cinci zile de lupte, forțele de securitate israeliene au ucis 47 de palestinieni, în timp ce răsculații palestinieni au ucis cinci israelieni. Revolta, sau Intifada, s-a răspândit în întreaga țară și a durat aproximativ cinci ani. Palestinienii au folosit proteste în masă, greve generale, praștii, atentate sinucigașe cu bombă și rachete artizanale, în timp ce israelienii au încercat să zdrobească revolta cu tancuri, infanterie, elicoptere de luptă, lunetiști, rachete, foamete și încarcerări în masă. Peste 3.000 de palestinieni și aproximativ 1.000 de israelieni și-au pierdut viața. Intifada s-a încheiat într-un impas.

Din cauza naturii conflictului, este extrem de greu de evaluat rezultatele intifadei în termeni eliberatori. Majoritatea pierderilor suferite de palestinieni, atât în ceea ce privește calitatea vieții lor, cât și în ceea ce privește gradul de opresiune și deposedare pe care îl suferă, pot fi atribuite doar cruzimii represive israeliene. Unii susținători ai nonviolentei ar pune condițiile represive pe seama violentei luptei palestinienilor, dar acest lucru ascunde faptul că ideea sionismului a fost întotdeauna bazată pe ștergerea oricărui popor care locuia deja pe "pământul promis" și că, în momentele în care rezistența palestiniană a fost relativ pașnică, guvernul israelian a fost doar mai agresiv în furtul pământurilor palestinienilor. Aș spune că doar datorită rezistenței palestinienilor combative și solidarității internaționale mai există un popor palestinian despre care să vorbim. Dar pentru că avem de-a face cu ipoteze istorice, acest argument nu poate fi dovedit.

Totuși, nu este lipsit de semnificație faptul că Intifada a fost o luptă populară și spontană care a beneficiat de sprijinul covârșitor al palestinienilor. Oamenii care trăiesc în alte situații și nu luptă

pentru propria supraviețuire - atât individuală, cât și colectivă - nu pot aduce acest argument fără o mare aroganță și paternalism cu privire la faptul că lupta a meritat sau nu. În calitate de străini, dacă le respectăm cauza, cel mai bun lucru pe care îl putem face este să respectăm alegerile pe care le fac pentru modul de a lupta.

De la distanță, nu mă pot aventura să spun dacă lupta a deschis mai multe spații de eliberare decât a închis reacția. Putem afirma cu certitudine că o mare parte a elitei globale s-a opus Intifadei, deși a beneficiat de sprijinul câtorva guverne, cum ar fi cel iranian, și că, pe plan intern, elita israeliană, mult mai puternică, s-a opus în mod uniform revoltei, în timp ce o aripă a elitei palestinienilor (Fatah) a încercat să modereze revolta, iar cealaltă aripă (Hamas) a susținut-o. În ceea ce privește răspândirea ideilor, cea de-a doua Intifada este probabil direct responsabilă de readucerea situației disperate a palestinienilor în atenția oamenilor din întreaga lume, de generalizarea criticilor la adresa apartheidului israelian și de răspândirea teoriilor și dezbaterilor despre neocolonialism, statism, luptă urbană și control social.

Ar fi extrem de dificil să vorbim despre câștiguri concrete într-o luptă atât de sângeroasă, dar câteva lucruri pot fi evidențiate cu claritate. Israelul nu a reușit să zdrobească decisiv revolta, în ciuda faptului că se bucură de ceea ce poate fi cel mai competent aparat militar/de securitate din lume, în ceea ce privește capacitatea de a proiecta forța la nivel intern și localizat. Nu numai atât, s-a dovedit incapabil să garanteze securitatea cetățenilor săi privilegiați, să salveze ostacii sau să își protejeze propria economie. Potrivit Camerei de Comerț israeliene, în 2002, intifada a provocat pagube de 45 de miliarde de dolari, în principal pierderi în turism. Aceasta constituie o treime din PIB-ul total.

Deoarece rezistența palestiniană a ridicat costurile ocupației, guvernul israelian nu poate evita consecințele. Impasul costisitor din cea de-a doua Intifada nu poate fi separat de eșecurile ulterioare ale Israelului în invazia Libanului din 2006 și invazia din 2009 în Gaza, nici de decizia de a nu invada Gaza în 2012, nici de criza bugetară din 2013.

În timpul cvasi-invaziei din Gaza din 2012, mulți analiști media au declarat conflictul drept o victorie pentru Hamas, gruparea armată palestiniană care a reușit să țină piept armatei israeliene. Un jurnalist mainstream, Chris Hayes, a mers mai departe, afirmând că acest conflict a fost o victorie a tacticilor violente. În analiza sa, Hamas a avut victorii politice pentru a demonstra că a folosit atacuri cu rachete. Mahmoud Abbas de la Fatah, care de ani de zile recomandă forme de rezistență non-militantă și non-conflictuală, împreună cu protestatarii nonviolente care încearcă să oprească construcția zidului apartheidului, nu au nimic de arătat. Nonviolența lor a eșuat. În continuare, Hayes îi sfătuiește pe politicienii din SUA să recompenseze acțiunile nonviolente, astfel încât curentele violente ale rezistenței palestinienilor să nu continue să câștige sprijin. În analiza lui Hayes, palestinienii sunt în continuare teroriștii, cei care trebuie să demonstreze că nu sunt violente, în timp ce Israelul este lăsat în pace. Susținerea lui Hayes pentru rezistența palestiniană non-violentă se bazează în mod clar pe o viziune care privilegiază puterea israeliană și care vede acțiunea violentă ca fiind cea mai mare amenințare la adresa ierarhiilor existente. Deoarece Hayes nu este un ideolog al nonviolenței, el poate fi sincer în privința ineficienței totale a acesteia. Ceea ce susține el este modificarea sistemului politic actual pentru a crea iluzia că nonviolența este eficientă, o filozofie a puterii care recompensează acțiunea nonviolentă și încurajează o practică a dialogului în care nevoile celor aflați la putere vor fi întotdeauna onorate în primul rând, dar un număr mai mare de firimituri bine plasate sunt lăsate să cadă pe podea, în mâinile celor de la baza piramidei sociale care protestează în modul în care cei puternici le dictează că ar trebui

să protesteze.⁸ Lecția este clară: nonviolența este inefficientă, motiv pentru care cei de la putere vor să o folosim.

Deși aplicarea unor criterii atât de simple la o situație atât de complexă este în mod necesar reducționistă, putem afirma în mare că:

1. Intifada a acaparat și a apărat spații.
2. A răspândit la nivel global o critică a apartheidului, militarizării și urbanizării israeliene, făcând astfel legătura cu istoriile globale ale ocupației și rezistenței; a inspirat mișcări de solidaritate și a fost, de asemenea, o sursă majoră de inspirație pentru revoltele ulterioare din Tunisia, Egipt și din alte părți.
3. Intifada a primit sprijin din partea elitei palestinienilor, precum și din partea unor sectoare minoritare ale unei elite globale, deși acest sprijin a fost în mare parte direcționat către medierea unui acord de pace.
4. Intifada a constituit un factor de limitare a acțiunilor militare israeliene în următorii ani.

Primăvara Neagră din Kabylie

Kabylie, un teritoriu berber ocupat de statul algerian, a fost locul unei revolte majore în 2001. Asasinarea de către poliție a lui Guermah Massinissa, un tânăr kabyle, a provocat luni de zile de revolte intense pe care poliția și armata nu au reușit să le reprime. De fapt, berberii revoltați au împins forțele guvernamentale să părăsească teritoriul lor, care a rămas în mare parte autonom ani mai târziu. Aproximativ 100 de tineri au fost uciși în timpul luptelor cu forțele guvernamentale, iar 5.000 au fost răniți.

1. În timpul revoltei, oamenii au readus Arouch-ul, o formă tradițională de auto-organizare directă și comunitară bazată pe adunare, și au inversat o mare parte din eroziunea culturii berbere de către guvernul algerian.
2. Revoltele inițiale, conduse de un număr mic de persoane, s-au extins rapid până când au participat sute de mii de oameni, inclusiv zeci de mii de berberi din Alger. Revolta a adus în atenția lumii cererile berbere de autonomie din Kabylie, iar practica lor de a organiza adunări comunale a influențat chiar și anarhiștii din Europa și din alte părți.
3. Revolta nu a avut sprijinul elitelor, nici măcar în Kabylie. De fapt, revolta a schimbat permanent politica mișcării de eliberare din Kabylie, ducând la crearea la nivel local a mișcării Arouch și subminând complet partidele politice kabyle existente.
4. Revolta a dus la obținerea unei mari autonomii pentru Kabylie, la retragerea jandarmeriei și la recunoașterea oficială a limbii berbere, tamazight.

---

⁸ Chris Hayes, MSNBC, 25 noiembrie 2012. Hayes încearcă într-adevăr să aducă un argument pentru superioritatea inerentă a nonviolenței, folosind un raționament tipic clasei de mijloc, bazat pe frică. Printr-o substituție logică nerușinată, cu care numai un jurnalist profesionist ar putea scăpa, el atribuie palestinienilor din Cisiordania metodele nonviolente (dacă jurnaliștii și-ar baza autoritatea pe credibilitatea faptică, el ar fi pierdut-o în acest punct, deoarece rezistența palestiniană din Cisiordania este departe de a fi nonviolentă) și palestinienilor din Fâșia Gaza metodele violente. De aici, el continuă spunând că calitatea vieții este mai bună în Cisiordania decât în Gaza, ipso facto oamenii au mai multe șanse să poată atinge un standard de viață de clasă mijlocie (lasă această parte a argumentului implicită) folosind nonviolența. Aici a confundat cauza și efectul. Fâșia Gaza este, practic, cel mai mare lagăr de concentrare în aer liber din lume. Locuitorii au puține, dacă nu chiar niciuna, posibilități de acțiune non-violentă sau de neparticipare. Dacă locuitorii din Gaza sunt cunoscuți pentru metodele mai combative, este pentru că nonviolența este de neconceput într-un lagăr de concentrare. Între timp, orice calitate a vieții poate fi revendicată de palestinienii din Cisiordania, aceștia au apărat-o de-a lungul anilor folosind o diversitate de tactici.

Corralito în Argentina

În decembrie 2001, guvernul argentinian a înghețat toate conturile bancare și a scos moneda la bursă ca răspuns la o criză tot mai mare a datoriilor. Ca urmare, mulți oameni și-au pierdut economiile, în timp ce întreprinderile private au putut să-și reducă datoriile și să cumpere proprietăți brusc ieftine. O revoltă socială masivă a urmat în urma corralito, forțând la demiterea unui guvern după altul în câteva săptămâni scurte. Mulți participanți au remarcat că revoltele, în care zeci de mii de oameni au ieșit în stradă, au distrus bănci, au jefuit supermarketuri și s-au luptat cu poliția, au spulberat în cele din urmă teroarea pe care dictatura militară din 1976-1983, care a ucis aproximativ 30 000 de disidenți, o lăsase în urma sa: numai prin revoltă oamenii au reușit să își învingă frica, iar de atunci politica argentiniană nu a mai fost aceeași. Dacă până atunci țara rămăsese în umbra armatei, cu un guvern controlat de dreapta și de neoliberali, din 2003, Argentina are un guvern de stânga care a susținut urmărirea penală a personalităților din timpul dictaturii și s-a opus Zonei de Liber Schimb a Americilor (FTAA) și altor acorduri de liber schimb cu SUA. În stradă, multe lucruri s-au schimbat și ele. Cartierele din toate orașele mari au format adunări pentru a facilita autoorganizarea lor la nivel economic, cultural și politic, modernizând infrastructura cartierului, organizând cantine pentru săraci, bănci de alimente și haine, biblioteci și teatre și coordonând proteste. Muncitorii au preluat fabrici și alte locuri de muncă care fuseseră paralizate de datorii, adesea legând aceste fabrici ocupate într-o rețea productivă și apărându-le de poliție cu ajutorul vecinilor.

Revolta a avut rădăcini diverse care au precedat corralito cu mulți ani. Una dintre rădăcini a fost lupta oamenilor din suburbiile sărace care au ocupat terenuri nefolosite și și-au construit propriile comunități sau au blocat autostrăzi pentru a-și obține revendicările. Aceștia au fost cei care au constituit cea mai mare parte a revoltei, până când aceasta a fost preluată de familiile din clasa de mijloc care, în general, s-au implicat doar după ce le-au fost înghețate conturile bancare.

O altă rădăcină a fost asociația Mamele din Plaza de Mayo (Mothers of the Plaza de Mayo), un grup de mame ai căror copii dispăruseră din cauza dictaturii militare, care au început să se adune săptămânal în Plaza de Mayo, în centrul Buenos Aires, în 1977, cerând să afle ce s-a întâmplat cu copiii lor. Mamelor li se atribuie în mare parte meritul de a atrage atenția asupra atrocităților dictaturii și de a crea presiune pentru tranziția la democrație. Pacifiștii profită de acest lucru ca de un exemplu al forței nonviolentei, dar ei omit imaginea de ansamblu. Multe dintre persoanele dispărute de dictatură, față de a căror dispariție protestau Mamele, erau membri ai unor organizații armate de stânga care constituiau o mișcare anticapitalistă mai amplă. Rezistența Mamelor are sens doar în contextul luptei și sacrificiului lor. În plus, Mamele nu au reușit să pună capăt dictaturii. Democrația care a urmat a continuat exact același proiect politic pe care militarii îl urmăreau cu o mână de fier în timpul Războiului murdar. Exact aceleași persoane au rămas la putere, iar dominația armatei a rămas incontestabilă. Abia după ce oamenii s-au luptat cu poliția în stradă și au răsturnat un guvern după altul, în 2001, imunitatea militarilor a fost în sfârșit revocată. Mamele au jucat un rol important în acest proces, dar, în mod corect, a fost un proces care a folosit o diversitate de tactici, de la blocaje la revolte și până la proteste pașnice.

1. Prin revolte, ieșirea în stradă, ocuparea terenurilor sau a fabricilor și apărarea câștigurilor lor împotriva poliției, oamenii din Argentina au reușit să acapareze un spațiu în care să se dezvolte comunități auto-organizate, adunări de cartier și locuri de muncă autogestionate. Această mișcare, care nu a fost deloc pacifistă, a constituit un experiment major de autoorganizare și autogestionare. Mulți oameni, inclusiv eu însumi, au susținut că fabricile autonome care produc pentru o economie capitalistă reproduc aceleași relații sociale alienate ca și o fabrică gestionată în mod tradițional. Cu toate acestea, ocupațiile de la locul de muncă din Argentina constituie un experiment în ceea ce privește noile relații sociale, chiar dacă oferă un exemplu negativ, unul care dovedește că noile relații sociale duc înapoi la cele vechi; deoarece exemplele negative precum acesta ajută la iluminarea drumului pentru luptele viitoare. Iar această critică nu vrea să reducă la tăcere

insistența multor participanți la aceste ocupații la locul de muncă, care susțin că experiența lor a fost într-adevăr una eliberatoare.

2. Nu există nicio îndoială că revolta din Argentina a răspândit o conștientizare a noilor idei și a inspirat alți oameni să lupte. Experiențele din cadrul adunărilor de cartier și autogestionarea locurilor de muncă au fost transmise direct la experimente similare din alte țări. În general, revolta a consolidat mișcarea antiglobalizare și a contribuit la răspândirea criticilor la adresa capitalismului neoliberal în întreaga lume.
3. Până în momentul în care mișcarea populară a fost cooptată de Nestor Kirchner, care reprezenta aripa stângă a partidului peronist, și condusă pentru a sprijini programele de caritate ale unui guvern populist și pentru a accepta un capitalism sud-american șovinist (în respingerea modelului dominant de capitalism nord-american), nu a beneficiat de un sprijin semnificativ din partea elitelor, deși Mamele din Plaza de Mayo s-au bucurat de un sprijin important din partea ONG-urilor și a organizațiilor juridice internaționale.
4. Revolta a dus probabil la înfrângerea acordului de liber schimb în America de Sud, ceea ce reprezintă cu siguranță un câștig concret, deși ar fi greu de susținut că Mercosur-ul lui Kirchner este mai bun pentru oameni sau pentru planetă pe termen lung. Mai imediat, a spulberat reziduurile psihologice ale dictaturii și a permis oamenilor săraci să își organizeze propria formă de ajutor economic de urgență, prin jefuirea supermarketurilor.

Ziua în care Lumea a spus nu Războiului

Acesta este modul în care mulți susținători ai nonviolentei se referă la protestele multitudinare - și aproape exclusiv pașnice - de la 15 februarie 2003, împotriva invaziei Irakului care urma să aibă loc la acea dată. "Mișcarea noastră a schimbat istoria", scria jurnalista progresistă Phyllis Bennis pentru Institute for Policy Studies la aniversarea a zece ani de la proteste. Ea notează că protestele au intrat în Cartea Recordurilor Guinness pentru amploarea lor fără precedent. Dar ceea ce nu au reușit protestele a fost să oprească războiul. Protestatarii pașnici au demonstrat că "milioane de oameni erau acum dispuși să își arate opoziția mărșăluind pe străzi"⁹, dar zecile de guverne care pregăteau războiul au dovedit la scurt timp că oamenii care mărșăluiau pe străzi nu contau. Au luat membrii mișcării împotriva războiului această lecție ca pe o lecție pentru a-și schimba tactica? Deloc. Liderii protestatarilor și susținătorii nonviolentei au declarat "victoria", continuând în același timp să excludă non-pacifiștii și să reducă la tăcere dezbaterile despre tactici. Marea majoritate a participanților avea să dispară rapid, nemotivați să continue să protesteze în fața aparentei sale inutilități, deși zece ani mai târziu activiștii nonviolentei aveau să se refere la acea zi ca fiind "inspirată".

În SUA, un număr relativ mic de anarhiști ar fi efectuat acte de sabotaj împotriva centrelor de recrutare militară și a infrastructurii folosite în mobilizarea pentru război, participând totodată la proteste deschise și la campanii de contra-recrutare, uneori împreună cu veteranii de război. Susținătorii unei diversități de tactici au colaborat cu adepții nonviolentei pentru a bloca porturile Olympia și San Francisco, oprind transporturile militare. Cu toate acestea, în general, cei din urmă i-au exclus pe cei dintâi din spațiile mai largi ale mișcării, le-au refuzat sprijinul și i-au lăsat să se descurce singuri atunci când au fost ținta represiunii. Practic, singurul caz în care o mișcare amplă a folosit o diversitate de tactici a fost blocarea portului San Francisco, deși, într-o trădare tipică, organizatorii nonviolentei au descris ulterior acțiunea ca fiind o victorie a metodelor pașnice.

Mișcarea nu a reușit să oprească războiul. Oamenii din Irak au trebuit să reziste invaziei și ocupației cât de bine au putut, iar metodele pe care le-au ales au implicat în mod covârșitor utilizarea armelor.

---

⁹ James Clark, *The day the world said 'No' to war: looking back on February 15, 2003*, <http://rabble.ca/news/2013/02/day-world-said-no-war-looking-back-february-15-2003> (15 Februarie, 2013).

Unele dintre aceste grupuri erau fundamentaliste și autoritare din punct de vedere ideologic, multe erau de stânga, iar câteva erau anti-autoritare. Cu toate acestea, pacifiștii și adepții nonviolentei care se opuneau în mod evident războiului nu au vorbit niciodată despre rezistența irakiană. Pentru ei, irakienii au fost menționați doar atunci când au devenit victime. Este demn de remarcat faptul că opinia publică din SUA nu s-a întors împotriva războiului și a ocupației - devenind în cele din urmă o problemă electorală majoră care l-a ajutat pe Obama să câștige pe o platformă de retragere a trupelor - până când victimele americane nu au început să se adune datorită rezistenței armate eficiente a irakienilor. Acest lucru nu ar trebui să fie o surpriză, deoarece același lucru s-a întâmplat și în războiul din Vietnam.

Rezistența armată a irakienilor și protestul global împotriva războiului au fost separate de o prăpastie largă. Concentrându-ne asupra mișcării de protest, trebuie să recunoaștem că aceasta a fost covârșitor de non-violentă.

1. În general, aceasta a fost exclusiv o mișcare de protest și nu a propus sau practicat dezvoltarea de noi relații sociale.
2. Mișcarea a comunicat un simplu cuvânt, "Nu", care nu poate constitui o idee într-o lume în care colonizarea, dominația și crimele în masă pot fi realizate prin multe alte mijloace în afară de invazia militară, mijloace care au fost deja folosite împotriva Irakului. Și având în vedere faptul că mișcarea a dispărut aproape peste noapte, acest "Nu" pașnic nu poate fi considerat inspirator, nici măcar pentru majoritatea participanților la mișcare.
3. Mișcarea de protest a fost susținută de elitele culturale (actori și alte celebrități), de oameni bogați și progresiști, de o parte a mass-mediei și de numeroase partide politice și alte instituții de elită.
4. Mișcarea nu a realizat nimic. Nu a oprit sau limitat războiul, nu a pus capăt ocupației și, dacă a făcut vreo diferență reală în viețile participanților săi, a făcut-o fără urmă, deoarece aceștia au abandonat-o atât de repede.

Revoluțiile Culorilor

În 2000, organizația civică de tineret Otpor din Serbia a condus o mișcare care a dus la înlăturarea președintelui Slobadan Milosevic. Aceasta a devenit cunoscută sub numele de "Revoluția buldozerului". Mișcarea a fost non-violentă, organizată după același model care a dus mai târziu la schimbarea de regim în "Revoluția trandafirilor" din Georgia, în 2003, și în "Revoluția portocalie" din Ucraina, în 2004. Din cauza similitudinii lor copleșitoare, voi aborda aceste trei mișcări simultan. Toate au fost nonviolente, toate au reușit să înlătore partidul politic aflat la putere și toate se descurcă destul de prost atunci când sunt evaluate în funcție de criteriile unei mișcări revoluționare eficiente. Capitolul 4 este dedicat unui studiu mai aprofundat al acestor mișcări.

1. Aceste mișcări nu au pus în practică noi relații sociale. Deși au ocupat adesea zone centrale din capitale, nu au inițiat practici de auto-organizare, deoarece punctul lor central de unitate a fost contestarea alegerilor frauduloase și aducerea la putere a partidului de opoziție.

2. Aceste mișcări nu au răspândit idei noi. Ele au mobilizat oamenii pe baza celui mai mic numitor comun al politicii. În Ucraina, de exemplu, sloganul lor a fost "Da!", iar simbolul lor a fost culoarea portocalie. Criticile lor sociale au rămas la un nivel superficial.

3. Aceste mișcări nu numai că au primit sprijinul elitelor, dar au prosperat pe baza acestuia. În fiecare caz, au beneficiat de sprijin mediatic, de finanțare din partea guvernului american și/sau a unor susținători bogați, precum miliardarul George Soros, și de o relație directă cu principalul partid politic de opoziție din țara lor. Este îndoielnic faptul că aceste mișcări ar fi fost remarcate fără tot sprijinul elitei de care au beneficiat.

4. Aceste mișcări nu au îmbunătățit calitatea vieții în țările în care au avut succes. De obicei, ele nu au îmbunătățit nici măcar transparența guvernului. În toate cazurile, la un an, doi sau trei ani

după așa-numita revoluție, condițiile economice de bază au rămas neschimbate, iar corupția politică și elitismul au continuat.

”Revoluția albastră” din Kuweit și ”Revoluția de cedru” din Liban

În 2005, au apărut mișcări nonviolente inspirate de metodele revoluțiilor de culoare pentru a obține dreptul de vot pentru femei în Kuweit și pentru a pune capăt ocupației militare siriene în Liban.

1. Mișcarea din Kuweit a schimbat într-adevăr relațiile sociale prin acordarea cetățeniei depline femeilor, deși relațiile reproduse de alegători sunt încă marcate de alienare și pasivitate, mai degrabă decât de autoorganizare sau bunăstare colectivă. Mișcarea din Liban, la fel ca și celelalte revoluții colorate, nu a schimbat relațiile sociale.
2. Niciuna dintre aceste mișcări nu a răspândit idei noi sau critici sociale. Ideea că femeile ar trebui să poată vota era deja o concluzie previzibilă și a fost rapid acceptată de guvern. Ideea că femeile ar trebui să fie egale, sau autonome față de controlul masculin, încă nu a prins contur în Kuweit.
3. Ambele mișcări au fost susținute de elite. Kuweitul era o rușine internațională pentru că nu permitea votul femeilor, iar o mare parte a guvernului libanez era în favoarea independenței față de Siria.
4. Votul nu îmbunătățește de obicei viața oamenilor, deși faptul de a fi considerat un cetățean egal poate îmbunătăți bunăstarea psihologică a oamenilor. În cazul Libanului, încetarea unei ocupații militare poate îmbunătăți viața oamenilor, deși Siria a continuat să aibă o influență puternică. În ambele cazuri, îmbunătățirile nu sunt pași spre o schimbare revoluționară a societății, deoarece lasă statul și capitalismul complet neatins, iar patriarhatul doar ușor modificat.

Revoltele din Banlieue din 2005

În octombrie 2005, tinerii din *banlieue*, mahalalele urbane din orașele din Franța, au început o lună de revolte, declanșate de o crimă comisă de poliție. Ei au incendiat mașini, clădiri guvernamentale și școli și au atacat poliția. Mass-media, guvernul și stânga au tratat revoltele ca pe un fenomen complet irațional și le-au reprimat printr-o serie de operațiuni polițienești și politice. Revoltații nu au formulat nicio revendicare și nimeni nu a putut pretinde că i-a condus.

1. Revoltații au ocupat străzile; cu toate acestea, tulburările s-au axat aproape exclusiv pe atacuri și incendii, mai degrabă decât pe adunări sau alte activități. Cu toate acestea, autoorganizarea tinerilor marginalizați din cartierele de imigranți, cu scopul de a riposta împotriva unui sistem care le-a oferit doar rasism și precaritate, nu ar trebui să fie trecută cu vederea. Iar câștigarea capacității de autoapărare constituie o schimbare a relațiilor sociale.
2. Acest punct este, de asemenea, neconcludent. Revoltații au arătat în mod evident că rasismul, sărăcia și violența polițienească sunt probleme uriașe în inima unei țări bogate, aflată la apogeul prosperității economice. Atacurile lor au constituit o condamnare tăioasă a democrației și a capitalismului. Dar, în general, nu au încercat să comunice cu lumea exterioară, lăsându-i pe toți să interpreteze cum vor. Influența lor a fost poate cel mai mult prezentă în mediul hip-hop.
3. Nu au primit absolut niciun sprijin din partea elitelor.

4. Deși locuitorii din banlieue au fost criticați cu cinism de către cei înstăriți pentru că și-au incendiat propriile cartiere, ei au determinat cu siguranță poliția să se gândească de două ori înainte de a abuza de ei.

Războiul apei și războiul gazelor din Bolivia

În 2003, sute de mii de locuitori ai orașului bolivian Cochabamba s-au revoltat împotriva poliției și armatei pentru a prelua controlul orașului și a împiedica privatizarea aprovizionării cu apă. De ani de zile, cartierele mai sărace, organizate în comitete de apă, foloseau deja acțiunea directă pentru a-și construi propria infrastructură de apă, asigurându-și singuri apă potabilă fără intervenția guvernului sau a corporațiilor private. În 2005, întreaga țară s-a revoltat, blocând autostrăzi și luptându-se cu armata pentru a împiedica privatizarea rezervelor de gaze naturale. Zeci de oameni au murit în lupte, dar și-au păstrat poziția și au învins forțele guvernamentale. Între timp, în numeroase sate indigene din întreaga țară, locuitorii îl linșau pe primar - adesea singurul reprezentant al guvernului din satul lor - ca o acțiune directă pentru păstrarea autonomiei indigene și împotriva interferenței neocoloniale.

Efectul cumulativ al acestor acțiuni a fost acela de a înfrânge moștenirea deceniilor de dictatură și de guvernare militară, de a păstra autonomia indigenă în fața colonialismului în curs de desfășurare și de a inversa avansul neoliberalismului într-un moment în care experții insistau că nu există alternative.

1. Aceste mișcări violente au reușit să acapareze și să apere cu succes spații pentru autoorganizare, pentru forme de viață mai comunitare și pentru cultura indigenă.
2. Primele bătălii cu caracter local au inspirat luptele ulterioare cu caracter național și toate acestea au inspirat, la rândul lor, mișcările împotriva globalizării capitaliste din întreaga lume.
3. Până în 2005, mișcarea nu a beneficiat de un sprijin substanțial din partea elitelor. După acest moment, un partid politic format din sindicate și alte instituții ale mișcării a fost brusc "luat în serios", a primit sprijinul elitelor și a fost ales la putere. Acest partid politic a reușit acolo unde armata a eșuat, recuperând mișcările sociale și repunând proiectele de dezvoltare neoliberală pe drumul cel bun.
4. Aceste diverse revolte au obținut multiple câștiguri concrete, în ceea ce privește calitatea vieții oamenilor, capacitatea lor psihologică de a face față guvernului și rezistența lor culturală la colonialism.

Revoluția lalelelor din Kârgâzstan

Revoluția lalelelor s-a dorit a fi o altă revoluție colorată non-violentă, dar opoziția nu era nici unită, nici suficient de disciplinată pentru a impune o nonviolență strictă sau pentru a aduna masele într-o singură strategie. De fapt, nici măcar nu au căzut de acord asupra unui slogan și a unei culori, iar aceeași revoltă a fost denumită uneori Lămâie, Mătase, Roz sau Narcisă. Numele de "Revoluția lalelelor" provine de fapt de la președintele kârgâzstanului care a fost înlăturat.

În martie 2005, când poliția a încercat să reprime un protest împotriva unor alegeri contestate, în loc să răspundă în mod nonviolent, mulțimea a aruncat cu pietre și cocteiluri molotov, a bătut polițiști și a ocupat clădiri guvernamentale. Schimbarea de regim a fost consumată atunci când proteste uriașe din capitală au trecut de poliție și soldați, au ocupat numeroase clădiri guvernamentale și l-au forțat pe președintele Akayev să părăsească țara cu un elicopter.

Cu toate acestea, întrucât revendicările lor erau pur electorale, ei au proclamat victoria odată ce un politician din opoziție a fost instalat la putere. Ei nu au încercat să pună în practică noi relații sociale

sau să răspândească critici sociale, iar în câțiva ani au fost cu toții complet dezamăgiți de noul guvern, sub care au continuat aceleași probleme. Nimic nu se schimbasese.

1. Ei nu au pus în practică noile relații sociale.
2. Ei nu au răspândit critici sociale, dincolo de plângeri de corupție.
3. Ei s-au bucurat de un sprijin parțial din partea elitelor.
4. Au reușit să înlăture un guvern, dar nu au reușit să schimbe sistemul de bază.

Rebeliunea din Oaxaca

În 2006, populația indigenă, profesorii și muncitorii din statul mexican Oaxaca, situat în sudul Mexicului, s-au revoltat împotriva guvernului. Aceștia au ridicat baricade, au dat afară poliția, au organizat adunări și festivaluri culturale indigene și au eliberat sate. O mare parte din Oaxaca a fost autonomă timp de șase luni. Chiar la finalul rebeliunii, politicienii mișcării care au reușit să preia conducerea adunării centrale au convins oamenii să nu riposteze la invazia militară, deși, în ansamblu, mișcarea nu era non-violentă și, timp de luni de zile, a luptat cu pietre, artificii, praștii și cocktailuri molotov.

1. Rebeliunea a fost una dintre cele mai dramatice reușite din ultimii ani în ceea ce privește ocuparea spațiului și punerea în practică a unor noi relații sociale, punând sub semnul întrebării autoritatea guvernamentală, capitalismul și privatizarea, sexismul și rasismul colonizării. Ei au pus în practică forme orizontale de auto-organizare și au folosit modalități comune sau colective de a se hrăni și de a avea grijă de ei înșiși. Multe dintre aceste forme au fost de origine indigenă.
2. Rebeliunea a răspândit idei și a servit drept exemplu de autoorganizare pentru mișcările din restul Mexicului și din restul lumii. Texte din cadrul mișcării sau interviuri cu participanții la mișcare au fost traduse și distribuite în mai multe alte limbi.
3. Mișcarea nu a beneficiat de sprijinul elitelor. A fost calomniată în mass-media și atacată de poliție, paramilitari și armată.
4. Cât a durat, rebeliunea a îmbunătățit considerabil calitatea vieții oamenilor într-un mod revoluționar. Se poate spune că unele dintre experiențele câștigate în timpul rebeliunii constituie încă o bază pentru luptele sociale în curs de desfășurare în Oaxaca.

Protestele CPE din 2006

În toată Franța, în februarie, martie și aprilie 2006, milioane de tineri s-au revoltat împotriva noii legi CPE, o măsură de austeritate care ar fi anulat decenii de protecție a muncii obținute cu greu, permițând patronilor să concedieze lucrătorii mai tineri fără aproape nicio restricție și sporind considerabil precaritatea lucrătorilor. Ei au ocupat universități și clădiri guvernamentale, au blocat străzi și autostrăzi, au protestat pașnic, s-au revoltat, au dat foc la mașini, au intrat în grevă și s-au luptat cu poliția. În universitățile ocupate, studenții au organizat adunări și au dezbătut subiecte care depășeau cu mult particularitățile legii CPE, pentru a vorbi despre munca salariată, capitalism și organizarea vieții în general. În cele din urmă, ei au învins legea.

1. Greviștii, protestatarii și revoltele au acaparat un spațiu în care puteau practica auto-organizarea și discuta noi viziuni ale vieții.

2. În toată Franța, această mișcare a contribuit la regenerarea mișcărilor anticapitaliste și la răspândirea criticilor sociale și economice.
3. Nu a beneficiat de sprijinul elitelor și, în general, a fost infantilizată sau înăbușită de mass-media.
4. Acesta a respins o lege care ar fi înrăutățit considerabil condițiile de viață ale lucrătorilor.

Revoluția șofranului din 2007

Atunci când guvernul dictatorial din Birmania a eliminat subvențiile pentru combustibil în august 2007, ceea ce a dus la o creștere a prețurilor cu 66%, studenții, activiștii politici, femeile și călugării budiști au ieșit în stradă în semn de protest nonviolent și nesupunere civilă. Aceștia au avut grijă să nu conteste direct regimul militar, având în vedere lovitura de stat din 1988, când o mișcare prodemocratică, în mare parte pașnică, a fost complet zdrobită, cu 3 000 de morți și multe alte mii de persoane torturate. În decurs de câteva luni, guvernul militar a pus sub control protestele, arestând mii de persoane și ucigând între 13 și sute, în funcție de sursă.

1. Mișcarea de protest nu a fost capabilă să ocupe străzile sau să deschidă spații pentru organizarea de noi relații sociale și a fost un eșec total în ceea ce privește capacitatea sa de a se apăra împotriva poliției.
2. Mișcarea de protest a reușit să exprime opoziția față de condițiile economice, dar pe plan intern a evitat să exprime idei de opoziție față de guvern sau viziuni pentru noi forme de organizare socială. Acest conținut a fost inserat de comentatorii și susținătorii internaționali, deși este posibil să fi constituit adevăratele aspirații ale cel puțin unei părți a mișcării.
3. Se zvonește că armata birmaneză a fost divizată în ceea ce privește răspunsul la mișcarea de protest. Ceea ce este sigur este că mișcarea s-a bucurat de un sprijin larg al elitelor la nivel internațional, bazându-se pe nu mai puțin de o instituție precum Organizația Națiunilor Unite. Orice mesaj sau idei ar putea fi asociate cu mișcarea au fost răspândite aproape exclusiv de către mass-media corporatistă internațională (creând o dinamică problematică și forțând un observator critic să se întrebe de ce protestatarii făceau cereri economice privind costul vieții, în timp ce mass-media a caracterizat-o exclusiv ca fiind o mișcare pro-democrație).
4. Mișcarea a eșuat în ceea ce privește restabilirea subvențiilor guvernamentale pentru combustibil sau reducerea costului vieții, principalele sale revendicări. Dacă, într-o zi, junta militară va fi înlocuită cu o democrație, această mișcare va primi, fără îndoială, o parte din merite, în timp ce mișcările rebele armate, precum cele ale minorității etnice Karen, vor fi excluse din cărțile de istorie. Dar dacă o astfel de schimbare se va produce, marea majoritate a presiunii va fi venit din partea guvernelor și instituțiilor internaționale. Guvernele militare din întreaga lume au arătat o tendință de a trece singure la democrație, deoarece un guvern democratic tinde să fie mai stabil și permite elitei să se îmbogățească mai mult decât o poate face în cadrul unei dictaturi. Dacă într-o bună zi Birmania va obține o astfel de victorie, se va confrunta în continuare cu sărăcia, costul ridicat al vieții și toate celelalte capricii ale unei piețe capitaliste globale.

Insurecția din 2008 din Grecia

La 6 decembrie 2008, poliția din Atena a împușcat și ucis un adolescent în cartierul Exarchia, un cartier în mare parte anarhist. În aceeași noapte, au început revolte în mai multe orașe mari, care s-au transformat rapid într-o insurecție care a cuprins întreaga țară timp de o lună. Milioane de oameni au participat, tineri și bătrâni, imigranți și cetățeni. Atacurile incendiare asupra băncilor și secțiilor de

poliție, care în anii precedenți fuseseră practica exclusivă a anarhiștilor, s-au generalizat instantaneu până la a deveni ceva obișnuit. După unele relatări, puține secții de poliție din întreaga țară au scăpat de atac. Insurecția a luat în derâdere afirmația pacifistă conform căreia ”violența înstrăinează oamenii”, reunind oameni din întreaga Grecia și inspirând oameni din întreaga lume. Impulsul insurecției a galvanizat luptele sociale din țară și le-a adus la un nou nivel¹⁰.

1. Impulsul creat de insurecție a dus direct la ocuparea a numeroase clădiri abandonate, clădiri guvernamentale și terenuri libere pentru crearea de centre sociale, adunări de cartier, grădini comunitare și adunări de artiști, jurnaliști critici, lucrători medicali și așa mai departe. Este important de remarcat faptul că prima adunare de cartier din Atena a fost creată în mijlocul unei lupte anterioare în care acțiunea directă, confruntarea cu poliția și sabotajul au jucat un rol decisiv.
2. Insurecția din Grecia a generat un nou și puternic ciclu de activitate anarhistă în țări din întreaga lume, a diseminat ideea de anarhism și a influențat puternic teoriile insurecției, a reînnoit debaterile despre clandestinitate și grupurile armate discrete și, de asemenea, a răspândit concepte care vor fi reproduse în alte părți ca și componente specifice ale unei lupte revoluționare, cum ar fi ocupațiile publice sau temporale, syndicatele de bază și atacul. Insurecția avea să inspire chiar și susținători ai nonviolentei, precum Chris Hedges, care mai târziu avea să fugă înapoi de partea legii și a ordinii de îndată ce ferestrele au început să se spargă mai aproape de casă (a se vedea capitolul 8).
3. Insurecția s-a bucurat de un sprijin zero din partea elitelor. Partidele cele mai de stânga au încercat să o coopteze și să o pacifice, dar au fost respinse. Poliția a încercat să o reprime și a fost incendiată, bătută și pusă pe fugă. Armata a încercat să o amenințe, iar propriii soldați au distribuit o scrisoare în care spuneau că vor preda armele insurgenților. Academicienii au încercat să explice acest lucru și au fost ignorați. Mass-media a calomniat-o, iar insurgenții au acoperit pereții cu propriile lor cuvinte. Cu toate acestea, mass-media a fost cea mai eficientă dintre toate instituțiile de control. După o lună, au reușit să transforme din nou o mare parte dintre participanți în spectatori neajutorați, iar apoi au început o campanie majoră de încurajare deschisă a ideologiilor de dreapta, fasciste, care, de-a lungul anilor, au început să slăbească luptele sociale.
4. Insurecția a arătat clar poliției că nu mai poate scăpa cu ucideri (cel puțin, nu fără a face o treabă mai bună de a ascunde acest lucru); și a arătat clar tuturor că poliția poate fi înfrântă, în ciuda insistenței pacifiștilor că nu putem spera să învingem puterea armată a statului. Insurecția a văzut, de asemenea, o înflorire a adunărilor de cartier, a centrelor sociale, a grădinilor comunitare, a incendiilor care au distrus registrele de datorii și de impozite și a jafurilor organizate care au pus la dispoziția gratuită a oamenilor fără prea mulți bani produse alimentare scumpe. Pe scurt, în lunile din timpul și de după insurecție, oamenii (fără a include polițiștii, politicienii și cei bogați) păreau mult mai fericiți decât în mod normal.

Mitinguri Bersih

Mitingurile Bersih au fost o serie de proteste pentru democrație în Malaezia, care au avut loc în 2007, 2009 și 2012. Revendicările mișcării sunt pur formaliste, toate legate de reforma electorală și motivate de dorința de a vedea sfârșitul guvernării de zeci de ani a coaliției politice Barisan Nasional. Primele două mitinguri cu un număr de zeci de mii de persoane, au fost exclusiv pașnice, în timp ce așa-numitul miting

---

¹⁰ Interviu cu participanții la insurecție și formele de luptă care au înflorit ulterior pot fi găsite în AG Schwarz, Tasos Sagris, și Void Network (eds.), *We Are an Image from the Future, the Greek Revolt of December 2008* (Oakland: AK Press, 2010).

Bersih 3.0 a fost precedat de o fatwa, un apel la revoltă, emis de una dintre organizațiile musulmane participante. Acest miting a fost mult mai mare, atrăgând sute de mii de participanți și incluzând unele revolte, autoapărare împotriva poliției și rănirea a aproximativ 20 de polițiști (oferind un alt exemplu care contrazice afirmația că mișcările violente vor speria susținătorii). Începând din 2013, din cauza sprijinului mediatic continuu acordat mișcării, guvernul malaezian și-a înnuiat măsurile de reprimare a mișcării și a permis organizarea de mitinguri fără a efectua arestări¹¹.

1. Fiind o mișcare democratică formalistă, mitingurile Bersih nu reprezintă o schimbare în relațiile sociale din Malaezia.
2. Mitingurile Bersih nu sunt legate de nicio critică socială sau de încercarea de a obține o schimbare directă în societate, ci doar de un set diferit de reprezentanți. Ele nu au răspândit idei noi.
3. Mitingurile sunt susținute și organizate de organizații media, ONG-uri, partide politice, organizații religioase și o parte a clasei de proprietari. Dintre acestea, organizațiile media și ong-urile încearcă în mod constant să o disciplineze ca fiind o mișcare exclusiv non-violentă, în timp ce unele dintre organizațiile religioase sunt ambigue în această privință.
4. Ca mișcare pur democratică, aceasta înlocuiește în mod intenționat chestiunile de reprezentare cu cele legate de calitatea vieții și nu a obținut niciun câștig concret.

Greva generală din Guadelupa

În ianuarie 2009, a izbucnit o grevă generală în coloniile franceze din insulele Guadelupa și Martinica din Caraibe. Grevele au fost declanșate de condițiile de trai precare, de costul ridicat al vieții și de salariile mici, deși tensiunile rasiale și sentimentele anticoloniale au fost, de asemenea, elemente majore, deoarece populația acestor colonii franceze, rezervate ca stațiuni de vacanță pentru turiștii albi bogați, este formată în principal din negri descendenți ai sclavilor africani. Din cauza dependenței economice forțate de turism, locuitorii insulelor au trebuit să facă față prețurilor ridicate, salariilor mici, locurilor de muncă pe termen scurt și precare, precum și exotizării în propriile case pentru amuzamentul turiștilor străini.

Deoarece șomajul depășea deja 50%, greviștii au ales cu înțelepciune să completeze tentativa de oprire economică cu tactici mai energice. După patru săptămâni de negocieri eșuate, locuitorii insulei au început să se revolte, incendiind mașini și întreprinderi, aruncând cu pietre și, în cele din urmă, deschizând focul asupra poliției.

După doar trei zile, autoritățile franceze au revenit la masa negocierilor cu o ofertă mult mai bună: creșterea salariilor cele mai mici cu 200 de euro pe lună și acceptarea tuturor celor 20 de revendicări principale ale greviștilor. Președintele Sarkozy, un politician de linia dură și de ordine publică până la capăt, a adoptat un ton apologetic față de protestatari și a promis că va revizui politica franceză în toate posesiunile sale de peste mări.

1. Deși autoorganizarea și colectivizarea nu au fost componente primare ale revoltei, în cursul protestelor, locuitorii insulei au pus sub semnul întrebării și au contestat direct dominația elitei albe și au forțat țara colonizatoare să se umilească la masa negocierilor.
2. Greva din Guadelupe și Martinica a inspirat greve de solidaritate în alte colonii franceze din întreaga lume, de la Réunion (în Oceanul Indian) la Guyana Franceză.

---

¹¹ Exact această cauzalitate este susținută de una dintre aceste instituții media, *Free Malaysia Today*, "An Uprising for a Better Malaysia," <http://www.freemalaysiatoday.com/category/opinion/2013/01/15/an-uprising-for-a-better-malaysia/> (January 15, 2013).

3. Grevele și revoltele au fost combătute atât de elita insulară, cât și de elita continentală franceză.
4. După cum s-a afirmat, acțiunile au dus la îndeplinirea revendicărilor greviștilor și au schimbat echilibrul de putere rasială și de clasă pe insule. În doar câteva zile, revoltele au obținut bunurile.

Mișcarea studențească din Marea Britanie

În toamna anului 2010, zeci de mii de studenți din Regatul Unit au început să protesteze împotriva unei noi legi care ar fi redus drastic finanțarea pentru învățământul superior și ar fi ridicat plafoanele pentru taxele de școlarizare la universități la mai mult decât dublul sumei actuale. Cele mai importante proteste ale mișcării, desfășurate în noiembrie, au fost organizate în comun de Uniunea Națională a Studenților și de Uniunea Universităților și Colegiilor, care au făcut apel la nonviolență. La început, majoritatea studenților au fost pașnici, desfășurând sit-in-uri sau simple proteste. Alți studenți au comis daune materiale, s-au luptat cu poliția și au ocupat clădiri guvernamentale. Departe de a fi o "mică minoritate", câteva mii de protestatari au trecut de poliție în timpul marșului din 10 noiembrie, au înconjurat și ocupat sediul de campanie al Partidului Conservator, spărgând geamuri, aprinzând focuri, vopsind cu spray, aruncând cu obiecte în poliție și scandând "Grecia! Franța! Acum și aici!"

În încercarea sa de a controla protestele, poliția londoneză a brutalizat atât protestatarii pașnici, cât și pe cei ilegali. Liderii NUS(National Union of Students) și UCU, împreună cu mass-media, politicienii și purtătorii de cuvânt ai poliției, s-au pronunțat cu toții în favoarea nonviolenței, au condamnat actele de distrugere a proprietății și au încercat să dea vina pe o minoritate exterioară. Cu toate acestea, în pofida pregătirii suplimentare a poliției, această troică formată din guvern, mass-media și presupușii lideri ai protestelor nu a fost capabilă să impună nonviolența la protestele ulterioare, deoarece revoltele, atacurile asupra poliției, actele de vandalism și distrugerile de bunuri au avut loc cu o frecvență tot mai mare. Când guvernul a aprobat măsurile de austeritate propuse la 9 decembrie, studenții protestatari s-au angajat într-un alt val de revolte, spărgând ferestrele Trezoreriei Majestății Sale, încercând să spargă cazematele poliției și atacând ușor coloana de mașini a prințului Charles și a ducesei Camilla.

Popularitatea liderilor sindicatelor studențești a avut de suferit în mod dramatic ca urmare a colaborării acestora cu poliția și a denunțării revoltelor. La un moment dat, studenții au huiduit și s-au repezit pe scenă pentru a întrerupe un discurs al președintelui NUS, Liam Byrne. În afară de majoritatea virtuală creată de mass-media, mereu în favoarea oamenilor aflați la baza piramidei sociale care rămân pașnici, ar fi greu de spus că daunele materiale, ocupațiile și luptele cu poliția nu au făcut parte din voința colectivă a mișcării studențești. Ca întotdeauna, primii care au ieșit din formele de protest sancționate legal au fost o minoritate, iar acțiunile lor au generat mari controverse, însă această minoritate a crescut rapid și a avut un efect dinamic asupra mișcării.

În timp ce susținătorii nonviolenței s-au grăbit, ca întotdeauna, să afirme că protestele violente sunt apanajul bărbaților tineri și albi (adesea însoțite de adjectivele "răsfățat" sau "din clasa de mijloc"), Daily Mail și-a exprimat surprinderea (la 25 noiembrie 2010) că mulți dintre cei mai agresivi protestatari care "conduceau atacul" erau femei tinere.

1. Mișcarea studențească s-a concentrat exclusiv pe prezentarea de revendicări împotriva măsurilor de austeritate, mai degrabă decât pe autoorganizarea educației, pe acapararea spațiului sau pe practicarea de noi relații sociale.
2. În general, mișcarea studențească nu a comunicat nicio critică socială dincolo de opoziția față de măsurile de austeritate. Cu toate acestea, după revoltele din 10 noiembrie, s-a deschis o dezbatere în cadrul mișcării cu privire la tacticile acceptabile, multe persoane susținând ocupațiile. Ulterior, ocupări de universități și clădiri guvernamentale au avut loc la alte marșuri și în alte orașe.
3. Aripa non-violentă a mișcării studențești s-a bucurat de un sprijin în mare parte simbolic din partea elitelor, deși guvernul era în favoarea unei forme de măsuri de austeritate.

4. Deși măsurile de austeritate au fost adoptate în Anglia, Adunarea galeză a anunțat, ca răspuns la proteste, că nu va permite majorarea taxelor de școlarizare.

Revoluția tunisiană

Revoluția tunisiană a fost prima revoluție din cadrul așa-numitei Primăveri arabe, declanșată de autoimolarea lui Mohamed Bouazizi la 17 decembrie 2010. Bouazizi, un vânzător de legume, fusese abuzat și jefuit de un polițist, fiind privat de singura sa sursă de venit. Ca răspuns, el s-a dus la secția de poliție și și-a dat foc. Moartea sa a declanșat mici proteste, pe care poliția a încercat să le înăbușe cu gaze lacrimogene. Alți câțiva protestatari nevoiași s-au sinucis, iar gloanțele poliției au mai ucis câțiva. Zi după zi, grupuri mici de protestatari au revenit în stradă, sătui de umilințele și brutalitatea poliției, de sărăcie și de lipsa libertății de exprimare. Sindicatele și studenții au început să se implice. La 3 ianuarie, când o butelie cu gaze lacrimogene a poliției a aterizat într-o moschee, protestatarii au dat foc la cauciucuri și au atacat birourile partidului de guvernământ. Din acel moment, revolta a explodat (ceea ce, încă o dată, pentru a bate un cal care ar fi trebuit să moară de mult timp, infirmă clișeul pacifist conform căruia "violența îi înstrăinează pe oameni" și arată cum revolta și riposta împotriva autorității galvanizează luptele sociale și câștigă sprijin din partea celor care nu consideră că sistemul le este prieten). Protestele, grevele și revoltele se răspândesc în Tunisia. Unsprezece zile mai târziu, președintele Ben Ali, aflat la putere din 1987, a fost nevoit să fugă din țară. Protestatarii au continuat să ocupe străzile, sfidând o stare de asediu militară, până când partidul de guvernământ s-a prăbușit în întregime. 338 de persoane au murit, majoritatea ucise de polițiști.

1. Se pare că spațiile auto-organizate nu au jucat un rol major în Tunisia, așa cum au făcut-o ulterior în Egipt. Cu toate acestea, relațiile de putere dintre popor și guvern s-au schimbat dramatic. Oamenii și-au recucerit capacitatea de a protesta și de a răspândi idei critice. Luptele muncitorești au crescut, de asemenea, în forță și în număr, oamenii desfășurând acum în mod regulat blocaje și proteste pentru a-și impune cererile împotriva angajatorilor. Nu au lipsit instituțiile financiare și revistele investitorilor care au deplâns efectele revoluției asupra "competitivității" și "flexibilității forței de muncă" din Tunisia - prescurtare pentru vulnerabilitatea lucrătorilor față de patroni.
2. Deși mass-media occidentală a încercat din răspuțeri să prezinte revoltele nord-africane ca fiind nonviolente și cu un caracter exclusiv democratic, în țările vorbitoare de limbă arabă revoluția a declanșat o expansiune exponențială a criticilor la adresa capitalismului și a guvernului și este evident că revoluția i-a inspirat și pe alții să treacă la acțiune.
3. Inițial, revoluția tunisiană nu a beneficiat de sprijinul elitelor. Principalii săi protagoniști au fost cei săraci și marginalizați. Încetul cu încetul, syndicatele au început să participe, iar apoi lucrătorii profesioniști. Deoarece mass-media controlată de guvern s-a opus și a încercat să o reducă la tăcere, rebelii au trebuit să se bazeze pe formele de presă pe care le puteau organiza. Pe plan internațional, sprijinul elitelor a început odată ce revoluția a fost de necontestat, dar aceasta a fost o formă de sprijin manipulator și deconectat care a contribuit la izolarea lui Ben Ali în speranța de a limita răspândirea mișcării împotriva sa. Sprijinul internațional a fost conceput pentru a-i presa pe tunisieni să adopte o formă de luptă pașnică și exclusiv politică. Spre final, când triumful revoluției era deja asigurat, aceeași poliție care îi omorâse pe rebeli a încercat să li se alăture, într-un mod tipic de lași.
4. Revoluția tunisiană a deschis o nouă gamă de posibilități pentru ca oamenii să lupte pentru o viață mai bună: proteste, libertate de exprimare, blocaje, greve, capacitatea de a înfrunta poliția. Deoarece, până în prezent, principala lor realizare a fost un guvern democratic, precaritatea economică, care a constituit o motivație majoră pentru revoluție, nu a fost abordată. De asemenea,

guvernul democratic nu este în măsură să abordeze problema violenței și a umilinței poliției, dar atâta timp cât polițiștii își amintesc de revoltă și rămân speriați de popor, nu vor mai acționa la fel de insultător ca înainte.

Revoluția egipteană din 2011

Pornită de la revoluția tunisiană, revoluția egipteană a început la 25 ianuarie 2011 și, la fel ca în Tunisia, a continuat după înlăturarea președintelui Mubarak la 11 februarie. La fel ca și în cazul revoluției tunisiene, mișcarea din Egipt a abordat numeroase probleme economice și sociale care au fost cenzurate de presa internațională, care a dorit să minimalizeze natura în mare parte anticapitalistă a revoltei. Și, într-o altă asemănare, susținătorii nonviolentei (inclusiv oricine, de la Gene Sharp până la guvernul SUA) au falsificat în mod flagrant realitatea luptei pentru a o prezenta ca fiind o mișcare nonviolentă.

Milioane de oameni din întregul Egipt au participat la greve, blocade, proteste pașnice, revolte, atacuri asupra poliției, autoapărare împotriva paramilitarilor guvernamentali, împărțirea de fluturași, publicarea de bloguri și organizarea ocupării piețelor centrale. Acestea au fost influențate în primul rând de luptele (violente) din Tunisia și Palestina, deși guru al nonviolentei albe Gene Sharp a încercat fără rușine să își asume meritele. Protestatarii din Egipt au incendiat peste 90 de secții de poliție, au pus poliția pe fugă de nenumărate ori, s-au apărat de bătaușii guvernului cu băte și pietre, iar în Piața Tahrir tinerii voluntari au făcut colecte pentru a cumpăra benzină pentru cocteilurile molotov, care au fost un element de bază al mișcării.

1. Ca urmare a experiențelor lor directe în cadrul adunărilor și a menținerii ocupației din Piața Tahrir, părți tot mai mari ale revoluției au încetat să mai vorbească despre alegeri și au început să vorbească despre autoorganizare. Mulți dintre aceiași oameni au văzut în revoluție începutul unei mișcări împotriva capitalismului și a patriarhatului și au rămas în stradă pentru a se opune autoritarismului noului guvern islamic. Ca urmare directă a participării lor la revoluție, poziția femeilor în societate a început, de asemenea, să se schimbe.
2. Chiar mai mult decât revoluția tunisiană, revolta din Egipt a răspândit criticile la adresa capitalismului, precum și ideile anarhiste în special, în toate țările arabe vecine, inspirând alte revolte. Ocuparea Pieței Tahrir a fost, de asemenea, influența directă pentru mișcarea de ocupare a piețelor din Spania.
3. La fel ca în Tunisia, mișcarea nu a beneficiat la început de sprijinul elitelor, dar mai târziu a văzut cum mass-media și guvernele internaționale, precum și partidele politice naționale, s-au alăturat pentru a încerca să orienteze mișcarea în direcții reformiste și nonviolente.
4. Oamenii s-au emancipat, au anulat capacitatea guvernului de a-i intimida, au deschis noi posibilități de luptă și au început să schimbe poziția femeilor, a muncitorilor și a musulmanilor în societatea egipteană.

Războiul civil din Libia

Deși revoluția din 2011 din Libia a început ca o revoltă spontană, este dificil de analizat ca o luptă socială, deoarece s-a încheiat în mare parte din cauza intervenției militare străine. Militarizarea conflictului și lipsa unei comunicări directe între participanții și rebelii sociali din Europa sau America de Nord (ceea ce nu a fost cazul Tunisiei sau Egiptului, unde am fost în contact direct cu participanții pe măsură ce se desfășurau revoltele) face ca, din punctul meu de vedere, să îmi fie foarte greu să știu despre conținutul social al revoltei. Din ceea ce am reușit să aflu, se pare că orice conținut social pe care revoluția

l-ar fi putut conține a fost în mare măsură erodat de preocupările militare și de realpolitik. Sper să mă înșel, dar se pare că războiul a avut un caracter exclusiv militar. Aceasta nu este o problemă intrinsecă a mișcărilor revoluționare combative, deoarece revoluțiile non-violente ale culorilor au fost și mai lipsite de conținut social, ci o problemă a mișcărilor care se concentrează în primul rând pe cucerirea puterii politice, fie că sunt pașnice sau armate, democratice sau militare. Mișcărilor revoluționare care doresc cu adevărat să pună capăt relațiilor sociale opresive nu trebuie să permită niciodată ca chestiunile legate de puterea politică sau de victoria militară să aibă întâietate. Acest lucru nu înseamnă că mișcărilor revoluționare nu pot lua armele, ci doar că o mișcare revoluționară, indiferent de instrumentele sau armele pe care se vede nevoită să le folosească, trebuie să se concentreze întotdeauna pe crearea unor relații sociale emancipatoare, mai degrabă decât pe cucerirea puterii politice. În orice caz, exemplul războiului civil din Libia este un alt exemplu care ne reamintește că, atunci când statul decide să își dezlănțuie întreaga forță militară, mișcărilor nu pot menține niciun fel de pretenție de nonviolență. Ele trebuie fie să riposteze, fie să dispară.

Din cauza lipsei de informații și a modului în care conflictul din Libia a devenit un război prin interpuși între puteri externe, ar fi deosebit de reducionista să aplicăm criteriile care să măsoare eficiența sa ca luptă de eliberare.

Războiul civil sirian

În martie 2011, a început o revoltă în Siria, după ce poliția a arestat elevi care pictau sloganuri revoluționare pe un zid din orașul Deraa. Un grup relativ mic de persoane a ieșit în stradă în semn de protest pașnic, iar soldații au deschis focul cu muniție reală. A doua zi, oamenii s-au întors pe străzi, iar soldații au încercat din nou să zdrobească protestele. Revoluția s-a extins de acolo. Metodele pașnice s-au dovedit incapabile să țină străzile în fața gloanțelor și a tancurilor. Forțele guvernamentale chiar l-au ucis pe Ghath Matar, activistul care a început să împartă flori soldaților, demonstrând astfel nesustenabilitatea acestei tactici (așa cum am afirmat în "Cum nonviolenta protejează statul", o floare nu împiedică în niciun fel capacitatea armatei de a trage). Oamenii au început să se înarmeze și, treptat, revolta s-a transformat într-un război civil. Potrivit Linei Sinjab, care a scris pentru BBC:

Dar, în mijlocul violenței, există un mare sentiment de speranță. În rândul civililor, există un sentiment de solidaritate fără precedent. Oamenii își împart casele, hainele și mâncarea - în special cu sutele de mii de oameni strămutați de lupte. Sentimentul de libertate este palpabil, iar vocile opoziției se exprimă. Mai mult de 30 de noi publicații online promovează democrația, în ciuda represiunii. În unele zone controlate de opoziție, civilii și rebelii înființează consilii locale pentru a pune în funcțiune serviciile. Și, pe măsură ce oamenii încep să privească dincolo de războiul civil, unii protestează împotriva grupurilor rebele care au comis abuzuri sau care, precum Frontul Nusra, încearcă să islamizeze societatea. Siria s-a ridicat împotriva tiraniei și nu va mai fi niciodată la fel¹².

1. După ce au eliberat o mare parte a țării, nu există nicio îndoială că rebelii sirieni au cucerit spațiul: dacă aceștia pun în practică noile relații sociale este o altă întrebare, deși se pare că există cel puțin segmente ale mișcării rebele care sunt solidariste și anti-autoritare.
2. Alături de celelalte revolte arabe din 2011, revolta siriană a inspirat și alte popoare să lupte pentru libertatea lor, însă nu pare să fi reușit să răspândească idei noi și critici sociale la fel de mult ca revoluția egipteană.

---

¹² Lina Sinjab, "Syria Conflict: from Peaceful Protest to Civil War," *BBC*, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-21797661> (3/5/2013). Articolul trebuie privit cu mult scepticism, deoarece BBC și alte mijloace de informare occidentale favorizează în mod clar schimbarea regimului din Siria. Cu toate acestea, începând din martie 2013, rebeliunea se desfășoară în mare parte în mod autonom față de intervenția NATO. În ceea ce privește acuratețea descrierii citate mai sus, istoricul este extrem de clar în ceea ce privește creșterea solidarității în situații de dezastru, ca și în cazul revoltelor.

3. La început, revolta nu a beneficiat de sprijinul elitelor, deși, treptat, a obținut sprijin din partea unor sectoare ale elitei interne neincluse în guvernul aflat la putere, precum și un sprijin din ce în ce mai mare din partea presei occidentale și a guvernelor NATO.
4. În mijlocul unui război civil sângeros, care a făcut 70.000 de victime, este greu să vorbești despre câștiguri, deși articolul citat mai sus nu este lipsit de optimism.

Mișcarea 15M și grevele generale

La 29 septembrie 2010, milioane de oameni din întreaga Spanie au participat la o grevă generală împotriva primei runde de măsuri de austeritate, protestând, organizând blocaje, sabotând infrastructura de transport și, în câteva orașe, revolte, jafuri și lupte cu poliția. Federațiile de muncă anarhiste au jucat un rol important în pregătire, la fel ca și adunările orizontale de cartier. Forța evenimentelor din acea zi a inițiat un ciclu intens de alte proteste și greve, cu un caracter în mare parte anticapitalist. Alte greve generale au avut loc la 27 ianuarie 2011, iar în 2012 la 29 martie, 31 octombrie și 14 noiembrie. Concomitent, au avut loc puternice revolte de 1 mai 2011, iar două săptămâni mai târziu, la 15 mai, ocupări de piețe inspirate direct de revolta din Egipt s-au extins în sute de orașe și localități din întreaga țară, obținând participarea a milioane de oameni. În cadrul ocupărilor de piețe, oamenii au organizat proteste și probleme de supraviețuire zilnică în cadrul unor adunări deschise. Mișcarea a dus, de asemenea, la extinderea adunărilor de cartier, la ocuparea clădirilor goale de către persoanele care și-au pierdut casele în urma executărilor silite, la ocuparea spitalelor, la blocarea autostrăzilor și a clădirilor guvernamentale și la rezistența colectivă împotriva evacuărilor, a concedierilor și a privatizării asistenței medicale și a educației.

Mișcarea 15M (ocupările de piețe începând cu 15 mai) a fost o încercare a activiștilor nonviolenți din Madrid de a reorienta mișcarea anticapitalistă în creștere către revendicări strict politice, în primul rând către reforma legilor electorale. Această încercare s-a bazat pe o versiune manipulată a revoltei egiptene, care a prezentat-o ca o mișcare non-violentă construită în jurul unor revendicări exclusiv politice, electorale. În cadrul acestei mișcări a existat o dezbatere majoră în jurul nonviolentei (deși liderii potențiali au încercat, în general, să suprimă dezbaterea). Mass-media, politicienii și poliția s-au pronunțat în mod constant de partea nonviolentei. După începerea ocupării piețelor în mai 2011, ceea ce fusese cel puțin parțial o mișcare anticapitalistă combativă a devenit brusc o mișcare democratică covârșitor de nonviolentă. Dar acest lucru a început să se schimbe în mod constant. Participarea critică a sindicatelor, a anarhiștilor și a altora, precum și luptele împotriva evacuărilor ipotecare și a privatizării spitalelor au înlocuit în curând cererile naive de reformă electorală cu critici de anvergură ale capitalismului și ale guvernului. Iar în Barcelona, evacuarea brutală de către poliție a Pieței Catalunya și incapacitatea absolută a rezistenței nonviolente de a apăra piața a fost un prim pas în erodarea dominației nonviolentei asupra discursului strategic al mișcării. Experiențe similare din alte orașe au avut același efect.

În câteva luni, din ce în ce mai multe persoane au susținut în mod deschis o diversitate de tactici. Pacifiștii din cadrul mișcării au încercat să îi incrimineze pe anarhiștii care au atacat politicieni în timpul blocării parlamentului catalan în iunie 2011, dar când acești anarhiști au fost identificați și arestați mai târziu în acel an, mii de oameni au ieșit să protesteze în semn de solidaritate cu ei. Până la greva generală din 29 martie 2012, oamenii s-au săturat de nonviolenta, iar sute de mii de oameni au participat la revoltele care au zguduit orașele din întreaga țară. Sindicatelor, presate de guvern, au luat măsuri pentru a preveni revoltele în grevele generale ulterioare, cum ar fi organizarea propriilor polițiști de pace voluntari pentru a-i ajuta pe polițiști să mențină ordinea în timpul protestelor. Deși mulți oameni nu au mers la muncă în acea zi, poliția a controlat străzile, iar oamenii au plecat, în general, cu un sentiment de înfrângere și neputință. Grevele pacificate sunt recunoscute în mod universal ca fiind mai puțin semnificative decât grevele anterioare, combative. Greva generală revoltătoare din 29 martie 2012 a creat un sentiment palpabil de libertate pe străzi, cu oameni zâmbind, jucându-se în

mijlocul incendiilor și răsând cu străinii; și a declanșat un întreg ciclu nou de activitate, cu un protest anticapitalist energic de 1 Mai și o altă rundă de greve generale în octombrie și noiembrie. Dar aceste greve pacificate, chiar dacă au atins un nivel similar de participare în ceea ce privește oprirea lucrului, nu au reușit să inspire mulți oameni să se arunce în organizare, după ce sindicatele mai mici și radicale au anunțat că se vor alătura sindicatelor majore în stabilirea unei poliții de pace și în colaborarea cu poliția pentru a preveni revoltele; starea de spirit de pe străzi a fost mai des una de disperare, frică sau înfrângere; iar experiența nu a inspirat un nou val de activitate în urma ei, ci luni de stagnare, lipsă de direcție și pace socială. Reacția guvernului arată, de asemenea, cât de puțin amenințătoare au considerat grevele pașnice. După greva din martie, aceștia au fost în defensivă, încercând să dea vina și să justifice pierderea controlului, folosind mass-media pentru a-i defăima pe greviști și anunțând noi măsuri represive (dintre care unele au fost abrogate după ce au generat o rezistență puternică). După greva relativ pașnică din noiembrie, guvernul a fost mult mai calm și mai liniștit. Nu a fost nevoie să facă față unei provocări la adresa puterii sale și nici să își dezvăluie relația antagonistă cu societatea în termeni atât de clari.

1. Mișcarea diversă, care în realitate include mișcarea 15M, grevele generale și diferitele mișcări împotriva austerității, a făcut probabil mai mult pentru a câștiga spațiu decât orice altă mișcare din Spania de la sfârșitul dictaturii. Oamenii au negat puterea statului de a cere autorizații pentru utilizarea spațiului public, au câștigat capacitatea de a cucerii străzile în semn de protest sau de a ocupa piețe pentru întâlniri, au organizat adunări de cartier, adunări la locul de muncă, ocupări de spitale, "autogestionarea" sau autoconducerea orizontală a centrelor de îngrijire primară, grădini urbane, locuințe colective și alte proiecte anticapitaliste.
2. Aceștia au răspândit ideile anticapitaliste și anarhiste în întreaga societate spaniolă și în țările vecine, au răspândit critici ale democrației în cadrul mișcărilor sociale și au inspirat alți oameni să acționeze. Mișcarea de ocupare a pieței a fost o sursă de inspirație majoră pentru mișcări similare din Statele Unite și Grecia.
3. În general, singurele instituții puternice care au sprijinit mișcarea au fost marile sindicate, a căror participare a avut ca scop aducerea maselor pașnice în stradă pentru a le ține pancartele, a le asculta discursurile și a accepta cu supunere compromisurile pe care le semnaseră cu guvernul. Când mișcarea 15M era doar o adunare non-violentă, mass-media i-a acordat o atenție uriașă, dar când a devenit o mișcare mai complexă, care nu emitea revendicări și care a început să forțeze constrângerile non-violenței, mass-media s-a întors împotriva ei.
4. Adunările de cartier au permis multor oameni să își cunoască vecinii și le-au oferit posibilitatea de a se antrena în luarea directă a deciziilor. Adunările de ocupare a pieței au permis oamenilor să se antreneze în autoorganizare (dacă nu și în luarea deciziilor, din cauza dimensiunii lor greoaie) și au creat, de asemenea, zone fără poliție în care imigranții și alte persoane au putut fi în siguranță timp de peste o lună. Mișcarea conexă împotriva evacuărilor de locuințe a salvat mulți oameni de la executarea silită și de la lipsa de adăpost, jafurile supermarketurilor au oferit oamenilor din clasa muncitoare hrană gratuită, iar mișcarea împotriva privatizării asistenței medicale a menținut accesul la asistență medicală primară pentru mai multe cartiere care, altfel, l-ar fi pierdut.

2011 Proteste anti-austeritate în Regatul Unit

Deși protestele anti-austeritate din 2011 nu constituie o revoltă sau o mișcare revoluționară, le includ pentru a clarifica faptul că nu elimină mișcările nonviolente. La urma urmei, mulți susținători ai nonviolentei cred că, prin simplul fapt că este mare și pașnic, un eveniment devine important. Această mișcare a fost marcată de o zi majoră de protest la 26 martie, cu 500.000 de oameni mărșăluind la

Londra, un protest și zi de grevă la 30 iunie, și o altă grevă de o zi în noiembrie. Mișcarea de protest a fost în întregime pașnică. Potrivit sondajelor, 52% din populație a susținut protestele, deși 55% au considerat că reducerile cheltuielilor guvernamentale erau necesare. Cu toate acestea, trebuie să ne fie clar că, în sondaje, "susținere" nu înseamnă că cineva ar participa la o mișcare, ci doar că îi place ideea mișcării suficient de mult pentru a spune sau a face clic pe "Da", în funcție de faptul că sondajul este verbal sau scris. Aceasta este susținerea democratică, în care ideile sunt înstrăinate de acțiuni. Rezultatele mișcării arată exact cât de puternică poate fi o majoritate pasivă și cât de înțelepți sunt acei activiști care caută sprijinul majorității în detrimentul celui al unei minorități angajate.

1. Mișcarea nu a încercat și nici nu a reușit să acapareze spațiul pentru noi relații sociale.
2. Mișcarea nu a vorbit despre idei, ci doar despre reduceri bugetare, iar practica sa nu a declanșat mișcări similare în alte țări.
3. Mișcarea a fost organizată în principal de sindicate și de Partidul Muncii și a fost susținută de o parte a mass-media.
4. Mișcarea nu a obținut nicio schimbare în politica guvernamentală, nicio reducere a măsurilor de austeritate și nicio schimbare în viața de zi cu zi a oamenilor.

Revoltele din 2011 din Anglia

În august 2011, oamenii din orașele din Anglia s-au revoltat după ce poliția l-a împușcat și ucis pe Marc Duggan, un bărbat de culoare neînarmat, în timpul unui control în trafic. Conform procedurii standard, poliția a mințit inițial presa, susținând că Duggan deschisese focul asupra lor, iar mass-media a repetat fără să critice minciuna, așa cum va face întotdeauna. Atunci când prietenii și familia au răspândit adevărul despre incident, au izbucnit revolte și jafuri în Tottenham, care s-au răspândit în alte cartiere din Londra și apoi în întreaga Anglie. Participanții au fost multirasiali, iar printre țintele lor s-au numărat poliția, clădirile guvernamentale, infrastructura publică, magazinele și persoanele percepute ca fiind bogate sau din clasa de mijloc. Revoltele, care au fost descrise de mulți drept o insurecție totală, au inclus, de asemenea, o cantitate semnificativă de violență între săraci sau de simplu oportunism. Indiferent de lipsa percepută de analiză socială sau de critică politică din partea revoltatarilor, unele dintre cauzele de bază au fost evidente, iar costurile imense pentru guvern și poliție constituie o pedeapsă eficientă pentru crima polițienească. Insurecția a divizat, de asemenea, societatea engleză într-o tabără care s-a situat de partea legii și a ordinii, încercând să îi criminalizeze sau să îi patologizeze pe cei care s-au revoltat și favorizând măsuri dure, cum ar fi chiar politicile de oprire și căutare care au declanșat revoltele în primul rând, și o altă tabără care a respins discursul guvernamental privind securitatea și a simpatizat cu cei care s-au revoltat, încercând, probabil, să încurajeze un sentiment de solidaritate și o perspectivă revoluționară.

1. Din câte îmi dau seama, mișcarea nu a acaparat spațiul pentru noi relații sociale.
2. Deși insurecția a făcut evidentă respingerea poliției, a realității exclusiunii sociale și a eșecului politicilor de înăsprire a criminalității, ea nu a răspândit, în propriile cuvinte, critici sociale. Cu toate acestea, însuși actul de revoltă s-a dovedit suficient de elocvent pentru a fi replicat de zeci de mii de oameni din întreaga țară.
3. Deloc surprinzător, insurecția nu a avut nici cel mai mic sprijin din partea elitelor. Chiar și acea mână de stângiști care au îndrăznit să-și exprime vreo simpatie au tratat fenomenul ca pe un biet animal turbat.

4. Nu am reușit să aflu dacă revoltele au dus la o abordare mai blândă din partea poliției sau la alte schimbări concrete. Dar, cel puțin, a întrerupt temporar invizibilitatea socială a celor care s-au revoltat și le-a permis să pună poliția în defensivă pentru o schimbare. Jefuitorii au întreprins, de asemenea, acțiuni directe pentru a-și îmbunătăți poziția economică.

Occupy

Asemănătoare cu mișcarea de ocupare a piețelor, dar la o scară mai mică și cu mai mulți nebuni, mișcarea Occupy din SUA s-a răspândit în orașe din întreaga țară și s-a axat pe adunările din parcurile publice și pe inevitabilele confruntări cu autoritățile. Occupy Wall Street, franciza originală, a început cu un angajament față de nonviolență, dar Occupy din alte câteva orașe a respectat o diversitate de tactici. Occupy Boston, un grup care a sprijinit o diversitate de tactici și care a folosit unele forme ușoare de autoapărare pentru a rezista unei tentative de evacuare de către poliție, a supraviețuit Occupy Wall Street cu o lună întreagă. Occupy Oakland, care a fost departe de a fi nonviolent, a declanșat o grevă generală, a răspândit critici ale capitalismului care au depășit retorica populistă a lui OWS și a perturbat funcționarea guvernului și a economiei mult mai mult decât orice alt Occupy.

1. Într-o societate hiperalienată, mișcarea Occupy le-a oferit oamenilor (în multe cazuri pentru prima dată în viața lor) o experiență cu luarea deciziilor colective și cu auto-organizarea. Mii de oameni au organizat adunări, au învățat cum să trăiască împreună, s-au hrănit unii pe alții, au organizat împreună proteste și alte acțiuni și au încercat să creeze o atmosferă colectivă în care comportamentele patriarhale și rasiste au fost puse sub semnul întrebării și depășite (măsura în care au avansat pe acest front este o întrebare mai complicată, dar în multe orașe încercarea a existat). Având în vedere gradul avansat de dezintegrare socială americană, astfel încât mulți ocupanți nu mai participaseră niciodată la o dezbateră reală, cu atât mai puțin la o adunare sau o tabără, Occupy a fost plin de o cantitate nenumărată de experiențe urâte, mizerabile sau pur și simplu absurde. Dar pentru că această urâtenie era o parte mereu prezentă a societății nord-americane, Occupy a constituit un pas spre depășirea ei. În concluzie, în spațiile ocupate de mișcarea Occupy au fost experimentate, chiar dacă numai într-un mod foarte incipient, relații sociale liberatorii.
2. Este trist că conceptul populist și diluat al celor 99%, o slabă substituție a conștiinței de clasă, a putut fi considerat o idee radicală, dar conștiința socială în SUA era atât de ofilită la început, încât chiar și acest slogan poate fi considerat o realizare. Ceea ce este de necontestat este faptul că multe idei radicale și critici sociale au fost dezbătute și răspândite în spațiul mișcării Occupy, idei care erau noi pentru mulți participanți. Exemplul Occupy Wall Street a inspirat oamenii să întreprindă acțiuni similare în alte orașe din țară.
3. Numeroși academicieni, instituții media și chiar unele administrații municipale au prezentat Occupy într-o lumină pozitivă, încercând să-i atragă favorurile și să-i influențeze cursul. Această intervenție a elitelor a împins întotdeauna în direcția menținerii unei nonviolențe stricte și a emiterii de revendicări.

4. În timpul desfășurării Occupy, sute de persoane fără adăpost au putut dormi un pic mai liniștite, știind că au un loc unde să stea, care era relativ sigur de poliție. De asemenea, oamenii au împărțit mâncare și alte resurse. Cu toate acestea, Occupy nu a dus probabil la câștiguri de durată.

Protestele studențești din Chile din 2011-2013

Milioane de elevi de liceu și studenți au ieșit pe străzile orașelor din Chile începând cu luna mai 2011, protestând împotriva subfinanțării educației și a lipsei de universități publice. Studenții au desfășurat

proteste masive, greve și revolte. Au ridicat baricade, s-au luptat cu poliția - uneori punând-o pe fugă - au atacat bănci și chiar au incendiat un magazin. Anarhiștii au jucat un rol influent în această mișcare, iar mulți studenți au început să adopte tactici anarhiste.

1. Studenții au ocupat școli și locuri publice, deși spațiile comune au rămas într-o stare incipientă.
2. Primele proteste studentești i-au inspirat rapid pe alții și s-au răspândit în întreaga țară. Studenții au început să discute și să circule analize critice ale rolului educației, publice sau private, într-o societate capitalistă. În 2013, aceste conversații erau încă în desfășurare. Atât FEL-the Student Libertarian Federation¹³ - cât și practica Black Blocs în cadrul protestelor studentești, s-au extins exponențial pe parcursul mișcării.
3. Studenții nu au avut un sprijin semnificativ din partea elitelor, deși unele partide politice și sindicate mici au influențat în cadrul mișcării.
4. Deși nu au fost câștigate schimbări structurale la momentul redactării acestui articol și studenții au respins în mod repetat compromisurile guvernului, mișcarea a forțat guvernul să ofere multiple concesiuni și să revină la masa negocierilor din nou și din nou, de fiecare dată cu o ofertă mai bună. Angajamentul lor în respingerea acestor compromisuri este inspirațional.

Mișcarea Studențească din Quebec

În februarie 2012, studenții din Quebec, mai întâi la o universitate, apoi la altele, au votat pentru a intra în grevă ca răspuns la propunerea guvernului de a crește taxele de școlarizare. Greva a implicat rapid 300.000 de studenți și a inclus marșuri de protest cu peste 400.000 de participanți, adică un sfert din populația orașului Montreal. Mișcarea s-a organizat în adunări și s-a implicat, de asemenea, în confruntări dure cu poliția, cu mulți răniți din ambele părți. "Împiedicată să ocupe clădiri, așa cum a făcut-o în 2005, mișcarea studențească a trecut la o strategie de perturbare economică: blocarea întreprinderilor, întreruperea conferințelor și răspândirea haosului pe străzi"¹⁴.

1. Mișcarea studențească din Quebec a oferit sutelor de mii de tineri o experiență directă de auto-organizare prin dezbateri și adunări. Multe dintre procesele de organizare din cadrul mișcării au fost realizate prin acțiune directă colectivă, fără reprezentanți. Studenții au schimbat atât de mult raportul de forțe încât liderii studenți aleși, în ciuda sprijinului substanțial din partea principalelor sindicate cu scopul de a le împinge să accepte un compromis, nu au putut accepta o înțelegere cu guvernul care ar fi lăsat intactă creșterea taxelor de școlarizare.
2. Mișcarea a răspândit criticile la adresa datorilor, austerității și capitalismului în întreaga societate québécoză și canadiană. De asemenea, a inspirat universitățile anglofone din Montreal să înceapă să folosească adunările, în timp ce înainte aceasta era o caracteristică doar a universităților francofone. Studenții și-au legat mișcarea de luptele indigene și de mediu în curs de desfășurare, denunțând și atacând structurile de elită în ansamblu, mai degrabă decât doar acele structuri care se ocupă exclusiv de deciziile privind taxele de școlarizare din universități¹⁵.
3. Mișcarea studențească a primit sprijin și finanțare din partea principalelor sindicate, dar a fost denunțată și calomniată în mod uniform de politicienii aflați la putere și de mass-media.

---

¹³ Peste tot, cu excepția SUA, libertar înseamnă anarhist.

¹⁴ "While the Iron is Hot: Student Strike and Social Revolt in Quebec, Spring 2012," <http://www.crimethinc.com/blog/2012/08/14/the-2012-strike-in-quebec-full-report/> (August 14, 2012).

¹⁵ Andrew Gavin Marshall, "10 Things You Should Know About the Quebec Student Movement," *Counterpunch*, May 23, 2012.

4. În septembrie 2012, presiunea și perturbările create de mișcarea studențească au determinat noul guvern (cel vechi fusese votat, în parte datorită grevei) să renunțe la legea austerității și să declare înghețarea taxelor de școlarizare. Mai întâi unele și apoi restul universităților au votat pentru a pune capăt grevei. Mulți studenți au considerat acest lucru ca fiind o slăbiciune a mișcării, deoarece lupta nu se referea doar la o simplă creștere a taxelor de școlarizare. Prin încetarea grevei, ei au deraiat, de asemenea, răspândirea articulării problemelor mai profunde ale violenței statului, elitismului și capitalismului în ansamblu. Cu toate acestea, în martie 2013, studenții din Quebec începeau din nou să iasă în stradă și să se revolte ca răspuns la noile încercări ale guvernului de a crește taxele de școlarizare.

Lupta Mapuche

Mapuche, o națiune indigenă al cărei teritoriu este ocupat de statele Chile și Argentina, a ripostat încă de la sosirea colonizatorilor spanioli, care nu au reușit niciodată să îi cucerească. Mapuche, o societate orizontală sau "circulară" (ceea ce înseamnă reciprocă, non-ierarhică), a folosit în mod eficient rezistența armată pentru a-și apăra independența mult timp după ce majoritatea celorlalte populații indigene din America de Sud au fost cucerite sau exterminate. În cele din urmă au fost ocupați în timpul unei invazii comune a Chile și a Argentinei, susținute de Marea Britanie, la acea vreme cel mai puternic stat din lume.

Rezistența mapuche continuă până în prezent, cu acțiuni de sabotaj împotriva companiilor multinaționale de minerit și exploatare forestieră, precum și împotriva marilor proprietari de terenuri care le-au uzurpat pământurile. De asemenea, aceștia desfășoară proteste, blocaje rutiere, încăierări cu poliția, greve ale foamei, activități culturale, ceremonii religioase, revolte și recucerirea cu forța a terenurilor uzurpate. În ianuarie 2013, la aniversarea a cinci ani de la uciderea nepedepsită de către poliție a lui Matias Catrileo, un tânăr mapuche *weichafe* sau războinic, tinerii mapuche s-au revoltat în Santiago, capitala chiliană. În mediul rural, persoane necunoscute au incendiat conacul marelui proprietar și uzurpator al teritoriului Mapuche, Werner Luchsinger, al cărui văr deținea proprietatea pe care poliția o proteja atunci când l-a împușcat pe Catrileo în spate. Werner și soția sa au fost uciși în incendiu. La momentul redactării acestui articol, mapuche au rezistat tentativei de criminalizare a luptei lor.

1. În cadrul comunităților mapuche autonome, membrii comunității își reinvie limba, cultura și spiritualitatea tradiționale, practică formele tradiționale orizontale de organizare socială și formele tradiționale de agricultură colectivă; drepturile de proprietate, impuse de colonialism, nu mai au putere. În comunitățile Mapuche, pământul este colectivizat și aparține comunității.
2. Lupta mapuche a popularizat metode de rezistență la colonialism care nu se bazează pe același cadru de stânga care a fost, de asemenea, importat prin intermediul colonialismului. Mapuche a inspirat alte lupte indigene din întreaga lume și a inspirat, de asemenea, anarhiștii și alți anticapitaliști care sunt dispuși să renunțe la stângismul lor¹⁶.
3. Deși lupta mapuche este eterogenă și include elemente reformiste, partea luptei care luptă pentru independență deplină și nu aderă la nonviolență nu primește niciun sprijin din partea elitelor; dimpotrivă, este catalogată drept teroristă de către mass-media și guvern.
4. Lupta mapuche a obținut un număr impresionant de câștiguri concrete în ceea ce privește eliberarea unor mari suprafețe de teren, eliminarea speciilor de arbori exotici distructivi pentru mediu,

---

¹⁶ De exemplu, mulți mapuche în luptă resping cadrul marxist care vede populația indigenă drept țărani sau membri ai clasei muncitoare internaționale. După cum s-au exprimat unii, "noi nu suntem săraci, suntem o societate aparte". Pentru ca mapuche să accepte identitatea de clasă muncitoare și narațiunea progresului fundamentale pentru stângism, ei ar fi pierdut deja lupta, deoarece identitatea colonială și cadrul politic ar fi înlocuit-o pe cea indigenă.

plantați de companiile forestiere, protejarea teritoriului lor de proiecte de dezvoltare dăunătoare pentru mediu și obținerea suveranității alimentare în mai multe sate autonome.

O evaluare cumulativă

Evaluările de mai sus nu sunt nici perfecte, nici incontestabile. Supunerea succeselor și înfrângerilor revoltelor sociale și ale mișcărilor revoluționare unei obiectivități științifice riguroase distruge ceea ce este mai valabil în ele și produce doar iluzia cunoașterii. Scopul meu nu a fost de a produce un cadru cu pretenția de a înțelege în mod obiectiv sau mai exact astfel de mișcări, ci de a lua un moment pentru a compara într-un mod simplu, cu criterii clare și fără standarde duble, realizările nonviolente și cele ale luptelor eterogene. Toate revoltele menționate mai sus sunt mult mai complexe decât ar putea o singură carte să pretindă, cu atât mai puțin câteva paragrafe, dar, prin evidențierea trăsăturilor centrale și a realizărilor evidente, începem să observăm o serie de modele.

Unele dintre caracterizările mele ar putea fi cu siguranță contestate: Nu pretind că sunt un expert în luptele prezentate mai sus. Cu toate acestea, după o evaluare corectă bazată pe informațiile ușor disponibile, ceea ce devine incontestabil este faptul că, de la sfârșitul Războiului Rece, mișcările nonviolente au avut cele mai mari succese în ceea ce privește schimbarea de regim, contribuind la inaugurarea unor noi guverne care ulterior dezamăgesc și chiar trădează aceste mișcări. Acestea nu au reușit să redistribuie puterea într-un mod semnificativ sau să pună în practică relații sociale revoluționare, în ciuda faptului că și-au revendicat victoria de numeroase ori. Pe de altă parte, mișcările eterogene care utilizează metode conflictuale și o diversitate de tactici au fost cele mai eficiente în a cuceri spațiul și a pune în practică noi relații sociale.

Aș susține, de asemenea, că aceste mișcări au fost cele mai eficiente în a inspira alți oameni și în a răspândi idei noi, dar oameni diferiți sunt inspirați de acte diferite. Un pacifist ar putea argumenta că a fi pașnic este o nouă relație socială. Pentru un anticapitalist, acest argument ar trebui să fie complet nesatisfăcător, deoarece nu abordează în niciun fel problema puterii sau a alienării în societate. Cu toate acestea, dacă cineva crede în revoluție ca fiind sfârșitul tuturor violențelor și înțelege opresiunea ca un ciclu de violență, simplul fapt de a fi pașnic este o modalitate de a rupe ciclul și de a răspândi o nouă relație socială importantă.¹⁷ Dar cineva ar putea aduce argumentul opus, conform căruia riposta răspândește o nouă relație socială, deoarece se presupune că relația noastră cu autoritatea este una de supunere și pasivitate. În încercarea de a fi corect, nu am inclus o răspândire redundantă a ideilor. O mișcare nonviolentă care inspiră doar alți oameni să fie nonviolente sau o mișcare combativă care inspiră doar alți oameni să riposteze nu face altceva decât să își răspândească propriile metode. Prin urmare, am inclus ca realizare doar răspândirea practicilor de autoapărare (fie violente, fie nonviolente) în cazul în care acestea intră în conflict direct cu alte structuri de conducere, de exemplu atunci când persoanele marginalizate și asuprite pe care societatea noastră le antrenează să fie lipsite de apărare și să accepte victimizarea lor resping acest rol. Cu toate acestea, nu am întâlnit nicio mișcare în ultimele două decenii care să fi răspândit o practică eficientă de autoapărare nonviolentă, așa cum a existat într-o anumită măsură în mișcarea pentru drepturile civile.

Formele de autoapărare care au fost răspândite de către persoanele marginalizate în cadrul rebeliunilor menționate mai sus au avut o tendință covârșitoare spre ceea ce nu este în mod decisiv pacifist. Acest lucru se poate datora faptului că mișcările exclusiv nonviolente au avut tendința de a fi mișcări ale cetățenilor, o identitate normativă care îi marginalizează și mai mult pe cei marginalizați.

---

¹⁷ În cartea *Cum Nonviolența Protejează Statul* argumentez de ce acest punct de vedere este eronat, dar, în termeni de bază, este suficient să spunem că violența statului este unilaterală. Poliția împușcă și torturează oameni nu pentru că au fost aruncați cu pietre în ei, ci pentru că aceasta este meseria lor. Politicienii guvernează și iau decizii careucid mii de oameni nu pentru că au fost bătuți când erau copii, ci pentru că instituțiile de putere își fabrică propriile interese și le impun asupra a ceea ce ar putea fi considerate interese umane sau biologice. Ciclurile de violență nu explică opresiunea. Statul este piramidal și cumulativ, nu ciclic.

Trecând dincolo de extinderea metodelor pașnice sau combative, nu poate exista nicio îndoială că mișcările eterogene, conflictuale au fost în mod constant legate de proliferarea unor critici sociale profunde și a unor idei de noi moduri de a trăi, în timp ce mișcările exclusiv nonviolente au fost legate în mod sistematic de politici superficiale, populiste, bazate pe cel mai mic numitor comun. De fapt, astfel de politici sunt o caracteristică cheie a celor mai "reușite" mișcări nonviolente din ultimele două decenii, Revoluțiile de culoare, care vor fi discutate mai detaliat în capitoul următor.

În concluzie, o retrospectivă a revoluțiilor și revoltelor sociale de la sfârșitul Războiului Rece înapoi demonstrează următoarele:

1. Mișcările care folosesc o diversitate de tactici sunt în mod covârșitor mai eficiente în ceea ce privește acapararea și apărarea spațiului și folosirea acestei autonomii pentru a pune în practică noi relații sociale, fie prin practici de autoorganizare, autoapărare colectivă, reanimarea modurilor de viață indigene, fie prin colectivizare și comunizare (punând capăt înstrăinării proprietății capitaliste, care dictează că totul poate fi cumpărat și vândut, și punând resursele noastre în comun într-un spirit de ajutor reciproc mai degrabă decât de profit)¹⁸.
2. Mișcările care folosesc o diversitate de tactici au mai multe șanse de a se răspândi, de a inspira alți oameni să acționeze și au mult mai multe șanse decât mișcările nonviolente de a răspândi idei radicale și critici sociale, în timp ce majoritatea mișcărilor nonviolente sunt legate de plângeri populiste și sloganuri diluate, fie lipsite de conținut social, fie bazate pe aceeași analiză socială diseminată de mass-media.
3. Mișcările non-violente au o probabilitate exponențială mai mare de a primi un sprijin substanțial din partea elitelor. Principalul caz în care mișcările combative primesc sprijin din partea elitelor este atunci când apar în opoziție față de guverne care sunt în contradicție cu statele aflate la putere (cum ar fi atunci când NATO va sprijini oamenii care se revoltă împotriva guvernului libian).
4. Cu excepția obținerii de alegeri libere, pe care atât mișcările combative, cât și cele pașnice s-au dovedit eficiente în a le câștiga, mișcările care folosesc o diversitate de tactici au un istoric mai bun în ceea ce privește obținerea de câștiguri concrete.

Dincolo de aceste patru criterii, am văzut că este mult mai probabil ca mișcările pașnice să se stingă după ce au obținut un câștig simbolic, cum ar fi reforma electorală, în timp ce mișcările combative au mai multe șanse de a continua în urmărirea unor schimbări sociale mai profunde și mai semnificative; mișcările combative au mai multe șanse de a fi legate de o critică a capitalismului și a autorității statului, în timp ce mișcările nonviolente consideră că guvernul democratic, indiferent de condițiile reale, este binele absolut; mișcările cu cea mai mare participare tind să prezinte o diversitate de tactici, în timp ce mișcările strict nonviolente tind să fie mai mici sau să aibă o durată mai scurtă de viață (reunind mulțimi uriașe pentru un protest, dar rareori pentru o acțiune mai extinsă); în perioada de timp analizată, mișcările nonviolente nu au fost niciodată capabile să facă față forței militare, în timp ce, în anumite circumstanțe, mișcările combative au reușit să învingă poliția și armata; guvernele democratice, precum și cele dictatoriale, folosesc uneori forța letală a poliției și a armatei împotriva protestatarilor pașnici, contrar afirmațiilor pacifiste potrivit cărora guvernele nu pot reprima eficient mișcările nonviolente deoarece opinia publică le-ar împiedica.

---

¹⁸ În linii mari, atât colectivul, cât și comuna se bazează pe logica comunității - că facem parte dintr-o rețea interconectată și că nimic din ceea ce este necesar pentru supraviețuirea și fericirea noastră nu ar trebui să fie închis sau privatizat - în contradicție cu logica Capitalului - că totul trebuie redus la valoarea sa monetară abstractă, relațiile și ființele trebuie prelucrate și exploatare pentru a maximiza potențialul lor de a produce valoare, și valoarea folosită pentru a acumula mai multă valoare - dar ideea de colectivizare pune accentul pe un grup de indivizi autonomi care interacționează cu bunurile comune în moduri diferite, atâta timp cât nu le privatizează sau le distrug, în timp ce comuna pune accentul pe cooperare și pe elaborarea mutualității și a relațiilor comune în interacțiunea grupului cu bunurile comune.

Și, în afară de exemplele dramatice de revoluții și revolte, putem percepe un model similar și în proteste și mișcări simple care nu au atins aceleași dimensiuni.

Deși organizatorii nonviolentei pretind frecvent că protestatarii care folosesc tactici combative sau ilegale le strică "protestele" - demonstrând în mod clar o problemă de proprietate - protestele anticapitaliste în care oamenii distrug proprietatea corporațiilor, se luptă cu poliția și întrerup spectacolul păcii sociale sau perturbă orice summit al elitei pe care liderii mondiali l-au planificat, sunt în mod clar mai eficiente decât protestele în care oamenii sunt arestați, desfășoară acțiuni de nesupunere civilă, țin pancarte ingenioase, dar nu trec la atac.

Comparați diversele proteste antiglobalizare din Washington DC sau New York City între 2000 și 2004 - unde au existat mulțimi uriașe, dar puține sau deloc revolte - cu protestele din 1999 de la Seattle împotriva OMC. Nimeni nu-și mai amintește de primele, în timp ce la cele din urmă se face adesea referire (în mod incorect, dar capitalismul are tendința de a avea un efect coroziv asupra memoriei) ca fiind nașterea mișcării antiglobalizare. Aproape nimeni nu contestă faptul că Seattle a contribuit mai mult la răspândirea unei conștientizări a mișcării antiglobalizare decât orice alt protest la vârf din America de Nord sau Europa, și nimeni nu nominalizează protestele strict pașnice, cum ar fi cele de la Washington, DC, pentru această onoare.¹⁹ În inima imperiului, la apogeul păcii și prosperității clintoniene, oamenii se revoltau.

Unii susținători ai nonviolentei au afirmat că rezonanța de la Seattle a fost cauzată de participarea majoră a sindicatelor organizate sau de blocajele nonviolente ale activiștilor. Organizatorii nonviolentei Rebecca și David Solnit au scris critic despre portretizarea protestatarilor de către mass-media și Hollywood, dar cu o dorință evidentă de a șterge participarea celor care s-au revoltat. David scrie despre "50.000 de oameni obișnuiți" și despre "zeci de mii" care "s-au alăturat blocadei de acțiune directă nonviolentă", dar șterge cu o mare gumă de șters Black Bloc și mulți alții care au practicat forme de distrugere a proprietății și de autoapărare împotriva poliției.²⁰ Scriind despre filmul lui Stuart Townsend, *Bătălia din Seattle*, el obiectează față de portretizarea protestatarilor ca activiști profesioniști (ironic, într-adevăr) lipsiți de "nemulțumiri cotidiene împărtășite de majoritatea americanilor", dar nu își exprimă nicio problemă cu portretizarea anarhiștilor din Black Bloc ca niște bătăuși antipatici sau polițiști infiltrați. În "People's History", concurenții ideologici merită, în mod evident, să fie cenzurați, iar în această privință minciunile din mass-media devin brusc acceptabile.

Un efect aparent intenționat al intervenției lui Solnits în revizionismul istoric este acela de a prezenta Black Bloc ca pe un simplu blip, câteva zeci de oameni care au spart câteva ferestre în decurs de câteva minute. Vorbind cu alte persoane care au fost în Seattle, inclusiv cu una care s-a organizat și ea cu DAN (Rețeaua de acțiune directă care stabilizează liniile directe nonviolente, deși nu era responsabilă pentru toate blocajele, cu atât mai puțin pentru toate formele de protest), avem o imagine foarte diferită a protestelor din acea zi. În primul rând, Black Bloc a durat întreaga zi, desfășurând atacuri descentralizate dimineața și convergând spre Nike Town după-amiaza pentru o nouă repriză de spargeri bine justificate. Atunci când liderii sindicali au refuzat să mășăluiască în centrul orașului, în încercarea de a ajuta poliția să restabilească ordinea și de a-și separa susținătorii de revoltători, un mare contingent al marșului sindical s-a desprins și a venit în centru. Deși liderii sindicali și susținătorii nonviolentei

---

¹⁹ Pe locurile următoare s-ar putea afla Genova, Quebec City, sau Heiligendamm, niciuna dintre acestea nu a fost deosebit de nonviolentă.

²⁰ Vezi David Solnit, "The Battle for Reality," *Yes Magazine*, <http://www.yesmagazine.org/issues/purple-america/the-battle-for-reality> (July 30, 2008). A further irony is that in this same article, Solnit acknowledges that 52% of Americans polled as sympathetic with the Seattle protests. He claims this is "despite" the media portrayals, but he has no basis for arguing that popular support was not in some ways caused by the images of people smashing symbols of wealth and power. After all, those images, spread by the media accompanied by a disparaging or frightening tone, were the extent of the information most people had about the protests. And regardless of the game of majorities, it is a fact that there are a great many people who are more likely to sympathize with a struggle if they see people taking risks and fighting back than if they see people carrying giant puppets or dressing up like turtles. And this brings up the question, who would we rather have on our side? Those who want to fight back or those who just want theater? In any case, supporters of nonviolence have once again failed to back up the claim that "violence alienates people."

detestă să recunoască acest lucru, "erau supărați [...] și unii dintre ei au mai și spart lucruri - geamuri și cutii de ziare. Și apoi doar o mulțime de oameni care nu erau îmbrăcați în negru, alăturându-se, așa cum se întâmplă adesea". Amintirea mea, deși a trecut mult timp de atunci, a fost că, pe măsură ce ziua a coborât în ceea ce părea a fi un război apocaliptic, nonviolența nu era principalul sentiment din aer - furia și șocul erau. Asta nu înseamnă că oamenii erau "violente", orice ar însemna asta, dar unii erau cu siguranță furioși și se apărau în stradă cu tomberoane și gunoae.²¹

Este absolut adevărat că muncitorii care au mărșăluit și activiștii blocați au fost părți importante ale protestelor din Seattle, iar anularea primei zile a reuniunilor OMC nu ar fi avut loc fără ei. A echivala Seattle cu Black Bloc este cel puțin narcisist. Dar este greu să ai încredere în oamenii care se plâng de manipulările mediatice și de brutalitatea poliției și apoi se alătură mass-mediei și poliției pentru a criminaliza persoanele din mișcare cu ale căror tactici nu sunt de acord.

Acest lucru se întâmplă mai ales atunci când este evident că acele tactici merită cea mai mare parte a creditului pentru victoria pe care liderii activiști doresc ulterior să o gestioneze. Dacă marșul sindicatelor a fost elementul cel mai decisiv și important al protestelor de la Seattle, elementul care a inspirat cei mai mulți oameni din întreaga țară și a dinamizat un nou ciclu de luptă, de ce activitatea sindicală a continuat doar să stagneze în urma protestelor de la Seattle? Dacă a fost vorba de nesupunerea civilă nonviolentă, a existat un boom al acestor practici după succesul răsunător din fața Kingdome? În anii de după 1999, a existat de fapt o creștere majoră a cursurilor de formare în domeniul "acțiunii directe nonviolente" în toată țara, deși numărul de persoane care conduceau aceste cursuri era în mod clar mic, astfel încât se vedeau aceleași fețe de la un capăt la altul al țării. În ceea ce privește practica efectivă a ceea ce unii au numit în mod semeț NVDA, se pare că intensificarea a fost cel mult minoră. O parte din acest lucru se datorează probabil mai multor fapte: faptul că cei care au învățat aceste tactici din mers, mai degrabă decât prin ani de experiență în blocarea tăierilor clare, nu au avut tendința de a le folosi foarte bine; poliția a învățat rapid să desființeze cu ușurință astfel de blocaje; în practică, puțini oameni au fost de fapt inspirați de experiența de a se supune la mila poliției și de a li se tampona ulterior pleoapele cu spray cu piper, astfel încât pentru majoritatea oamenilor, o singură dată a fost de ajuns; oamenii au fost, de asemenea, dezamăgiți de NVDA din cauza frecvenței cu care au fost tratați ca niște oi sau carne de tun de către organizatorii profesioniști care țineau cursurile de formare sau conduceau reuniunile. Am văzut cu ochii mei cât de bine poate David Solnit să manipuleze o reuniune de consens de amploare pentru a îndruma o grămadă de studenți entuziasmați să închidă și să meargă la închisoare pentru a satisface un plan strategic formulat în prealabil.²²

Pe scurt, după Seattle a existat o creștere modestă a acțiunilor non-violente, care s-a stins rapid din cauza propriilor neajunsuri. Și ce spuneți despre Black Bloc?

În mod curios, tactica Black Bloc a explodat, devenind un loc comun la protestele din întreaga țară. Dacă tactica a fost cu adevărat neimportantă, dacă rezonanța din Seattle nu a avut cu adevărat nimic de-a face cu revoltații mascați, de ce această tactică a avut mai mult decât oricare alta un ecou în rândul oamenilor din întreaga țară începând din 1999? Chiar și acum, 13 ani mai târziu, utilizarea Black Blocs a continuat să se extindă. 13 ani mai târziu, susținătorii nonviolenței, inclusiv soții Solnit, încă trebuie să folosească aceleași minciuni și manipulări oboșite pentru a încerca să minimalizeze sau să incrimineze o practică care continuă să le lase NVDA în praf.

Lección este clară, pentru cei care sunt dispuși să înfrunte muzica. Pentru a le arăta oamenilor că suntem serioși, că ne angajăm, că luptăm pentru viețile noastre, este mai bine să ne exprimăm fără

²¹ Citatul este preluat dintr-un e-mail de la un prieten care a participat personal la pregătirea protestelor din Seattle.

²² La protestul din noiembrie 2001 împotriva School of the Americas, i-am auzit pe organizatorii protestului vorbind despre un plan de acțiune mai creativ, menit să ducă la arestări și să atragă atenția presei. Mai târziu, în aceeași zi, o mare reuniune de consens, formată din numeroase grupuri de afinitate din întreaga țară și facilitată de Solnit, s-a întâmplat întâmplător să formuleze exact același plan de acțiune, ca și cum ar fi fost propria lor idee. Grupul de afinitate în care participam eu s-a retras din proces, în parte pentru că ideea nu ne interesa și în parte pentru că facilitarea a fost manipulată. De câteva ori, de exemplu, facilitatorul Solnit a evitat o dezbatere care se îndepărta de acțiunea prestabilită, spunând lucruri de genul "Ne-am blocat la această întrebare, așa că hai să o lăsăm deoparte pentru moment și să revenim la ea". În mod firesc, conversația a fost împinsă înapoi spre destinația impusă, iar punctul de dezbatere nu a mai fost reluat niciodată.

echivoc că suntem dușmanii ordinii stabilite, că le negăm legile, ofertele de dialog și falsa lor pace socială, este mai bine să atacăm (și să venim îmbrăcați pentru această ocazie) decât să ne îmbrăcăm în clovni, să purtăm păpuși uriașe, să ne facem de râs cu poliția, închizând și așteptând ca aceasta să ne trateze cu omenie, sau să așteptăm ca aparatele de fotografiat să facă un prim-plan al pancartelor noastre ingenioase de protest.

Acest lucru nu înseamnă că trebuie să fim mereu sumbri și serioși, nici că singura noastră activitate este să spargem. La fel cum avem nevoie de întreaga gamă de tactici, vom exprima o mie de emoții în revolta noastră, de la festivaluri de stradă la marșuri funerare și revolte. Dar negația noastră față de sistemul actual este cea care dă sens tuturor celorlalte lucruri. Doar pentru că nu încadrăm acest lucru ca pe un concurs de popularitate, ci ca pe o revoluție, ca pe o luptă pentru a distruge sistemul actual și a crea ceva cu totul nou, toate aspectele festive și creative ale luptei noastre ies din ciclurile obișnuite ale disidenței loiale și ale contraculturii care sunt cooptate de la început.

4. Revoluțiile Culorilor

Începând cu anul 2000, cea mai răspândită metodă de acțiune non-violentă a fost, fără îndoială, metoda lui Gene Sharp pentru schimbarea de regim, așa cum este prezentată în cartea sa de succes, *From Dictatorship to Democracy*. Nicio altă metodă nu a fost explicată în termeni atât de concisi și lipsiți de ambiguitate și nicio altă metodă nu a fost atât de reproductibilă. În timp ce eroii precedenți ai nonviolentei, oameni precum Mohandas Gandhi sau Martin Luther King Jr. au luat decizii strategice complicate și intuitive în mijlocul unei mișcări care poate inspira, dar care nu poate fi reprodusă, ceea ce oferă Sharp nu este un exemplu și nici o strategie, ci un șablon. Nu este o coincidență, așadar, faptul că atât de mulți oameni s-au apucat de această metodă, cea mai reproductibilă dintre metode, și au încercat să o reproducă. De la dictatură la democrație (FdtD) a fost publicat în engleză și în birmaneză în 1994 și, de atunci, a fost tradus în peste treizeci de limbi, mai ales după anul 2000, când a fost folosit ca "Biblia" mișcării sârbe Otpor, după spusele membrilor acesteia.

Principalele "revoluții colorate" au fost deja menționate: "Revoluția buldozerilor" din Serbia în 2000, "Revoluția trandafirilor" din Georgia în 2003, "Revoluția portocalie" din Ucraina în 2004 și, după un model ușor diferit, "Revoluția cedrilor" din Liban și "Revoluția albastră" din Kuweit în 2005.

Metoda Sharp oferă oportunități unice de analiză, deoarece, spre deosebire de orice altă metodă non-violentă de la sfârșitul Războiului Rece încolo, aceasta a avut succes în termenii săi. Și, spre deosebire de alte metode nonviolente, precum cea a lui Gandhi sau King, care s-au suprapus și sunt în cele din urmă inseparabile de metodele combative contemporane, utilizarea metodei lui Gene Sharp a avut loc de fapt într-un vid, în absența parțială sau totală a unor metode concurente de schimbare socială. Cu alte cuvinte, istoriile revoluțiilor de culoare ne pot spune cu exactitate ce poate realiza o adeziune strictă la nonviolenta.

Otpor, mișcarea sârbă de răsturnare a lui Slobodan Milosevic, a fost prima articulare reală a acestui șablon nonviolent, pentru care cartea lui Sharp oferă materialele, dar nu și configurația precisă. Deși activiștii Otpor par mulțumiți să îi acorde tot creditul - la urma urmei, au fost instruiți personal de către Institutul Albert Einstein al lui Gene Sharp - ei s-au inspirat, de asemenea, din numeroase caracteristici ale Revoluției galbene din Filipine din 1983-86, care nu sunt tratate în mod explicit în FdtD. Configurația specifică de tactici pe care au ales-o a servit drept model incontestabil pentru toate revoluțiile colorate ulterioare.

Revoluția galbenă non-violentă a folosit ca pârgie politică o alegere contestată și ani de frustrare față de un șef al executivului de lungă durată; a fost protejată de represiunea guvernamentală de sprijinul elitelor, inclusiv al mass-mediei, al unui partid politic de opoziție și al nimănui altcuiva decât arhiepiscopul din Manila; a fost exclusiv un efort de schimbare a regimului, fără perspective revoluționare sau conținut social, ci doar solicitând abdicarea actualului conducător și reforme electorale care să permită ciclurile regulate ale conducătorilor; regimurile ulterioare au fost, de asemenea, afectate de corupție și de politica obișnuită; victoria nu a dus la nicio schimbare structurală în societatea filipineză; iar noul regim nu a închis fabricile exploatare, nu a obstrucționat proprietatea privată sau investițiile străine, nu a refuzat să plătească datoria națională și nu a făcut nimic altceva care ar fi putut supăra liderii mondiali (au pus capăt contractului de închiriere a bazei militare americane de la Subic Bay, dar numai după încheierea Războiului Rece; în 2012, odată cu creșterea puterii navale chineze, au invitat armata americană înapoi).

Spre lauda sa, această metodă a dus la răsturnarea unui alt guvern nepopular în Filipine în 2001, deși această lipsă de respect pentru procesul democratic pe care o inculcă în mod evident folosirea protestelor

de masă perturbatoare ar trebui să fie foarte jenantă pentru dl Sharp, care consideră că guvernarea democratică este cea mai bună. Atunci când filipinezii au folosit metodele Revoluției galbene pentru a-l înlătura pe președintele de atunci Joseph Estrada, guvernul SUA a recunoscut imediat noul regim ca fiind legitim, cu o agilitate diplomatică pe care unii ar putea-o considera suspectă. De fapt, mulți critici internaționali și interni au privit mișcarea din 2001 ca pe o formă de "guvernare a mulțimii" și au pretins o conspirație între politicieni de top, lideri de afaceri și oficiali militari și bisericești. *International Herald Tribune* exprimă în mod adecvat sentimentele elitei:

Peso-ul și piețele bursiere vor crește, unele investiții se vor întoarce, vecinii și aliații vor fi vizibil mai fericiți să aibă de-a face cu un președinte muncitor, bine educat, cu cultură economică, obișnuit să se amestece în cercurile de elită și să se comporte cu decor. Cu toate acestea, departe de a fi victoria pentru democrație pe care o clamează liderii mișcării anti-Estrada, cum ar fi cardinalul Jaime Sin, evoluția evenimentelor a fost o înfrângere pentru un proces corect.¹

Această critică pune întrebări mult mai ample despre democrație, care fac subiectul unei alte cărți. Deocamdată, putem să respingem această zvâcnire a jurnalistului cu simpla recunoaștere istorică a faptului că procesul democratic echitabil a fost întotdeauna impus prin forță. În ceea ce privește metodologia nonviolentă, apar mai multe întrebări care trebuie abordate: dacă schimbarea nonviolentă a regimului este cea mai potrivită pentru realizarea democrației, cum se poate ca aceeași metodă să calce în picioare și principii democratice de bază, cum ar fi procesul echitabil? Dacă este democratic să înlături dictatori aleși în mod fraudulos prin proteste în masă și obstrucționare, dar este o "lovitură de stat de facto" să înlături un președinte nepopular, corupt, dar ales și care poate fi pus sub acuzare, folosind aceleași metode, care este linia de demarcație între dictatură și democrație? Dacă procesul legal poate fi distorsionat sau măsluit de către dictatori, dar respectul pentru procesul legal este caracteristica elementară a democrației, atunci protestele în masă și nesupunerea sunt în mod fundamental democratice sau antidemocratice? Și de ce ar conspira elitele de afaceri, militare, politice și religioase pentru a folosi o mișcare non-violentă pentru o mai mare democrație? Răspunsul la toate aceste întrebări este, de fapt, simplu, dar nu în cadrul lui Gene Sharp, Otpor sau al oricărei revoluții colorate.

Pentru a înțelege acest cadru, ar fi util să subliniem o caracteristică fundamentală a fiecărei Revoluții de Culoare în parte. Caracteristicile cele mai evidente ale Revoluțiilor Culorilor se referă la acțiunea de masă unificată, nonviolentă, subordonată unei strategii mediatice virale. Primind indicații de sus, membrii mișcării ies în stradă în semn de protest, ocupă o piață publică sau desfășoară o altă formă de nesupunere în masă în aceeași zi. Ei adoptă o estetică menită să se transmită cu ușurință prin intermediul televiziunii și al internetului. O culoare și un slogan simplu, adesea un singur cuvânt, sunt alese pentru a reprezenta mișcarea (în Ucraina, de exemplu, culoarea a fost portocaliu, iar sloganul, "da!"). Discursul mișcării este la fel de simbolic, astfel încât discursul, sloganul și culoarea sunt interschimbabile. Este o strategie de marketing prin excelență. Pentru a înțelege semnificația culorii, publicul, care se uită la televizor sau navighează pe internet, nu trebuie să citească niciun text sau să înțeleagă vreo analiză socială la care se referă culoarea și sloganul. (În schimb, cercul A sau secera și ciocanul desemnează anumite concepte - anarhismul și comunismul - care nu se explică de la sine în contextul actual; pentru a le înțelege, un telespectator ar trebui să efectueze o anumită investigație, încetând, prin urmare, să fie un spectator pasiv).

Această strategie de marketing presupune ca discursul Revoluțiilor Culorilor să fie la fel de simplu ca o culoare sau un slogan: opoziție. Ele sunt împotriva actualului politician aflat la putere. Critica socială a tuturor Revoluțiilor de Culoare nu merge mai departe de atât. Această politică a celui mai mic numitor comun are o altă funcție. Singurul mod în care o organizație de activiști pricepuți în domeniul mediatic poate să adune în masă mulțimi atât de diverse și să creeze pseudo-mișcarea de care au nevoie

---

¹ Philip Bowring, "Filipino Democracy Needs Stronger Institutions." *International Herald Tribune* January 22, 2001. Retrieved January 27, 2009.

pentru a ajunge la putere este să evite cu ardoare orice dezbatere teoretică, orice discuție colectivă despre strategie, orice concepere de lumi noi sau elaborare de critici sociale, orice proces cu adevărat creativ. Ceea ce vor ei sunt oile. Oile care se vor îmbrăca în portocaliu sau vor agăța un trandafir pe tricou, vor baaaa "da" sau "nu" la unison și vor pleca acasă atunci când cei cărora li s-a încredințat gândirea vor decide că este timpul.

O revoluție colorată nu este altceva decât un putsch, o lovitură de stat fără vărsare de sânge, o schimbare de regim. Iar această schimbare de regim nu este în interesul celor care ies în stradă. Protestatarii nonviolentei dintr-o Revoluție de culoare nu încetează niciodată să fie spectatori. Ei sunt spectatori ai propriei lor mișcări și în niciun moment nu li se permite să își formuleze în mod colectiv interesele. Interesele, ca și deciziile strategice, vin de sus. Pentru că trăsătura fundamentală a fiecărei Revoluții de Culoare, lipiciul care ține strategia laolaltă, este sprijinul elitelor.

Proteste în masă și taberele ar fi zadarnice dacă guvernul ar trimite pur și simplu armata și le-ar evacua. Nu numai că mișcările nonviolente au un istoric de neputință în fața forței polițienești sau militare, dar tipul special de nonviolenta promovată de Gene Sharp și pus în practică de Otpor și de alte grupuri este cea mai ieftină, cea mai fragilă și cea mai prefabricată marcă de nonviolenta imaginabilă. Participanții pasivi la revoluțiile de culoare nu trec prin ani de nesupunere civilă, arestări și tortură pentru a învăța cum să conducă un sit-in atunci când poliția vine cu câini, bastoane sau gaze lacrimogene pentru a-i da afară. Și nu li se permite să aibă nicio idee, propriu-zisă, care să le dea puterea de convingere de a privi în fața țevii unei arme și de a accepta posibilitatea de a fi uciși. Singurul lucru pe care îl au este asigurarea că armata nu îi va împușca, pentru că este deja de partea lor. Fiecare revoluție colorată de succes a putut conta fie pe sprijinul armatei, fie pe neutralitatea militară încă de la început, nu pentru că au luptat pentru inimile și mințile soldaților de rând, ci pentru că șefii de la vârful erau deja favorabili schimbării de regim.

Strategia organizațiilor de activiști din spatele Revoluțiilor Colorate ar fi fost o risipă uriașă de timp dacă mass-media pur și simplu nu le-ar fi acordat nicio acoperire. Timp de decenii, mass-media a făcut să dispară mișcările anticapitaliste din atenția publicului și a editat orice referire la istoriile care arată o continuitate a luptei împotriva capitalismului. În absența camerelor de televiziune, o mulțime de oameni îmbrăcați toți în aceeași culoare și purtând pancarte care proclamă "Da!" ar părea doar o sectă ciudată pentru trecătorii ocazionali, mai degrabă decât ceva la care să se alăture. Masele înstrăinate ale unei Revoluții de Culoare nici măcar nu au început procesul de dezbatere, autoeducație și exprimare (ca să nu mai vorbim de orice ucenicie în domeniul scrierii, editării, punerii în pagină, tipăririi, difuzării și așa mai departe) necesar pentru a-și asuma responsabilitatea de a-și răspândi propriile idei fără ajutorul mass-media. Ei nu trebuie să facă nimic din această muncă, deoarece mass-media este deja de partea lor.

În fiecare Revoluție a culorilor, mișcarea a avut de partea sa, încă de la început, o mare parte a elitei interne. Printre acestea se numără oamenii bogați, proprietarii mijloacelor de comunicare în masă, partidele politice de opoziție, cadrele universitare, autoritățile religioase și așa mai departe. Nicio organizație militară din lume nu va deschide focul asupra protestatarilor care sunt susținuți de elita de afaceri a țării. Fie în democrație, fie în dictatură, ierarhiile militare stabilesc relații strânse cu "comunitatea de afaceri" a unei țări. Și nu numai elita internă a sprijinit revoluțiile colorate. Nu este o coincidență faptul că fiecare Revoluție de Culoare a înlocuit un guvern care avea o relație strânsă cu Rusia cu un guvern care dorea o relație mai strânsă cu Statele Unite și Uniunea Europeană. Fiecare Revoluție de Culoare a beneficiat de o acoperire mediatică pozitivă în mass-media occidentală, de obicei începând chiar înainte ca revoluția să fi început, astfel încât publicul era deja antrenat să se gândească la Ucraina, Georgia sau Kârgâzstan ca la un regim corupt care trebuie schimbat. (După cum am discutat cu prietenii mei la vremea respectivă, ori de câte ori o țară ignorată anterior începea să primească cerneală în New York Times, de la Haiti la Georgia, era clar că se pregătea o schimbare de regim). Și, în fiecare caz, organizația responsabilă de desfășurarea așa-zisei revoluții a primit finanțare de la capitaliști progresiști precum miliardarul George Soros sau de la instituții guvernamentale americane și europene

precum USAID, National Endowment for Democracy (NED), International Republican Institute (IRI), National Democratic Institute for International Affairs și Freedom House.

Propriul think tank al lui Gene Sharp, Institutul Albert Einstein (care a pregătit activiștii din Otpor în Serbia și Pora în Ucraina), primește finanțare de la unele dintre aceste instituții. AEI respinge acuzația că ar fi finanțat de guvern. Stephen Zunes, scriind în apărarea lui Sharp pentru Foreign Policy in Focus, susține că "Absolut niciuna dintre aceste afirmații nu este adevărată [...] Astfel de afirmații false au ajuns chiar să facă parte din intrările despre Albert Einstein Institution în SourceWatch, Wikipedia și alte site-uri de referință". Pe SourceWatch, găsim informația că AEI a primit finanțare de la Fundația Ford, de la Institutul Republican Internațional și de la National Endowment for Democracy (primul nume ar trebui să fie bine cunoscut cititorilor, ultimele două sunt finanțate de Congresul SUA). Sunt aceste afirmații false? Îngropat într-un singur paragraf în mijlocul articolului său de 42 de paragrafe, Zunes menționează în treacăt "câteva granturi mici" de la IRI și NED. Evident, aceste afirmații nu sunt atât de false până la urmă. Găsim, de asemenea, o informație interesantă, conform căreia teza de doctorat a lui Gene Sharp a fost finanțată de Agenția pentru Proiecte de Cercetare Avansată a Departamentului Apărării(SUA).

Dar aceste evaziuni, precum și afirmația, în cele din urmă adevărată, că activitățile lui Gene Sharp în sprijinul nonviolentei sunt finanțate de guvern, alături de câteva persoane foarte bogate, ignoră imaginea de ansamblu: Institutul Albert Einstein lucrează în paralel cu aceste instituții de elită. Deși AEI este o operațiune mică, lucrează alături de jucători mult mai mari pentru aceleași scopuri. Atât în Serbia, cât și în Ucraina, AEI a pregătit activiștii, dar guvernul american și o serie de fundații de afaceri au finanțat acești activiști. În cea mai mare parte, acestea nu și-au canalizat banii prin Gene Sharp sau prin AEI, ci i-au dat direct activiștilor și organizațiilor media care desfășurau eforturi de schimbare a regimului.

Faptul că elitele au sprijinit aceste mișcări este inseparabil de rezultatele lor: revoluțiile colorate nu au îmbunătățit viața participanților lor (cu excepția partidelor politice de opoziție care au ieșit învingătoare), dar au îmbunătățit perspectivele investitorilor și guvernelor occidentale.

Revoluțiile culorilor, în general, și metoda lui Gene Sharp, în special, sunt complet lipsite de conținut social și de perspectivă revoluționară. Sharp ne oferă "un cadru conceptual pentru eliberare" care nici măcar nu începe să abordeze conceptul de libertate. El presupune, în mod necritic, că un guvern democratic își eliberează oamenii și le permite să schimbe relațiile sociale fundamentale care le guvernează viața.

Acesta este motivul pentru care guvernele și capitaliștii susțin această metodă și au devenit principalii săi susținători: pentru că nu contestă niciuna dintre dinamicile fundamentale de putere ale societății și nu caută să dezvăluie sau să abolească legile nescrise care le permit să profite de pe urma exploatarea și neputinței noastre. Ca un bonus suplimentar, metoda este nonviolentă și, deoarece nonviolența este intrinsec mai slabă, cei care o folosesc nu vor putea niciodată să cucerească spațiul și să schimbe dinamica fundamentală a puterii din societate, ci doar să prezinte un obstacol și să ceară ca alții să schimbe aceste dinamici pentru ei. Deoarece nonviolența este neajutorată, nu le va oferi celor care o finanțează surprize neașteptate, ca atunci când o mișcare armată răstoarnă un regim nedorit, dar mai târziu se comportă greșit în loc să fie marioneta ascultătoare (talibanii sunt doar unul dintre numeroasele exemple ale acestui rezultat). În mod ironic, slăbiciunea nonviolentei este exact ceea ce o face să fie un instrument potrivit, ceea ce îi aduce finanțare și ceea ce îi permite să dea impresia de forță și eficacitate, seducând astfel rebelii sociali din alte țări să adopte o metodă concepută să eșueze.

Acest lucru ne aduce înapoi la întrebările anterioare. Democrația este doar o altă modalitate de a organiza exploatarea, opresiunea și controlul social. Guvernele democratice au coexistat cu sclavia, colonialismul, războiul, cele mai patriarhale societăți cu unele dintre cele mai inegale concentrări de bogăție, distrugerea mediului, foametea, sărăcia extremă, patologizarea sau uciderea persoanelor trans, exploatarea muncii, precaritatea locurilor de muncă și a locuințelor, lipsa de adăpost, excluderea de la asistență medicală, genocidul și orice alt lucru rău la care ne putem gândi. Cele mai brutale forme de sărăcie și cele mai grave distrugerii ale mediului au avut loc de când democrația a devenit forma

predominantă de guvernare pe planetă. Guvernul SUA este o democrație. Guvernul german este o democrație pluripartidistă în care chiar și Partidul Verde a fost la putere. Luați-vă un moment pentru a vă gândi la lucrurile oribile pe care guvernele democratice le fac în mod regulat.

Democrația în sine nu valorează un rahat.

Această listă de abuzuri și mizerie este rezultatul unei serii de structuri legate de capitalism și guvernare. Capitalismul se bazează pe acumularea nesfârșită de bogăție, extrasă din mediul înconjurător și din munca noastră, iar guvernul se bazează pe acumularea de putere și control furată direct de la noi toți ceilalți. Un mariaj între aceste două sisteme, care definește realitatea socială de cel puțin 500 de ani, înseamnă că toată lumea se duce dracului.² Guvernele pot fi democratice sau nu, mai mult sau mai puțin corupte, dar tot vor urmări aceleași obiective de bază și tot vor fi controlate de o elită. Prin însăși natura sa, guvernul concentrează puterea și îi exclude pe oameni de la luarea deciziilor asupra propriilor vieți.

Linia de demarcație dintre democrație și dictatură este fictivă. Orice diferență care există este în primul rând una de formalism și ritual. Cele două clase de guvernare sunt adesea interschimbabile, iar atunci când un guvern trece de la una la alta, mulți dintre aceiași oameni tind să rămână la conducere.

Adevărul este că revoluția este antidemocratică. La începuturile lor, revoluțiile sunt întotdeauna opuse de majoritate, care nu este altceva decât o turmă virtuală controlată de mass-media. O minoritate de unu își cunoaște propriile interese mai bine decât restul societății, iar restul societății poate fi convinsă de un adevăr doar dacă oamenii încep să îl pună în aplicare, în loc să aștepte validarea din partea majorității. Lupta pentru o lume liberă de dominație constă în insistența că noi suntem singurii care ne putem defini și satisface nevoile și că nevoile noastre sunt mai importante decât statutele mereu manipulate, procedurile legale și bucățile de hârtie sacre la care democrația ține atât de mult. Principiul acțiunii directe este în mod fundamental în contradicție cu respectarea regulilor și obținerea permisiunii. Gene Sharp a luat greva, în diverse forme pacificate, și a cuplat această practică fundamental anarhică cu antiteza ei.

Numai prin pacificarea tacticilor directe democrația poate fi prezentată ca libertate, dar din Filipine până în Serbia, contradicția este încă prezentă. Nu există o contradicție reală în impunerea prin forță a democrației. Mai mult decât orice altceva, democrația este un bun model de afaceri și a fost întotdeauna răspândită prin invazii sau lovituri de stat burgheze. Contradicția constă în folosirea maselor pentru a răsturna un guvern (unul care a devenit un obstacol pentru afaceri) fără a le lăsa să-și piardă respectul pentru guvern sau să creadă că ar putea să-l răstoarne din nou din proprie inițiativă. Dar dacă nu li se oferă niciodată decât experiență în metode non-violente, nu vor deveni niciodată o amenințare independentă. Iar dacă sunt încurajați să se ridice în numele democrației, ei vor respinge guvernul actual doar pe motiv că acesta nu se ridică la înălțimea idealului de guvernare legitimă. Atâta timp cât viitoarele alegeri vor schimba periodic candidații, ei vor crede că libertatea mai are o șansă de a înflori cu fiecare nouă schimbare de măști.

La analiză, o lovitură de stat pașnică în numele democrației este o contradicție doar dacă înghițim retorica liberală despre statul de drept. Legea este întotdeauna coercitivă, dar ea este legitimată printr-o varietate de iluzii sau ritualuri. Lovitura de stat non-violentă, în care oamenii sunt mobilizați fără a fi împuterniciți, oferă iluzia perfectă. Este democratică, prin excelență.

Revoluțiile de culoare au pus nonviolența în slujba democrației, fără a pune la îndoială dinamica puterii subiacente și regulile nescrise care afectează de fapt viața oamenilor. Fiind mișcări exclusiv politice care urmăresc doar o reformă juridică sau o schimbare de politicieni, ele nu pot realiza nicio schimbare reală. În acest context, nonviolența este dezvăluită nu doar ca o practică naivă care a fost cooptată pentru a oferi o iluzie utilă guvernului, ci și ca o iluzie în termenii săi.

Comparați o Revoluție a culorilor violentă (Lalelei) și una non-violentă (Portocalie) și veți constata că nu există nicio diferență în rezultate. În ambele cazuri, mișcarea a realizat o schimbare de regim, iar în câțiva ani, toată lumea a fost dezamăgită, deoarece noul guvern s-a dovedit a fi același

---

² Pentru o bună istorie a acestei căsătorii, a se vedea Giovanni Arrighi, *The Long 20th Century*. New York: Verso, 1994.

cu cel vechi. Aceasta este o observație deosebit de critică, având în vedere modul în care susținătorii nonviolentei insistă frecvent asupra faptului că prezența violenței exercită un efect aproape magic în pornirea represiunii polițienești, îndepărtarea sprijinului sau reproducerea dinamicii autoritare. Într-o comparație directă între două mișcări politice extrem de asemănătoare, observăm că violența este un non-factor.³ Dacă ipoteza pacifistă ar fi corectă, am vedea rezultate destul de diferite între Revoluția Lalelei, unde oamenii s-au revoltat, au bătut polițiști și au luat cu forța clădirile guvernamentale, și Revoluțiile Portocalie sau Trandafirului, unde oamenii au fost în întregime pașnici. Această diferență nu există. Violența este o categorie falsă. Este doar o chestiune legată de acțiunile care sunt eficiente pentru a depăși structurile de putere fără a le reproduce.

---

³ Pentru ca nimeni să nu scoată acest argument din context, permiteți-mi să reiterez că tacticile susceptibile de a fi descrise ca fiind violente sunt un non-factor într-o mișcare care urmărește doar reforma politică, conform tuturor criteriilor enumerate în text. În urmărirea acaparării spațiului, a autoapărării sau a întreruperii unei narațiuni sociale dominante, tacticile mai energice sunt adesea mai eficiente. Putem vedea acest lucru la nivel tactic în modul în care protestatarii din Kârgâzstan au fost unici prin faptul că au luat efectiv cu asalt clădirile guvernamentale și au înlăturat fizic partidul de guvernământ, în timp ce protestatarii pașnici din Ucraina au putut doar să împingă partidul de guvernământ să accepte să demisioneze. Însă, pentru a evita prioritizarea tacticilor de forță în detrimentul celor pașnice, ar trebui să subliniem faptul că, acolo unde tacticile de forță pot fi cuplate eficient cu tactici creative și alte tactici necombative, mișcările sunt mai eficiente pe termen lung în susținerea luptei, supraviețuirea represiunii și elaborarea unor relații sociale revoluționare.

5. Nonviolență Împotriva Dictaturii

Nu există o distincție clară între dictatură și democrație. Toate guvernele dictează, mulți dictatori sunt aleși, iar subiecții dictaturilor tipice au adesea modalități de a influența guvernul care sunt mai directe decât mijloacele de care se bucură cetățenii democrațiilor tipice. Escroci plătiți din mass-media, din universități și din grupurile de reflecție fac distincția că alegerile democratice sunt ”corecte și libere”, în timp ce alegerile care conferă funcții dictatorilor sunt manipulate. Dar toate alegerile sunt false și toate alegerile sunt manipulate. Aceasta este natura alegerilor. Nicio democrație din lume nu oferă tuturor șansa de a vota, iar regulile care determină legalitatea alegerilor sunt stabilite de cei care sunt deja la putere. Fiecare set de reguli de vot, la rândul său, permite o întreagă gamă de mijloace legale și extralegale pentru ca deținătorii puterii să influențeze rezultatul votului.

Mișcările non-violente care înlocuiesc presupusele dictaturi cu presupuse democrații fac un mare serviciu puterii. Ele confundă dictatorul cu centrul puterii într-o dictatură, când dictatorii sunt de fapt doar figuri carismatice (sau marionete plasate de figuri carismatice) care reușesc să unească o coaliție de deținători de putere suficient de puternică pentru a ține în frâu alți deținători de putere care nu sunt incluși în coaliție și pentru a controla membrii coaliției care ar putea dori mai multă putere decât cea pe care le-o acordă aranjamentul actual. În cazul în care un dictator este înlăturat în favoarea unei democrații, acest lucru reprezintă extinderea coaliției la putere și dezvoltarea unei structuri de conducere mai stabile. Deținătorii puterii care l-au susținut pe dictator rămân de obicei în coaliția de guvernare, dar această coaliție include acum potențial pe toată lumea, atâta timp cât toată lumea acordă prioritate controlului social pe primul loc și intereselor personale pe locul doi. În guvernele recunoscute ca fiind democratice, carisma este investită în instituția guvernului în sine, mai degrabă decât în liderii individuali. Prin înlăturarea unui dictator și prin solicitarea de alegeri, o mișcare non-violentă permite unui guvern să își curețe imaginea, să își reconstruiască legitimitatea și să mascheze o tranziție lină către o formă de guvernare mai puternică, ca și cum ar fi vorba de un fel de revoluție populară sau de răspuns la presiunile populare.

Există o altă distincție de facto între dictatură și democrație. Este înțelegerea comună a cetățenilor democrațici de aproape pretutindeni, că una dintre principalele reguli din contractul social nescris și nesemnate susține că guvernele democratice nu vor folosi forța letală împotriva mișcărilor sociale neînarmate. Bineînțeles, în întreaga lume nu există niciun guvern democratic, indiferent de mărime, care să nu ucidă ocazional disidenți, protestatari, prizonieri și alții. Deoarece democrația este o chestiune de formă și de imagine, ceea ce înseamnă în practică este că guvernele democratice trebuie să fie capabile să prezinte violența lor împotriva rebelilor sociali ca fiind excepțională, accidentală sau justificată din motive de securitate națională.¹

Rezultă că, cu cât este mai mare controlul asupra opiniei publice și a informației pe care o poate exercita o structură conducătoare (iar acest lucru depinde de gradul de saturație a mass-mediei și de faptul dacă o parte a mass-mediei va acționa critic față de guvern sau va submina pacea socială), cu atât mai mult un guvern democratic poate scăpa cu ușurință de utilizarea forței letale utile. În SUA, unde mass-media urmează linia tuturor politicilor guvernamentale fundamentale (în mare, bipartizane),

---

¹ Securitatea națională, la rândul său, este un teren discursiv în care o funcție sistematică a guvernului - menținerea propriei puteri - trebuie să fie pusă în practică ca un exercițiu constant de excepționalitate, în care activitățile previzibile și repetitive ale statului trebuie să se desfășoare ca și cum ar fi improvizate. Ideea comună conform căreia libertățile civile sunt inviolabile, cu excepția cazurilor de securitate națională, este la fel de semnificativă ca un acord între naufragiații de pe o insulă pustie conform căruia este strict interzis să se mănânce unii pe alții, cu excepția cazurilor de foame. Un guvern trebuie să lucreze la menținerea propriei puteri în fiecare zi; prin urmare, acesta găsește zilnic motive pentru a suspenda libertățile civile.

iar saturarea dialogului social de către acestea este atât de avansată încât trebuie să se vorbească mai degrabă de un monolog social, guvernul democratic poate scăpa nepedepsit ucigând oameni în fiecare zi. În țări precum Grecia, unde mass-media până de curând au fost mai puțin cooperante cu guvernul și unde există multe rețele de comunicare care nu se bazează pe mass-media ca intermediari, crimele comise de poliție sunt mai puțin frecvente și provoacă o erodare mai mare a păcii democratice.

Pentru a simplifica, deși un aparat mediatic puternic poate permite unui guvern democratic să treacă peste această limitare contractuală a forței letale, în general putem spune că democrațiile nu pot efectua omoruri în masă pe plan intern pentru a menține ordinea, în timp ce dictaturile pot.

În acest sens al cuvântului, dictaturile sunt imune la mișcările nonviolente pentru schimbare. În fiecare caz de la sfârșitul Războiului Rece încoace, mișcările pașnice care s-au confruntat cu un guvern perfect dispus să le tortureze și să le ucidă în număr mare au eșuat. De fiecare dată.

Revoluțiile de culoare, care au avut atât de mult succes împotriva guvernelor care au decis să tolereze protestele, au eșuat în Belarus și Azerbaidjan, când guvernele respective au decis să ia măsuri represive. Revolta inițial pașnică din Egipt a adoptat utilizarea măștilor de gaz, a bătelor, a pietrelor și a cocktailurilor molotov pentru a se apăra de atacurile brutale ale polițiștilor și ale bătașilor guvernamentali. Atunci când guvernele din Libia și Siria au mers atât de departe încât au folosit armata împotriva protestatarilor, mișcarea a trebuit să ia armele. Guvernul Chinei a reușit să zdrobească cu succes mișcarea nonviolentă Falun Gong, torturând până la moarte cel puțin 2.000 de practicanți, și a folosit metode la fel de dure pentru a pune capăt mișcării pașnice Free Tibet, care poate organiza concerte cu trupe populare în SUA și Europa, dar în interiorul Tibetului ocupat oamenii nu pot scăpa nici măcar cu agățarea unei fotografii a lui Dalai Lama.

În Birmania, țara care a fost, într-un fel, publicul-țintă pentru "From Dictatorship to Democracy", oamenii au fost striviți de represiune ori de câte ori au încercat să pună în practică metoda nonviolentă. În mod ironic, partea nescrisă a metodei lui Gene Sharp - încrederea în oamenii de afaceri, în mass-media internațională și în guvernele puternice - este singurul lucru care are un impact, deoarece guvernul birmanez începe încet-încet să se liberalizeze. Dar, deoarece dorința statului birmanez de a obține investiții și nu acțiunile poporului birmanez asupra este cea care realizează această liberalizare, preocuparea operativă este ceea ce este bun pentru elita birmanză, ceea ce îi va ajuta să se îmbogățească, ceea ce îi va ajuta să își consolideze puterea în ochii "comunității internaționale". Având în vedere că dorința de forță de muncă ieftină în Asia de sud-est este explozivă, ne putem imagina cum va arăta o Birmania "liberă".²

Cazul Belarusului, una dintre revoluțiile colorate eșuate, este deosebit de interesant. Conducătorii din Belarus au un interes scăzut în cultivarea relațiilor de afaceri cu Occidentul, deoarece economia lor este complet integrată cu cea a Rusiei. Sprijinul elitelor, acea armă secretă a revoluțiilor colorate, nu a putut să se manifeste aici, iar poliția nu a avut mâinile legate în ceea ce privește modul în care se ocupă de demonstranți. Pentru a scăpa de protestatarii pașnici, guvernul nici măcar nu a fost nevoit să folosească armata. Au fost suficiente bătăile, arestările, răpirile și amenințările cu moartea. Legile sunt atât de aspre în Belarus încât participarea la orice organizație neregistrată sau organizarea de activități este o infracțiune. Pentru a avea o simplă adunare publică, trebuie să vă înregistrați organizația la guvern și să obțineți permisiunea. Ca răspuns la situația de totalitarism, unii anarhiști au trecut la o practică clandestină, desfășurând acțiuni secrete și chiar aruncând bombe incendiare la sediul KGB. Atacurile lor au atras o mare atenție și simpatie.

În cazul mișcării pentru independență din India și al mișcării pentru drepturile civile din Statele Unite, guvernul a folosit o mare cantitate de violență, dar a permis segmentului nonviolent al mișcării să își aleagă propriul nivel de confruntare. Adesea, poliția a creat, fără să vrea, situații care i-au ajutat pe protestatari să pună la cale un spectacol mediatizat și o competiție morală clară: un șir de polițiști, lovind orice marșist care încerca să facă un pas înainte; polițiști care îi atacau pe activiștii care refuzau să se

---

² Chiar înainte ca această carte să fie tipărită, Coca-Cola a anunțat deschiderea unei noi fabrici de îmbuteliere în Burma. Progres.

ridice de la tejeheaua de prânz ”doar pentru albi”. Aceste strategii de represiune au permis susținătorilor nonviolentei să își arate curajul într-un mod inconfundabil în fața camerelor de luat vederi și să își aleagă propriul grad de implicare.

Nu este o coincidență faptul că poliția creează rareori astfel de situații în prezent. În țările descrise ca fiind democratice, în general, poliția nu urmărește protestatarii nonviolente în casele lor, nu încearcă să îi închidă în număr mare și pentru perioade lungi de timp sau nu încearcă să îi ucidă. Strategiile democratice de represiune împotriva mișcărilor nonviolente încearcă de obicei să le disciplineze, să le încurajeze să dialogheze și să își coordoneze protestele cu poliția, să le ofere oportunități ușoare de a-și exprima conștiința prin arestarea pentru nesupunere civilă simbolică într-un mod care nu perturbă fluxul economic sau funcționarea guvernului și să îi bată sau să le facă plângere penală dacă depășesc limita și provoacă o perturbare reală. În ultimele două decenii, astfel de forme ușoare de disuasiune au fost aproape întotdeauna suficiente pentru a menține mișcărilor nonviolente în linie, o opoziție loială față de ordinea conducătoare, mai degrabă decât o amenințare reală.

Cu toate acestea, în câteva țări, guvernul și-a scos mânușile și, în toate cazurile, activiștii nonviolentei nu au putut să se apere. Dacă un guvern este dispus să deschidă focul asupra protestatarilor neînarmați care refuză să riposteze, acei protestatari nu pot ține străzile. Dacă sunt foarte curajoși, se pot întoarce a doua zi, dar dacă guvernul trage în continuare în ei, vor fugi din nou și, în scurt timp, nimeni nu se va mai întoarce în stradă, iar mișcarea va dispărea. Un guvern va trebui rareori să tragă mai mult de o sută de gloanțe pentru a scăpa de o mișcare care insistă să fie nonviolentă. Alte metode sunt arestarea celor mai activi organizatori și torturarea, uciderea, dispariția sau condamnarea la pedepse lungi cu închisoarea. Unele guverne totalitare completează această metodă cu arestări în masă ale susținătorilor și participanților. Odată ce cei mai activi organizatori sunt dați la o parte și toți ceilalți au văzut că ar putea ajunge la închisoare dacă nu-și țin gura (cu arestarea în masă a sute sau mii de susținători), rezistența dispăre. Acest lucru s-a întâmplat de zeci de ori, inclusiv în ultimele decenii, din Birmania până în China și Belarus. Mișcărilor non-violente nu au cum să se protejeze, odată ce guvernul decide să le elimine.

Singura protecție pentru nonviolentă a venit din partea membrilor elitei. Dacă nimeni de la putere nu va împiedica decizia de a deschide focul, de a deschide camerele de tortură sau de a efectua arestări în masă, nonviolentă este lipsită de apărare. Acesta este motivul pentru care nonviolentă încearcă în mod sistematic să preîntâmpine propria represiune prin atragerea favorurilor celor de la putere, prin apelarea la valorile pe care aceștia le împărtășesc cu sistemul dominant (pace, ordine socială, legalitate, democrație), prin minimizarea criticilor aduse capitalismului, statului și altor fundamente ale puterii și prin deghizarea unei mișcări reformiste și pro-autoritate ca fiind ”revoluționară”, comunicând elitei că pot servi unui scop util. Tendința sistematică a nonviolentei spre reformism, lașitate, lingușire și trădarea altor curente într-o luptă socială provine din recunoașterea inconștientă a propriei sale lipse de apărare și a nevoii de a câștiga favoruri în fața autorităților.

Unii ideologi ai nonviolentei au încercat să mascheze neputința nonviolentei în fața dictaturii, făcând afirmații îndrăznețe despre succesele nonviolente împotriva naziștilor sau a altor adversari brutali. În afară de defectele istorice și analitice ale acestor afirmații, care vor fi abordate mai târziu, susținătorii nonviolentei nu pot oferi exemple de mișcări nonviolente care au supraviețuit armelor, camerelor de tortură, închisorilor și lagărelor de exterminare. Anecdotele legate de Holocaust se referă toate la grupuri care au reușit să evite violența regimului nazist, fugind mai degrabă decât confruntându-se cu acesta.

Unii susținători ai nonviolentei susțin că această evaziune este un punct forte al practicii lor pașnice; că un guvern nu poate risca imaginea negativă a anihilării oponentilor pașnici. Dar avem numeroase exemple de guverne care fac exact acest lucru, chiar și în secolul XXI. Mai mult, majoritatea statelor din lume, democratice sau nu, au anihilat grupuri total pașnice la un moment dat în expansiunea lor teritorială. Asta fac statele.

Alți susținători ai nonviolentei își imaginează că sunt protejați nu de elită și de cei care dau ordinele, ci de posibilitatea ca soldații cărora li se ordonă să deschidă focul asupra lor să dezerteze și să se răzvrătească împotriva guvernului. Metodele nonviolente pretind să schimbe conștiința unei instituții,

ceea ce este o sarcină imposibilă. Nenumărate studii psihologice au demonstrat că puterea instituțională reușește să-i facă pe membrii săi să se simtă liberi de responsabilitate și imuni la orice muștrări de conștiință.³ Instituțiile au fost concepute și perfecționate de-a lungul anilor tocmai cu acest obiectiv în minte: să încurajeze o loialitate inumană față de campaniile statului, oricât de brutale sau absurde ar fi. În ultima jumătate de secol, nu există niciun caz de rezistență nonviolentă care să fi provocat dezertări masive din instituțiile puternice și să fi oprit eforturile unui guvern de a supune și domina.⁴ Unul dintre cele mai eficiente cazuri de nesupunere și dezertare a fost valul de revoltă care a incapacitat armata americană în Vietnam și a dus direct la încheierea războiului. Soldații care au participat la acea revoltă s-au confruntat cu rezistența armată eficientă a vietnamezilor și au fost influențați nu de mișcarea pacifistă din Statele Unite, care era covârșitor de albă, ci de mișcările de eliberare combative ale negrilor și latino-americanilor. În plus, nesupunerea lor a căpătat nuanțe categoric nepacifiste.⁵

Am susținut că o mișcare non-violentă nu poate face față unui guvern care decide să folosească încarcerarea în masă pentru a o reprima. Acest lucru ne aduce la chestiunea importantă a luptei în interiorul închisorilor. Ce exemplu mai bun al unui sistem totalitar decât închisorile și ce indicație mai bună a apropierei democrației de totalitarism, deoarece în inima fiecărei democrații găsim o închisoare. De la o țară la alta, cei care își continuă lupta în spatele gratiilor rareori încadrează această luptă în termeni de nonviolentă, deoarece autoapărarea în închisoare devine o chestiune de supraviețuire. În multe cazuri, deținuții se vor angaja în greve ale foamei sau în sit-down-uri, dar acest lucru este în general înțeles în interior ca fiind rezultatul unei situații de slăbiciune, în care regimul carceral a reușit să câștige atât de mult control asupra deținuților încât aceștia nu prea mai pot face nimic pentru a rezista în afară de refuzul de a mânca. Însă majoritatea luptelor din închisori folosesc o diversitate de tactici, combinând proteste, greve și apeluri legale cu atacuri asupra gardienilor, revolte și daune materiale. Deținuții radicali și oamenii care îi susțin în statul Indiana au scos o carte neprețuită, *Down*, care păstrează unele dintre aceste povești. În 1985:

La Pendleton Indiana State Reformatory, un deținut pe nume Lincoln Love a fost bătut crunt de gardieni, care au folosit și gaze lacrimogene în blocul de celule. Ca răspuns, doi deținuți, John Cole și Christopher Trotter, s-au luptat cu gardienii care îl băteau pe Love, înjunghiindu-i pe doi dintre ei. De asemenea, s-au luptat cu gardienii din infirmerie, unde fusese dus Love, apoi au ținut ostatici trei membri ai personalului într-un bloc de celule timp de 17 ore. Șase gardieni au fost spitalizați cu răni prin înjunghiere; patru în stare critică. Blocajul s-a încheiat atunci când Departamentul Instituțiilor Penitenciare a acceptat cele 22 de revendicări ale deținuților, inclusiv o anchetă FBI privind abuzurile comise de gardieni, înființarea unui comitet de soluționare a plângerilor, stabilirea salariilor minime pentru deținuți, permiterea deținuților să fie activi din punct de vedere politic fără intimidări sau represalii și încetarea cenzurii tuturor scrisorilor, revistelor și ziarelor. Cel puțin 100 de deținuți au participat la ceea ce reporterii au descris ca fiind o "revoltă la scară largă". Unii

³ Experimentul Milgram, din 1961, a demonstrat cel mai faimos modul în care oamenii ar urma ordinele unei figuri de autoritate care le-ar contrazice conștiința, chiar dacă aceasta ar însemna să tortureze și să ucidă. Rezultatele studiului au fost reproduse de numeroase ori. Dar în majoritatea instituțiilor, gradul de separare între acțiunile cuiva și consecințele acestora este mult mai mare. Nu există un singur șef și o victimă de cealaltă parte a ușii, ci mai multe niveluri de autoritate cărora le poate fi pasată responsabilitatea, iar consecințele se desfășoară de obicei departe de ochii și de mintea lor.

⁴ Susținătorii nonviolentei, cum ar fi Mark Kurlansky, vor menționa prăbușirea țărilor Pactului de la Varșovia ca exemplu de schimbare instituțională a conștiinței. Ei nu vor menționa modul în care, în întreaga lume, capitalismul în curs de dezvoltare a demonstrat o tendință de a face presiuni asupra elitei pentru a adopta forme mai liberale de guvernare, atâta timp cât mișcările de rebeliune nu scapă de sub control; cum elita din țările Pactului de la Varșovia a rămas adesea la putere și a beneficiat din plin de "schimbarea de conștiință", astfel încât, în țări precum România, poliția secretă a orchestrat o falsă revoltă populară pentru a justifica schimbarea formelor de guvernare; și nici nu vor menționa pierderea crucială a sovieticilor în Afganistan, un factor mult mai critic și mai imediat decât rezistența pașnică ceahă din 1968. Mă voi ocupa mai mult de acest aspect în Capitolul 8.

⁵ Cititorii interesați de o descriere mai amănunțită a rezistenței GI în Vietnam pot căuta *Cum Nonviolentă Protejează Statul*, pp.13–15, și Matthew Rinaldi, *Olive-Drab Rebels: Subversion of the US Armed Forces in the Vietnam War* (London: Antagonism Press, 2003).

dintre principalii instigatori ai acestor acțiuni au petrecut ultimii 25 de ani în unități de izolare.

[...]

2001: Sute de deținuți din Indiana se revoltă într-o închisoare privată din Floyd County, în sud-estul statului Kentucky, aruncând chiuvețe pe geamuri și arzându-și așternuturile. Toți deținuții din Hoosier [Indiana] au fost mutați ulterior din unitate, deși IDOC [Departamentul de Corecție din Indiana] a susținut că nu a existat nicio legătură între revoltă și decizia de mutare.⁶

Există, de asemenea, cazul unei mișcări majore de rezistență la închisoarea de stat Walpole din Massachusetts în 1973. Prin ani de confruntări, proteste, revolte și greve, deținuții de la Walpole au depășit diviziunile rasiale pentru a se solidariza și a lupta împotriva abuzurilor la care au fost supuși de gardieni și birocrati, preluând în cele din urmă controlul întregii închisori timp de câteva luni. Susținătorii lor din exterior, în mare parte pacifiști, s-au folosit de poziția lor privilegiată pentru a manipula lupta deținuților și a o prezenta ca fiind nonviolentă. Dar prizonierii nu și-au permis luxul nonviolentei. Pe lângă numeroasele acțiuni pașnice, ei s-au revoltat, s-au bătut cu gardienii și mulți dintre ei s-au plimbat înarmați.⁷

În 2009, anarhiștii din Barcelona care luptau pentru libertatea deținutului de lungă durată Joaquin Garcés au obținut eliberarea acestuia după o campanie de peste un an în care au folosit o adevărată diversitate de tactici: greve ale foamei, apeluri legale, afișe, graffiti, emisiuni radio, proteste, sabotaje, blocaje rutiere, spargerea de bănci și incendieri. Garcés, un spărgător de bănci anarhist, participase la lupta deținuților din Spania în anii '80, o mișcare care includea revolte, proteste și alte acțiuni, iar din acest motiv, autoritățile îl pedepseau ținându-l închis după ce a terminat sentința.

Împotriva totalitarismului sistemului penitenciar, devine evidentă necesitatea unei diversități de tactici. Nonviolența este o metodologie lipsită de apărare pentru schimbarea socială. Mișcările nonviolente nu pot face față unui guvern care a decis să le anihileze. Împotriva unei dictaturi, a unui guvern care a decis să nu lase problemele de imagine sau un contract social fictiv să stea în calea puterii sale, mișcările nonviolente au fost întotdeauna neputincioase. Și împotriva democrațiilor? În realitate, nu există nicio diferență fundamentală între o dictatură și o democrație. Aceste forme de guvernare există pe același continuum. Guvernele democratice au toate capacitățile de violență, represiune, crimă în masă, tortură și încarcerare ca și omologii lor dictatoriali. În momente de urgență, acestea pot folosi și folosesc această capacitate. Cu toate acestea, guvernele democratice au tendința de a tolera mișcările non-violente, de a le păstra în preajmă, deoarece astfel de mișcări pot fi cele mai utile pentru cei aflați la putere.

---

⁶ Anonymous, *Down: Reflections on Prison Resistance in Indiana* (Bloomington, Indiana: 2012), pp.10–11, 13.

⁷ Vezi Jamie Bisonette, *When the Prisoners Ran Walpole: A True Story in the Movement for Prison Abolition* (Boston: South End Press, 2008). Deși Bisonette nu face această critică în mod direct suporterilor externi, dintre care unii au colaborat la carte, toate faptele și contradicțiile care susțin această critică sunt evidente în paginile sale.

6. Real Democracia Ya/Real Democracy Now(Democrație Reală Acum)

Pe 15 mai 2011, mii de oameni au ieșit în stradă în cadrul unor proteste coordonate în orașe din întreaga Spanie. În acea noapte sau în cea următoare, protestatarii au organizat adunări în piețele centrale ale orașelor lor respective și au început să campeze. Protestele fuseseră convocate de un grup de activiști din Madrid numit "Democracia Real Ya" sau "Real Democracy Now", care fusese influențat de revoluțiile culorilor non-violente, de versiunea mediatizată și pacificată a revoltei din Egipt și - dacă aparențele sunt un indiciu - de cea de-a treia parte a videoclipurilor populiste/teoreticiene ale conspirației Zeitgeist. Ceea ce s-a întâmplat în continuare, însă, a depășit cu mult planurile lor. Ocupările de piețe s-au înmulțit ca mărime și număr, crescând de la doar câteva zeci sau sute de persoane în fiecare dintre ele la peste 100.000 în orașele mari, răspândindu-se în orașele din Spania, declanșând mișcări similare în Grecia, Olanda și în alte părți, ducând la un an de mobilizări majore pe plan intern și în Europa, transformând mișcările sociale spaniole și, în cele din urmă, servind ca o influență majoră pentru mișcarea Occupy din SUA.

Două dintre principiile fondatoare ale mișcării 15M sau "indignados" au fost respingerea partidelor politice și utilizarea autoorganizării prin adunări deschise, ceea ce arată cât de mult s-au răspândit ideile anarhiste de-a lungul anilor, având în vedere că acestea au prins rădăcini chiar și în grupul strident anti-anarhist "Democracia Real Ya". Dar aceste practici fundamentale anarhiste se ciocneau cu cerințele democratice ale fondatorilor mișcării. Aceștia ceruseră ca protestele din 15 mai să coincidă cu data cu o săptămână înainte de alegerile generale, în speranța că ocupațiile de piețe vor continua până în ziua alegerilor. Întrucât Constituția spaniolă interzice în mod expres orice manifestații politice în ziua alegerilor sau în ziua precedentă - Ziua de reflecție prevăzută de lege -, se presupune că această mișcare a fost concepută pentru a provoca o criză constituțională care ar putea forța adoptarea revendicărilor lor: o reformă electorală menită să pună capăt dominației istorice a celor două partide principale (Partidul Socialist al Muncitorilor și Partidul Popular).

Un alt principiu fondator al mișcării 15M a fost nonviolența și, fidel formei democratice, acest principiu nu a fost niciodată supus dezbaterii și nici nu li s-a permis participanților să decidă în mod colectiv ce constituie "violență".¹ Datorită dimensiunii, amplitudinii și duratei acestei mișcări, este, după cunoștințele mele, cea mai importantă manifestare a nonviolenței de până acum în acest secol. Revoluțiile culorilor sau mișcarea anti-război din 2003, deși unele dintre ele ar fi putut fi mai mari din punct de vedere cantitativ, nu au fost decât niște sclipiri care nu au avut complexitatea și amploarea practicii 15M.

În timp ce putem vorbi despre *indignados* - cei care nu au depășit niciodată indignarea unor cetățeni îngrijorați, dar loiali - ca fiind nonviolente, nu este deloc corect să descriem mișcarea 15M ca fiind nonviolentă, oricât de mult ar fi încercat liderii săi să o mențină astfel.

În realitate, mișcarea 15M a apărut într-un moment în care alte lupte sociale cu rădăcini mult mai vechi - și cu un bagaj de experiență mult mai mare, pentru a sublinia ceea ce este evident - câștigau deja teren. Aceste alte mișcări tindeau să fie anticapitaliste, în timp ce Democrația Reală Acum erau democrați superficiali, reducând problemele complexe de opresiune și exploatare la corupția unor

---

¹ Este o trăsătură comună a guvernării democratice ca anumite reguli de bază să nu fie niciodată puse în discuție, fie că este vorba de regimul proprietății private, de principiul deciziilor unitare ale majorității, de conceptul de suveranitate teritorială sau, în acest caz, de constituirea unei mișcări nonviolente, reformiste, care nu putea merge dincolo de opoziția loială.

politicieni răi, pe care propuneau să le rezolve prin reformarea legilor electorale (ironic, deoarece în acel moment, Germania, guvernul care ar putea fi cel mai vinovat pentru măsurile de austeritate din Spania, avea deja un sistem electoral asemănător cu cel pe care îl cerea Democrația Reală Acum). În toamna precedentă, o grevă generală închisese țara timp de o zi și readusese în limbajul comun conceptele de solidaritate și de luptă. Și cu doar două săptămâni înainte de 15 mai, mii de anticapitaliști din Barcelona au sărbătorit tradiția seculară a zilei de 1 Mai mărșăluind în cartierul bogat Sarrià și dedicând o oră arderii tomberoanelor și spargerii băncilor, reprezentanțelor auto și buticurilor de lux. Mass-media a suprimat știrile despre marș, în ciuda poftelor lor de imagini dramatice, motivată de profit, tocmai pentru că știau cât de popular ar fi fost acest act de violență în rândul claselor de jos.²

Democrația Reală Ya a evitat orice mențiune a acestei bogate istorii a luptei împotriva capitalismului și a autorității, neglijând totul, de la experiențele secolului precedent până la realizările din lunile anterioare, tocmai pentru a resitua o mișcare potențial revoluționară pe terenul reformist al revendicărilor electorale. Iar când copilul lor s-a dovedit a fi un gigant, unii dintre ei (după un model care s-a repetat de atâtea ori de-a lungul istoriei) au avut în vedere formarea unui partid politic pentru a urca acest gigant la putere, dar au fost opriți în demersul lor de o reacție violentă din partea bazei.

Nonviolența în mișcarea 15M, ca și în multe alte mișcări, a însemnat amnezie, suprimarea unei memorii colective a luptei și a întregii experiențe și înțelepciuni care vine cu această memorie. Oamenii care își amintesc sute de ani de luptă împotriva autorității nu pot fi păcăliți cu o simplă reformă care promite să îmbunătățească lucrurile prin schimbarea legilor electorale. Oamenii care își amintesc sute de ani de luptă știu că puținul pe care îl au, l-au câștigat prin luptă. Ei își amintesc cum să facă baricade, cum să asambleze cocteiluri molotov, cum să folosească arme, cum să supraviețuiască în clandestinitate, cum să se protejeze împotriva infiltrațiilor. La fel cum reformiștii de la Democrația Reală Ya au șters adevărata istorie a revoltei din Egipt, plină de bătălii de stradă și de secții de poliție incendiate, au încercat să șteargă istoria bogată a luptelor anticapitaliste din Spania. Au încercat să le spună oamenilor care și-au petrecut viața în stradă că singura cale de a învinge este să fie pașnici, pentru că așa spune televiziunea.

Nu este o coincidență faptul că tocmai în acele locuri în care luptele sociale erau încă vii - Barcelona, Madrid, Țara Bascilor - nonviolența nu a reușit să controleze mișcarea. În orașele care nu aveau mișcări sociale puternice în momentul izbucnirii 15M, indignados au aderat în masă la discursul reformist și nonviolent și, adesea, au dispărut după aproximativ o lună. În Barcelona, a fost deconcertant să treci brusc de la o realitate, în care cei 100 sau 1000 de oameni pe care îi puteai întâlni pe străzi știau cu toții că nonviolența este o glumă proastă, la o alta în care străzile erau brusc pline de 500 000 de oameni și 90% dintre ei credeau că pentru a realiza ceva trebuia să descurajăm vandalismul și să dăm bine în mass-media. Având în vedere că majoritatea acestor sute de mii de oameni erau proaspăt ieșiți de pe canapea și noi în stradă, situația a confirmat argumentul nostru conform căruia autoritatea îi formează pe oameni în nonviolență, în timp ce experiența îi formează pe oameni în abordarea antagonistă, dar a fost frustrant de lent. Dar, încetul cu încetul, oamenii au învins nonviolența. Părțile mai puternice ale mișcării 15M s-au reconectat cu o istorie mai lungă de luptă, iar părțile mai slabe au zburat ca praful în vânt.

---

² Mass-media încurajează în general nonviolența, deși răspândește în mod obișnuit și imagini de protest violent. Deși această practică servește adesea la răspândirea formelor combative de protest în rândul celor mai marginalizați, scopul mass-media nu este acela de a "încuraja violența", așa cum ar susține unii. Dimpotrivă, ele editorializează întotdeauna cu dezaprobare imaginile de violență ale clasei inferioare, aruncându-le pe un ton menit să antreneze telespectatorii să perceapă această violență cu aceeași teamă sau dispreț resimțită de membrii clasei superioare. Acest fapt este susținut de numeroase anecdote: faptul că mass-media din Barcelona a suprimat imaginile cu privire la revoltele din ziua de 1 mai 2011 și greva generală din 29 martie 2012 (a se vedea "The Rose of Fire has returned", la care se face referire integral printre lucrările citate); sau faptul că, la câteva zile după insurecția din decembrie 2008, mass-media din Grecia a început să suprimă imaginile cu revolte sau a prezentat doar imagini care întăreau narativa dominantă: imigranți care jefuiau, studenți care protestau legal. Mass-media încearcă să recupereze imaginile de revoltă în forță, dar recunosc că aceste imagini sunt periculoase. Levi's a retras o campanie publicitară majoră în Anglia care încerca să capitalizeze pe imaginea revoltelor - răpindu-le semnificația de forță rebelă și transformându-le într-un simbol sexy menit să inspire consumul - atunci când au izbucnit revolte reale în Tottenham și s-au răspândit în restul țării (Natasha Lennard, "The Selling of Anarchy", Salon.com, http://www.salon.com/2012/01/10/the_selling_of_occupy_wall_street/ (10 ianuarie 2012).)

Cei care aveau deja experiență în luptă au dezbătut, s-au certat, au împărțit pliante, au lipit afișe, au pictat pereții, au făcut cântece și au desfășurat acțiuni menite să rupă stăpânirea nonviolentei. Poliția, la rândul ei, a încercat să pună capăt mișcării cu o utilizare intensă a bastoanelor, ajutându-i pe oameni să realizeze că, spre deosebire de film, în realitate, ideea că a sta jos și a fi bătut este demnă este o porcărie. Atunci când brutalitatea poliției a reușit să învingă cu succes rezistența nonviolentă a multărilor de mii de oameni din Plaça Catalunya, mulți oameni au început să își testeze presupunerile. Încetul cu încetul, oamenii au început să realizeze că poliția era inamicul lor, au început să sprijine vandalizarea băncilor și a birourilor partidelor politice și au început să sprijine o diversitate de tactici. Dezbaterile este încă în curs de desfășurare în momentul scrierii acestui articol. Cei care sunt în favoarea pacificării se bucură încă de resurse superioare și pot mobiliza ocazional mulțimi mari, dar pasive. Iar în câteva locuri, activiștii care flirtează cu metodele combative, dar care stabilesc totuși o limită pentru tacticile acceptabile, au dezvoltat practici de nesupunere civilă și confruntare suficient de interesante pentru a menține o activitate independentă. Dar, în general, cei doi ani de la începutul mișcării 15M au demonstrat o pierdere a sprijinului pentru practicile strict nonviolente și o creștere exponențială a sprijinului pentru practicile combative.

În octombrie 2011, când poliția a arestat un număr de anarhiști acuzați de agresarea unor politicieni în timpul blocadei din iunie a Parlamentului - organizată din cadrul mișcării 15M - 3.000 de persoane au ieșit la un protest spontan de solidaritate (mai mare decât orice alt protest spontan văzut în Barcelona în ultimii ani) și au mărșăluit pe o stradă centrală care este de obicei închisă protestelor, întrerupând spectacolul comercial și vopsind cu spray toate băncile. În ianuarie 2012, un protest masiv în timpul unei greve studențești a scăpat de sub controlul liderilor săi autoproclamați și a desfășurat o diversitate eficientă de tactici care a zăpăcit capacitatea poliției de a controla străzile. Evoluția este deosebit de semnificativă având în vedere că mișcarea studențească fusese controlată anterior de susținătorii nonviolentei și, odată cu masivitatea 15M, se presupune că nonviolența se afla într-un moment de triumf.

Două luni mai târziu, la 29 martie 2012, o grevă generală a adunat mulțimi mult mai mari decât masele convocate de 15M. Dar, în multe orașe, aceste mulțimi au decis că nonviolența nu le satisface nevoile. În Barcelona, pentru a numi cel mai puternic dintre numeroasele exemple, până la 10.000 de persoane au participat direct la revolte puternice, la incendierea băncilor și a multinaționalelor și la lupte intense cu poliția care au durat ore întregi. Numărul de revoltători a reprezentat o creștere critică față de ocaziile anterioare. Dar și mai important a fost faptul că zeci de mii de oameni au rămas la fața locului, sprijinindu-i indirect pe protestatari, în timp ce în revoltele anterioare din Barcelona toți cei care nu erau susținători înfocați ai tacticilor combative fugeau la auzul sticlei sparte sau la sosirea poliției. De data aceasta, oamenii au rămas pe loc, refuzând să-i abandoneze pe manifestanți, împiedicând poliția să îi înconjoare, aplaudând, certându-se cu pacifiștii și jurnaliștii și ajutând la evacuarea răniților.

Și în lunile care au urmat, oamenii au continuat să fie solidari, opunându-se noilor măsuri represive adoptate de guvern pentru a zdrobi rezistența și susținând zecile de persoane arestate.

La începutul mișcării 15M, cei mai mulți dintre cei care au răspuns apelului lansat de Democracia Real Ya erau mulțumiți să se supună unei discipline nonviolente. Dar nonviolența s-a dovedit a fi insuficientă pentru a apăra spațiul pe care începuseră să-l cucerească, iar retorica democratică care îi însoțea nu avea cuvintele necesare pentru a descrie toate modurile în care puterea îi înșela.

Această insuficiență nu poate fi atribuită unei dezvoltări incomplete a nonviolentei. Departele de a fi doar o masă pasivă, indignados au încercat să dezvolte un repertoriu complet de tactici pașnice. Proteste, sit-in-uri, blocaje, conferințe de presă, refuzul de a plăti noi taxe, marșuri la Parlamentul European sau la Madrid, proteste pe internet și campanii de "a-i lovi acolo unde îi doare cel mai tare" prin retrageri din conturile bancare personale, toate în aceeași zi (nu acolo unde îi doare cu adevărat cel mai tare). Nimic n-a funcționat.

Nonviolența indignaților a devenit rapid o parodie a ei înșiși. Blocarea străzilor a devenit "violenta", scrierea pe ziduri a devenit "violenta", chiar și transformarea unei bucățele de gazon din piață într-o grădină de gherilă a devenit "violenta", deoarece era o încălcare a legii. Rapid, au transformat "violent"

într-un sinonim pentru "ilegal", ceea ce a fost deosebit de ipocrit, având în vedere că însăși premisa mișcării de ocupare a pieței - menținerea protestelor pe tot parcursul weekend-ului electoral - a fost o încălcare a nimic mai puțin decât Constituția spaniolă (în ultimul moment, un judecător a decretat - în fața dimensiunii și determinării protestelor - că, în conformitate cu o lacună, ocupațiile erau legale și că, prin urmare, poliția nu trebuia să le evacueze; ceea ce ar fi stricat alegerile cu un scandal uriaș pe care niciunul dintre partidele politice nu și l-ar fi dorit, dovedind încă o dată că legea și justiția nu sunt altceva decât teatru, negocierea formalizată a relațiilor de putere subiacente).

În mai multe ocazii, în numele nonviolentei, activiștii au abordat, lovit sau au încercat să aresteze persoane vinovate de vopsirea cu spray, purtarea unei măști sau comiterea unor forme minore de vandalism. Angajamentul lor față de nonviolenta i-a obligat, de asemenea, să justifice acțiunile poliției, să declare că polițiștii erau prieteni și funcționari publici, afirmând în același timp că protestatarii mascați erau "provocatori ai poliției". În numele nonviolentei, ei au format comitete însărcinate cu ținerea la distanță a elementelor antisociale și au organizat patrulă cetățenești care au încercat să îi dea afară pe imigranții ilegali care se refugiau în piețele ocupate sau să îi predea poliției.

Au existat, de asemenea, probleme cu anumiți drogați și bețivi care își stabiliseră reședința în piață și care hărțuiau constant sau chiar agresau femeile. Organizatorii pacifiști și Comisia Convivencia au încercat să împiedice adunarea feministă din plaza să organizeze cursuri de autoapărare și să se ocupe singură de problemă, oferindu-se în schimb, în mod paternalist, să le protejeze.³

Această interpretare a nonviolentei nu este o perversiune specifică mișcării 15M din Spania. În țări din întreaga lume, nonviolenta a constituit o pantă alunecoasă spre tactici din ce în ce mai pacificate. După cum s-a explicat în capitolul 1, acordarea unei importanțe strategice categoriei de violență cedează puterea mass-mediei de a ne spune ce tactici sunt acceptabile și care nu sunt. Nonviolenta, prin faptul că este anti-conflictuală într-o societate bazată pe un conflict ireconciliabil, caută reconcilierea cu aceleași autorități care ne domină, iar acest lucru înseamnă o tendință de a evita ceea ce este cel mai controversat în ochii puterii. A fost doar o chestiune de timp până când pacifiștii vor defini "violenta" ca fiind o "încălcare a legii". La urma urmei, legea și pacea sunt concepte înrudite. În practică, ele nu se referă la libertate sau bunăstare, ci la ordine, iar în această societate ordinea se bazează pe supunerea la autoritate prin orice mijloace. În cele din urmă, deoarece susținătorii nonviolentei amână sarcina de a obține sprijin popular pentru metodele dificile de luptă, este firesc ca ei să se bazeze pe mass-media pentru a câștiga o popularitate virtuală sau pentru a-și răspândi mesajul (care trebuie redus la o imagine). Această dependență de mass-media le impune să adopte anumite valori ale mass-media, iar acestea sunt valorile corporațiilor care dețin mass-media.

Nu este o contradicție nici faptul că susținătorii nonviolentei ar ataca fizic alți protestatari în numele metodei lor pașnice. Prima dată când am fost agresat în timpul unui protest, nu a fost de către poliție, ci de către un polițist al păcii, un pacifist desemnat să prevină dezordinea la un protest. Aceasta este o extensie logică a poziției nonviolente. Un principiu fundamental al nonviolentei este acela că este legitim să se impună o metodă singulară și un set limitat de tactici asupra unei întregi mișcări. Aceasta este o gândire autoritară. Activiștii nonviolenti își conferă dreptul de a forța alte persoane să participe într-un anumit mod sau de a le exclude. Ca atare, nonviolenta reprezintă uzurparea unei mișcări sociale, a spațiului public, a unei activități colective. Fie că realizează această lovitură de stat lovind protestatarii cu care nu sunt de acord, reducându-i la tăcere sau ostracizându-i prin presiunea colegilor sau expunându-i la arestarea de către poliție, ei nu fac decât să pună în practică natura autoritară a nonviolentei.

Democrația Real Ya credea că deținea mișcarea 15M și că, prin urmare, putea să-i impună decizii, cum ar fi angajamentul față de nonviolenta. Dar mișcarea nu a fost creată de Democrația Real Ya, chiar dacă ei sunt autorii apelului. Ea a fost creată de numeroșii oameni care au ieșit în stradă și au început să

³ Din "Fire Extinguishers and Fire Starters: Anarchist Interventions in the #SpanishRevolution," <http://www.crimethinc.com/texts/recentfeatures/barc.php> (June 2011).

se autoorganizeze, din diverse motive și cu diverse obiective. Dacă pot, activiștii non-violenți vor folosi decizia unei adunări sau coaliții pentru a legitima aplicarea unei metode de luptă asupra unei mișcări diverse. Dar atunci când nu există o astfel de fațadă de legitimitate, ideologia lor îi va constrânge în continuare spre același act de impunere. În numeroasele proteste în care organizatorii au fost de acord cu o diversitate de tactici, de la G8 de la Toronto la rnc din St. Paul, fără greș au existat activiști nonviolenți care au încălcat acordul și i-au denunțat pe "protestatarii răi" în mass-media. În mișcarea 15M, ideologii nonviolentei au impus o decizie luată într-o adunare de câteva zeci de persoane unei întregi mișcări care a ajuns să includă sute de mii de persoane.

Dacă un vorbitor din adunarea generală critica practica nonviolentei, moderatorii îi tăiau adesea calea, spunând: "Am convenit să fim nonviolenți și, în plus, dacă suntem violenți, vom pierde", înainte de a încheia dezbateră și de a preda microfonul următoarei persoane care aștepta la rând. Atunci când anarhiștii au rezervat sistemul de sunet și spațiul central din piață pentru a organiza o dezbateră pe tema nonviolentei, hârtia pe care era notată rezervarea a dispărut în mod suspect. Când au rezervat din nou, aceasta a dispărut din nou și a apărut o nouă hârtie pe care era înscris un alt eveniment pentru aceeași zi și oră. Fără sistemul de sonorizare, nu mai mult de 100 de persoane au putut participa la eveniment, care a trebuit să se desfășoare pe marginea pieței. Grupul care s-a adunat includea atât anarhiști, cât și democrați, și nu puțini susținători ai nonviolentei, dar niciunul dintre ei nu era în favoarea tipului de nonviolență impus mișcării. Cu toate acestea, dezbateră a fost neoficială. Alungată la margine, nu avea nicio greutate în cadrul adunării generale și nu putea contrazice deciziile liderilor mișcării. Cu toate acestea, mișcarea avea să ajungă în cele din urmă să nu se supună acestor lideri și să abandoneze practica nonviolentei. După aproximativ o lună, cei mai mulți oameni au lăsat ocupațiile de piață în seama activiștilor înrăiți și a celor care se doreau politicieni. Cei care nu renunțaseră la luptă, și aceștia erau încă un grup numeros, au început să participe la adunările de cartier, la un sindicat, la mobilizările pentru a se opune evacuării silită a locuințelor, la ocuparea universităților, a spitalelor și a centrelor de îngrijire primară sau în alte domenii de luptă. Toate acestea erau structuri sau spații care au precedat mișcarea 15M și care includeau o critică mai profundă a societății capitaliste și un mai bun simț al istoriei.

Dar experiența mișcării 15M intrase în această istorie a luptei, iar lecția era clară: nonviolenta servea interesele mass-mediei, ale poliției și ale viitorilor politicieni, dar pentru oamenii care doreau să ajungă la rădăcinile problemelor cu care se confruntau și să transforme societatea, nonviolenta nu funcționa.

7. Controlarea Black Bloc-ului, Dispărând Ghetoul

Una dintre principalele funcții ale nonviolentei, atât în ultimele două decenii, cât și din punct de vedere istoric, a fost aceea de a ataca curente de luptă care amenință efectiv statul. În ultimii ani, acest lucru a însemnat că activiștii nonviolentei își asumă din ce în ce mai mult rolul de poliție a păcii, care ajută la criminalizarea și marginalizarea celor care se revoltă, fie că este vorba de anarhiștii dintr-un Black Bloc sau de locuitorii unui ghetou urban.

Atunci când își asumă rolul de poliție a păcii, ei acționează în tandem cu guvernul și mass-media, iar în multiple cazuri au lucrat de fapt direct cu sau pentru poliție sau mass-media corporatistă.

La sfârșitul anilor '90 și începutul anilor '00, oamenii din tot Midwest-ul american au luptat împotriva construirii I-69, una dintre noile autostrăzi NAFTA, concepută pentru a permite creșterea traficului nord-sud odată cu intensificarea integrării pieței din Canada până în Mexic. Centrându-se în Indiana, fermierii, ecologiștii și anarhiștii au încercat să oprească construcția. Rezistența lor a inclus blocaje, proteste, acțiuni de sensibilizare și sabotaje. Unii fermieri au distrus echipamente de construcție sau au tras în topografi, în timp ce o serie de acțiuni de sabotaj au fost întreprinse de grupuri radicale ecologiste și anarhiste. Pe măsură ce rezistența a luat amploare, a devenit și la modă, iar un număr mare de persoane din scena muzicală folk-punk, care fuseseră influențate de ideile ecologiste și anarhiste, s-au adunat și au început să participe. Cu toate acestea, acești muzicieni și folk-punk au dat dovadă de o puternică aderență la nonviolenta și s-au ferit de orice conflict social real. În mai multe rânduri, ei s-au pronunțat împotriva deteriorării proprietății, în favoarea dreptului bancherilor de a fi bancheri, explicând că sabotajul împotriva băncilor era o încălcare a acestui drept, iar la un protest major au organizat patrulă pentru a preveni vandalismul împotriva companiilor legate de construcția autostrăzii. Acest lucru a fost deosebit de ipocrit, deoarece mulți dintre ei, care aspirau să devină muzicieni profesioniști, cântau despre rezistență, unii ar spune că exploatau istorii de luptă în care oamenii folosiseră exact tacticile pe care ei încercau să le incrimineze.

Activiștii nonviolentei din San Francisco s-au alăturat liderilor religioși și politicienilor în încercarea de a descuraja revoltele în urma uciderii lui Oscar Grant de către poliție la 1 ianuarie 2009. În timpul protestului din ziua înmormântării lui Grant, presupușii lideri ai protestului au încercat să dirijeze mulțimea într-o direcție neconflictuală. Activiștii albi au încercat să protejeze proprietatea și să descurajeze revoltele. Ulterior, mass-media, politicienii, ong-urile și activiștii nonviolentei au dat vina pentru revoltă pe anarhiștii albi din afara Oaklandului. O privire asupra fotografiilor confirmă ceea ce participanții înșiși au afirmat: că majoritatea celor care s-au revoltat nu erau albi și, de fapt, mulți erau prieteni și vecini ai lui Oscar Grant. Dar susținătorii nonviolentei, împreună cu politicienii și mass-media, dispar toți acești oameni pentru a prezenta revolta ca fiind ceva nepotrivit, oportunist, privilegiat și chiar rasist. În cele din urmă, ceea ce ei criminalizează este solidaritatea, prin consolidarea ideii că, atunci când poliția ucide pe cineva, aceasta este doar grija membrilor familiei, iar restul dintre noi ar trebui să ne uităm în altă parte. Însă, departe de a fi o idee proastă, revoltele ca răspuns la uciderea lui Oscar Grant au adus rezultate. Ele au generat un nou ciclu puternic de luptă pe Coasta de Vest, au dat naștere unei practici de ripostă împotriva violentei poliției și au influențat direct Occupy Oakland să se transforme în ceva mai puternic decât orice alt Occupy. Mai imediat, au dus la primul caz din istoria statului California în care un polițist aflat în timpul serviciului a fost acuzat de crimă. În cele șapte zile de la împușcături, procurorii au arătat clar că preferau să privească în altă parte. Abia după revolte au decis să depună plângere.

În urma revoltelor Oscar Grant, o rezistență mai puternică împotriva crimelor comise de poliție s-a răspândit pe Coasta de Vest, uneori datorită familiilor sau prietenilor celor uciși, în parte datorită activității anarhiste, iar în parte datorită unor indivizi singuratici, precum Christopher Monfort sau Maurice Clemmons, care au ripostat și au ucis polițiști ca represalii la diverse acte de brutalitate sau de crimă din partea poliției. În general, reacția stângii, a ONG-urilor și chiar a multor anarhiști - oameni care se presupune că ar trebui să condamne violența poliției sau instituția poliției în ansamblu - a fost tăcerea sau chiar condamnarea. Oamenii nu ar fi trebuit să reziste astfel, nici nu ar trebui să simpatizăm cu "ucigașii de polițiști" și nici să explorăm motivele lor de bun simț pentru a riposta. Monfort, la rândul său, și-a explicat acțiunile în mod elocvent, făcând referire la mai multe cazuri de brutalitate polițienească foarte mediatizate care avuseseră loc în lunile anterioare, într-un discurs pe care mass-media l-a trecut drept "trăncăneală", strategia lor tipică de a-i prezenta ca nebuni pe rebelii care merg dincolo de protest. Activiștii care se opun în mod nominal brutalității poliției nu au făcut nimic pentru a contracara această dezinformare.

Evident, mulți oameni i-au simpatizat pe Monfort, Clemmons și pe alții care au îndrăznit să riposteze la polițiști, întrerupând cazurile săptămânale de ucidere de către poliție, dar aplauzele lor au trebuit să se producă în tăcere. Anarhiștii au fost, probabil, primii din Nord-Vestul Pacific care au vorbit deschis în sprijinul bărbaților de culoare care au ripostat la focuri de armă împotriva polițiștilor. Iar începând din 2010, au început să iasă în stradă și să desfășoare atacuri împotriva poliției ca răspuns direct la crimele comise de poliție. În parte, ei au fost influențați de participarea anarhistă la revoltele Oscar Grant de la începutul anului 2009 și de răspunsul demn al anarhiștilor din Grecia la uciderea de către poliție a unui tânăr camarad cu o lună de revolte puternice. Dar deja în 2001, anarhiștii participaseră la revoltele din Cincinnati ca răspuns la uciderea lui Timothy Thomas de către poliție, într-o perioadă în care mulți dezbăteau de ce anarhiștii erau adesea absenți de la revoltele urbane sau nu reacționau la crimele poliției. La 23 martie 2010, între 50 și 100 de anarhiști din Portland, Oregon, au reacționat printr-un marș spontan atunci când poliția a ucis un om al străzii, Jack Collins. Un articol de pe Anarchist News detaliază modul în care s-a desfășurat protestul, atmosfera psihologică pe care a creat-o și modul în care câțiva susținători ai nonviolentei au încercat să controleze acțiunile celorlalți:

Când s-a răspândit vestea că poliția din Portland tocmai împușcase mortal un om la Hoyt Arboretum, am știut că trebuie să facem o alegere: să ne permitem să fim oameni sau să participăm la propriile noastre crime, să ne ascundem în somn și în desfășurarea unei rutine care se termină, pentru noi toți, cu moartea. Este o alegere care a fost făcută pentru noi de atâtea ori înainte: de către mass-media, de către liderii comunității, activiștii profesioniști, șefii, profesorii, părinții, prietenii care nu ne împing să ne confruntăm cu această frică împreună cu ei. Ne omorâm singuri cu atâta furie înghițită.

În această seară, nu am vrea să mergem la culcare cu acest sentiment acru în stomac. În această seară, am dat un nume la ceea ce simțim: furie. Iată cum a început totul.

La câteva ore după ce s-a răspândit vestea, anarhiștii locali s-au întâlnit într-un parc și au decis că trebuie să marșăluim spre secția de poliție. Nu la secția centrală: acel cartier ar fi fost mort la ora asta. Am vrut să strigăm la poliție, dar și să ne găsim vecinii, să vorbim cu ceilalți oameni din comunitatea noastră, să le spunem ce s-a întâmplat și să-i chemăm în stradă cu noi. Să nu-i lăsăm să afle despre această crimă în comentariile sterilizate ale ecranului strălucitor, ci să ne întâlnim cu ei și să le strigăm, cu furia și tristețea vizibile pe chipurile noastre: nu putem trăi cu ceea ce s-a întâmplat. Nu putem permite ca acest lucru să continue.

Marșul a părăsit parcul și s-a îndreptat spre un cartier rezidențial, întrerupând liniștea moartă a nopții de luni a muncitorilor-consumatori care își revin după o altă zi smulsă din mâinile lor. Cântând din toți plămâni, ne-am întâlnit cu propria noastră furie, cu propriul

nostru sentiment de putere. "Și acum un slogan care să ne unească pe toți: polițiști, porci, criminali."

Mulți se așteptau ca acest marș să fie doar simbolic. Puțini erau pregătiți pentru ceva mai mult. Dar am întâlnit o forță colectivă care amplifică individul în loc să ne sufoce pe fiecare dintre noi în masă. Cei doi care au luat inițiativa de a târî un tomberon în stradă au schimbat istoria acestui oraș. Acest mic semn de sabotaj s-a răspândit. L-am făcut cu toții al nostru.

Când primele containere mici de gunoi au fost aduse în drum, câțiva oameni le-au pus înapoi pe trotuar, încercând să curețe marșul, să-l facă respectabil. Au fost confrunțați, au fost strigate. "Asta nu transmite un mesaj", au spus ei. "Puteți face asta dacă vreți, dar mergeți în altă parte", au spus ei. Dar noi nu avem unde să mergem, cu excepția spațiilor pe care le revendicăm prin violență. Iar mesajul nostru este inconfundabil: suntem furioși și scăpăm de sub control. Oamenii au continuat să fie incontrollabili și, în curând, cei care se autointitulaseră cenzori ai luptei noastre au văzut că ei erau cei care se aflau în locul greșit. Nimeni nu a încercat să le controleze participarea. Nu li s-a permis să o controleze pe a noastră.

Odată ajunși pe Burnside Avenue, tomberoanele erau răsturnate la fiecare 30 de metri, blocând ambele direcții. Oamenii aduseseră pietre, sticle, bețe și tobe. O persoană a avut previziunea de a aduce o cutie de vopsea cu spray, schimbând, de asemenea, istoria momentului nostru. Nu mai eram un protest. Eram răzbunare.

Când mulțimea a trecut de prima bancă, câteva persoane au intrat în acțiune, în timp ce altele își păzeau spatele. Bancomatul a fost spart. Un geam a fost spart. S-au aruncat pietre și sticle. Sirenele au început să sune în spatele nostru. Un Starbucks a apărut la o stradă în față. O cursă: puteam să ajungem acolo înainte de sosirea porcilor? Am câștigat. S-au spart mai multe geamuri.

Când polițiștii au încercat să ne scoată pe trotuar, au fost șocați de intensitatea furiei cu care se confruntau. "La naiba cu poliția!" "Asasini!" Luminile și sirenele lor nu au avut niciun efect. Cineva a împins un tomberon în mașina de poliție din față. Aceștia au rămas temporar fără cuvinte.

Abia când polițiștii au fost mai numeroși decât oamenii au încercat din nou, cu ceva spray cu piper și forță brută reușind în cele din urmă să ne împingă pe trotuar. Dar noi am fost deștepți. Știam că nu puteam câștiga o luptă chiar atunci și, de fiecare dată când am avut ocazia, am ieșit din nou în stradă. Nu ne-am predat: ei trebuiau să muncească pentru asta. Și niciodată nu am renunțat la puterea noastră asupra stării de spirit a nopții. Mai puternice decât sirenele lor erau țipetele noastre neîncetate, scandările noastre, concentrându-ne raza de acțiune și ștergând zâmbetele arogante de pe fețele porcilor. Erau vizibil supărați de nivelul de ură pe care îl întâlneau.

Am ajuns la secția de poliție și am strigat la rândul de polițiști care ne așteptau acolo, am strigat la paraziții din mass-media care stăteau în picioare cu camerele lor de filmat, strigându-le complicitatea în violența și rasismul poliției. Cei mai mulți dintre noi nu ne făceam griji cu privire la transmiterea unui mesaj adecvat sau la a părea respectabili. Ne-am exprimat furia și puterea analizei noastre, capacitatea și dorința noastră de a lua inițiativa și de a schimba această lume.

Primele clipuri de știri televizate, în mod ironic, au fost cele mai bune la care am fi putut spera, dar nu ne punem speranța în mass-media. Vom comunica critica noastră la adresa poliției către restul orașului cu protestele noastre, cu fluturașii noștri, cu trupurile noastre, cu comunicatele noastre. Cu graffiti și cu geamuri sparte.

De asemenea, trebuie remarcat faptul că poliția nu a comunicat încă rasa persoanei ucise. Nu știm încă ce comunitate este "cea mai afectată" de această crimă. Noi reacționăm pentru că violența polițienească ne afectează pe toți, pentru că vrem să ne arătăm solidaritatea de fiecare dată când statul execută pe cineva. Știm că rasismul este o caracteristică critică a controlului în această societate și credem, de asemenea, că trebuie să găsim modalități de a acționa în mod responsabil ca aliați față de comunitățile care nu sunt ale noastre. Dar solidaritatea trebuie să fie critică și poate fi practică doar de cei care luptă pentru propria libertate. Din acțiunile din această seară reiese clar că luptăm împotriva violenței poliției pentru că simțim furie și tristețe ori de câte ori aceștiaucid pe cineva.

Luptăm în solidaritate cu toți ceilalți care ripostează. Și, luptând, ne amintim ce înseamnă să fii om.

În aceste momente în care ne surprindem pe noi înșine, surprindem mici priviri la lumea pentru care luptăm. Alergând pe străzi, aplecându-ne să ridicăm o piatră, ne dăm seama că în mâna noastră avem nimic mai puțin decât o piatră de temelie a viitoarei comune.

Comuna noastră este furia care se răspândește prin oraș, aprinzând mici focuri de răzbunare în noapte. Comuna noastră este determinarea care revine în atenția publicului a doua zi, întâlnindu-se în aer liber, fără a lăsa restul societății să uite această crimă, fără a-i lăsa pe vecinii noștri să se amortească cu rutina. Comuna noastră zdruncină gratiile cuștilor noastre, iar acest zgomot este strigătul nostru de război: "ieșiți în stradă"¹

Anarhiștii au continuat cu multiple acțiuni de sabotaj, atacuri împotriva secțiilor de poliție, proteste, adunări deschise și ocupări. Autoritățile au luat măsura neobișnuită de a-l concedia pe polițistul care, cu două luni înainte, ucisese un bărbat de culoare neînarmat, Aaron Campbell, împușcându-l în spate cu o pușcă de asalt. Nemulțumiți de orice reformă, anarhiștii de pe Coasta de Vest au organizat pe 8 și 9 aprilie "Zilele de acțiune împotriva violenței de stat pe Coasta de Vest", care au făcut legătura între eforturile de solidaritate în curs de desfășurare cu cei arestați în Bay Area în timpul revoltelor de la Oscar Grant și cu reacțiile la recente crime comise de poliție în nord-vestul Pacificului. În Seattle, "Zilele de acțiune" au fost marcate de un protest împotriva poliției, cu un Black Bloc care a ieșit în stradă și s-a implicat în conflicte cu poliția. Cu toate acestea, în urma protestului au apărut numeroase fracturi în rândul celor care au participat. O parte, axată în mare parte pe muzică și activități culturale, a denunțat distribuirea unui pamflet, "Some People Shoot Back", care oferea o perspectivă critică, dar înțelegătoare, asupra cazului lui Christopher Monfort. Acești activiști, deranjați de faptul că cineva ar putea simpatiza cu un ucigaș de polițisti, s-au distanțat ulterior de activitatea politică în afara scenei lor DIY imediate. Alții, inclusiv angajați ai ONG-urilor, au criticat Black Bloc pentru că a pus în pericol tinerii de culoare care participau.

Mulți dintre cei care au preferat metodele nonviolente au evitat ulterior protestele de stradă împotriva violenței poliției. În mod evident, aceștia au preferat să nu fie asociați cu o mișcare împotriva poliției care folosea metode combative, în loc să găsească modalități de a participa în mod confortabil folosind propriile lor metode. Timp de câteva luni, scurta recrudescență a luptei din Seattle a dispărut. Dar apoi, în decurs de doar o săptămână, între august și septembrie 2010, poliția a ucis cinci persoane în Puget Sound (între Seattle și orașele mai mici Tacoma, Olympia și Federal Way).

Când protestele, Black Blocs și atacurile au fost reluate, au început să apară pe străzi mult mai mulți oameni, unii dintre ei tineri marginalizați sau prietenii ai celor care fuseseră uciși de poliție. "Înstrăinarea" provocată de utilizarea tacticilor de forță a îndepărtat un număr mare de activiști cu studii superioare, printre care angajați ai ONG-urilor și membri ai "clasei creative", dar a atras cel puțin la fel de mulți

---

¹ Anonymous, "Police Murder in Portland, anarchists respond with vengeance," <http://anarchistnews.org/?q=node/10921> (March 23, 2010).

oameni din alte straturi sociale, oameni care se simțeau mai confortabil cu punerea în practică a ideii de revoluție, de negare a autorității statului.

Între timp, anarhiștii au încercat să stabilească legături cu alte persoane care protestau împotriva crimelor poliției. Ca răspuns la cea mai vizibilă dintre aceste crime, cea comisă de polițistul din Seattle Ian Birk împotriva lui John T. Williams, un băștinăș fără adăpost, unii activiști au format Comitetul de organizare John T. Williams.

Comitetul de organizare John T. Williams a fost o coaliție formată din diverse grupuri care s-a concentrat pe obținerea unor mici reforme în operațiunile departamentului de poliție: cursuri de sensibilizare culturală, schimbări de politică, legături desemnate cu comunitatea nativă. De asemenea, ei au cerut ca "consecințele pentru ofițerul Birk să poată include pierderea slujbei și a insignei, dar trebuie cel puțin să-l scoată de pe străzi până când va demonstra că înțelege protocoalele nou instituite, dezvoltate în acest proces." [Notele de subsol din textul original au fost eliminate] Strategia lor a fost de a lucra cu oficialii orașului, așa cum demonstrează decizia comitetului de a înmâna cererile lor unui membru al consiliului municipal împreună cu un cadou - o ofertă de pace. Analiza comitetului privind violența poliției a indicat faptul că aceștia acceptau brutalitatea sistemului mai larg. Ei s-au ferit de cuvântul crimă, referindu-se în schimb la moartea lui Williams ca fiind "o tragedie care ar fi putut și ar fi trebuit să fie evitată", dacă poliția ar fi putut "servi la creșterea siguranței publice și a păcii în comunitatea noastră prin utilizarea unei varietăți de tactici de detensionare cu cel mai mare potențial de a evita violența împotriva publicului și a poliției".

În ciuda aparentelor diferențe politice, anarhiștii au participat la protestele Comitetului de Organizare, aducându-și propriile bannere și pliante și căutând să stabilească legături cu alte grupuri și persoane furioase. Semnificația principală a acestor proteste a fost implicarea familiei lui John Williams și a altor membri ai comunității de nativi. Fratele său, Rick Williams, a luat cuvântul la majoritatea evenimentelor Comitetului de Organizare; Comitetul s-a mișcat pentru a se asigura că familia Williams era de partea lor aproape la fel de repede ca și politicienii de la SPD [Departamentul de Poliție din Seattle]. Majoritatea celorlalți vorbitori de la aceste mitinguri erau piloni de bază din scena ONG-urilor de stânga liberală din Seattle. Acești activiști - unii salariați - au ținut prelegeri mulțimii despre responsabilitate, civilizație și non-violență. Într-un context în care nu se folosiseră încă nicio tactică violentă, cu excepția poliției [asta se întâmpla înainte de începerea noului ciclu de rezistență și la jumătate de an după protestul ușor combativ de solidaritate cu Portland și Oakland], acest lucru trăda teama activiștilor de a pierde controlul asupra situației. Scopul lor era să canalizeze furia celorlalți în strategia lor pentru a obține reformele mărunte - o strategie condamnată la eșec. După cum s-a demonstrat în Oakland și în Grecia, statul întoarce sistemul juridic împotriva polițiștilor ucigași doar în măsura în care se teme de o revoltă reală. Dar managerii revoltei sociale [de exemplu, ong-urile, grupurile de activiști reformiști] se tem de acest lucru la fel de mult ca și oficialii orașului.²

O altă organizație care a încercat să coopteze furia populară față de crimele comise de poliție a fost Coaliția 22 Octombrie, un grup de fațadă pentru cultul personalității maoiste, Partidul Comunist Revoluționar. PCR a convocat și a încercat să conducă mai multe proteste care cereau reforma poliției. Unul dintre membri a sugerat că poliția ar trebui să folosească mai mult electroșocurile (fără a ține cont de faptul că două dintre decesele din săptămâna crimelor comise de poliție au fost, de fapt, cauzate de electroșocuri) sau să împuște mai întâi oamenii în genunchi (fără a ține cont de faptul că Jack Collins, ucis în Portland în martie, a murit după ce un glonț al poliției i-a secționat o arteră din pelvis, nu din abdomen sau din cap). Pentru PCR, ieșirea în stradă nu a însemnat să lupte împotriva poliției, ci să

---

² Ambele citate din "Burning the Bridges They Are Building: Anarchist Strategies Against the Police," <http://riselikelions.net/pamphlets/16/burning-the-bridges-they-arebuilding-anarchist-strategies-against-the-police>.

creeze un spațiu în care să distribuie textele liderului lor și să încerce să câștige recruți. Iar acest lucru presupunea ca protestele să fie nu doar nonviolente, ci și complet pasive.

Încercarea de gestionare a protestului a continuat să obosească mulțimea pe tot parcursul serii. Strategia pentru marș, au anunțat managerii evenimentului, a fost de a trece prin zone aglomerate, în încercarea de a atrage mai mulți oameni. Însă niciun trecător nu a acordat atenție micului cortegiu. După ce mulțimea a subminat scandările celor care țineau portavoci - schimbând răspunsul care urma *Ce vrem?* din *Justiție!* în *Polițiști morți!* -marșul de pe trotuare prin centrul orașului a fost oprit pentru un memento: Acesta este un protest non-violent care are ca scop construirea unei mișcări de masă! Anarhiștii au fost foarte aproape de a pleca în acest moment -cursul părea pregătit pentru un rezultat la fel de descurajant ca și mitingul anterior.

Dar s-a întâmplat ceva neașteptat. În timp ce marșul se plimba pe trecerea de pietoni a unei intersecții aglomerate, o femeie -necunoscută anarhiștilor, neafiliată la PCR și ținând în mână doar o umbrelă - a refuzat să părăsească trecerea de pietoni. Ea a blocat un autobuz municipal, care, la rândul său, a blocat mai multe benzi de circulație, care au fost rapid blocate pe mai multe străzi. În timp ce stătea acolo sfidător, a început să își bată joc de ceilalți demonstranți pentru pasivitatea și lașitatea lor. Cei câțiva anarhiști i s-au alăturat rapid în intersecție. Apoi, o mână de tineri de pe stradă, despre care se știa că se adună la acel colț, au mers în mijlocul străzii și s-au așezat. În timp ce unul a coborât de pe trotuar, un altul a comentat cu prudență, privind cu atenție polițiștii din apropiere: "Hei, nu vreau să fiu prin preajmă dacă se va întâmpla ceva".

Prietenul său a răspuns: "Nu vreau să fiu pe aici decât dacă se va întâmpla ceva!". Vorbind cu anarhiștii, unii dintre tineri au explicat că John Williams le fusese prieten și că în această seară erau gata să lupte și să meargă la închisoare în onoarea lui.

Consternați de eșecul lor de a-i încolți pe demonstranți și de furia acestora, membrii PCR și-au folosit megafoanele pentru a anunța că această blocadă nu era intenția organizatorilor și că oricine se afla în stradă putea fi arestat. Dar a fost inutil. Acum trecătorii erau interesați de ceea ce se întâmpla. Anarhiștii au insistat ca megafoanele să fie distribuite pentru a permite oricui să vorbească împotriva poliției. O femeie a venit în fugă de la capătul blocului și, când a ajuns la megafon, a anunțat: "I just want to say - fuck the police!".

Anarhiștii și alte persoane care intenționau să folosească o diversitate de tactici i-au depășit pe activiștii profesioniști din ONG-uri și pe avangardiștii obscuri care insistau să pacifice reacțiile populare la crimele poliției. Atacurile lor energice au pus poliția în defensivă, le-au pătat imaginea și au dezvoltat tactici de răspuns direct la violența poliției care au făcut imposibil ca poliția să facă ceea ce făcuse în toți anii precedenți - să ucidă cu impunitate. Iar cei care au ieșit în stradă au reușit acest lucru fără a încerca să joace în fața presei, fără a se limita la apeluri pentru reforma poliției bazate pe ideea absurdă că violența poliției este rezultatul unor greșeli profesionale sau al unor mere stricate. De fapt, ei au lipit afișe, au publicat articole online, au tipărit ziare, au vopsit pereți și au distribuit pliante în cantități mari, răspândind ideea că violența poliției este parte integrantă a unui sistem rasist bazat pe proprietatea elitei asupra mijloacelor noastre colective de supraviețuire.

Ce au avut de arătat activiștii nonviolenti? Creșterea numărului de cursuri de sensibilizare pe care poliția ar putea fi nevoită să le urmeze nu poate fi considerată un pas în direcția cea bună. Astfel de măsuri nu fac decât să permită poliției să își curețe imaginea, să câștige o mai mare încredere din partea comunităților oprimate și să își îndeplinească cu mai multă eficiență misiunea de bătași ai clasei dominante. Polițiștii nu ucid persoane fără adăpost, persoane trans, bărbați de culoare, latino, asiatici și nativi pentru că ofițerii individuali au prejudecăți, deși subcultura patriarhală și rasistă din majoritatea

departamentelor de poliție poate duce cu siguranță la acte de brutalitate deosebit de flagrante. Poliția este instituția care îi protejează pe cei care au furat totul de la noi toți - bunurile comune, capacitatea noastră de a decide asupra propriei vieți, aerul și apa curată, un viitor, istoria noastră, demnitatea noastră - și ei sunt cei care stau între cei care au fost recompensați cu mici privilegii și confort în schimbul supunerii și cei care nu au nimic. A învăța poliția să fie mai sensibilă față de cei mai exploatați și oprimați este doar o strategie menită să împiedice ca mâna grea a poliției să declanșeze involuntar revolte atunci când calcă oamenii în picioare în timpul îndeplinirii sarcinilor lor.

După cum a documentat Kristian Williams în monumentalul său studiu despre evoluția poliției, poliția "blândă" sau comunitară s-a dezvoltat mână în mână cu primele echipe SWAT și alte manifestări ale militarizării poliției. Una ar fi fost folosită pentru a reduce conflictul dintre poliție și comunitățile puternic supravegheate, iar cealaltă pentru a-i distruge pe cei care insistau să vadă în poliție un dușman.³ Activiștii care încearcă să reformeze poliția contribuie la izolarea celor care se opun poliției.⁴

În timpul grevei generale organizate de Occupy Oakland la 2 noiembrie 2011, au existat mai multe cazuri de activiști nonviolente care și-au atacat colegii protestatari care au distrus bunuri. Atunci când Marșul anticapitalist s-a oprit la filiala din Oakland a Whole Foods, marele supermarket corporatist care se implică în ecologizare și gentrificare și care, în acest caz, ar fi amenințat muncitorii cu concedierea în cazul în care ar fi participat la grevă, mai multe persoane care purtau măști pentru a-și proteja identitatea au început să scrie cu spray "STRIKE" pe partea laterală a clădirii, să spargă ferestre și să arunce cu scaune. Acțiunea a reușit să ducă la închiderea temporară a Whole Foods, care rămăsese deschis în ciuda grevei. Dar activiștii non-violente din mulțime au fost nemulțumiți. Un susținător al mijloacelor pașnice, infuriat de daunele aduse proprietății corporative, a atacat un protestatar care încerca să spargă o fereastră. Vorbind mai târziu cu presa, un privilegiu pe care și-l putea permite fără niciun risc, deși tocmai comisese o agresiune - o infracțiune pentru care oricine, cu excepția unui pacifist sau a unui polițist, ar fi riscat câțiva ani de închisoare - și-a justificat acțiunile:

Nu este vorba de violență, ci de schimbarea sistemului. Iar dacă oamenii provoacă violență, atunci vor perturba narativa și vor distruge atenția și vor oferi poliției justificarea de a lua măsuri... Violența nu schimbă nimic. Non-violența este cea mai puternică armă pe care o avem ca cetățeni... Nu știu cine sunt acești oameni, dar au măști, au steaguri negre și încearcă să spargă. Iar eu voi opri asta dacă pot [atacând oamenii], pentru că vreau ca acest marș să rămână pașnic.⁵

Un alt protestatar a apărut spargerea ferestrelor, susținând că nu a văzut cum a avut loc, dar că nu a înțeles de ce s-a făcut atâta scandal:

Nu văd niciun om rănit aici. Oamenii pe care îi văd răniți sunt cei de afară care sunt răniți de poliție, care au fost răniți de oraș, de poliție, de bănci. Și văd muncitori înăuntru care sunt futuți de angajatorii lor și, de asemenea, futuți de bănci. așa că a vedea un geam spart [ca fiind violent], un geam pe care nu știu ce companie de asigurări îl va înlocui mâine, mi se pare ridicol.

Cine credeți că a fost mai eficient în răspândirea mesajului lor? Agresorul pacifist nu a menționat niciuna dintre problemele aflate în joc, ci doar a aruncat cu noroi în ceilalți protestatari. Cel în favoarea

³ Kristian Williams, *Our Enemies in Blue: Police and Power in America* (Boston: South End Press, 2004).

⁴ Acest lucru nu înseamnă că nu există modalități de a încerca să îmbunătățim lucrurile pe termen scurt. Tactica "Cop Watch", de exemplu, care constă în urmărirea și filmarea poliției în timp ce oprește, percheziționează sau hărțuiește oamenii și în încurajarea celorlalți să nu consimtă la percheziții sau să nu răspundă la întrebările poliției, este o formă de acțiune directă care face ca polițiștilor să le fie mai greu să se pună cu oamenii. Cu toate acestea, unele grupuri de supraveghere a polițiștilor participă la mișcări de reformare a poliției, când ar trebui să răspundească o critică mai profundă a funcției poliției în societate. Acest din urmă ajută mai mulți oameni să acționeze, în timp ce cursul reformist canalizează acțiunea în canale politice unde activiștii și politicienii profesioniști cu studii superioare sunt cam singurii care au acces direct.

⁵ Ambele citate din "One Protester Tackled by Another Over Smashed Whole Foods Window" *KQED*, <http://blogs.kqed.org/newsfix/2011/11/03/video-one-protester-tackled-by-another-over-smashed-whole-foods-window/> (3 November 2011).

unei diversități de tactici, dimpotrivă, s-a concentrat pe răul cauzat de capitalism și de poliție. În repetate rânduri, susținătorii nonviolentei au pus tot accentul pe o insistență autoritară ca toată lumea să adopte forma lor de protest, adesea lipsită de orice conținut. Chiar și în sânul mișcărilor nonviolente, este adesea greu de găsit o articulare reală a unei critici împotriva exploataării, a dominației sau a structurilor de putere care creează aceste probleme. Cei care susțin o diversitate de tactici, pe de altă parte, tind să rămână la punct, fără nicio înstrăinare între ideile și metodele lor, atacând capitalismul atât în discursul lor, cât și în momentele de protest și acțiune. Atacatorul nonviolent macho și autoritar și-a cheltuit atât energia fizică din timpul protestului, cât și cele zece secunde petrecute în lumina reflectoarelor media, atacându-i pe ceilalți protestatari. Activiștii nonviolentei din mișcarea 15M din Spania s-au aliniat în fața băncilor pentru a le proteja ferestrele de vandalism și în fața polițiștilor pentru a-i proteja de insultele mulțimii. Nu ar trebui să fie o surpriză faptul că, atunci când poliția a început să tragă cu gloanțe de cauciuc în mulțime, aceiași activiști au fugit în loc să își pună trupurile în pericol. Ei protejează statul, și nu mișcarea. Și în timp ce o minoritate dintre ei au fost suficient de curajoși pentru a sta în calea reprezentanților băncilor care încercau să livreze notificări de executare ipotecară, niciunul dintre ei nu a ținut piept poliției atunci când a venit momentul să aplice efectiv evacuările. Cel mult, o mână de oameni au stat jos, "blocând" o evacuare până când polițiștii i-au tras de braț și i-au condus departe. La protestele din întreaga țară, acești polițiști de pace au încercat să smulgă măștile oamenilor care le protejau identitatea sau au făcut fotografiile ale revoltatarilor pe care le-au împărtășit cu poliția, expunând oamenii la violența închisorii și, în numeroase cazuri, punând în pericol imigranții. La greva din 31 octombrie 2012, federația sindicală CGT a organizat un cordon de securitate în colaborare cu autoritățile, un membru al acestuia lovind și expulzând la un moment dat o persoană care a aruncat cu ouă într-o bancă. După cum a subliniat grupul "Anarhiștii nihilisti" într-un comunicat în care își asumă responsabilitatea pentru acțiunile de sabotaj desfășurate împotriva a peste o sută de bănci, dacă poliția ar fi fost cea care l-a lovit pe manifestant, toată lumea ar fi strigat despre cât de rușinos este când se întâmplă astfel de lucruri sub un guvern democratic, dar când liderii protestelor își asumă funcțiile poliției, toată lumea privește în tăcere.

Grevele generale din 31 octombrie și 14 noiembrie 2012, în care sindicatele presupus alternative sau anticapitaliste au cedat în fața presiunilor guvernului și ale mass-mediei și au impus o disciplină nonviolentă mulțimilor lor, au fost în mare parte considerate eșecuri și au fost urmate de un declin evident al activității în stradă. Dimpotrivă, grevele generale din 29 septembrie 2010, 27 ianuarie 2011 și 29 martie 2012, în care anarhiștii, anticapitaliștii și tinerii marginalizați au avut mână liberă și au folosit acest spațiu de manevră pentru a se revolta sau a efectua sabotaje, au fost aplaudate ca evenimente majore în luptă și au fost urmate de o creștere evidentă a activității mișcării. Mai mult, deoarece multe sectoare diferite - de la adunările de cartier până la sindicatele alternative - și-au arătat solidaritatea cu revoltații arestați, represiunea nu a avut efectul dorit de a răci mișcările sociale. Acest efect a fost obținut doar atunci când sindicatele alternative au început să impună nonviolenta. Este remarcabilă suprapunerea dintre această activitate și ceea ce poliția încerca să realizeze prin represiune, sau mass-media prin propagarea fricii.

În cadrul mișcării studentești din Marea Britanie, președintele sindicatului studenților a ieșit în fața presei pentru a-i denunța și insulta pe studenții care au ales să protesteze împotriva creșterii taxelor de școlarizare prin devastarea birourilor partidului de guvernământ. Președintele Aaron Porter a declarat că este "dezgustat de faptul că acțiunile unei minorități de idioți încearcă să submineze 50.000 de persoane care au venit să protesteze pașnic."⁶ Secretarul general al Uniunii Universităților și Colegiilor a încercat, de asemenea, să îi prezinte pe cei care s-au revoltat ca fiind o "minoritate", o categorie care, în mintea ei, conturează o lipsă totală de legitimitate sau de libertate de acțiune. Cel mai deranjant pentru acești lideri birocratici a fost faptul că cei care trebuiau să fie adepți au acționat din proprie inițiativă, fără să primească niciun ordin. Pentru președintele studenților, o poziție care, în general,

---

⁶ Lewis, Paul; Vasagar, Jeevan; Williams, Rachel; Taylor, Matthew, "Student protest over fees turn violent," London: The Guardian Online (10 November 2010).

servește ca o treaptă pe calea carierei de politician profesionist, eșecul de a controla turma a constituit un jenant ucigaș de CV-uri. Din fericire, ofițerul studenților de culoare și ofițerii studenților lgbt din cadrul Uniunii Naționale a Studenților, împreună cu mai mulți birocrați studenți de nivel inferior, un sindicalist și un dramaturg, au lansat o critică:

Respingem orice încercare de a caracteriza protestul de la Millbank [în care birourile partidului de guvernământ au fost ocupate și devastate de o mulțime care s-a luptat cu poliția] ca fiind mic, "extremist" sau nereprezentativ pentru mișcarea noastră. Sărbătorim faptul că mii de studenți au fost dispuși să trimită un mesaj conservatorilor că vom lupta pentru a câștiga. Ocupațiile sunt o tradiție de lungă durată în mișcarea studentească, care ar trebui apărată. Acest tip de acțiune din Franța și Grecia a fost o sursă de inspirație pentru mulți muncitori și studenți din Marea Britanie care se confruntă cu un asalt atât de mare asupra locurilor de muncă, a beneficiilor, a locuințelor și a sectorului public. Suntem alături de protestatari și de oricine este victimizat ca urmare a protestului.⁷

Președintele studenților, Porter, a fost huiduit de pe scenă când a încercat să își certe turma. Având nevoie de o figură de stil în stradă, cei care dețin mass-media au transformat-o pe studenta Zoe Williams într-o celebritate temporară. Williams și câțiva colegi de clasă au ajutat la protejarea unei dube a poliției care era vandalizată de colegii protestatari, strigându-le: "Nu ne va ajuta cauza!". După cum a declarat mai târziu presei: "Încercam doar să le fac să înțeleagă [vandalilor] că cauza pentru care ne aflăm aici astăzi nu e despre "Urăsc poliția, vreau să dau foc poliției și vreau să distrug tot ceea ce reprezintă".⁸ Pentru Williams, care provine dintr-un cartier luxos din Londra și ai cărei părinți au putut să o trimită la un liceu privat unde taxele de școlarizare se ridicau la aproape 20.000 de dolari pe an, a ieși în stradă poate că a fost doar o chestiune de a merge cu fluxul sau de a elibera mai mulți bani pe care să îi cheltuiască pe garderoba ei, dar pentru mulți alți elevi, lupta împotriva politicilor impuse de cei bogați are totul de-a face cu lupta împotriva poliției care aplică aceste politici și îi protejează pe acei oameni bogați.

În cadrul protestului împotriva summitului politic G20 de la Toronto din 2010, o coaliție de grupuri de protest a convenit asupra unui cadru bazat pe o diversitate de tactici, în speranța de a permite participarea unor persoane și grupuri cu metode foarte diferite. Aceștia au publicat o declarație în care explicau filozofia din spatele cadrului lor de diversitate a tacticilor:

Credem că trebuie să îmbrățișăm discuțiile și dezbaterile oneste. Avem încredere că mișcarea noastră este suficient de puternică, de rezistentă și de matură pentru a îmbrățișa diferențele deschise de opinie. Credem că, dacă vrem să construim cu adevărat o lume echitabilă din punct de vedere social, va fi nevoie de multe tactici diferite, de multă creativitate și de multe abordări diferite. Acesta este lucrul care ne permite să lucrăm împreună chiar și atunci când nu suntem de acord.

Lucrăm împreună în solidaritate și respect. Acest lucru nu înseamnă că aprobăm tot ceea ce face fiecare dintre noi sau că suntem de acord cu toate lucrurile. Dar ne vom asculta unii pe alții, ne vom discuta diferențele în mod deschis și onest, acolo unde este necesar, vom accepta să fim în dezacord și ne vom susține reciproc atunci când suntem atacați.

Înțelegem că oamenii au nevoi diferite în ceea ce privește siguranța. Că, în timp ce o persoană poate avea nevoie să se afle pe străzi într-o situație în care acțiunile altcuiva nu o pun în pericol, o altă persoană poate avea nevoie să știe că, dacă este arestată, va fi sprijinită, indiferent de ceea ce statul poate susține că a făcut. Știm că modalitatea de a trece peste

---

⁷ Vasagar, Jeevan; Taylor, Matthew, "Student protests planned on a national scale on 24 November," London: The Guardian Online (11 November 2010).

⁸ "The other face of the student protests," *Metro* (25 November 2010).

aceste nevoi este să ne ascultăm reciproc cu respect, să ne străduim să ne înțelegem și să ne sprijinim reciproc chiar dacă nu suntem de acord.⁹

Acest spirit de respectare a diferitelor forme de participare a fost pus în practică. Black Bloc care s-a implicat în revolte majore - arzând mașini de poliție și distrugând principala stradă financiară din Canada - s-a îndepărtat de marșul principal pentru a evita să se refugieze într-o mulțime pașnică, să "strice" o acțiune non-violentă sau să facă alte lucruri care ar fi putut răni sau supăra alți protestatari. De fapt, mulți locuitori ai orașului care nu au avut legătură cu protestele au ieșit să participe la revolte, ceea ce arată exact ce fel de atmosferă a reușit să creeze Black Bloc. Cu toate acestea, susținătorii nonviolentei i-au atacat pe toți, demonstrând că, cel puțin în unele cazuri, criticile lor la adresa Black Bloc nu sunt preocupări reale, ci doar modalități oportuniste de a ataca un grup pe care, în mod evident, îl consideră în mod prioritar ca fiind inamicul lor politic. Atunci când poliția a brutalizat protestatarii aflați la multe străzi distanță și câteva ore mai târziu, activiștii nonviolentei au folosit internetul sau mass-media pentru a da vina pe anarhiștii mascați, încalcând astfel acordul privind diversitatea tacticilor. Mai mulți dintre ei au mers atât de departe încât au afirmat că protestatarii mascați erau provocatori ai poliției. A fost perfect rezonabil din partea lor să recurgă la astfel de atacuri subterane, deoarece le-ar fi greu să susțină că efectuarea unui sabotaj major în inima districtului financiar preeminent al Canadei și depășirea temporară a poliției în timpul celei mai costisitoare operațiuni de securitate din istoria lumii nu constituie un mesaj puternic de respingere a politicilor autoritare și exploatare ale principalelor guverne ale lumii. Poate că mesajul mai problematic pe care l-au transmis acțiunile anarhiștilor a fost o indicație clară că nu ne vom purta frumos, nu vom negocia și că lumea pentru care luptăm nu are loc pentru ei. Acesta este exact genul de mesaj de pe urma căruia presupușii politicieni și ong-uri nu pot găsi nicio modalitate de a profita.

În urma revoltelor din Toronto, cel puțin un blogger adept al teoriei conspirației, care susținea că anarhiștii din Black Bloc erau provocatori ai poliției, a ajutat în mod contradictoriu poliția să identifice și să aresteze un astfel de anarhist.

Atunci când populația indigenă, anarhiștii și imigranții s-au luptat cu poliția sau au distrus bunuri în cadrul protestelor împotriva Jocurilor Olimpice de iarnă 2010 de la Vancouver, protestând împotriva spectacolului capitalist, a îmbogățirii care însoțește întotdeauna astfel de mega-evenimente sau a faptului că Jocurile se desfășurau pe pământuri indigene furate, unii activiști non-violentei au denunțat revoltele, prezentându-le ca fiind opera unor anarhiști privilegiați, bărbați albi, care puneau în pericol persoane mai "vulnerabile". Ulterior, activiștii din Vancouver au organizat o dezbateră pe tema controverselor, iar Harsha Walia, din cadrul marșului imigranților "Nimeni nu este ilegal", a demontat punct cu punct argumentele adversarului său.

Ziua de 13 februarie a fost numită în mod explicit ca fiind o diversitate de tactici. În calitate de persoană care a mărșăluit pe 13 fără mască, nu m-am simțit în pericol. Nu pot vorbi în numele tuturor celorlalți, dar pot vorbi în numele meu. M-am bucurat să fiu acolo și m-am bucurat să văd blocul negru făcându-și treaba. Pentru cei care nu știau la ce să se aștepte, au existat diverse consilii de purtători de cuvânt, dintre care unele au fost anunțate public, pentru oricine era interesat să se informeze în prealabil. În cadrul demonstrației, a existat o escaladare a zonelor de la verde la roșu și în niciun moment nu am văzut blocul negru încercând să se ascundă sub acoperirea altor zone. Și cred că este important să reiterez acest lucru, deoarece persoanele care au fost efectiv arestate pe 13 februarie din zona verde și portocalie nu au denunțat Black Bloc-ul, deci de ce o fac alte persoane? [...]

Există această idee că, deoarece am fost acum denunțați în mass-media, ne-am pierdut credibilitatea. În ceea ce mă privește, mass-media nu a fost niciodată de partea noastră!

---

⁹ Disponibil la <http://torontomobilize.org/SolidarityRespect>. Textul integral este inclus în anexă.

Mass-media nu este un indicator al succesului protestelor noastre, iar mass-media corporatistă și poliția nu ar trebui să fie scutite de răspundere dacă noi replicăm calomniile și denunțurile lor. În schimb, ar trebui să fim foarte clari în a nu-i denunța pe tovarășii noștri ca fiind violenți. Faptul că mass-media nu sesizează motivul pentru care există distrugerii de proprietăți împotriva Hudson's Bay Company nu este vina blocului negru. Timp de șapte ani, mass-media nu a sesizat de ce oamenii protestează împotriva Jocurilor Olimpice.¹⁰

Protestele din 2008 din St. Paul împotriva Convenției Naționale Republicane au fost organizate, de asemenea, cu un cadru de diversitate a tacticilor, "Principiile St. Paul". Pentru a submina ceea ce a fost, în ansamblu, un protest puternic care a inclus un grup divers de oameni și a întrerupt parțial spectacolul convenției republicane, un activist a mers mult mai departe decât colaborarea cu poliția. Brandon Darby, un activist care participase anterior la Colectivul Common Ground din New Orleans, lucra pentru poliție din 2006 sau mai devreme. Riad Hamad, un activist palestinian pe care l-a informat, a avut casa percheziționată de FBI și a fost găsit mort la scurt timp după aceea, legat și cu călușul în gură într-un lac (poliția a considerat că a fost o sinucidere, iar FBI refuză să facă publice dosarele sale). De mai multe ori, el a sugerat anarhiștilor din New Orleans și din Texas să comită atacuri incendiare, în încercarea de a-i prinde în capcană. În 2008, în colaborare directă cu FBI, a reușit să convingă doi anarhiști mai tineri să pregătească cocktailuri molotov pentru protestele de la Convenția Națională Republicană. Aceștia au fost arestați înainte de a le putea folosi. Abia în timpul procesului lor, Darby a fost dezvăluit ca informator.

Exemplul lui Darby poate părea ca un strawman pentru susținătorii principali ai nonviolentei, deoarece Darby nu este un pacifist. Cu toate acestea, pentru noi, cei care trebuie să împărțim străzile cu pacifiști, distincția nu este întotdeauna atât de clară. Am fost loviți de pacifiști, am fost turnați, filmați, dați pe mâna poliției sau expulzați de la proteste, toate în numele nonviolentei. Adevărul este că violența este o categorie ambiguă, astfel încât nonviolenta devine în mod inevitabil un exercițiu de ipocrizie. Chiar și Gandhi a organizat un efort de voluntariat pentru a susține două războaie coloniale britanice în Africa de Sud. Aceleași criterii care îl pot eticheta pe Gandhi drept susținător al nonviolentei pot fi aplicate și lui Brandon Darby. Darby ar fi putut fi un fan al lui Che Guevara, dar în zilele noastre, majoritatea celor care se poziționează de partea nonviolentei îl fetișizează și pe Guevara sau pe zapatisti sau pe rebeliunile violente care au loc la mare distanță. Aceasta este tendința "Nu în curtea mea" (NIMBY - not in my backyard) și face parte de mult timp din practica nonviolentă de stânga. Violenta de acolo este întotdeauna văzută ca fiind interesantă, violența de aici este considerată periculoasă și nepotrivită. Mai mult, o mare parte din postura violentă a lui Darby a fost menită să-i prindă în capcană pe activiștii care ar putea fi înclinați să folosească mijloace combative și ilegale.

Adevărul este că Darby a fost motivat de o condamnare politică și de o respingere filosofică a violentei în mișcările sociale. Într-o scrisoare deschisă din 29 decembrie 2008 pe care a publicat-o pe Indymedia, Darby i-a denunțat pe cei care acționează motivați de "furie și ură" și a explicat cum "Majoritatea activiștilor care au mers la St. Paul au făcut-o cu intenții pure și au vrut pur și simplu să își exprime dezacordurile cu Partidul Republican", făcând o distincție între protestatarii buni, care vor doar să își exprime opiniile, și protestatarii răi, care au vrut să acționeze și care, în opinia sa, meritau să meargă la închisoare. În scrierile ulterioare despre mișcarea Occupy din noua sa rubrică de pe site-ul de dreapta Breitbart.com, respingerea de către Darby a utilizării violentei de către mișcările politice este cât se poate de clară.

Mulți susținători ai nonviolentei vor argumenta că, din moment ce un informator al FBI ca Darby a convins oamenii să facă cocktailuri molotov, guvernul vrea ca noi să folosim mijloace violente și că, "folosind violența", facem treaba guvernului. Această gândire este superficială. Darby și alți informatori FBI conving oamenii să încalce o lege pentru a putea fi prinși în flagrant. Cei doi anarhiști texani arestați în St. Paul datorită turnătoriei lui Darby au fost arestați doar pentru că au conspirat să facă cocktailuri

---

¹⁰ Harsha Walia, *Ten Points on the Black Bloc* publicat sub formă de broșură de Rise Like Lions în 2011. <http://riselikelions.net/pamphlets/14/10-points-on-the-black-bloc>.

molotov, la fel cum Eric McDavid execută 20 de ani de închisoare doar pentru că a conspirat să pună o bombă într-un baraj, într-un complot pus la cale, finanțat și avansat în întregime de un informator FBI. În cazul său, nici măcar nu a fost construită o bombă.

FBI nu încearcă să răspândească tactici de luptă în cadrul unei mișcări sociale, ci încearcă să prindă oamenii în flagrant delict și să-i închidă pe viață. Pentru că nu sunt cele mai ascuțite creioane din cutie, aproape singurul mod în care au reușit să facă acest lucru este amenințarea oamenilor până când aceștia acceptă să toarne, sau folosirea unor informatori manipulatori din punct de vedere psihologic pentru a convinge ținte impresionabile să întreprindă o acțiune pentru care nu sunt pregătite. Faptul că FBI se concentrează asupra celor care sunt dispuși să meargă dincolo de protestele pașnice arată clar ce fel de activități îi îngrijorează mai mult.

Cu toate acestea, acțiunea lui Darby a profitat de o slăbiciune majoră în practica anarhiștilor care resping nonviolența. Prezentându-se ca un susținător al tacticilor extreme, el a reușit să facă să fie încarcerate două persoane, deoarece scena mai largă s-a lăsat vulnerabilă în fața cuiva care folosea intimidarea, hărțuirea și postura de macho, cineva pe care nu îl cunoșteau suficient de bine pentru a avea încredere într-o situație de risc atât de mare. Din acest motiv, pagubele provocate de Darby se reflectă mai puțin bine asupra susținătorilor unei diversități de tactici în cele două orașe în care a fost activ decât asupra susținătorilor nonviolenței.

Acțiunile unei alte persoane care lucrează pentru sistem arată cât de multe daune pot fi provocate de cineva care profită de slăbiciunile nonviolenței. Chris Hedges, un jurnalist de la New York Times, s-a dat drept participant la mișcare atunci când a scris articolul său de opinie, "The Cancer of Occupy", un articol de presă prost documentat despre Black Bloc. Susținătorii nonviolenței au fost dispuși să-l lase pe acest jurnalist de elită să se dea drept unul dintre noi și să redefinească dezbaterile mișcării. Odată ce Brandon Darby a fost dezvăluit ca fiind un turnător, a fost ostracizat de către mișcare. Dar după ce Chris Hedges a lansat un atac necinstit la adresa anarhiștilor din mișcarea Occupy, mulți susținători ai nonviolenței nu numai că au continuat să-l ia în serios, dar l-au ajutat să câștige o audiență mai mare. În mod evident, activiștii nonviolentei îi consideră pe colegii protestatari care resping nonviolența un dușman mai mare decât jurnaliștii oportuniști foarte bine plătiți de la cel mai puternic ziar de pe planetă. Brandon Darby a reușit să furnizeze FBI-ului informații despre câteva zeci de activiști și anarhiști. Chris Hedges a reușit să răspândească dezinformări despre o parte a mișcării (o altă tactică represivă obișnuită) către zeci de mii de persoane. Mai mult, discursul său se potrivește perfect cu eforturile FBI de a incrimina anarhiștii și mișcarea Occupy, furnizând mașinăriei represive mai mult furaj. Jurnalismul gălbejit al lui Hedges și presiunea FBI au avut aceleași scopuri, de a pacifica mișcarea, iar temerile pe care le-au produs s-au alimentat reciproc. Voi vorbi mai mult despre Chris Hedges în capitolul 8.

Toate aceste cazuri implică tipuri foarte diferite de persoane, de la pacifiști dedicați, cu principii, la activiști sau jurnaliști oportuniști ai ONG-urilor, precum și viitori lideri ai protestelor, socialiști autoritari și nebuni aleatori. Încercarea de a-i controla sau marginaliza pe cei care se revoltă este o activitate care unește un spectru larg de participanți la mișcările sociale, împreună cu jurnaliștii, poliția și politicienii care doresc să pacifice sau să distrugă aceste mișcări. În centrul acestei activități se află dorința de a controla și teama de rebeliunea celor mai oprimați. Acest autoritarism este împărtășit de susținătorii nonviolenței, care își întemeiază participarea la mișcările sociale pe dorința de a impune o metodologie tuturor celorlalți, și de agenții statului, care vor să se asigure că toate eforturile de schimbare a societății trec prin canalele legale sancționate de aceiași oameni care dețin societatea și sunt responsabili pentru cele mai grave probleme ale acesteia. Deoarece activiștii din aceleași mișcări sociale care se presupune că se opun violenței polițienești, precarității, sărăciei, excluziunii și unei serii de alte probleme răspândesc în mod activ valoarea nonviolenței, politicienii, purtătorii de cuvânt ai poliției și reporterii pot utiliza ulterior principiul nonviolenței pentru a ține în frâu mișcările sociale care încep să se comporte necorespunzător. Și pot face presiuni asupra susținătorilor nonviolenței pentru a adopta funcțiile poliției, atacând sau marginalizând Black Blocs și alți scandalagii.

Unii dintre acești polițiști ai păcii acționează atacându-i fizic pe cei care încalcă legea în numele nonviolentei. Alții îi demască sau îi filmează pe cei care încearcă să își protejeze identitatea și pun aceste înregistrări video la dispoziția poliției (fie că le predau direct, fie că le pun pe Facebook, care a devenit principalul instrument de investigație al agențiilor de poliție de pe întreaga planetă). Alții formează cordoane pentru a controla protestele și a-i ține pe oameni pe trotuar sau pentru a-i împiedica să vandalizeze băncile și magazinele corporatiste. Vedem aici o altă trăsătură comună pe care mulți susținători ai nonviolentei cu principii o împărtășesc cu poliția: mai multă preocupare pentru bunăstarea proprietății corporative decât pentru bunăstarea colegilor protestatari.

Acești susținători eterogeni ai nonviolentei folosesc o gamă largă de discursuri pentru a-și justifica acțiunile sau pentru a-i exclude și mai mult pe cei care ripostează. Este interesant de observat cum unii comentează în mass-media despre meritele nonviolentei, dar foarte puțini sunt cei care dezbate de bună voie în favoarea nonviolentei cu criticii acesteia. În cadrul mișcării Occupy din SUA, al mișcării studentești din Marea Britanie sau al mișcării de ocupare a piețelor din Spania, majoritatea celor care s-au angajat în aceste dezbateri au fost cei care nu aveau nicio experiență anterioară în luptele sociale. Cei cu experiență fie s-au justificat în alte moduri, fie au folosit argumente care au făcut imposibilă dezbaterea, fie au evitat dezbaterea, folosind în același timp mass-media pentru a răspândi clișeele tipice ale nonviolentei.

Aceasta a fost o schimbare majoră față de anii de după protestele de la Seattle din 1999, când dezbaterea "nonviolenta/diversitate de tactici" a avut loc ad nauseum.¹¹ A devenit clar în mișcările mai recente că susținătorii nonviolentei știau că pierduseră deja dezbaterea.

Mulți dintre anti-autoritarii care denunță Black Bloc pretind că nu sunt pacifiști și, de fapt, adesea fetișizează revoluțiile armate sau insurecțiile din alte țări, dar de îndată ce se întâmplă în apropierea lor orice fel de tulburări sau distrugere a proprietății, se sperie și inventează tot felul de motive pentru care daunele aduse proprietății, autoapărarea sau riposta sunt greșite, fără a condamna categoric aceste lucruri.

Critica acestei tendințe NIMBY circulă pe scară largă de zeci de ani. Într-un pamflet scris în 2002 și distribuit pe scară largă, un anarhist a scris despre criticii "violentei" care erau:

într-adevăr doar o adunătură de NIMBY rasiști [nota de subsol a fost eliminată] care, deși susțin luptele violente ale popoarelor non-albe din străinătate, se tem de implicațiile acestora acasă (Chiapas, dar nu aici; Timorul de Est, dar nu aici; Columbia, dar nu aici, etc.). De fapt, mulți stângiști nord-americani condamnă cu fermitate războiul tot mai mare al statului împotriva FARC și a altor grupuri comuniste autoritare violente, în timp ce dau efectiv vina pe anarhiștii de aici, din America, pentru represiunea polițienească la acțiunile de masă. Până când protestul de la Forumul Economic Mondial de la New York și atacurile din 11 septembrie i-au îndepărtat pe cei mai mulți dintre ei, stânga și-a revendicat proprietatea exclusivă asupra marilor proteste, în timp ce prezența anarhiștilor indisciplinați a stârnit multă îngrijorare din partea lor, mai ales atunci când anarhiștii fură spectacolul cu bufoniile lor violente (ceea ce, apropo, nu o dată provoacă nici cea mai mică introspecție în rândul stângii cu privire la motivul pentru care politica și tacticile lor sunt atât de al naibii de neinteresante în primul rând)¹²

În pofida criticilor larg răspândite la adresa comportamentului lor, NIMBYs continuă să își exprime respingerea absolută a oricărei tactici de luptă care i-ar putea pune în pericol. De obicei, acest lucru se întâmplă sub forma unei condamnări emoționale care nu este juxtapusă cu sprijinul lor ipocrit pentru mișcările revoluționare din alte țări, ceea ce le permite NIMBY-urilor să ascundă contradicția. Dar,

¹¹ Pentru a fi clar, partea non-violentă a folosit o întreagă gamă de manipulări pentru a controla aceste dezbateri, și a fost ca răspuns la una dintre aceste dezbateri manipulate în 2004, când am scris inițial "Cum Nonviolenta Protejează Statul", dar în acele zile cel puțin ei s-au angajat cu idei opuse.

¹² Ashen Ruins, "Against the Corpse Machine: Towards a Post-Leftist Anarchist Critique of Violence," <http://theanarchistlibrary.org/library/ashen-ruins-against-the-corpse-machine/defining-a-post-leftist-anarchist-critique-of-violence> (2002).

în puținele ocazii în care exprimă ambii poli contradictorii ai poziției lor, nu explică niciodată de ce oamenii de acolo pot riposta și suferi consecințele unei lupte fără compromisuri, în timp ce aici oamenii ar trebui să rămână calmi, să nu facă nimic care ar putea provoca represiunea și să respecte legea, cu excepția unor abateri ocazionale.

Unul dintre cele mai frecvente discursuri de demonizare a Black Bloc este argumentul că aceștia sunt agitatori externi. În timpul revoltelor Oscar Grant, mass-media, poliția și susținătorii nonviolentei au vorbit pe aceeași voce, susținând că revoltații erau anarhiști albi din afara Oaklandului, veniți să profite de situație și să provoace probleme. Delegitimarea revoltelor ca fiind agitatori din exterior și echivalarea categoriilor de "anarhist" și "agitator din exterior" nu reprezintă altceva decât regurgitarea unei tactici de defăimare guvernamentală de lungă durată. Guvernul SUA a folosit-o atunci când luptele anticapitaliste s-au înfierbântat după Primul Război Mondial pentru a justifica Raidurile Palmer și deportarea a mii de anarhiști imigranți. Și au folosit-o din nou în timpul "spaimei roșii". Având în vedere istoria sprijinului nonviolent pentru represiune, nu ar trebui să fie o surpriză faptul că unii susținători ai nonviolentei îl folosesc acum.

O tulpină mai virulentă a acestui discurs a devenit brusc populară în ultimii ani, răspândită de bloggeri conspiraționiști precum Alex Jones. Este vorba despre teoria conspirației conform căreia Black Bloc este infiltrat de provocatori ai poliției sau chiar că blocul este în întregime o creație și un instrument al poliției, folosit pentru a "discredita protestele legitime". Staliniștii fac această afirmație de ani de zile, mai întâi împotriva anarhiștilor în general și apoi împotriva Black Blocurilor în special, atunci când acestea au apărut pe scenă. Acuzația datează cel puțin din timpul Războiului Civil Spaniol, când staliniștii au încercat să-i neutralizeze pe anarhiști susținând că aceștia erau în secret agenți fasciști. O afirmație deosebit de ipocrită, având în vedere cum s-a dezvăluit mai târziu că Stalin a sprijinit parțial, parțial a sabotat efortul antifascist din Spania pentru a prelungi conflictul și a-l convinge pe Hitler să semneze un pact de neagresiune cu Uniunea Sovietică. Cu un pedigree atât de mare, a fost doar o chestiune de timp până când susținătorii mai puțin principali ai nonviolentei au început să folosească acest argument. Site-ul *In Defense of the Black Bloc* (violentanarchists.wordpress.com) documentează și contestă exemplele acestei teorii a conspirației folosite de pacifiști, jurnaliști, bloggeri de dreapta, staliniști și alții, în zeci de cazuri din Canada, SUA, Mexic, Chile, Spania, Franța, Grecia, Marea Britanie, Italia și din alte părți. De asemenea, ei compilează istorii care arată cum practicile de mascare sau de desfășurare a atacurilor anonime sau a actelor de sabotaj au constituit o parte legitimă a luptelor sociale de jos timp de sute de ani.

Harsha Walia, în "Ten Points on the Black Bloc":

Există această idee, legată de anonim, că blocul este mai sensibil la provocatori. Întreaga mișcare este susceptibilă la provocatorii poliției. Adevărații provocatori ai poliției care au fost înlăturați la 12 februarie se dădeau drept jurnaliști, nu Black Bloc. Un alt exemplu foarte clar în acest sens este ceea ce s-a întâmplat la Montebello, când provocatorii poliției s-au prezentat drept Black Bloc, dar au fost mai întâi scoși în evidență chiar de către Black Bloc.

Partea cea mai supărătoare a acestei teorii a conspirației este că este în mod clar concepută pentru a sabota dezbateră. Devine imposibil să se dezbată mascarea sau deteriorarea proprietății dacă astfel de tactici sunt prezentate ca strategii de provocare a poliției. Iar mass-media însăși contribuie la răspândirea acestei teorii, într-o încercare clară de discreditare a dușmanilor statului. Într-un caz, după un protest din Franța, teoria conspirației împotriva Black Bloc a fost atât de larg răspândită de bloggeri, de susținătorii nonviolentei și de mass-media corporatiste înseși, încât poliția s-a înfuriat din cauza acestui atac la adresa reputației sale. Mobilizându-și toate resursele, au identificat, urmărit și arestat anarhistul mascat despre care bloggerii conspiraționiști ar fi dovedit că era un polițist (într-o cascadorie tipică, au profitat de o înregistrare video neclară pentru a susține că un baston pe care îl ținea anarhistul era o bătă de poliție). Odată ce persoana a fost arestată și s-a dovedit a fi un coleg protestatar, activiștii nonviolentei și conspiraționiștii au tăcut brusc.

Bloggerii conspiraționiști au fost extrem de eficienți în a folosi mijloace viclene și mediul superficial al internetului pentru a fabrica "dovezi". În cazul unui protest din Madrid, au pus în circulație dovada că protestatarii mascați erau polițiști infiltrați, arătând o înregistrare video cu un polițist sub acoperire care a fost atacat și bătut din greșeală de alți polițiști. Lucrul remarcabil, pe care nimeni nu l-a comentat, în ciuda sutelor de mii de vizualizări, este că înregistrarea video arată un polițist sub acoperire care nu poartă mască și nici măcar nu este îmbrăcat în negru. Simplul fapt că videoclipul a fost etichetat cu un titlu care susținea că un "encapuchado" ("mascat", practic sinonim cu anarhist) era de fapt un polițist sub acoperire a permis ca puterea sugestiei să modifice ceea ce vedeau sute de mii de oameni.

Există mulți oameni care vor să distrugă băncile sau să dea afară poliția de pe străzi, și au motive impecabile pentru a face acest lucru. Faptul că susținătorii nonviolentei au folosit orice mijloace necesare pentru a ascunde aceste motive nu face decât să arate cât de incapabili sunt de a-și justifica propriile practici.

Un alt discurs comun care servește la criminalizarea revoltelor este ideea că încălcarea legii, revolta sau folosirea "violentei" este o activitate privilegiată care îi pune în pericol pe cei oprimați. Profitând de faptul că oamenii din Black Bloc sunt adesea atât de bine mascați încât este imposibil să le spui rasa sau genul, unii adepți ai politicii identitare au afirmat că anarhiștii din Black Bloc sunt toți bărbați albi, inventând chiar termenul "manarhiști" pentru a-i descrie. Pentru a ridiculiza această idee, cineva a creat site-ul *Look At These Fucking Manarchists*¹³, care prezintă sute de imagini cu revolte și lupte armate din întreaga lume, în care apar femei, persoane de culoare, persoane cu dizabilități, persoane transgender și persoane queer care construiesc baricade, se luptă cu poliția, incendiază bănci sau se apără fizic, juxtapuse cu legende ironice. O fotografie cu femei înarmate dintr-o miliție anarhistă din Războiul Civil Spaniol este însoțită de o legendă: "Haideti, manhiștilor, fascismul trebuie combătut prin folosirea violenței noastre feminine non-violente, nu prin agresiune hipermasculină!". O fotografie de la un protest din februarie 2013 din Bolivia, în care persoane în scaune cu rotile s-au luptat cu poliția antirevoltă după ce au călătorit sute de kilometri până în capitală, a fost legendată: "Săptămâna aceasta, în Bolivia, o grămadă de revoltători manarhiști handicapați s-au ciocnit cu forțele de poliție din cauza sistemului de asistență socială stricat al țării. Ei nu știu că a te lupta cu polițiștii este foarte privilegiat și aiurea?".

În timpul protestelor din 14 ianuarie 2009 pentru Oscar Grant, la o săptămână după primele revolte, activiștii albi din cadrul Catalyst Project, împreună cu persoane din diferite biserici și ONG-uri, au îmbrăcat veste luminoase și și-au legat brațele pentru a proteja proprietatea și a preveni revoltele. Mulți au acuzat orice persoană albă pe care o vedeau (unii dintre ei erau rezidenți din Oakland, alții nu) că puneau în pericol în mod iresponsabil tinerii de culoare. Ei nu au spus nimic despre toți albi care stau acasă de fiecare dată când polițiștiiucid un tânăr de culoare. Este firesc ca atunci când oamenii ies în stradă, să se alătore celor care vor să folosească aceleași tactici. Anarhiștii combativi care au venit în semn de solidaritate s-au revoltat alături de tinerii de culoare. Pe de altă parte, susținătorii nonviolentei din afara Oakland-ului s-au alăturat liderilor religioși, ONG-urilor și figurilor de culoare din Partidul Democrat pentru a încerca să controleze protestele. Afirmatia conform căreia anarhiștii albi din exterior au fost responsabili pentru revolte este cea cu adevărat rasistă, deoarece îi reduce la tăcere pe numeroșii tineri de culoare - unii dintre ei prieteni și vecini ai lui Oscar Grant - care au fost principalii protagoniști ai confruntărilor din stradă.

Revoltele lui Oscar Grant ne-au oferit o mică imagine a oamenilor din Bay Area care făceau exact acest lucru. În timpul revoltelor am văzut puterea colectivă a tinerilor de culoare care se luptau, fără prea multă teamă, împotriva ordinii supremației albe stabilite. În mod surprinzător, a existat și o mică prezență a albilor în rebeliune. Această scurtă manifestare de solidaritate din partea albilor - atât a celor care au experiențe de tineri săraci criminalizați, cât și a celor care au crescut cu un confort relativ - arată că albi pot avea capacitatea de

---

¹³ <http://latfmanarchists.tumblr.com/>

a se opune în mod violent unei instituții clar rasiste, alături de non-albi, fără a pretinde că împărtășesc identitatea sau experiența cu aceștia, când nu este cazul.

De asemenea, contrar narativelor dominante care zugrăvesc esența revoltelor ca pe niște afaceri dominate de bărbați, mulți tovarăși queer și femei (majoritatea non-albe) și-au ocupat locul în prima linie, participând fără teamă la rebeliunea presupus masculină. Participarea lor este semnificativă, deoarece aruncă o cheie în logica feminității docile și iubitoare de pace și cum arată autodeterminarea pentru unii care trăiesc pe axa tiraniei de gen și a supremației albilor.

Deși majoritatea victimelor împușcate de poliție sunt bărbați de culoare, revoltele lui Oscar Grant ne arată că moartea lor afectează și revoltă mase de oameni de toate rasele și genurile. În timpul fiecărei demonstrații și revolte în care oamenii s-au adunat pentru a-și exprima furia în fața uciderii lui Oscar Grant și a ceea ce reprezenta moartea sa, scandarea "Noi toți suntem Oscar Grant!" a răsunat pe străzile din centrul orașului Oakland. Pentru cei îndoctrinați în logica popularizată de cultura de organizare non-profit care tratează identitatea și experiențele de opresiune ca fiind una în același lucru, este nepotrivit ca oricine altcineva decât persoanele de culoare să strige acest slogan. Această critică cade în dizgrație pentru mulți, deoarece presupune că strigăm acest slogan pentru a declara victimizarea colectivă, mai degrabă decât o proclamare colectivă de a nu fi victime. Ne-ar fi greu să găsim în această societate persoane care să fie victime, dar care să nu fi fost niciodată victimizatori sau viceversa.

Pentru aceia dintre noi care suntem săraci și negri sau maro, anarhiști sau nu, nu putem pretinde că împărtășim fiecare experiență cu Oscar Grant, dar ne trăim zilele știind că am putea avea aceeași soartă ca și el dacă această societate de clasă, cu implicațiile sale rasiale, nu este luată în considerare. Pentru femei și homosexuali, în special pentru cei care nu sunt de asemenea albi, experiențele noastre pot să nu reflecte viața și moartea lui Oscar Grant, dar și noi trăim cu amenințarea bolnavă a violenței asupra corpurilor noastre atât din partea sistemului patriarhal, trans- misogin și rasist, cât și din partea indivizilor care reproduc atitudinile și acțiunile opresive ale statului. Pentru oricare dintre noi care nu suntem săraci și negri sau maro, anarhiști sau nu, poate că nu ne temem de obicei pentru viețile noastre atunci când poliția este în apropiere, dar este clar ca lumina zilei că dacă nu începem cu toții să ne comportăm ca și cum ar fi în joc chiar viețile noastre, nu numai că suntem complici la aceste morți rasiste, dar presupunem în mod prostesc că nu vom fi următorii. Pentru albi care s-au alăturat acestui cor de "Suntem cu toții Oscar Grant", această declarație a însemnat că am refuzat să fim încă o persoană albă, dacă a fi alb înseamnă să lăsăm acest rahat să continue să alunece pentru justificarea falsă că această violență rasistă menține societatea (albi) în siguranță.

Naivitatea politicii identitare ne dezamăgește în acest fel, atât prin obsesia sa de a clasifica și de a compartimenta privilegiile și dezavantajele, cât și prin ignorarea cazurilor în care ființele umane reale, luptele lor și relațiile dintre ele sunt mult mai complexe decât ne-ar putea spune identitățile lor.

Spiritul din spatele "Noi toți suntem Oscar Grant" este indicativ pentru atitudinea rebeliunii Oscar Grant în ansamblu. În ciuda faptului că mulți dintre noi nu ne cunoșteam în general înainte de acele nopți din cauza diviziunilor rasiale impuse de societate și întreținute de noi înșine, am găsit momente glorioase de luptă unii cu alții pe străzi, în care identitățile sau experiențele noastre nu erau prăbușite într-o falsă similitudine.¹⁴

---

¹⁴ Din "We Are All Oscar Grant (?), Attacking White Power in Rebellions and Beyond" în *Unfinished Acts* Revised Edition, Oakland, 2012.

Un proces similar de reducere la tăcere a rasismului a avut loc la un protest din Phoenix în 2010. Populația indigenă în luptă împreună cu anarhiștii au numit un "bloc Diné, O'odham, anarhist/anti-autoritar" la o demonstrație din 16 ianuarie împotriva șerifului notoriu rasist, Joe Arpaio. Amenințați de acest exemplu de organizare transrasială directă și nemijlocită, de dorința lor de a recurge la autoapărare, de acceptarea unei diversități de tactici și de diseminarea unei critici radicale, antistatale și anticolonizare, ong-urile și liderii reformiști ai mișcării de imigranți au afirmat că tinerii indigeni din bloc erau pionii ignoranți și manipulați, folosiți de aliații lor albi. În numele antirasismului, au folosit un troc paternalist și rasist pentru a reduce la tăcere protestatarii Diné și O'odham, lipsindu-i de capacitatea de acțiune.

Politicile identitare au fost, de asemenea, folosite la Occupy Oakland pentru a diviza participanții, pentru a păstra rolul de mediator al ONG-urilor și al profesioniștilor și pentru a descuraja atacurile directe asupra sistemului. O serie de critici ale acestui discurs au apărut din spațiul de dezbateră pe care ocupanții l-au creat. Doresc să citez pe larg una dintre aceste critici:

Comunitățile de culoare nu sunt un bloc unic, omogen, cu opinii politice identice. Nu există un program politic antirasist, feminist și queer unic și unificat la care liberalii albi să poată deveni cumva "aliați", în ciuda faptului că unele persoane sau grupuri de culoare pot pretinde că sunt în posesia unui astfel de program. Această marcă particulară de alipire a albilor aplatizează atât diferențele politice dintre albi, cât și omogenizează populațiile pentru care pretend că vorbesc în numele lor. Credem că această politică rămâne în mod fundamental conservatoare, reducătoare la tăcere și coercitivă, în special pentru persoanele de culoare care resping analiza și câmpul de acțiune oferite de teoria privilegiilor.

Într-un exemplu deosebit de crud al acestei probleme din 4 decembrie 2011, de la o adunare generală a Occupy Oakland, "aliații albi" de la o organizație non-profit locală pentru justiție socială numită "The Catalyst Project" au sosit împreună cu o serie de alte grupuri și persoane în Oscar Grant/Frank Ogawa Plaza, pentru a vorbi în favoarea propunerii de redenumire a Occupy Oakland în "Decolonize/Liberate Oakland". Adresându-se publicului ca și cum ar fi fost omogen alb, fiecare "aliat" alb care s-a adresat adunării generale a explicat că renunțarea la propriul privilegiu alb însemna susținerea propunerii de redenumire. Și totuși, în răspunsurile publice la propunere, a devenit clar că un număr substanțial de persoane de culoare din audiență, inclusiv membrii fondatori ai unuia dintre cele mai active și eficiente grupuri autonome ale Occupy Oakland, care este, de asemenea, majoritar de culoare, "Comitetul de acțiune tactică", s-au opus profund măsurii.

Miza era un dezacord politic, care nu era clar divizat pe criterii rasiale. Cu toate acestea, eșecul propunerii de redenumire a fost ulterior prezentat pe scară largă ca fiind un conflict între "Occupy alb" și grupul "Decolonize/Liberate Oakland". Din experiența noastră, astfel de reprezentări eronate nu sunt incidente accidentale sau izolate, ci o caracteristică repetată a unei linii dominante a politicii anti-oprimare din Bay Area, care - în loc să mobilizeze persoanele de culoare, femeile și homosexualii pentru acțiuni independente - a șters în mod constant prezența persoanelor de culoare în coalițiile interrasiale.

Supremația albă și instituțiile rasiste nu vor fi eliminate prin intermediul unor activiști albi simpatici care cheltuiesc câteva mii de dolari pentru cursuri de formare în domeniul diversității, care îi pot ajuta să își recunoască propriul privilegiu rasial și să își certifice decizia de a face acest lucru. Absurditatea politicii privilegiilor recentrează practica antirasistă asupra albilor și a comportamentului albilor și presupune că rasismul (și adesea, prin asociere implicită sau explicită, sexismul, homofobia și transfobia) se manifestă în primul rând ca privilegii individuale care pot fi "abordate", la care se poate renunța sau care pot fi absolvite

prin rezoluții individuale. Politica privilegiilor este, în cele din urmă, complet dependentă tocmai de ceea ce condamnă: bunăvoința albilor.¹⁵

Exemplele continuă să apară. Chiar în timp ce această carte trecea prin ultimele editări, anarhiștii și alți oameni din Seattle au comemorat Ziua de Mai 2013 cu o mică revoltă. Mass-media a desfășurat rapid discursul pe care activiștii nonviolentei îl pregătiseră pentru ei: răsculații erau în mod clar tineri albi privilegiați care făceau o criză de nervi. Dar ulterior s-a aflat că mulți dintre cei arestați pentru că au spart geamuri sau s-au bătut cu poliția erau persoane fără adăpost.

În cazurile de mai sus, oponenții metodelor combative au trebuit să ia poziție, deoarece spațiile de revoltă erau revendicate și justificate la nivel politic și social. Aceștia au fost nevoiți să mintă în legătură cu aceste revolte, fie că le prezentau ca fiind rasiste, fie că le pretindeau ca fiind conspirații ale poliției, pentru a distra atenția de la justificările elocvente prin care rebelii sociali explicau de ce se ridicau. În alte situații, atunci când revoltele izbucnesc fără ca participanții lor să exprime o critică socială scrisă sau să se justifice în fața lumii exterioare, susținătorii nonviolentei le ignoră frecvent, în timp ce academicienii de stânga caută să le explice. Atunci când astfel de revolte se fac imposibil de ignorat, activiștii nonviolentei și academicienii îi victimizează de obicei, negându-le agenție sau o poziție legitimă de atac împotriva sistemului. Atunci când valul major de revolte s-a răspândit din Tottenham în restul Angliei în 2011, site-urile și revistele înclinate spre nonviolenta au luat-o la polul opus față de mass-media mainstream, care de obicei se deplasează spre dreapta în cazurile de revoltă a clasei de jos și care, fidelă formei, cerea pedepsirea fără milă a "adolescenților nihilști și sălbatici". Dar acest pol opus se bazează pe o prezentare a revoltatilor ca simple victime ale unui sistem nedrept, care se angajează într-o activitate presupusă în mod paternalist ca fiind ignorantă și contraproductivă. Prezentându-i pe răsculați ca victime, fie că știu sau nu, susținătorii nonviolentei pregătesc terenul pentru violența structurală a unei intervenții sociologice în care guvernul invadează și mai mult procesele de viață ale subiecților potențial rebeli, impunând măsuri de supraveghere și de bunăstare care au drept criteriu fundamental controlul.

Pentru stângiștii autoritari precum Slavoj Žižek, David Harvey și Zygmunt Bauman, revoltele din Marea Britanie au fost "izbucnirea lipsită de sens" a unor "răzvrățiți fără minte" și a unor "consumatori defectuoși și descalificați".

Apoi, există comentatori care văd revoltele ca fiind pur și simplu nepotrivite, mai degrabă decât ca reflecții ale ideologiei capitaliste. Astfel de scriitori înțeleg revoltele ca pe un motor căruia îi lipsesc șinele potrivite. Eșecul aparține atunci stângii decrepite în general, care nu a reușit să ofere o "alternativă" sau un "program politic" care ar putea să valorifice, să modeleze și să dirijeze furia revoltelor. Întrebă Žižek: "Cine va reuși să dirijeze furia săracilor?". Uită de posibilitatea ca săracii să fie capabili să își dirijeze propria furie.

Se pot observa liniile fundamentale condescendente comune tuturor acestor răspunsuri. În fiecare dintre ele, intelectualul le impută un fel de falsă conștiință revoltatilor, pentru a se face pe sine (și de obicei este vorba de el) cu atât mai necesar ca voce a autorității lipsă. Acești intelectuali aud în revolte o întrebare la care ei trebuie să ofere un răspuns. Ei nu-și dau seama că revoltele sunt, mai degrabă, un răspuns la întrebarea pe care ei refuză să o pună.¹⁶

În mod similar, după insurecția din Grecia din decembrie 2008, pe care adepții nonviolentei împreună cu sociologii au încercat de asemenea să o explice, mass-media de stânga a ajutat politicile ulterioare împotriva imigranților și pogromurile, prezentându-i pe imigranți ca victime ale unor condiții inumane. Contribuind la producerea unui discurs de criză umanitară, acestea au cerut guvernului să acționeze printr-o combinație previzibilă de reforme și operațiuni polițienești; în același timp, concentrându-se asupra condițiilor precare și a igienei inadmisibile din ghetourile de imigranți, nu au făcut decât să

¹⁵ Din eseu foarte recomandat al lui Croatan "Who Is Oakland: Anti-Oppression Activism, the Politics of Safety, and State Co-optation" pe website-ul *Escalating Identity*, <https://escalatingidentity.wordpress.com/> (April 30, 2012).

¹⁶ Jasper Bernes și Joshua Clover, "History and the Sphinx: of Riots and Uprisings," *LA Times Review of Books*, September 24, 2012.

ajute propaganda fascistă care îi prezenta pe imigranți ca fiind murdari și subumani. Prezintăndu-i pe imigranți ca victime, au negat chiar metodele pe care mulți imigranți le aleseseră pentru a răspunde situației lor și i-au făcut cu atât mai vulnerabili la orice soluție pe care guvernul o va impune, care, în mod clar, nu va fi spre binele imigranților.

Răspunsurile statului la revoltele din Marea Britanie vor urma o cale similară. Dacă revoltele au scos la iveală probleme foarte reale de comportament autodistructiv sau de criminalitate între săraci, acestea trebuie abordate de oameni care nu sunt spectatori externi. Alți oameni aflați în luptă pot oferi critici la adresa practicii revoltelor, dar numai dacă o recunoaștem mai întâi ca practică, ca poziție de atac împotriva sistemului sau ca strategie pentru a face față opresiunii sistemice. Iar pentru a critica o luptă la care nu participăm în mod direct, ar trebui să recunoaștem perspectiva sa unică, împreună cu probabilitatea că nu împărtășim exact aceleași obiective și analize. Atâta timp cât cei care se presupune că sunt critici față de capitalism și poliție delegitimează răspunsurile celor afectați cel mai negativ de precaritate și de violența polițienească, cei care se revoltă vor fi singuri în a rezista soluțiilor impuse de forța combinată a guvernului, a mass-mediei și a organizațiilor nonprofit. În timp ce anarhiștii care îmbrățișează o diversitate de tactici au dezvoltat o practică de solidaritate directă cu revoltele spontane și o capacitate de a declanșa propriile revolte, susținătorii nonviolentei s-au aliat cu instituțiile guvernamentale, mass-media și ong-urile care continuă să îi disciplineze pe cei mai marginalizați ca victime și să impună soluții care prioritizează întotdeauna interesele puterii.

8. Cine sunt Pacifiștii?

În zilele noastre, nonviolența este promovată de un grup foarte divers de persoane. Am încercat să selectez exemplele acelor persoane care au avut cea mai mare influență, fie la nivel mondial, fie la nivel național, în răspândirea insistenței exclusive asupra tacticilor nonviolente sau în oferirea unui exemplu funcțional de acțiune nonviolentă. În plus, am oferit, de asemenea, exemple care reprezintă anumite categorii de persoane care au avut un rol esențial în răspândirea ideilor de nonviolență sau în descurajarea utilizării oricăror alte metode de schimbare socială. Am alcătuit această listă de susținători exemplari ai nonviolenței, susținători ai metodelor nonviolente sau aplicatori ai disciplinei nonviolente înainte de a analiza trăsăturile pe care le-ar putea avea în comun. Cu alte cuvinte, nu am selectat exemple care să corespundă unor criterii preconcepute; am ajuns la o listă a celor care (cel puțin din câte am putut spune) au făcut cel mai mult pentru a răspândi nonviolența de la sfârșitul Războiului Rece.¹

În ciuda diferențelor vaste care îi separă pe membrii acestui grup, cititorii ar putea observa câteva trăsături comune. În primul rând, niciuna dintre persoanele enumerate nu s-a confruntat cu consecințe grave pentru angajamentul lor față de nonviolență și, de fapt, aproape toate au fost recompensate de societatea dominantă, mai multe dintre ele deținând poziții de putere care se bazează în parte pe faptul că au îmbrățișat nonviolența. Acest lucru ar trebui să infirme afirmația pacifistă conform căreia societatea noastră ne încurajează să fim violenți. În momentul în care ne răzvrătim, toate instituțiile dominante insistă să rămânem pașnici.

O altă trăsătură comună este faptul că mulți dintre cei enumerați se dau drept experți și încearcă să exercite autoritate asupra mișcărilor sociale pe baza acestei expertize. Această trăsătură este strâns legată de o a treia, și anume că majoritatea acestor oameni, în special experții, nu participă direct la mișcările sociale sau la luptele pe care încearcă să le instruiască din pozițiile lor de expertiză. Scriind în calitate de spectatori distanți, ei se dovedesc adesea extrem de ignoranți în ceea ce privește luptele pe care încearcă să le consilieze. O ultimă trăsătură este faptul că mulți dintre acești oameni sunt plătiți pentru a participa - în mod limitat, în mod real, la mișcările sociale pe care le împing spre nonviolență. Ei sunt profesioniști și carieriști, iar flirtul lor cu mișcările sociale este adesea un pas pe drumul spre avansarea personală.

Gene Sharp

Probabil că cel mai proeminent susținător al nonviolenței este Gene Sharp. Între 1953 și 1954, Sharp a petrecut nouă luni în închisoare pentru că a protestat împotriva recrutării în Războiul din Coreea. În anii următori a fost secretar al pacifistului A. J. Muste și redactor adjunct al publicației londoneze Peace News. De atunci, a acționat în principal ca universitar (primind titlul de doctor în filosofie în 1968) și ca analist al mișcărilor sociale, mai degrabă decât ca participant direct. Este profesor emerit de științe politice la Universitatea din Massachusetts Dartmouth, unde a predat din 1972, și a deținut funcții de cercetare la Centrul pentru Afaceri Internaționale al Universității Harvard. În 1983, a fondat Institutul Albert Einstein, o organizație non-profit dedicată "avansării studiului și utilizării acțiunii strategice nonviolente în conflictele din întreaga lume" și explorării "potențialului său politic, precum și comunicării

---

¹ Sunt cu siguranță și alții care merită mențiune, cum ar fi George Lakey, Helen Woodson, sau Roy Bourgeois, dar este peste puterile mele să întocmesc o listă exhaustivă.

acestui lucru prin intermediul presei scrise și al altor mijloace de comunicare, traducerilor, conferințelor, consultărilor și atelierelor de lucru”. După cum s-a menționat anterior, Institutul Albert Einstein a primit finanțare de la Fundația Ford, Institutul Republican Internațional și National Endowment for Democracy (ultimele două finanțate de guvernul SUA), în timp ce cercetările doctorale ale lui Sharp au fost finanțate parțial de către Departamentul Apărării.

Gene Sharp a fost răsplătit din plin de societatea dominantă pentru angajamentul său în favoarea nonviolentei. El nu a fost ținta represiunii, cu excepția cazului în care se poate considera ca atare o condamnare voluntară și conștiincioasă la închisoare, care a servit în mare măsură drept trambulină pentru o carieră prestigioasă și profitabilă. Sharp este un membru al elitei intelectuale, iar în 2012 a fost chiar candidatul favorit pentru a primi Premiul Nobel pentru Pace, un premiu pe care l-ar fi împărțit cu criminali în masă și lideri de război precum Henry Kissinger, Jimmy Carter și Menachem Begin. În cazul lui Sharp, premiul ar fi fost un alt element în cadrul operațiunii internaționale de a prezenta Primăvara arabă ca pe o serie de mișcări nonviolente care urmează cu supunere tutela experților occidentali în materie de schimbări sociale democratice. Sharp primea și lua cu nerușinare creditul pentru revoluții cu care nu avea nicio legătură și care nu urmau modelul său de schimbare a regimului. Acoperirea mediatică occidentală a influenței lui Gene Sharp în revoluția egipteană a produs o reacție din partea unor bloggeri egipteni. Unul dintre ei, jurnalistul Hossam el-Hamalawy, a declarat că:

Nu numai că politica externă a lui Mubarak era urâtă și disprețuită de poporul egiptean, dar se făceau mereu paralele între situația poporului egiptean și cea a fraților și surorilor lor palestinieni. Aceștia din urmă au fost principala sursă de inspirație, nu Gene Sharp, al cărui nume l-am auzit pentru prima dată în viața mea abia în februarie, după ce l-am răsturnat deja pe Mubarak și căruia idiotul NYT îi atribuie în mod cretin creditul pentru revolta noastră.²

În timp ce unele grupuri pentru democrație și Frăția Musulmană autoritară i-au distribuit lucrarea, metodologia sa nonviolentă a fost abia prezentă în revoltă. Acest lucru este departe de afirmația egoistă pe care Sharp o face pe coperta cărții sale, care vorbește despre ”Tunisia, Egipt, Yemen, Libia și Siria, unde liderii Primăverii Arabe consideră ideile lui Sharp ca fiind lumina călăuzitoare a mișcării lor”. Deși poate că vrea să fie un Mare Părinte Alb care-și împărtășește ”lumina călăuzitoare” pentru arabii neînțelegători, pretinzând orice afinitate între metodologia sa nonviolentă și revoltele nu doar din Egipt, ci și din Libia și Siria, el nu face decât să pară un clown megalomanic.

Ceea ce Gene Sharp promovează nu este revoluția, ci schimbarea de regim lipsită de orice conținut social. Aceleași forme de opresiune, exploatare, sărăcie și violență statală se întâlnesc în toate țările în care au avut loc ”revoluții” de succes după metoda sa. Moștenirea sa nu a fost revoluția sau îmbunătățirea omenirii, ci propria sa autopromovare și răspândirea unei forme diferite de dominație. Este greu de spus dacă Sharp este motivat de dorința de faimă (pe lângă multiplele nominalizări la Premiul pentru Pace, a fost proclamat ”cel mai influent susținător în viață al acțiunii non-violente” de către Progressive Magazine) sau de o obsesie estetică pentru democrație, un fel de nevroză formalistă conform căreia oamenii din întreaga lume ar trebui să fie exploatați, marginalizați, înfomețați, întemnițați, torturați, umiliți - într-un cuvânt, conduși - de guverne democratice și niciodată de dictaturi. Acest lucru ar putea fi clasificat în termeni rezonabili drept o formă de nebulie.

Parcurgând paginile cărții *From Dictatorship to Democracy*, găsim numeroase dovezi ale gândirii sale autoritare și ale lipsei de preocupare pentru chestiuni vitale precum libertatea, sănătatea și bunăstarea.

Singura sa preocupare în ceea ce privește alegerile este ca acestea să fie ”libere”, ceea ce înseamnă că nu sunt truate în favoarea unui partid politic sau altul. El nu exprimă nicio critică a partidelor politice, a puterii mass-mediei de a limita gama de opinii politice acceptabile și de a marginaliza orice

---

² Nabil Fahmy, <http://www.arabawy.org/2011/04/17/fm-nabil-fahmy-this-revolutionactually-serves-israel-as-well/> (April 7, 2011).

partid politic care depășește această limită, sau a conceptului însuși de reprezentare ca fiind potrivit libertății.

El nu are nicio critică la adresa capitalismului sau a guvernării democratice, a structurilor prin care bunurile comune - pământul, apa, pădurile, cunoștințele, abilitățile, istoria - au fost furate de la noi toți, închise, privatizate, profesionalizate și revândute nouă ca mărfuri. Având în vedere aceste legi economice de bază, care nu sunt puse sub semnul întrebării sau supuse la vot în niciun sistem democratic, tuturor ni se refuză ceea ce odată era inalienabil de la noi, ceea ce ne este necesar pentru a supraviețui. Capitalismul și guvernele care îl implementează și îl subvenționează, fie că sunt democrații sau dictaturi, ne-au forțat să depindem de instituțiile și clasele economice care au fost constituite de cuceritori, de cei care ne-au furat supraviețuirea și care acum ne forțează să muncim pentru ei pentru a răscumpăra bucăți fără viață din ceea ce a fost al nostru.

Sharp nu discută despre sărăcie nici măcar în cadrul superficial, reformist, de ajutorare a celor săraci, de iertare a datorii sau de creare a unor structuri care să protejeze oamenii de cele mai grave ravagii ale exploatării economice. De fapt, el consideră că alianțele dintre clase - între cei care exploatează și cei care sunt exploatați - reprezintă o parte fundamentală a metodei sale nonviolente. Lista sa de acțiuni non-violente include acțiuni ale claselor superioare, ale proprietarilor de bunuri, ale capitaliștilor și ale patronilor: retragerea banilor din conturile bancare, întreruperea fondurilor și a creditelor, refuzul de a încasa venituri, refuzul de a închiria sau de a vinde proprietăți, o "grevă generală" a comercianților și chiar blocarea locurilor de muncă. Este uimitor, pentru că mai multe dintre acestea sunt tactici folosite istoric de către cei bogați pentru a controla clasa muncitoare.

Sharp enumeră, de asemenea, o serie de acțiuni care pot fi desfășurate de guverne pentru a efectua schimbări nonviolente, arătând că nu are nicio critică la adresa statului ca structură de putere coercitivă. De asemenea, Sharp nu propune nici desființarea armatei. Având o populație civilă antrenată în metoda sa nonviolentă poate "evita necesitatea de a stabili o capacitate militară puternică" pentru apărarea națională (p. 121), dar, în mod clar, nonviolența este o completare a armatei, nu un înlocuitor.

El nu propune nici abolirea instituțiilor criminale precum poliția și închisorile, a instituțiilor de control social precum mass-media sau școlile administrate de guvern, sau a oricărei alte instituții opresive. Departele de asta, mass-media sunt un element esențial în modelul său.

El susține că "lupta nonviolentă contribuie la democratizarea societății politice", deoarece "nu reproduce un mijloc de represiune sub comanda unei elite conducătoare" (p. 57), dar "societatea politică" superficială a lui Sharp nu abordează niciodată chestiuni de auto-organizare și, prin urmare, nu înlocuiește sau elimină niciodată "mijloacele de represiune" care fac parte din fiecare guvern, fie el democratic sau dictatorial. Dimpotrivă, partidele politice care ajung la putere în urma unei campanii non-violente în numele lor preiau instituțiile coercitive - poliția, armata, închisorile, școlile și așa mai departe - care existau deja în societate. În niciuna dintre revoluțiile de culoare, mișcarea nu a dus la abolirea acestor instituții (și nici măcar la sugerarea unei acțiuni atât de radicale).

Dacă susținătorii nonviolenței pot reproșa revoluțiilor autoritare și armate din trecut că au creat noi instituții de represiune (și noi facem aceleași critici, nu mai puțin pentru că noi, anarhiștii, am fost adesea ținta principală a lichidării), le putem reproșa că nu au abolit și nici nu au contestat în mod fundamental instituțiile de represiune existente. Societatea, în momentul în care trece printr-un proces de revoluție, așa cum a fost concepută de Gene Sharp, nu se schimbă în niciun fel, cu excepția înmulțirii numărului de partide politice care se luptă în mod activ pentru pradă.

Iar mișcarea non-violentă reproduce ea însăși gândirea autoritară. "Trebuie elaborat un mare plan strategic înțelept pentru eliberare" (p. 12). Metoda lui Sharp se bazează pe o mișcare de rezistență ierarhică, cu o structură piramidală și lideri incontestabili. El nu discută niciodată posibilitatea existenței unor planuri multiple, a altor curente din cadrul mișcării care au strategii diferite și nu discută posibila problemă a gestionării diferențelor strategice sau teoretice din cadrul mișcării. De fapt, în cartea sa despre crearea unor mișcări democratice de "eliberare", conceptul de dezbateri lipsește în mod suspect. Dimpotrivă, "liderii rezistenței", numiți și "planificatorii rezistenței", creează marea strategie, elaborează planul și "[îl] fac cunoscut" (p. 81). Sharp are în mod clar în vedere o structură de comandă demnă de

un partid politic sau de o armată, în care o mică cabală de lideri ia decizii unitare, iar masele de oi le execută. ”Numărul mare de oameni care trebuie să participe poate fi mai dispus și mai capabil să acționeze dacă înțelege concepția generală, precum și instrucțiunile specifice” (p. 81). Masele, în acest cadru, sunt pur și simplu un element necesar, care ar trebui să fie educate în ceea ce privește concepția generală (evident, formulată fără contribuția lor) și ale căror ”instrucțiuni” ar trebui să le fie explicate.

Sharp este un autoritarist și un militarist nerușinat. Numit pe bună dreptate ”Clausewitz al nonviolentei”, el folosește un limbaj dur, cum ar fi termenul ”jiujitsu politic” (p. 49) pentru a întări imaginea metodei sale anemice. Masele nonviolente ale lui Sharp nu sunt altceva decât o forță disciplinată, paramilitară, civili cărora nu li se încredințează folosirea violenței, care este proprietatea instituțiilor statului cu care trebuie să lucreze în tandem. Nu li se încredințează formularea propriilor idei, ci trebuie convinși de strategiile adecvate.

Orice utilizare a ”violentei” (nu explică ce înseamnă de fapt acest lucru), este ”contraproductivă”. ”Disciplina non-violentă este cheia succesului și trebuie menținută în ciuda provocărilor și brutalităților dictatorilor și ale agenților lor” (p. 49). Dezbaterile și diferențele politice nu figurează în metoda sa, iar violența, dacă apare, este prezentată ca fiind rezultatul provocărilor agenților guvernamentali. Sharp își antrenează discipolii într-o mentalitate practic stalinistă, în care orice disidență este pusă pe seama mașinațiunilor unui inamic extern. În acest cadru, disidența trebuie suprimată și expulzată. Dacă Sharp este cel mai influent susținător al nonviolentei în viață în prezent (nota traducătorului: a murit în 2018), nu este de mirare că atât de mulți susținători ai nonviolentei i-au atacat pe cei dintre noi care au ales să lupte prin alte mijloace sau ne-au expus brutalității poliției. Este demn de remarcat faptul că, în cartea sa, Sharp nu condamnă niciodată folosirea violenței împotriva colegilor protestatari.

El susține că ”sfidarea politică, spre deosebire de violență, este deosebit de potrivită pentru a rupe” obediența de care au nevoie guvernele pentru a conduce. Aceasta este o afirmație bizară, iar el nu explică cum o revoltă, o insurecție sau o mișcare revoluționară armată nu constituie o rupere mult mai mare a supunerii. De fapt, cei care recurg la nonviolenta își mențin adesea supunerea față de sistemul de guvernare și încearcă doar să funcționeze ca o opoziție loială. Dar cei care se poziționează în războiul social³, nu ca victime, ci ca combatanți, își neagă în mod inconfundabil obediența față de putere. Celălalt argument superficial al lui Sharp împotriva ”violentei” (putem doar să presupunem că prin acest concept vag se referă la orice tactică care nu apare în lista sa aprobată) este pur și simplu că aceasta va ”deplasa lupta către una în care dictatorii au un avantaj covârșitor”.

Și aici găsim contradicția centrală a lucrării lui Gene Sharp. El pretinde să câștige dezbaterile împotriva altor metode de luptă cu un clișeu absurd de simplist. În capitolul 1, el explică faptul că rezistența militară lovește un guvern acolo unde este cel mai puternic, în timp ce nonviolenta lovește un guvern acolo unde este cel mai slab. Acest lucru nu reprezintă un argument rezonabil din mai multe motive. Contrar raționamentului manichianist al majorității pacifiștilor, există mai mult de două metode de luptă, iar multe dintre metodele care îmbrățișează o diversitate de tactici nu adoptă o rezistență militară, ci mai degrabă insurecția populară, sabotajul generalizat și alte mijloace. Am putea, de asemenea, să ne uităm la miile de exemple din istorie în care guvernele au fost, de fapt, înfrânte prin rezistență militară, infirmând afirmațiile lui Sharp cu privire la caracterul nepractic al acestei opțiuni. Dar a lua în serios clișeul său, ca și cum ar fi o idee cu care să se dezbată, înseamnă a rata un aspect mai important.

Teza centrală a lui Gene Sharp este că toate guvernele, chiar și dictaturile, conduc nu prin forță militară, ci prin câștigarea participării și a conformității celor care sunt conduși, prin fabricarea consimțământului, ca să împrumutăm o expresie. Cu alte cuvinte, chiar și în conformitate cu propriul cadru de

---

³ Pentru cititorii care nu sunt familiarizați cu acest termen, este vorba de ideea, susținută de mulți anarhiști, că capitalismul și statul constituie un război adesea invizibil care este purtat în mod constant împotriva noastră, a tuturor. Această viziune este susținută de natura agresivă a capitalismului și de faptul că guvernele democratice folosesc strategii polițienești de contrainsurgență ca pe o chestiune de rutină. Cu alte cuvinte, războiul social se poartă împotriva noastră, indiferent dacă ripostăm sau nu. Pacea socială este iluzia păcii care domnește atunci când oamenii nu ripostează și când acceptă ideea că clasa conducătoare are la inimă interesele lor.

lucru al lui Sharp, forța militară sau polițienească nu este punctul forte al unui guvern. Dacă elaborăm această idee pe care Gene Sharp o menționează doar în treacăt, probabil pentru a nu-și prăbuși castelul său teoretic de cărți de joc, vedem că aspectul cel mai dezvoltat al controlului social, cel pe care toate guvernele îl folosesc cel mai mult pentru a se menține la putere, sunt acele mijloace care cuceresc inimile și mințile, răspândesc valorile elitei, dezinformează oamenii, îi conving că guvernul are în vedere interesele lor, îi convinge să participe sau cel puțin să se supună. Această activitate a statului este desfășurată în primul rând chiar de către instituția pe care Gene Sharp nu o pune niciodată la îndoială, pe care se bazează pentru a-și duce la îndeplinire pseudo-revoluțiile: mass-media.

Se pare că statul, într-un impresionant act de jiu-jitsu politic, și-a folosit punctul forte, capacitatea de a răspândi valorile elitei (nonviolența) și de a convinge oamenii de necesitatea supunerii (cu opțiunea de a protesta, dar fără a riposta) pentru a deturna cu succes mișcările sociale care ar trebui să i se opună, pentru a le răsuci brațul și a le face să servească scopurilor statului. Și, deși nonviolența a servit întotdeauna la protejarea statului, în ultimele decenii, sprijinul elitelor a reușit să elimine orice urmă de practici critice sau conflictuale din mișcările nonviolente, care în trecut constituiau cel puțin un inconvenient sau o treaptă spre formele reale de luptă, ne mai rămânând nimic care să pună în vreun fel în discuție sau să pună la îndoială ierarhia socială.

Armata Americană

Putem învăța ceva despre natura nonviolenței din faptul că, la nivel mondial, instituția care a dedicat probabil cele mai multe resurse pentru promovarea mișcărilor de rezistență nonviolentă a fost guvernul SUA. În 2005, în timpul perioadei de vârf a rezistenței armate la ocupația americană din Irak, Pentagonul a fost prins în timp ce desfășura o campanie de propagandă secretă de milioane de dolari, plătind pentru a planta articole în presa irakiană, care să pară scrise de localnici, îndemnându-i pe irakieni să folosească tactici nonviolente pentru a rezista americanilor. Doar acest fapt ar trebui să fie suficient pentru a discredita toate argumentele și pretențiile nonviolenței, dacă abilitatea de a ignora faptele jenante nu ar fi o condiție necesară pentru a crede în nonviolență.

Și aceste fapte se adună. Avem, de asemenea, exemplul finanțării guvernului american pentru Revoluțiile de culoare, al subvențiilor acordate de Departamentul Apărării studenților doctoranzi care cercetează schimbarea nonviolentă a regimului și al intervenției guvernului american în revolta egipteană, încurajând grupurile pro-democratice nonviolente și încercând să prezinte mișcarea ca fiind nonviolentă.

La nivel intern, există, de asemenea, numeroase cazuri de primari de orașe și șefi de poliție care colaborează cu activiștii nonviolentei pentru a asigura caracterul pașnic al unui protest major. În timpul Convenției republicane din 2012 din Tampa, Florida:

Jane Castor, șefa poliției din Tampa, a primit aprecieri din partea presei mainstream pentru că a prezidat o Convenție Națională Republicană pașnică în 2012. Lucrând îndeaproape împreună cu ong-urile și cu protestatarii cu înclinații pacifiste, ea s-a asigurat că nu au avut loc incidente negative care ar fi putut perturba Convenția sau ar fi putut da o imagine proastă orașului. Potrivit Tampa Bay Times, protestul a fost "Mai puțină anarhie, mai multă paradă". Castor însăși a jubilat că "avea nevoie de o cutie de mărgele. A fost de fapt o atmosferă festivă". Rezultatele bune pentru poliție, republicani, administrația orașului și politicienii democrați sau directorii de ONG-uri bine plătiți care nu vor să fie asociați cu luptele de stradă sau cu mișcările sociale revoluționare pot fi atribuite protestatarilor pacifiști care au lucrat bucurându-se în mână cu polițiștii.⁴

---

⁴ Citat de pe site-ul web *In Defense of the Black Bloc* <https://violentanarchists.wordpress.com/2013/01/02/tampa-police-chief/>. Originalul citează un articol din Tampa Bay Times care o laudă pe șefa poliției pentru munca sa cu protestatarii, reușind să prevină cu succes orice întrerupere a Convenției.

Dalai Lama

Dalai Lama, o celebritate internațională și liderul spiritual al poporului tibetan, este o figură renumită pentru non-violență. Spre deosebire de Gene Sharp sau Gandhi, el nu a contribuit la dezvoltarea unei metode pragmatice de nonviolență, deși este un purtător de cuvânt neobosit al principiilor nonviolentei și compasiunii (nota traducătorului: având în vedere videoclipul recent cu Dalai Lama solicitând acte indecente de la un copil, am să presupun că este un purtător de cuvânt și al pedofiliei).

Din cauza ocupației brutale a Chinei în țara sa natală, a trăit cea mai mare parte a vieții sale în exil, un necaz pe care nu doresc să îl minimalizez în niciun fel. Dar, în cadrul realității dure a exilului, a fost răsplătit din plin pentru susținerea nonviolentei. Lipsa sa generală de critică față de cei aflați la putere (cu excepția guvernului chinez, dincolo de a cărui rază de acțiune se află) face ca mesajul său de pace să nu fie amenințător, la fel de acceptabil pentru liderii mondiali, elitele din lumea afacerilor, altruștii din clasa de mijloc și oamenii aflați la baza ierarhiei sociale.

Unii oameni consideră că filozofia sa nonviolentă este emoționantă, poate tocmai din motivul palatabilității sale universale, necritice, menționat mai sus. Alții vor sublinia că retorica sa este banală și superficială sau că angajamentul său pentru pace nu l-a determinat niciodată să se pună în pericol sau să intervină în vreunul dintre războaiele sau ocupațiile brutale care au loc în întreaga lume, cu excepția faptului că, din când în când, îi mustră ușor pe liderii mondiali, fără a da nume, încadrând fiecare conflict ca fiind o confruntare între două părți egale, incapabile să se înțeleagă între ele, și folosind același limbaj al păcii și al dialogului pe care aceiași lideri mondiali îl folosesc pentru a ascunde natura inegală a conflictelor de care sunt responsabili. Compasiunea, în cele din urmă, este un concept lipsit de sens dacă nu acceptăm realitatea anumitor antagonisme sau dacă nu luăm o poziție clară împotriva sistemelor de opresiune în curs de desfășurare.

În 1989, Dalai Lama a primit Premiul Nobel pentru Pace.

George Soros

George Soros este un investitor miliardar și filantrop care a donat 8 miliarde de dolari pentru cauze caritabile. Soros a acumulat miliarde de dolari prin speculații valutare și afaceri și a dedicat o parte din acești bani pentru a încuraja răspândirea guvernelor capitaliste democratice. În 1993, el a fondat Institutul pentru o Societate Deschisă, în principal pentru a acorda granturi multiplelor sale fundații din Europa de Est și din fosta Uniune Sovietică. În numeroase ocazii, Soros a finanțat mișcări sociale nonviolente care acționează pentru o guvernare mai democratică într-un cadru occidental și capitalist. Mai multe dintre grupurile de activiști care au organizat Revoluțiile culorilor și care au primit pregătire de la Institutul Albert Einstein al lui Gene Sharp au primit, de asemenea, finanțare de la Soros. Soros este creditat în mare măsură ca fiind cel care a ajutat la tranziția către capitalismul neoliberal în Ungaria. Este clar în ce constă viziunea acestui miliardar despre o lume ideală.

În general, marii capitaliști (bănci și speculatori) preferă guvernele democratice, deoarece acestea le sporesc profiturile și le minimizează riscurile. În timp ce dictatorii pot impune controale de capital sau pot intra în incapacitate de plată a împrumuturilor fără avertisment, democrațiile permit, de obicei, tehnocraților băncilor să controleze politica monetară și le lipsește o figură de om forte potențial haotic care ar putea sfida investitorii.

Clasa politică dintr-un guvern democratic s-a făcut în mod voluntar dependentă de susținătorii financiari. În cursa pentru realegere la fiecare câțiva ani, un politician care nu i-a făcut fericiți pe investitori nu va primi banii de care are nevoie pentru a rămâne la putere. Acesta este un mecanism strălucit, deoarece membrii clasei politice sunt, de asemenea, oameni bogați care au propriile investiții de care trebuie să se preocupe și pentru că un stat eficient se bazează pe obținerea unei finanțări suficiente, astfel încât una dintre principalele preocupări ale unui stat este de a obține în mod constant această finanțare.

Bono și Bob Geldof

Ambii muzicieni pop celebri, ambii fondatori ai unor organizații caritabile importante, ambii susținători ai tacticilor pașnice, ambii cavaleri ai coroanei engleze și ambii nominalizați la Premiul Nobel pentru Pace, Bono și Bob Geldof sunt activiști celebri care și-au folosit faima pentru a se plasa în poziții de conducere în cadrul mișcării antiglobalizare. Caritatea reproduce dinamica puterii care menține dominația și reproduce valorile celui care oferă caritatea asupra celui care o primește (iar cel care dăruiește și-a dobândit adesea averea prin aceleași procese de exploatare care au dus la sărăcia celui care primește). Prin urmare, este coerent faptul că aceste două vedete pop au încercat să exercite puterea în cadrul unor mișcări majore împotriva sărăciei care s-au dezvoltat de-a lungul anilor în Africa și Europa, în ciuda lipsei lor de experiență sau de participare la aceste mișcări pe teren.

Soluția lor strălucită la sărăcie a fost organizarea de concerte caritabile televizate pentru a atrage atenția lumii asupra problemei, ca și cum ar fi fost o simplă chestiune de ignoranță sau de opinie publică. Ei au denunțat oamenii care se luptă în stradă, oameni care își pun viața în pericol în lupta împotriva efectelor capitalismului, preferând să transforme totul într-un mare spectacol. Un Bob Geldof, poate megalomane, pretinde că i-a mobilizat pe liderii mondiali să ia sărăcia în serios. Câțiva ani mai târziu, nu am văzut încă niciun rezultat al acestei presupuse schimbări de mentalitate, deși Geldof și Bono au fost în mod repetat celebrați și recompensați pentru angajamentul lor în favoarea unei reforme pașnice, un proces care, în mintea lor, trebuie să fie dirijat de sus. "Ne place sau nu, agenții schimbării în lumea noastră sunt politicienii. Altfel, ești mereu în afara cortului care se pișându-te înăuntru."⁵

Chris Hedges

Pe 6 februarie 2012, jurnalistul Chris Hedges a publicat pe site-ul *Truthdig* articolul său, devenit de acum infam, "The Cancer of Occupy". Articolul său a fost un atac virulent la adresa Black Blocului negru anarhist din cadrul mișcării Occupy, aflată în desfășurare la acea vreme. Hedges, scriind ca și cum ar fi fost un participant al mișcării și cineva care are în vedere interesele mișcării, face o serie de afirmații: că Black Bloc este un grup sau o mișcare inspirată de John Zerzan, care scria pentru revista *Green Anarchy*, care era atât de ticăloasă încât îi critica chiar și pe zapatisti; că membrii Black Bloc urăsc stânga mai mult decât îi urăsc pe cei 1%; că Black Bloc este un grup sexist bazat pe "hipermasculinitate"; că violența Black Bloc este o scuză perfectă pentru represiunea poliției; și că oamenii ar trebui să acționeze pentru a-și curăța mișcarea de acest cancer. El îl interviuează pe larg pe autorul Derrick Jensen, care anterior a susținut tacticile violente, dar care ulterior i-a denunțat pe așa-ziii anarhiști din Black Bloc pentru că au avut tupeul să-l critice (pentru că se comportă ca o celebritate, pentru că a spus că unii oameni ar trebui să scrie cărți în favoarea tacticilor periculoase și că alți oameni ar trebui să pună în aplicare aceste tactici, pentru că a susținut metodele autoritare în mișcarea ecologistă și așa mai departe). Jensen, îngrijindu-și în mod clar un ego rănit, merge la înregistrare pentru a-i descrie pe anarhiștii Black Bloc ca pe niște huligani intoleranți care îi folosesc pe alții ca "scuturi umane". Într-un cuvânt, Hedges îi portretizează pe anarhiștii din Black Bloc ca fiind "criminali".

Reacțiile la articolul lui Hedges au fost imediate și ample. Aproape toată lumea a comentat ignoranța jenantă a lui Hedges în legătură cu subiectul. Black Bloc nu este un grup sau o mișcare, ci o tactică, iar ca tactică este folosită în primul rând pentru anonimat și vizibilitate, și doar uneori este folosită pentru daune materiale sau confruntare cu poliția (acestea din urmă sunt motivele preferate de mulți participanți, dar adevărul este că multe Black Blocuri au avut loc fără astfel de incidente). John Zerzan și *Green Anarchy* au foarte puțin de-a face cu Black Bloc. Deși unii participanți la Black Bloc au citit, fără îndoială, scrierile lui Zerzan sau ale *Green Anarchy*, nu există o singură perspectivă sau teorie politică care să se refere la Black Bloc. Participanții săi de-a lungul anilor au avut o gamă mult mai

---

⁵ Un Bob Geldof elocvent, citat în "Bob Geldof îi condamnă pe militanții ineficienți și șchiopi împotriva sărăciei," *The Guardian*, <http://www.guardian.co.uk/music/2010/apr/02/bobgeldof-anti-poverty-campaigners-starsuckers> (2 April 2010).

largă de opinii decât cele pe care le-am putea găsi, de exemplu, în The New York Times, angajatorul lui Hedges (și, dacă nu mă înșel, o altă publicație care nu este teribil de simpatică față de zapatisti). Mai mult, Zerzan și Green Anarchy nu sunt fanaticii pe care îi prezintă Hedges, ci editorii unei serii de critici sensibile ale societății industriale.⁶

Unii occupieri care îi răspund lui Hedges au subliniat că în Occupy Oakland, probabil cea mai radicală, diversă, dinamică și influentă dintre toate taberele Occupy și, de asemenea, cea cu cea mai mare prezență a Black Bloc, Black Bloc s-a poziționat, în general, între poliție și ceilalți protestatari, protejându-i literalmente pe aceștia, mai degrabă decât folosindu-i ca "scuturi umane"; departe de a fi un spațiu al "hipermascărității", Black Bloc a inclus un Bloc Feminist și Queer Bloc care a fost printre cele mai active în timpul marșului combativ din "Move In Day"; și că la marșurile anarhiste au participat atât persoane în vârstă, cât și tineri, inclusiv părinți cu copii. În mod ironic, Hedges a afirmat că mișcarea Occupy a fost atât de puternică încât a creat spații în care "mamele și tații cu cărucioare se simțeau în siguranță". El nu menționează că anarhiștii au făcut parte din acest fenomen și nici că nonviolența nu a fost o condiție necesară pentru acesta.

Hedges susține că ocupațiile au fost închise pentru că erau nonviolente și acest lucru reprezenta o amenințare. Este un raționament curios, deoarece în alte momente el susține că utilizarea violenței permite poliției să închidă mișcarea. Și cu atât mai curios cu cât, fără îndoială, Occupy Oakland, departe de a fi nonviolent, a fost cea mai amenințătoare versiune a mișcării din țară, cea pe care autoritățile au încercat cel mai mult să o închidă, cea care s-a dovedit a fi cea mai greu de închis (fiind mult mai rezistentă decât Occupy Wall Street, care nu a fost violentă) și cea care a generat cel mai mult oprobriu din partea jurnaliștilor de dreapta și de stânga. Primarul din Oakland, Jean Quan, a fost una dintre multiplele figuri de autoritate care au cerut mișcării naționale Occupy să "renege" Oakland pentru că erau combativi și intransigenți⁷, iar susținătorii nonviolentei au venit în fugă la apel, dornici să facă treaba clasei dominante.

Chris Hedges nu a fost un participant la Occupy, dar și-a folosit poziția socială de jurnalist de elită pentru a încerca să acționeze ca purtător de cuvânt al mișcării. Pentru că articolul său era atât de plin de greșeli și dezinformări și pentru că retorica sa reflecta atât de bine atacurile mediatiche ale dreptei, mulți cititori au observat că e plin de rahat. Dar mulți alții continuă să-l ia în serios pe Hedges, iar acesta continuă să publice articole pentru mișcare, să pledeze pentru nonviolență și să lucreze pentru criminalizarea anarhiștilor.

Singura diferență, în această privință, între atacurile de dreapta împotriva luptelor sociale în curs de desfășurare și campania de pacificare desfășurată de susținătorii nonviolentei, precum Hedges, este că dreapta încearcă să criminalizeze orice mișcare socială care încearcă să schimbe societatea, în timp ce susținătorii nonviolentei încearcă să criminalizeze doar elementele cele mai radicale, părțile care încearcă să elimine structura de putere existentă în loc să negocieze cu ea.

Iar Chris Hedges face parte din această structură de putere. Jurnalist de lungă durată la *New York Times*, relația libertină a lui Hedges cu faptele arată clar cât de mult merită premiul Pulitzer - numit după inventatorul jurnalismului galben - pe care l-a primit pentru activitatea sa de corespondent de război.

În mod tipic, el a încercat să se folosească de statutul său profesional de spectator plătit al războiului pentru a se prezenta ca expert în război și, prin extensie, în violență. Aceasta a fost exact poziția pe care a folosit-o pentru a se apăra de criticile aduse articolului său atroce, în cadrul unei dezbateri cu un susținător al tacticilor Black Bloc. În cadrul acestei dezbateri, a refuzat să recunoască modul în care îi expunea pe alți oameni la violența represivă, contribuind la criminalizarea lor (facilitând poliției să îi

⁶ Deși nu sunt de acord cu toate formulările, definițiile sau standardele de evidență ale lui Zerzan, cred că este revelator faptul că detractorii mainstream sau de stânga îl discreditează aproape întotdeauna, fie prezentându-l ca pe un extremist nebun, fără a-i cita vreodată argumentele pe larg, fie susținând că viziunea sa primitivistă înseamnă o reducere masivă și abruptă a populației, din nou fără a se implica în argumentele sale împotriva civilizației industriale.

⁷ Don Gato, "To Be Fair, He Is a Journalist: A Short Response to Chris Hedges on the Black Bloc" *Revolution By the Book: the AK Press blog*, February 7, 2012.

aresteze, să îi bată, să tragă în ei sau să îi închidă în închisoare pentru o perioadă lungă de timp); și a refuzat să vadă, sau a fost incapabil mental să vadă, cum violența este o categorie care combină situații foarte diferite.

Războaiele pe care le-a acoperit au fost conflicte între diferite puteri autoritare, iar el a fost întotdeauna prezent ca un outsider privilegiat și protejat. Deși meseria de corespondent de război este o meserie oarecum riscantă (deși niciodată atât de riscantă pe cât o prezintă ei), este totuși doar o meserie. Hedges nu a avut niciodată un interes personal în conflictele pe care le-a observat și nu a luptat niciodată pentru propria libertate sau pentru viețile celor dragi lui. În concluzie, el nu poate înțelege cătuși de puțin conflictele despre care a fost plătit generos să scrie.

Dar, în mod tipic elitist, el se dă drept expert. Profitând de anii săi de voyeurism de război, Hedges a scris cartea *War Is a Force That Gives Us Meaning* (Războiul este o forță care ne dă sens), lansată în 2003 de o editură a megapublisherului Random House. Evident, această corporație gigantică nu a considerat amenințător ceea ce avea de spus, nici numeroasele reviste care au recenzat cartea și au ajutat-o să devină un bestseller. În această carte, Hedges încearcă să aducă un argument psihologic despre modul în care oamenii pot deveni dependenți de război. El nu face o distincție între războaiele de cucerire și războaiele de eliberare, nici o altă distincție care ar putea face ca descoperirile sale să fie utile pentru cei care sunt angajați într-o luptă pentru propria libertate. (În această privință, lucrările lui Frantz Fanon, care a participat efectiv la astfel de lupte, sunt mult mai bune). El nu face mai mult decât să permită unui public confortabil să ia parte prin intermediul lui la voyeurism.

Lui Hedges pare să-i lipsească acea claritate strategică care i-ar putea permite să extragă ceva util dintr-o viață întregă de experiențe vicariante. După cum au remarcat mulți critici, când a fost martor la luptele sociale acerbe din Grecia în 2010, Hedges aproape că a leșinat:

În cinstea grecilor. Ei știu ce trebuie să facă atunci când corporațiile le jefuiesc țara [...] Declanșați o grevă generală. Revoltă. Închideți centrele orașelor. Dați-i afară pe ticăloși. Nu vă temeți de limbajul luptei de clasă - bogății împotriva săracilor, oligarhii împotriva cetățenilor, capitaliștii împotriva proletariatului. Grecii, spre deosebire de majoritatea dintre noi, înțeleg [...]Gândiți-vă la revoltele din Grecia ca la o luptă pentru eliberare.

Dar atunci când oamenii din SUA, care învață direct de la tovarășii din Grecia și luptă în solidaritate directă cu ei (în loc să fie spectatori, ca Hedges), folosesc unele dintre aceleași tactici, dar fără să se apropie nici măcar de o zecime din intensitate, Hedges și alți NIMBYs se sperie, denunță, încearcă să-i sperie pe ceilalți oameni să nu-i sprijine și îi numesc "criminali". Nu este o persoană în ale cărei opinii putem avea încredere.

Poate că ceea ce este cel mai tulburător în toată această afacere sordidă este faptul că Chris Hedges a avut vreo credibilitate la început printre oamenii care se presupune că vor să schimbe lumea. Dacă vrem cu adevărat să ne recăpătăm puterea asupra propriilor noastre vieți, să abolim capitalismul, să scăpăm de guvern, să eliminăm toate obstacolele care îi împiedică pe oameni să își organizeze propriile afaceri și să își satisfacă propriile nevoi, dacă vrem cu adevărat să realizăm visul vechi de secole *omnia sunt comuna*, "totul pentru toți!", atunci ori de câte ori un jurnalist foarte bine plătit (și de la una dintre cele mai puternice organizații media de pe planetă, nu mai puțin) vine și începe să ne spună cum ar trebui să ne luptăm, răspunsul nostru ar trebui să fie o plăcintă în față.

Mulțor susținători ai nonviolentei le lipsește o critică a mass-media, în ciuda faptului că aceasta a fost una dintre cele mai importante părți ale structurii de putere, unul dintre cele mai importante mecanisme de control social, în ultimii 120 de ani. Noam Chomsky și mulți alții au publicat numeroase studii care arată cum mass-media corporatiste ne dezinformează sau ne antrenează să privim lumea printr-o lentilă care privilegiază interesele celor puternici. Dar problema este mai profundă.

Mijloacele de informare în masă trebuie să fie desființate. Ele transformă ceva ce ar trebui să fie o activitate zilnică împărtășită de toată lumea - informându-ne despre lumea noastră, verificând faptele, împărtășind povești - într-o activitate profesională controlată și de pe urma căreia instituțiile de elită

profită. Ele înstrăinează împărtășirea poveștilor și a informațiilor și o închid într-un spațiu separat - ecranul televizorului, ziarul - care creează spectatori pasivi și naratori privilegiați care le dirijează privirea. Mediul specific al unei emisiuni radiofonice, al unui ziar tipărit sau al unui articol pe internet ar putea avea o semnificație socială diferită dacă ar fi proiecte în care ne-am putea implica cu toții, dar în societatea actuală, ierarhizată, totalitatea mijloacelor de comunicare în masă nu poate servi decât pentru a ne menține pasivi și pentru a ne antrena să privim lumea prin ochii celor puternici. Adevărul este că toți avem vieți care merită să fie prezentate în știri, chiar și mai ales dacă nu avem nimic mai mult de împărtășit decât cât de plictisitoare sau mizerabile sunt viețile noastre. Dacă știrile ar însemna pur și simplu împărtășire, atunci am avea o idee bună despre cât de neputincioși și nefericiți se simt cei mai mulți dintre noi, iar dacă am putea răspândi aceste informații ca știri, acesta ar fi un prim pas împotriva neputinței noastre. Dar, așa cum stau lucrurile, "știrile" sunt o sferă produsă care acordă toată importanța acțiunilor politicianilor sau bancherilor și dramelor celebrităților. Știrile sunt mecanismul care ne reduce la tăcere.

Și tocmai această instituție este cea pe care susținătorii nonviolentei se așteaptă să răspândească imagini ale rezistenței noastre demne și să ne câștige mai mult sprijin. Mass-media nu va face niciodată acest lucru. Nici într-un milion de ani. În Spania, acoperirea pe care au acordat-o mișcării pașnice 15M a fost menită să distragă atenția oamenilor de la valul tot mai mare de greve și revolte, să le arate oamenilor cum ar trebui să protesteze. De îndată ce mișcarea 15M a început să se comporte necorespunzător, mass-media a apăsat comutatorul și fie a pus-o într-o lumină negativă, fie pur și simplu a făcut-o să dispară de pe ecran. În niciun moment nu au difuzat ideile reale care circulau în cadrul mișcării. Un lucru similar s-a întâmplat cu mișcarea Occupy din SUA.

Mass-media este deținută de aceleași corporații care conduc lumea. Ele nu sunt prietenii noștri. Ei vor să pierdem. Dacă vrem cu adevărat să facem ceva atât de îndrăzneț precum schimbarea lumii, nu putem fi atât de leneși încât să ne bazăm pe instituțiile existente pentru a ne răspândi mesajul. O sarcină vitală a luptei este să ne creăm propriile mijloace de comunicare, de contrainformare și de diseminare a ideilor radicale. Fără aceasta suntem condamnați. În loc să ne adaptăm la viziuni superficiale sau sigure ale schimbării sociale, trebuie să ne provocăm ideile despre cum să câștigăm și, mai presus de toate, trebuie să construim un sprijin popular pentru metodele de luptă pe care va trebui să le folosim pentru a-i înfrunta pe cei bogați și puternici. Nu poate exista nicio îndoială; în acele țări în care luptele împotriva opresiunii sunt puternice, acele țări ale căror lupte le admirăm, oamenii nu se tem de sabotaj, nu fug atunci când începe o revoltă și nu își strâng mâinile atunci când oamenii se luptă cu poliția. Luptele lor sunt mai puternice tocmai pentru că și-au îndeplinit sarcina vitală de a-și păstra vie memoria colectivă, rezistând amneziei răspândite de mass-media. Ei își amintesc istoria îndelungată a metodelor de luptă și își amintesc că aceste metode le aparțin, că sabotajul a fost întotdeauna cel mai bun prieten al celor defavorizați, că puținul pe care îl mai avem, l-am câștigat luptând.

Rebecca Solnit

Rebecca Solnit este unul dintre puținii susținători influenți ai nonviolentei care participă efectiv la mișcări sociale pe teren, mai degrabă decât ca jurnalist de elită, academician sau vedetă. Spre lauda ei, ea chiar își pune banii acolo unde are gura. Este demn de remarcat faptul că influența ei se datorează probabil faptului că este o scriitoare desăvârșită, mai degrabă decât (din câte îmi dau seama, după ce m-am suprapus cu ea într-o anumită măsură) un exemplu inspirat de dezvoltare a unei practici eficiente în mișcările nonviolente reale. Precizez acest lucru doar pentru a clarifica rolul ei și pentru a sublinia argumentul meu anterior potrivit căruia metoda lui Gene Sharp este poate singura metodă non-violentă care a fost pusă în practică în mod eficient, deși cu rezultate oribile, după cum am văzut. Rebecca Solnit pledează pentru o formă mai radicală, mai implicată și mai angajată de acțiune non-violentă, deși am sentimentul că, dată fiind stagnarea unei astfel de acțiuni în practică, ea s-a orientat în mare parte spre a arunca cu noroi în adversarii ideologici.

Rebecca Solnit nu este o carieristă sau o elitistă precum Gene Sharp și Chris Hedges. Dar vreau să citez câteva argumente mai puțin oneste pe care ea le aduce în favoarea nonviolentei, pentru a evidenția tipul de discurs subtil pe care chiar și susținătorii sinceri ai nonviolentei îl folosesc uneori.

Solnit a intervenit în dezbateră în jurul nonviolentei care a ieșit în evidență în timpul mișcării Occupy într-un articol publicat pe site-ul CommonDreams la 14 noiembrie 2011, "Throwing Out the Master's Tools and Building a Better House: Thoughts on the Importance of Nonviolence in the Occupy Revolution."

Ea își începe articolul cu argumentul pacifist uzual conform căruia "Violența este convențională. Violența este ceea ce folosește poliția. Violența este ceea ce folosește statul". Mă îndoiesc că ea nu știe că această categorie a violentei, ideea că revolta și represiunea sunt același lucru, a fost deja criticată mult, contestată în numeroase studii, eseuri și relatări personale. Și mă îndoiesc că ea ar putea indica vreo sursă în care susținătorii nonviolentei au reușit să demonstreze că toate violențele sunt la fel, fie din punct de vedere istoric, social sau psihologic. Bănuiesc că pentru mulți este o convingere religioasă, dar, în orice caz, argumentul funcționează ca o formă de manipulare, utilizarea demagogică a unei categorii care nu poate fi apărută.

Încă de la începutul articolului, ea afirmă în mod categoric că ceea ce face poliția și ceea ce fac revoltații sunt același lucru, dar nu face această afirmație în mod explicit, deoarece nu o poate susține. Cu alte cuvinte, Solnit își minte în mod conștient publicul și speră că acesta este prea obișnuit cu demagogia și pseudologia pentru a observa.

Solnit continuă să afirme că imaginile cu poliția din New York care pulverizează spray cu piper asupra protestatarilor pașnici, care nu fac altceva decât să își ridice vocea, "au luat națiunea cu ei". Dovada ei este numărul de vizualizări pe YouTube ale videoclipurilor cu aceste incidente, și nu, în mod evident, creșterea numărului de acțiuni împotriva brutalității poliției. Dacă este adevărat că "națiunea [a venit] cu noi", atunci poate că a rămas acasă, ridicându-și vocea și fiind la fel de ineficientă în oprirea brutalității poliției ca și protestatarii pașnici din New York care s-au plâns, dar au lăsat să se întâmple.

În secțiunea următoare, ea afirmă că "Statul ar dori ca noi să fim violenți" (cred că am demonstrat contrariul, cu referire la un mare număr de dovezi⁸ pe care Solnit nu le furnizează). Apoi, ea își induce în eroare audiența afirmând că "atunci când FBI sau alte agenții guvernamentale se infiltrează într-o mișcare sau într-un grup de activiști, acestea caută să o submineze, îndemnând-o la mai multă violență". În toate cazurile recente de provocări ale FBI care au fost documentate, ceea ce s-a întâmplat de fapt a fost că informatorii FBI au convins un grup de persoane atent monitorizate să comită o infracțiune și i-au arestat înainte de a fi comis vreun act de violență. Susținătorii nonviolentei nu au furnizat, din câte știu eu, nicio documentație care să ateste că agențiile de poliție ar fi încurajat răspândirea tacticilor combative și ilegale în cadrul unei mișcări, iar noi, pe de altă parte, am furnizat un număr mare de exemple documentate în care guvernul și poliția au făcut contrariul: au încurajat răspândirea tacticilor nonviolente în cadrul unei mișcări.

Mă îndoiesc că Rebecca Solnit nu este conștientă de toate dovezile și analizele care îi contrazic afirmațiile. Totuși, în loc să se angajeze într-o dezbateră onestă, ea ascunde toate contraargumentele și șterge toate dovezile cu o avalanșă de clișee și acuzații nefondate.

În altă parte în articolul ei, Solnit susține două mituri dăunătoare pe care le-am abordat deja: că atunci când "episoadele de violență izbucnesc de partea noastră într-o demonstrație, o revoltă, o mișcare" este opera fie a "unui infiltrat plătit, fie a unui tip fără habar". Aici ea alimentează teoria conspirației conform căreia revoltele mascate sunt provocatori ai poliției, o teorie care a dus direct la agresarea mai multor persoane sau la arestarea și supunerea la violența sistemului penitenciar. Acesta este un fenomen pe care Rebecca Solnit nu poate să nu-l cunoască, dezvăluind încă o dată că susținătorii nonviolentei sunt dispuși să folosească violența pentru a-și reduce la tăcere adversarii ideologici. Solnit trebuie să fie, de asemenea, conștientă de numeroasele critici feministe și queer la adresa nonviolentei, precum și

---

⁸ În *Cum Nonviolenta Protejează Statul*, eu citez, de asemenea, documente divulgate de poliție și FBI, în care se vorbește despre strategii de descurajare sau neutralizare a violentei și de încurajare a nonviolentei.

de participarea feministă și queer la metodele combative și ilegale de luptă, inclusiv în centrul mișcării Occupy Oakland pe care o critică. Totuși, încă o dată, imperativul nonviolentei prevalează atât asupra onestității, cât și asupra oricărui scrupul pe care ea l-ar putea avea ca feministă în reducerea la tăcere a surorilor sale.

Solnit încearcă, de asemenea, să își inducă publicul în eroare atunci când atribuie refuzul nonviolentei cu "neștiință". Ea poate afirma că criticile aduse nonviolentei sau justificările altor metode de luptă sunt greșite, dar ar minți dacă ar spune deschis că aceste curente nu au un suport teoretic bogat elaborat.

Sinceritatea, însă, nu este punctul ei forte. Ea preferă în mod clar troparele, clișeele, stereotipurile și falsele dihotomii ale demagogului. Aceasta pare a fi o trăsătură inerentă nonviolentei. În loc să își asume argumentele celor cu care nu este de acord, ea încearcă să le facă să dispară. Un alt semn clar că ea răspândește cu bună știință o minciună.

Adună minciună după manipulare, ea folosește trocul autoritarist al majorității pentru a delegitima acțiunile celor pe care îi consideră minoritari:

Violența corporală este un mijloc de constrângere a altora împotriva voinței lor, provocând durere, rănire sau moarte. Aceasta fură integritatea corporală sau viața însăși a altuia ca pe o proprietate de care să dispună violatorul după bunul plac. Deoarece majoritatea din mișcarea noastră nu ar consimți niciodată la acțiuni violente, astfel de acțiuni sunt, de asemenea, impuse corpului nostru politic împotriva voinței noastre.

Trecând peste utilizarea discutabilă a unui astfel de limbaj care încarcă emoțional și peste confuzia metaforică a corpului unei persoane cu "corpul nostru politic", am putea, de asemenea, să subliniem faptul că Occupy Oakland, pe care pretinde că îl reprezintă, deși nu a participat⁹, a fost de acord, în cadrul adunării sale generale, cu un cadru de diversitate de tactici și a respins încercările de a impune un angajament de nonviolență. La fel ca majoritatea democrațiilor, angajamentul Rebeccai Solnit față de "democrația directă" nu se aplică atunci când o majoritate ia o decizie greșită. Demagogii, populisti și autoritarii ca ea cred întotdeauna că majoritatea este de partea lor. Am putea dezvălui cât de absurd este raționamentul ei afirmând că, din moment ce majoritatea populației SUA nu ar consimți niciodată la viziunile, în mod cert radicale, la care lucrează Solnit, activitatea ei politică constituie o impunere violentă asupra corpului politic.

Nu este o coincidență faptul că Solnit alege singurul corp politic în care majoritatea ar putea fi de acord cu ea: nu populația SUA, nu populația mondială, nu populația generală din Oakland și nu Occupy Oakland, ci mișcarea națională Occupy. Mă întreb dacă va fi vreodată dispusă să răspundă sincer: în ce moment mișcarea Occupy a fost de acord ca deciziile tuturor Occupy-urilor locale să fie ratificate într-un congres general Occupy? Bineînțeles, Occupy nu a avut niciodată o astfel de structură decizională. Toate Occupy-urile locale au luat propriile decizii, în funcție de situațiile lor unice. Un alt fapt care stă în calea argumentului lui Solnit.

La fel ca mulți alți susținători ai nonviolentei, Rebecca Solnit este NIMBY.¹⁰ Ea folosește un dublu standard între mișcările din Nordul global și cele din Sudul global pe care unii l-ar putea numi rasist sau colonialist:

Mulți dintre noi, anarhiștii, nu suntem pacifiști ideologici; sunt mai mult decât de acord cu modul în care rebelii zapatisti din sudul Mexicului s-au apărat și observ cât de trist de necesar este uneori, și cu siguranță nu aș dicta ce pot sau nu pot face sirienii sau tibetani. Dar violența meschină în public în această țară nu aduce nimic util.

Asta depinde de definiția cuiva pentru "util". Când vorbește despre "tacticile învățate din revoluția argentiniană din 2001", nu menționează că acea revoluție a fost violentă. Evident, nu suntem meniți să

⁹ Nu știu dacă Solnit a participat în vreun moment la Occupy Oakland, deși pot spune cu certitudine că nu a fost o participantă consecventă și că ea, ca și Hedges, scrie ca un spectator distant și adesea ignorant.

¹⁰ Pentru cei care au ratat capitolul anterior, NIMBY este un acronim pentru "Not In My Backyard".

învățăm din luptele din alte țări sau să dezvoltăm o adevărată solidaritate cu ele. Ele sunt utile doar în măsura în care pot fi exploatare pentru a furniza hrană ideologică pentru pozițiile politice care sunt confortabile într-un context nord-american privilegiat.

Lăsați-i pe oamenii săraci din Argentina sau Siria să înfrunte armata și să-și dea viața în luptă, spune un NIMBY. Nu contează că ei luptă împotriva aceluiași sistem ca și noi sau că, în unele cazuri, armele și politicile economice îndreptate împotriva lor provin de aici, din America de Nord sau Europa. Este pur și simplu iresponsabil să învățăm din luptele lor și să luptăm în această țară - nici măcar cu aceleași tactici, ci doar cu același sentiment de antagonism - pentru că toți oamenii de aici care își doresc soia sau petrolul lor ieftin, oamenii care se aliază cu poliția împotriva săracilor atunci când locuitorii din mediul urban din această țară se revoltă, ar înceta să ne mai susțină, ar înceta să mai vină ocazional la protestele fără bătaie de cap pe care le organizăm și ar înceta să mai scrie cecuri către ong-urile cu care lucrăm.

Într-un paragraf, ea introduce mai multe afirmații false în doar câteva propoziții scurte. Grupul anarhist CrimethInc. care a scris o scrisoare deschisă în care a criticat nonviolența în Occupy,

nu citează de fapt exemple de violență care să fi dus la ceva în istoria noastră recentă. Puteți numi vreunul? Scriitorii anonimi nu par pregătiți să acționeze, ci doar să le spună altora să o facă (la fel ca și cei mai cunoscuți doi susținători ai violenței din stânga). Și, în ciuda calomniei citate mai sus, potrivit căreia oamenii privilegiați li se opun, limbajul lor este cel al privilegiilor. Puștii albi pot face lucruri nebunești și să primească o palmă pe încheietură sau să fie pedeșiți puțin;

În multe alte texte pe care CrimethInc. le face disponibile pe scară largă, ei citează astfel de exemple. Afirmația ei că scriitorii anonimi nu par pregătiți să acționeze este evident falsă. De fapt, CrimethInc. își bazează scrierile politice pe experiența directă în luptele sociale într-o măsură mult mai mare decât o face Rebecca Solnit. În comparație cu ei (o rețea mare, amorfă și nu exclusiv albă sau tânără de oameni care au participat la un moment dat la o publicație CrimethInc.), ea nu este decât o scriitoare bine plătită, carieristă și voyeuristă.

De asemenea, ea susține că "cei mai cunoscuți doi susținători ai violenței din stânga" nu fac decât să vorbească. Nu îi numește, probabil pentru că se teme să nu se înșele, dar presupun că se referă la Derrick Jensen și Ward Churchill. Derrick Jensen, la rândul său, a fost aspru criticat de anarhiști tocmai pentru acest lucru. Deoarece, în mod evident, nu a putut suporta aceste critici, a trecut de partea cealaltă, ajutându-l pe jurnalistul Chris Hedges într-un articol de denigrare a anarhiștilor. Într-un timp, mulți oameni au pus în practică ideile eco-anarhiste pentru care Jensen s-a transformat într-o figură emblematică. Aceștia și-au asumat riscuri mari, iar unii dintre ei au ajuns la închisoare, în timp ce majoritatea nu au fost niciodată prinși. Judecând după puținii care au fost prinși, sabotorii eco-anarhiști participă, de asemenea, la campanii la suprafață, la clinici gratuite, la grădinărit, la acțiuni de informare, la organizarea locului de muncă și la o serie de alte activități. Ward Churchill, pe de altă parte, participă la lupte sociale și organizează acțiuni de solidaritate pentru oameni precum Leonard Peltier, care plătesc prețul represiunii pentru că participă la lupte non-pacifiste. Dar mult mai influente decât Churchill și Jensen, pentru aceia dintre noi care credem într-o diversitate de tactici, sunt textele anonime care apar în inima revoltelor și insurecțiilor care au avut loc în întreaga lume. Sunt comunicate care sunt publicate pentru a revendica responsabilitatea pentru atacurile împotriva sistemului sau scrierile unor oameni care stau în închisoare pentru că au pus în practică aceste convingeri.

Tocmai asta este ideea: spre deosebire de susținătorii nonviolenței, susținătorii metodelor combative de luptă revoluționară nu pot fi foarte mediatizați. Nu putem flirta cu mișcarea și, în același timp, să devenim scriitori respectați și profesioniști precum Solnit. În timp ce chestiunea clandestinității versus vizibilitatea anonimă este o dezbatere continuă, a fi de mare profil nu este nici o opțiune, nici un obiectiv.¹¹

¹¹ Apoi, mai este și problema semnării cu numele dvs. a unor texte ca acesta. Pe vremuri, anarhiștii scriau de obicei sub propriul nume, cu excepția cazului în care exista un risc bun de a fi arestați pentru asta, lucru care nu se mai întâmplă atât de des.

Utilizarea interesată a politicii identitare o determină din nou să măcelărească adevărul. O mică cercetare ar arăta că unii dintre acești "copii albi" care și-au pus convingerile în practică îi includ pe Eric McDavid și Marie Mason, anarhiști care execută pedepse de 20 de ani și, respectiv, 22 de ani de închisoare, pentru că au făcut genul de lucruri despre care ea susține că nu se soldează decât cu o palmă peste mână. Chiar dacă ar fi știut despre Marie Mason, o mamă și o persoană care a participat la luptă timp de decenii, nu ar fi menționat-o, deoarece o parte din politica ei include reducerea la tăcere a oricărei femei care contrazice dogma ei că violența este un lucru pentru bărbați.

Și, deși Solnit vorbește despre Oakland, ea ignoră cele 100 de persoane care au fost arestate, trei dintre ele fiind acuzate de infracțiuni grave - nu pedepse minore - pentru că au participat la revoltele Oscar Grant cu doi ani mai devreme. Acei oameni erau albi, negri și maro, femei, bărbați și homosexuali, iar ea îi ignoră pentru că îi contrazic noțiunile ei preconcepute. Ea nu-i menționează nici pe anarhiștii - adepți ai unei diversități de tactici - care îi susțineau pe cei 100 din Oakland, asigurându-se că nu erau singuri. Și apoi are tupeul să vorbească despre solidaritate.

Demascarea fiecărei afirmații false sau înșelătoare pe care Solnit o face în acest articol ar ocupa mai multe pagini decât cred că merită, și cu cât parcurg mai mult articolul, cu atât mai mult încep să cred că fac o greșeală dacă o iau în serios. Cu un număr surprinzător de mic de excepții, se pare că utilizarea retoricii de către pacifiști este doar o completare la utilizarea autoritară și adesea violentă a mass-mediei, a poliției, a convențiilor sociale sau a pumnilor lor pentru a scăpa de noi, "protestatarii răi" și "scandalagii". Dacă ceea ce spun ei are vreo asemănare cu adevărul, este cel mult o coincidență. Știu din experiența personală că există mulți practicanți ai acțiunii nonviolente care sunt sinceri în angajamentul lor față de revoluție și onești în criticile lor față de diferite tendințe din luptă, dar când privesc panorama marilor manifestări ale nonviolentei din ultimii ani, trebuie să mă întreb: unde sunt ei?

Muzicienii din mișcare

O problemă care ar putea fi specifică SUA este o diviziune puternică între artiști și militanții din cadrul luptei. În multe alte țări, cei care cântă despre lupta împotriva autorității nu se opresc atunci când coboară de pe scenă, ci, de fapt, pun aceste idei în practică. În Barcelona, unul dintre cei mai cunoscuți artiști hiphop anarhiști a făcut parte din cercurile care au fost vizate de poliție în timpul represiei din 2003 împotriva anarhiștilor care au format un grup armat. În La Paz, Bolivia, trei persoane au fost încarcerate și înscenate de guvernul Evo Morales în 2012 într-o anchetă antiteroristă care viza mai multe acte de sabotaj, incendieri și atentate non-violente¹² efectuate ca parte a rezistenței față de o nouă super-

---

Exprimarea deschisă a unor idei care ar putea duce la încarcerare este o altă formă de sfidare și propagandă, una pe care Alfredo Bonanno a folosit-o încă din anii '80. Folosirea anonimatului pentru a diminua cantitatea de informații pe care guvernul le are despre noi, chiar și atunci când nu este vorba de o chestiune imediată de încarcerare, este o idee bună, dar caracterul practic al unei cărți anonime este departe de a fi simplu. În afară de legarea manuală a mii de exemplare, puțini autori își pot proteja identitatea pe termen lung, mai ales dacă au de-a face cu o editură oficială, dacă au internet pe computer sau dacă folosesc e-mailul pentru a trimite manuscrisul. Comuniștii antiautoritari arestați la Tarnac, în Franța, în cadrul unei operațiuni antiteroriste de amploare, au fost acuzați că sunt autorii unei acțiuni de sabotaj de amploare și ai unei cărți anonime și insurecționale. Anonimatul însuși al cărții a facilitat guvernului să o prezinte ca pe un text criminal, în timp ce autorii au recurs la o campanie publicitară foarte în contradicție cu metodele opace și clandestine pe care le susțineau, pentru a scăpa de înscenarea poliției. În cele din urmă, colegii și guvernul sfârșesc adesea prin a ști cine este autorul, iar textul rămâne anonim doar pentru o persoană întâmplătoare care îl găsește din întâmplare și care poate dori să găsească alte scrieri ale aceluiași autor. Un avantaj real al anonimatului este protecția pe care o oferă împotriva celor care ar profita de calitatea de autor pentru a obține un statut sau o poziție de lider în cadrul mișcării. Acest mecanism nu împiedică statutul de membru al grupului pentru autorii anonimi care se plasează în centrul unei clici de oameni suficient de cool pentru a fi în cunoștință de cauză (în acest caz, anonimatul amplifică statutul autorului, deoarece cunoașterea paternității lor devine o marfă rară), dar previne ascensiunea figurilor publice, a celor care încearcă să fie purtători de cuvânt ai mișcării, cum ar fi un Daniel Cohn-Bendit sau un David Graeber. Un mecanism mai direct este acela de a aborda pur și simplu cu neîncredere figurile publice și revoluționarii de profil înalt, de a ataca întotdeauna liderii autoprocamați sau cultele personalității și de a prețui alte tipuri de activități în cadrul unei lupte mai mult decât scrisul.

¹² Folosesc acest termen în mod ironic pentru a desemna un atentat cu bombă care nu a rănit pe nimeni și care a fost conceput special pentru a provoca doar daune materiale.

autostradă. Toți trei au fost membri ai unor formații punk diferite.¹³ Timur Kacharava, antifascistul și antiautoritaristul de origine imigrantă ucis de fasciști la Sankt Petersburg în 2005, cânta într-o formație rock. Mauricio Morales, anarhistul care a murit în Santiago de Chile în timp ce transporta un dispozitiv exploziv în 2009, era de asemenea muzician.

Dar se pare că, în SUA, artiștii vor cânta sau picta sau vor face piese de teatru despre luptă, fără a lua parte în mod direct la acele aspecte ale unei lupte pe care le romantizează cel mai mult. Și, în multe cazuri, se pare că relația lor cu mișcarea este strict parazită. La început, ei trăiesc din mișcare, susținând spectacole sau vânzând afișe, iar dacă "reuesc", încep să vândă către un public mai larg și nu mai trebuie să depindă de solidaritatea foștilor lor camarazi. În absența unei povești de succes, ei joacă un rol pacificator, descurajându-i pe oameni să pună efectiv în practică ceea ce adesea romantizează.

În numeroase ocazii, trupe de marș pretins radicale au condus un protest pe străzi, dar când oamenii încep să spargă lucruri, acestea se opresc din cântat și cer ca violența să înceteze. Acest lucru este ciudat, deoarece în alte locuri oamenii folosesc muzica în mod special pentru a crea o atmosferă combativă. În Chile, la Ziua Tineretului Combatant, sărbătorită popular, dansatorii tradiționali tinku și fanfarele de marș fac zgomot pentru a agita mulțimea și a o pregăti să se lupte cu poliția. La Berlin, la Ziua de 1 Mai, trupele cântă pentru a înviora oamenii pentru revoltă. Nu sunt sigur dacă formațiile de marș din SUA își imaginează forma lor de activism ca pe un simplu loc de desfășurare liber și mobil, iar ceilalți participanți la marș ca simpli spectatori, sau dacă, dintr-un motiv estetic inexplicabil, consideră că muzica și revoltele nu se amestecă. Chiar și atunci când activitățile artistice pot fi separate în timp și spațiu de activitățile distructive, artiștii radicali pun frână, ca atunci când Plan-it-X - o casă de discuri de folk punk DIY care, cel puțin la începuturile sale, s-a prezentat ca fiind radicală - și-a asumat rolul de poliție a păcii în timpul rezistenței împotriva construcției autostrăzii I-69.

Și apoi a fost Ryan Harvey, cântărețul folk anarhist din Baltimore, care a scris un articol în care denunța revoltele din 2009 în timpul protestelor împotriva G20 din Pittsburgh. Articolul său a fost deja demontat. El își bazează critica în primul rând pe falsa dihotomie dintre revolte și organizarea comunității, care este deosebit de superficială, având în vedere că Harvey nu a participat (un model comun: a se vedea Chris Hedges, Gene Sharp și Rebecca Solnit) și se pare că nu știa că unul dintre grupurile anarhiste care organizau protestele se angajase de luni de zile în acțiuni de informare a comunității exact de tipul celor pe care Harvey pare pregătit să le recunoască. Mai mult decât atât, într-o replică pe care grupul respectiv a scris-o la articolul lui Harvey, ei menționează că în cartierele muncitorești în care și-au concentrat acțiunile de informare, o mulțime de oameni i-au susținut pe protestatarii anticapitaliști și chiar s-au alăturat pe străzi. De asemenea, Harvey omite să menționeze că cel mai violent bloc din cadrul protestului a fost blocul anarhist queer, spulberând un alt stereotip despre violență.

Vreau să vă spun o poveste despre unul dintre acești muzicieni anarhiști care a trecut prin Barcelona după ce a fost în turneu în Egipt, în urma revoltei din această țară. Acesta era cineva care cântă despre revoluție, despre ridicarea și lupta împotriva puterii, care scrie cântece și vinde CD-uri despre lupte eroice care au avut loc în trecut. Fusesse în Egipt, se presupune că în semn de solidaritate cu recenta revoltă de acolo (asta se întâmpla în 2012), a susținut concerte și a vorbit cu mulți participanți. Ceea ce am înțeles a fost că, ajungând și aflând mai multe despre revoltă, a aflat că mișcarea nu a fost nici pe departe atât de pașnică pe cât fusese lăsat să creadă, ci că oamenii au fost nevoiți să folosească multă violență pentru a se apăra de poliție și de bătașii guvernului, au făcut multe sacrificii, iar acum trebuie să continue să lupte pentru că la putere se află un nou guvern autoritar.

Două lucruri erau evidente din povestea sa. Egiptenii pe care i-a întâlnit erau entuziaști și dedicați luptei lor, dar el, pe de altă parte, era șocat și speriat de ceea ce înseamnă în practică să te ridici împotriva puterii. El a subliniat toate violențele, toate clădirile incendiate, toți oamenii răniți și uciși, și se tot întreba dacă a meritat? Ce s-a obținut? Acestea nu erau întrebări puse de participanții la

---

¹³ Pentru a evita orice posibilă confuzie, vreau să precizez că unul dintre cei trei a turnat după o lună de închisoare și a fost recompensat cu arest la domiciliu.

acea luptă, care păreau să fie cu toții de acord că a meritat și care, evident, sunt încă angajați. Erau întrebările cuiva care avea o viziune naivă asupra a ceea ce înseamnă "luptă" și a tuturor sacrificiilor care însoțesc revoluția, cuiva care descoperă că nu putem învinge în câteva luni și că drumul nostru nu va fi atât de ușor sau de frumos pe cât sună în cântece, cuiva care are posibilitatea de a trăi confortabil în coexistență cu un sistem opresiv și poate că preferă acest lucru în locul angajamentului imens de a lupta pentru viețile noastre.

Înainte de a mă putea apropia de el pentru a-l chestiona mai amănunțit cu privire la aceste sentimente care mă frământaseră atât de mult, muzicianul a fugit în Asturia, unde minerii, cu un sprijin social deplin, erau angajați în lupte crâncene împotriva poliției, mascându-se, blocând drumuri, înghițind gaze lacrimogene, aprinzând incendii și trăgând în polițiști cu praștii, cu focuri de artificii puternice și rachete artisanale. În acest proces, au inspirat întreaga Spanie, au atras mai mulți oameni în lupta împotriva austerității¹⁴ și i-au încurajat pe alții să adopte tactici mai combative, dovedind încă o dată că susținătorii nonviolentei se înșelau.

Judecătoarea Ann Aiken

Judecătoarea federală americană Ann Aiken este doar una dintre numeroasele autorități guvernamentale care consideră că dizidenții trebuie să fie nonviolente. Este într-adevăr o chestie de la sine înțeleasă de ce ar dori ca cei pe care îi conduc să rămână pașnici, chiar dacă adepții teoriei conspirației non-violente continuă să pretindă că FBI-ul este implicat într-un complot secret pentru a ne face pe toți violente (vezi Rebecca Solnit și capitolul 7).

Aiken a fost judecătorul care l-a condamnat pe ecologistul radical Daniel MacGowan la șapte ani de închisoare pentru o serie de incendii provocate de Earth Liberation Front, care nu au făcut rău nimănui, dar au deteriorat proprietăți legate de întreprinderi și instituții care distrugau mediul înconjurător. După 11 septembrie 2001, FBI a desemnat ecologiștii radicali și anarhiștii ca fiind prioritatea națională în materie de contraterorism. Una dintre principalele lovituri de represiune care au constituit Green Scare a fost "Operațiunea Backfire", care a vizat 18 persoane pentru participarea la astfel de incendii. Cazul lor s-a bazat în întregime pe cuvântul turnătorilor - mulți dintre ei fiind persoane care nu mai aveau sprijinul unei comunități care accepta validitatea acțiunilor directe ilegale. Daniel a fost unul dintre cei care au refuzat să toarne, dar pentru că el și echipa sa juridică amenințau să ceară citarea dosarelor guvernamentale privind spionajul ilegal, procurorii au fost de acord să nu solicite pedeapsa cu închisoarea pe viață pe care o urmăreau inițial.

În timp ce îl condamna pe Daniel MacGowan, judecătorul Aiken i-a spus în mod didactic:

Nu-l folosiți pe Gandhi doar atunci când este convenabil. Sper că te vei întoarce pe site-ul tău și vei spune cine ai fost, ce ai făcut. [...] Tinerilor, transmiteți-le mesajul că violența nu funcționează. Dacă vreți să schimbați ceva, aveți curajul să spuneți cum viața pe care ați trăit-o a fost viața unui laș... Este o tragedie să vezi cum acești tineri extrem de talentați și de inteligenți vin și fac rău industriilor.¹⁵

Din fericire, majoritatea oamenilor vizați de această represiune au putut vedea ipocrizia unui judecător care numește o persoană lașă atunci când aceasta este pe cale să fie închisă într-o cușcă pentru

---

¹⁴ Vreau să clarific faptul că, atunci când vorbesc despre o luptă împotriva austerității, mă refer la o luptă împotriva unei părți intrinseci a capitalismului. Unii oameni se concentrează doar asupra aspectelor particulare ale austerității - pierderea locurilor de muncă, a asistenței sociale finanțate de stat și a infrastructurii sociale - așa cum a fost cazul multora dintre mineri și al majorității "indignados". Alții, care fac o încercare reală de a înțelege rădăcinile și cauzele măsurilor de austeritate, alături de cei dintre noi care eram deja în stradă luptând împotriva autorității în anii în care aproape toată lumea putea obține un loc de muncă decent și se presupunea că sistemul funcționa bine, fac legătura între austeritate și capitalism și luptă nu pentru a restabili status quo-ul anterior, ci pentru a scăpa de rădăcinile problemei și a crea o lume în care nici o precaritate brutală, nici o prosperitate capitalistă găunoasă nu definesc viețile oamenilor.

¹⁵ CrimethInc. Ex-Workers Collective, "Greenscared? Preliminary Lessons of the Green Scare," *Rolling Thunder* no.5, 2008.

că a acționat conform convingerilor sale. La urma urmei, judecătorii sunt lașii supremi, birocrații care le bagă cu forța lecții de morală pe gât celor a căror libertate o țin captivă¹⁶, care își câștigă existența trimițând oamenii în închisoare pentru a îndura forme de tortură psihologică și uneori fizică pe care nici măcar nu și le pot imagina. "Tinerii talentați și străluciți" ar trebui să fie capabili să înțeleagă de ce cineva cu autoritate ar vrea ca cei de jos să creadă că "violența nu funcționează" și să poată concluziona că un judecător care nu a participat niciodată la mișcări sociale vorbește fără să știe ce spune atunci când încearcă să ne instruiască cu privire la ce metode funcționează și ce metode nu funcționează.

Mark Kurlansky

Mark Kurlansky este jurnalist și scriitor. A lucrat pentru ziare importante, precum *International Herald Tribune*, înainte de a se dedica în mare parte scrierii de cărți. În 2006, el s-a pronunțat de partea nonviolentei cu textul său de mare impact, *Nonviolence: The History of a Dangerous Idea*, publicat în masă de o divizie a Random House.

La începutul tomului său, Kurlansky nu definește "violența", dar susține că suntem cu toții îndoctrinați în utilizarea acesteia, oricare ar fi ea. Singura sa dovadă în acest sens este o dovadă lingvistică falsă: afirmația că nu există un cuvânt pentru "nonviolentă"; că în cultura noastră nu putem concepe nonviolenta decât ca pe o negare a violenței și nu ca pe o practică constructivă de sine stătătoare. Acest lucru este complet fals. Cuvintele "pace" și "pașnicie" reprezintă stări și comportamente pozitive, în mod respectuos, iar "pace" a căpătat probabil sensul său actual cu mult înainte de "violență". Cultura noastră ne oferă multe moduri de a spune ceea ce Kurlansky susține că este inexprimabil: *să răspândim pacea, să lucrăm pentru pace, să întoarcem și celălalt obraz, să transformăm săbiile în pluguri, să ne împăcăm, să facem reparații, să restabilim armonia, să desfășurăm acțiuni de nesupunere civilă și așa mai departe.*

Este adevărat că "pacifismul" înseamnă acum altceva decât "nonviolenta" și că a ajuns să fie asociat cu pasivitatea. Cu toate acestea, "pace", "pacea" și "pacifism" erau termeni mai cuprinzători înainte ca unii pacifiști să decidă să se diferențieze de alții cu termenul "nonviolentă". Dacă pacifismul a ajuns să fie asociat cu pasivitatea, acest lucru se datorează mulțumirii pacifiștilor înșiși. Dacă "nonviolentă" exprimă mai degrabă negarea violenței decât ceva pozitiv în sine, aceasta este vina susținătorilor săi și a celor care au introdus termenul. Kurlansky dă vina pentru aceste neajunsuri pe cultura dominantă, despre care susține că ne antrenează în mod constant să acceptăm violența și să ne orbească față de nonviolentă. Este curios, așadar, că în școlile publice copiii învață despre Martin Luther King Jr. și Gandhi, dar nu și despre Malcolm X, Angela Davis, Bhagat Singh sau despre mulți alții.

De fapt, există tipuri foarte diferite de violență, iar violența celor puternici - închisorile, poliția, munca salariată, condițiile de muncă, poluarea, defrișările, operațiile involuntare de schimbare de sex la bebeluși, programele de ajustare structurală, creșterea costurilor alimentelor, reeducarea forțată a tinerilor homosexuali în taberele de corecție "ex-gay", gentrificarea și un lung șir de et cetera - nu este legitimată ca fiind violență. Este normalizată, ascunsă și justificată ca fiind naturală și necesară, ca element al păcii sociale (pacea socială fiind baza consimțământului și a acceptării care permite structurilor de putere dominante să funcționeze). În discursul dominant, termenul "violență" este rezervat

---

¹⁶ Când am fost arestat la un protest anti-război în 2001, judecătorul federal mi-a dat pedeapsa maximă de șase luni pentru că eram anarhist, pentru că i-am subliniat ipocrizia și faptul că autoritatea sa se baza exclusiv pe coerciția statului și pentru că am dezbătut morala sa banală. A pronunța sentința maximă de închisoare pentru acuzații minore de încălcare a proprietății împotriva unei persoane fără antecedente este destul de inedit, cu excepția cazului în care recunoașteți natura răzbunătoare din punct de vedere politic a sistemului juridic în ansamblu. Acest judecător, la fel ca majoritatea judecătorilor, avea nivelul psihologic al unui bătaș de grădiniță care îți distruge proiectul tău de știință dacă este mai bun decât al lui sau al unui prieten care sparge jucăria pe care i-ai împrumutat-o după o ceartă, cu excepția faptului că un judecător este investit cu o putere imensă asupra vieților oamenilor. În mod obișnuit, statul va găsi cele mai imature, pedante și patologice specimene pentru a-i servi drept funcționari. Pacifiștii au dreptate când spun că dușmanii noștri sunt și ei oameni, dar ar trebui să fim sinceri în legătură cu faptul că cei aflați la putere sunt chiar cei mai ticăloși membri ai speciei. În cele din urmă, inamicul nostru este un sistem care recompensează comportamentul scârbos. Dacă vom distruge vreodată acest sistem, oamenii care ajung în prezent în vârf vor fi inofensivi, deoarece nimeni nu va dori să aibă de-a face cu ei.

acelor acte care perturbă pacea socială. Contrar afirmației lui Kurlansky, suntem antrenați să vedem rebeliunea non-violentă ca fiind o sursă de confort, iar rebeliunea violentă ca fiind amenințătoare sau stupidă. Lideri mondiali și politicieni, de la Bill Clinton și Barack Obama la primarul orașului New York, Michael Bloomberg, au felicitat protestatarii care rămân pașnici. Marile corporații își fac, de asemenea, partea lor. Într-unul dintre cele mai râvnite spoturi publicitare din timpul Superbowl-ului din 2013, o reclamă CocaCola a prezentat o persoană cu cagulă care picta cu spray "PEACE" pe ceea ce părea a fi fereastra unei bănci, ca parte a unui colaj de imagini, toate concepute pentru a fi înduioșătoare și liniștitoare.

Deși Kurlansky remarcă tendința violentă a statelor și incompatibilitatea dintre nonviolență și guvernare, atunci când vorbește despre revoluția violentă, el se concentrează doar asupra revoluționarilor care încercau să creeze noi state. Astfel, el evită în totalitate întrebarea critică care ar putea face sau desface ipoteza sa conform căreia autoritarismul este cauzat de utilizarea violenței: cei care luptă cu forța (în termenii săi, violent) împotriva tuturor formelor de autoritate sfârșesc prin a recrea autoritatea? Kurlansky ocolește întrebarea. Exemplele sale de revoluție violentă provin, prin urmare, din mișcări autoritare. În ceea ce privește revoluția rusă, el îl citează pe Troțki, dar nu și pe Makhno, iar despre Războiul Civil Spaniol face doar referiri trecătoare, fără a discuta despre realizările anarhiștilor care au luptat acolo.

În cele peste o sută de exemple pe care le menționează de-a lungul cărții sale, el construiește o aură în jurul nonviolentei pentru a o face să pară eficientă, chiar dacă multe dintre exemplele sale se încheie cu o înfrângere. Analiza sa tinde să fie superficială și nu citează și nu își susține majoritatea afirmațiilor. Voi demonta trei dintre exemplele sale pentru a dezvălui tipul de argumentare pe care îl folosește.

Spre deosebire de mulți susținători ai nonviolentei, Kurlansky nu pledează pentru o utilizare contextuală a nonviolentei în cadrul societăților democratice. În schimb, el susține că nonviolenta are sens și în fața unui inamic hotărât să te extermină. Colonizarea indigenilor a fost un astfel de proces de exterminare. În general, națiunile indigene care au rezistat colonizării în mod pașnic sau au încercat să se acomodeze cu coloniștii europeni au fost exterminate, în timp ce națiunile indigene care au rezistat cu forța, folosind o varietate de tactici, există și astăzi și tind, de asemenea, să fie națiunile cu cele mai puternice mișcări de eliberare. Mapuche, Six Nations (Iroquois), Lakota și Coast Salish au intrat în război împotriva colonizării, mulți încă se consideră în război și reprezintă unele dintre cele mai puternice lupte indigene de pe planetă. Unele dintre aceste popoare, cum ar fi Mapuche, au recuperat o parte semnificativă din pământurile care le-au fost furate, în pofida unei puternice represiuni guvernamentale.

La un moment dat, Kurlansky îi laudă pe quakerii pacifiști din Pennsylvania pentru tipul de relații pe care le-au stabilit cu locuitorii nativi:

"Dacă quakerii ar fi controlat toate legislaturile coloniale și nu doar pe cea din Pennsylvania, istoria Americii de Nord [...] ar fi putut fi diferită [...] În America de Nord, ei nu numai că au încercat să-i învețe pe indieni cu exemplul, dar le-au și predicat direct quakerismul" (p. 64).

Acesta este exemplul său de rezistență la colonialism? Un caz de colonialism al pacifiștilor? Ce dracu?

În paragraful următor, Kurlansky povestește cum un prizonier quaker a încercat să convingă un grup de prizonieri indigeni de meritele pacifismului. Aceștia din urmă erau sceptici, având în vedere că, atâta timp cât imperiile britanic și francez nu treceau la pacifism, vor fi exterminați dacă nu se apără. Iar în pagina anterioară, Kurlansky notează că colonia Pennsylvania, deși era controlată de pacifiști, "a atribuit terenuri la frontiera de vest coloniștilor războinici", în timp ce coloniștilor din sectele pacifiste "li s-au dat terenuri mai sigure în est".

Ceea ce avem aici este o imagine foarte tulburătoare, deși exactă, a nonviolentei. Pacifiștii quakeri nu pun la îndoială rolul lor de colonizatori. Dimpotrivă, ei se stabilesc pe pământuri furate, colonizează, îi lasă pe non-pacifiști să facă munca murdară la frontiera vestică și beneficiază direct de pe urma acestor acte de genocid, își croiesc fără îndoială o nișă într-un sistem opresiv, încercând în același timp să se

pună la adăpost de conflictul generat de această opresiune. Și, mai mult decât atât, aleg o poziție de superioritate morală față de băștinași, predicându-le și încercându-le să-i convertească. Având în vedere că anabapțiștii, în ansamblul lor, au eșuat cu desăvârșire în a face o revoluție în patria lor - Europa - și că acum se refugiau în America de Nord, desfășurând o combinație de pacifism și colonizare, puțină înțelepciune le-ar fi arătat că nu ei sunt cei care au ceva de predat, ci ceva de învățat. S-ar fi putut răzvrăti din societatea colonială, ar fi fugit cu locuitorii nativi, ar fi învățat cum să trăiască în armonie cu natura și cum să lupte împotriva opresiunii, așa cum au făcut miile de africani răpiți și europenii săraci care s-au alăturat sau au format noi națiuni indigene, cum ar fi Seminole, care au dus un război de gherilă pentru independență, parțial reușit, care a durat zece de ani.

În cele din urmă, quakerii din Pennsylvania se asemănau mult cu pacifiștii din timpul invaziei din Irak, care nu doreau să existe un război, dar care, de asemenea, nu doreau ca irakienii să riposteze, nu doreau să nu mai conducă mașini și nu doreau ca proprietățile companiilor implicate cel mai direct în război să fie distruse sau arse până la temelii. Aceștia sunt, de asemenea, în mod semnificativ, principalii protagoniști ai capitolului lui Kurlansky despre colonizare. Quakerii nu au putut convinge imperiile britanic și francez să fie nonviolente. Nu li se poate reproșa acest lucru: nimeni nu a convins vreodată un stat conducător să fie nonviolent, nici o întregă instituție să fie rezonabilă. Dar unii dintre noi nu încearcă să convingă pereții. Propunerea noastră este, mai degrabă, să îi distrugem atunci când ne limitează. Singurul lucru pe care pacifiștii îl pot realiza este să ne convingă pe cei dintre noi care chiar ținem să facem ceea ce trebuie - și nici statele, nici instituțiile, nici forțele abstracte precum Capitalul nu au fost vreodată incluse în această categorie - să ne dezarmăm și să refuzăm singurele posibilități pe care le avem de a demonta structurile care ne domină.

Kurlansky citează nonviolența Cherokee ca exemplu de pacea demnă care învinge o autoritate ostilă: Președintele Curții Supreme de Justiție John Marshall s-a pronunțat în favoarea suveranității Cherokee, iar kongresmanul Davy Crockett a părăsit Washingtonul în semn de protest față de Legea de mutare. "Acesta ar fi fost un mare triumf al nonviolentei și al statului de drept, cu excepția faptului că președintele Andrew Jackson" et cetera et cetera et cetera. Statul de drept a fost întotdeauna de partea celor care conduc, iar cei care conduc nu au fost niciodată de partea celor care sunt conduși. Instituțiile au fost întotdeauna capabile să învingă deciziile unor indivizi conștiințioși. Acesta este, de fapt, scopul principal al unei instituții: să se asigure că guvernării nu trebuie să cultive legături personale pentru a-și asigura loialitatea, o formulă care funcționează doar în ierarhii mult mai mici decât statul.

Cherokee au fost forțați să plece pe Traseul Lacrimilor, mii de oameni au murit, iar dacă toate speranțele lor au fost puse în seama deciziei unui judecător, nu au avut nicio șansă. Dincolo de "excepția" patetică a lui Kurlansky, ar trebui să examinăm și nonviolența Cherokee. Multe națiuni indigene erau mult mai pașnice decât cherokee, iar acestea au fost exterminate în întregime, fără niciun ritual legal sau șansă de protest. De ce li s-a acordat Cherokee această curtoazie dubioasă? Pentru că ei erau "indienii civilizați", care au renunțat la o mare parte din cultura lor pentru a imita îmbrăcămintea, economia, limba și instituțiile sociale europene. Mitul "indianului imaculat" sau al "sălbaticului nobil" a făcut aproape la fel de mult rău ca și mitul sălbaticului periculos. Nu este deloc treaba mea să îi critic pentru că s-au adaptat la presiunile genocidare. Dar merită să subliniem că această strategie a fost controversată în rândul cherokee înșiși, că a fost o strategie menită să accepte genocidul cultural în încercarea de a evita pierderea pământului natal sau exterminarea lor completă și că această strategie a eșuat.

Cherokee au câștigat primul război defensiv împotriva invaziei britanice, dar au pierdut al doilea război, iar britanicii au ars multe sate în urma acestuia. Ulterior, cei mai mulți dintre Cherokee au decis să se asimileze, pornind de la premisa că nu erau suficient de puternici pentru a rezista. Au optat pentru ceea ce Kurlansky caracterizează drept nonviolență din pragmatism, dar și din slăbiciune și defetism - într-o încercare de a rămâne în siguranță, fără să realizeze că nimeni nu este în siguranță în fața statului. De asemenea, și acesta nu este un detaliu minor, au luptat alături de britanici împotriva națiunilor indigene aliate cu francezii în timpul Războiului de Șapte Ani, iar apoi au luptat alături de americanii (albi) - conduși de nimeni altul decât Andrew Jackson - pentru a înăbuși o rebeliune a Creek

în 1814, care făcea parte dintr-o revoltă indigenă mai mare împotriva expansiunii coloniștilor organizată de Tecumseh.

În concluzie, nonviolența cherokee a fost un eșec flagrant și, mai degrabă decât o decizie bazată pe principii pure, a fost o decizie care a venit în urma unei înfrângeri militare și care a presupus o colaborare economică, culturală și militară cu cuceritorii.

Kurlansky susține că

”În vasta istorie a colonialismului european, există puține incidente de rezistență non-violentă din partea populațiilor indigene, ceea ce lasă fără răspuns întrebarea dacă acest lucru ar fi funcționat.” (p. 65).

Acest lucru este fals. În nenumărate ocazii, populațiile indigene au fugit în loc să lupte, au protestat împotriva încercărilor de a le fura pământurile, au oferit cadouri coloniștilor europeni și au căutat reconcilierea, au evitat participarea la sclavia impusă, au cântat în fața plutonului de execuție și așa mai departe. Aceste tactici pașnice au avut utilitatea lor, iar unele dintre ele, în special fuga, au prelungit supraviețuirea, dar niciuna dintre ele nu a oprit asaltul. Kurlansky continuă: ”Ceea ce este posibil de răspuns este că nimic din ceea ce au încercat nu a funcționat.”

Este remarcabil faptul că acest autor de bestseller, care face o sumă considerabilă de bani pentru a răspândi evanghelia păcii, are tupeul de a numi rezistența indigenă un eșec. Kurlansky vorbește ca și cum indigenii ar fi dispăruți și luptele lor ar fi pierdute cu totul. Oamenii indigeni sunt încă în luptă. Multe dintre bătăliile pe care le-au dus de-a lungul istoriei au încetinit asaltul coloniștilor europeni și au câștigat mici buzunare de autonomie, unele dintre ele pe care le mai păstrează și astăzi.

Populația indigenă a făcut alegeri dificile cu privire la modul de a rezista, iar aceste alegeri au modelat posibilitățile lor de rezistență de astăzi. Uneori au rezistat prin mijloace pașnice, iar alteori au luat armele și au ripostat. Nu există niciun criteriu obiectiv pentru a măsura această rezistență, în special pentru cei dintre noi care nu suntem indigeni și, prin urmare, privim din exterior. În anumite momente, trebuie să alegem între demnitate și supraviețuire, iar ceea ce poate părea o acțiune sinucigașă a fost necesar în lupta pentru libertate, sau ceea ce poate părea o capitulare a fost necesar pentru a trăi și a putea lupta încă o zi. Să sperăm că putem fi iertați pentru că am criticat rezistența Cherokee, din moment ce aceasta a inclus mersul la război pentru colonizator împotriva celor care ripostau. Este important să facem diferența între a critica în calitate de outsider și a critica în calitate de persoană direct afectată sau direct implicată, dar, în cele din urmă, trebuie să ne păstrăm întotdeauna capacitățile critice și să fim fideli propriului nostru punct de vedere. O parte din acest lucru înseamnă să alegem ceea ce ne inspiră, dar este greu de înțeles de ce Kurlansky este inspirat de alegerile făcute de Cherokee. Se pare că admirația sa se bazează pe ștergerea luptelor indigene care continuă până în prezent și care au inclus o diversitate de tactici în cadrul metodelor de luptă.

Dar Kurlansky nu vorbește despre aceste lupte. În schimb, el își mută privirea pe un alt continent și povestește cum un lider maori, Te Whiti, a condus o campanie de rezistență non-violentă la furtul pământurilor indigene în Parihaki, o mică parte a insulei nordice a ceea ce astăzi se numește Noua Zeelandă. Cel puțin este suficient de onest să recunoască faptul că această campanie a eșuat.¹⁷ Te Whiti a fost arestat, maori care au rezistat alături de el au fost îndepărtați, iar toate pământurile le-au fost furate. Dar Kurlansky ajunge la o concluzie curioasă.

---

¹⁷ Pentru a preîntâmpina următoarea rundă de manipulări ale recenzorilor non-violenți (a se vedea Anexa), aș susține că putem vorbi despre un anumit război sau campanie ca despre o înfrângere, chiar dacă suntem străini și descendenți ai națiunii colonizatoare (și, prin urmare, riscăm să greșim în impunerea criteriilor noastre, presupunând că o victorie revendicată de colonizator înseamnă o înfrângere pentru colonizat, când nu este întotdeauna așa). Aroganța lui Kurlansky constă, cred, în a declara eșecul întregii rezistențe indigene, ca și cum ar fi un capitol închis al istoriei, mai degrabă decât o luptă continuă. Generalizând astfel, el trece cu vederea, de asemenea, peste istoriile specifice ale victoriilor indigene, cum ar fi Războiul lui Red Cloud sau bătăliile purtate de Lautaro.

”Care ar fi putut fi soarta maoriilor cu mai mulți Te Whiti? Ce ar fi putut face spaniolii și francezii în fața rezistenței nonviolente din Hispaniola? Ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi existat un Te Whiti printre Cherokee sau Irochezi?”. (p. 71).

Este greu de înțeles ce își imaginează el că s-ar fi putut întâmpla dacă ar fi existat mai mulți Te Whiti printre maori. Potrivit propriei sale relatări, rezistența din Parihaka a continuat și după arestarea lui Te Whiti, așa că, în mod evident, campania nu a depins de el. Ce s-a întâmplat cu ceilalți oameni care făceau același lucru pe care l-a făcut Te Whiti? Au fost arestați și târați, la fel ca și el, și și-au pierdut pământurile, la fel ca și el.

Ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi existat un Te Whiti printre Cherokee? Dacă ne luăm după istoria originalului Te Whiti, atunci Cherokee și-ar fi pierdut în continuare pământurile, dar poate că mai puțini dintre ei ar fi luat armele împotriva nativilor care opuneau rezistență, ceea ce, în cel mai bun scenariu posibil, ar fi însemnat că Tecumseh și Creek ar fi câștigat mai multe bătălii împotriva coloniștilor. Un rezultat fericit, într-adevăr, deși nu o victorie pentru nonviolență. Mai probabil, însă, este că Andrew Jackson l-ar fi ucis pur și simplu pe Cherokee Te Whiti.

Și dacă ar fi existat un Te Whiti printre Haudenosaunee (cele Șase Națiuni, numite de coloniști Irochezi)? Aceștia ar avea probabil mai puțin pământ decât au astăzi, deoarece s-au salvat de la exterminare în parte printr-o rezistență armată eficientă și în parte prin faptul că au reușit să joace în mod eficient rolul diferitelor puteri coloniale una împotriva celeilalte. Mai recent, un Te Whiti i-ar fi putut împiedica să reînnoiască rezistența indigenilor împotriva statului canadian prin impasul armat de succes de la Oka din 1990. Dar ar fi putut avea consolare de a fi menționați favorabil în cărțile jurnaliștilor albi bogăți.

Maori au supraviețuit, iar unii dintre ei continuă să reziste colonizării. Kurlansky susține că ”Te Whiti și mișcarea sa din Parihaka au meritul de a fi oprit un război de genocid care ar fi însemnat sfârșitul poporului maori” (pp. 70-71), dar, fidel, nu oferă nici citate, nici argumente care să susțină acest lucru. În general, rezistența maori la colonizare a fost armată și combativă, atât înainte, cât și după Te Whiti. Ei nu le-au facilitat coloniștilor europeni să le ia pământurile. Supraviețuirea lor este o consecință a totalității opțiunilor lor de rezistență, alături de alți factori. Este greu să faci ipoteze cu ajutorul istoriei, dar un exemplu contemporan arată că a nu lua armele nu este o garanție pentru siguranță sau supraviețuire. Cam în aceeași perioadă în care maori erau colonizați, pașnicii tasmanieni au fost exterminați până la ultimul bărbat, femeie și copil.

Mark Kurlansky nu realizează nicio analiză comparativă. El nu cercetează dacă maori din Parihaka și-au păstrat mai mult din pământurile lor decât în regiunile de rezistență armată. El nu investighează posibilitatea ca ceea ce au câștigat maori pașnici, dacă au câștigat ceva, să fie consecința faptului că autoritățile au încercat să împiedice rezistența armată prin recompensarea pașniciei. De multe ori în istorie, guvernele au acordat victorii minore mișcărilor pașnice pentru că se temeau că vor crește mișcările ne-pașnice; acestea sunt, prin urmare, victorii obținute printr-o diversitate de tactici, deoarece fără prezența radicalilor înfricoșători, guvernul nu ar fi avut nevoie să negocieze cu pacifiștii inofensivi.

Dacă Kurlansky nu poate face niciuna dintre distincțiile menționate, singura concluzie onestă a cercetării sale este că supraviețuirea maori a fost câștigată prin diversitatea metodelor folosite de maori, de la împușcarea coloniștilor până la aratul pașnic al pământurilor pe care aceștia le uzurpaseră. Dar Kurlansky nu este interesat de onestitate, ci de dovedirea noțiunilor sale preconcepute.

Abordarea lui Kurlansky cu privire la Holocaust este și mai necinstită. El subliniază foarte bine, cu ajutorul unor cercetări reale, că guvernele aliate nu au fost deloc interesate să oprească Holocaustul și că, înainte de război, guvernele și industriașii aliați i-au sprijinit în mod activ pe fasciști în interesul profitului și al anticomunismului (sau, în cazul Spaniei și Italiei, al cruciadei lor împotriva anarhiștilor). Al Doilea Război Mondial, așa cum arată Kurlansky pe bună dreptate, a fost un ”război drept” doar în cea mai deformată și patriotică dintre imaginații. Dar concluzia sa preconcepută, potrivit căreia nonviolenta a fost răspunsul atât la fascism, cât și la Holocaust, este grav greșită. ”Contrar afirmațiilor populare postbelice, Holocaustul nu a fost oprit de război. De fapt, a fost declanșat de acesta” (p. 135).

Kurlansky încearcă să demonstreze acest lucru arătând că planul nazist de exterminare a evreilor a fost pus în aplicare după ce războiul a început. Dar el nu aduce niciun argument pentru a demonstra că războiul i-a determinat pe naziști să instituie Holocaustul. Simplul fapt că un lucru a fost primul nu înseamnă că acesta este cauza. El menționează că, înainte de planul de înființare a lagărelor de exterminare, naziștii au reflectat la ideea de a deporta toți evreii în Madagascar, dar planul nu a putut fi pus în aplicare deoarece războiul a perturbat posibilitatea de deportare în masă. Cititorul este lăsat să-și imagineze că, dacă cel de-al doilea război mondial ar fi fost evitat, evreii europeni ar fi putut fi salvați. Cu toate acestea, Kurlansky însuși menționează că planul din Madagascar a fost formulat după ce războiul începuse deja, ceea ce înseamnă că nu a fost niciodată foarte serios, deoarece era impracticabil în momentul în care a fost sugerat. În plus, deportarea în masă este încă un act de genocid și cu greu un rezultat favorabil.

Câteva pagini mai devreme (pp. 131-132), el notează că, încă din anii 1920, "Hitler își precizase [...] intenția de a invada Franța, de a cuceri Austria și Cehoslovacia și de a distruge "rasele inferioare"". În acel moment, această mică informație îl ajută pe Kurlansky să-și argumenteze punctul de vedere conform căruia sprijinul occidental pentru Hitler a contracarat încercarea aliaților de a evita războiul. Dar, doar câteva paragrafe mai târziu, el ignoră modul în care lagărele morții sunt în concordanță cu primele formațiuni ale ideologiei naziste, formulate pe timp de pace. În argumentul lui Kurlansky, este logic că naziștii au intrat în război în ciuda unei politici de liniștire, deoarece promiteau războiul încă din anii 1920, însă este o simplă coincidență că naziștii au început să extermine non-arieni, lucru pe care au promis de asemenea să-l facă în anii 1920, deoarece suntem făcuți să credem că naziștii ar fi putut concepe Holocaustul doar în violența timpului de război. Kurlansky încearcă din răspuțeri să facă să treacă Holocaustul drept un produs al violenței războiului însuși: "Numai în izolarea și brutalitatea timpului de război [...] Germania a îndrăznit să transforme lagărele de concentrare în lagăre ale morții" (p. 136). Cu toate acestea, naziștii au îndrăznit să ucidă sistematic adversarii politici înainte de izbucnirea războiului. În timp de pace, îndrăzniseră să-i adune pe toți evreii, romii și alții în ghetouri. Puterile aliate, precum Franța și Belgia, au îndrăznit cu siguranță să comită crime în masă pe timp de pace în coloniile lor din Africa și Asia. Se pare că, în timp de pace, nu oferă o protecție specială celor neputincioși. S-ar putea accepta argumentul că statul constituie un război permanent împotriva societății, dar această analiză tinde să lipsească de sens formularea lui Kurlansky - și nonviolența în general.

Mai există un alt defect în argumentația lui Kurlansky (ce scriitor concis, să încapă atâtea erori în două propoziții mici!). Kurlansky este nevoit să schimbe sensul Holocaustului în moduri deranjante pentru a putea afirma că Holocaustul a început *după* război, afirmație care este apoi răstălmăcită în afirmația că războiul a* început* Holocaustul. El ia în considerare doar victimele evreiești ale Holocaustului. La pagina 130, el menționează că regimul nazist își începuse deja campania de ucidere sistematică a oamenilor de stânga, dar, în mod evident, acest lucru nu se încadrează în concepția sa despre Holocaust, în ciuda cunoscutei expresii "mai întâi au venit după comuniști..." Și nu menționează că naziștii începuseră deja epurarea etnică a altor populații înainte de izbucnirea războiului. Acești oameni pur și simplu nu contează. La propriu: Kurlansky folosește cifra de 6 milioane de victime ale Holocaustului, ceea ce este curios, pentru că 12 milioane de oameni sau mai mult au fost uciși de mașina de exterminare nazistă. De fapt, cifra de 6 milioane este folosită de obicei doar de către ignoranți (printre care, în mod clar, nu se numără Kurlansky) sau de către cei care au dat publicității pe scară largă această cifră - sioniștii. Motivația sioniștilor este clară: ei sunt interesați să creeze un statut excepțional pentru statul Israel ca patrie a victimelor a ceea ce este catalogat drept cel mai grav episod din istoria omenirii. Această postură le impune să ignore alte acte de genocid și să ignore alte victime ale Holocaustului. De asemenea, a fost convenabilă pentru o serie de state europene care sprijină Israelul și continuă unele dintre aceleași politici folosite de naziști (inclusiv pogromuri, deportări și lagăre de concentrare) împotriva imigranților africani și a romilor. Mă îndoiesc că Mark Kurlansky este motivat de homofobie sau de ură față de romi sau față de oricine altcineva. El face doar ceea ce pare a fi inevitabil atunci când crezi că există o singură metodă, spre deosebire de o diversitate de metode, pe care oamenii o pot folosi

pentru a se elibera: amestecarea faptelor și selecția necinstită în istorie pentru a găsi fapte care - dacă sunt asamblate în mod corect - par să îți susțină argumentul.

Și care a fost argumentul său? Cu toată dezinformarea prin care trebuie să trecem pentru a examina afirmația că Holocaustul a fost cauzat de război, ne scapă momeala centrală a lui Kurlansky. "Contrar afirmațiilor populare postbelice, Holocaustul nu a fost oprit de război. De fapt, a fost declanșat de acesta." El continuă să argumenteze cel de-al doilea punct fără să își susțină vreodată afirmația că războiul nu a pus capăt Holocaustului. Pentru că, chiar dacă ar avea dreptate, chiar dacă războiul a intensificat Holocaustul, tot am rămâne cu concluzia că acțiunea armată a pus capăt Holocaustului, iar acest lucru ar contrazice convingerea dogmatică a lui Kurlansky că orice violență este greșită.

În loc să recunoască faptul că Holocaustul a fost pus capăt în mod decisiv și singular prin distrugerea statului nazist, el aduce argumentul valabil, dar fără legătură cu acesta, că guvernele britanice, americane și sovietice nu au făcut nicio încercare de a-i salva pe evrei (sau pe romi, sau pe lesbiene, sau pe comuniștii cu "c" mic). Dar el observă că multe organizații de rezistență evreiești și poloneze au făcut presiuni repetate asupra guvernelor aliate pentru a bombarda Auschwitz și celelalte lagăre ale morții. Acest lucru este ciudat. Am citit greșit? A făcut Kurlansky o greșeală? Suntem siguri că aceste organizații de rezistență nu le-au cerut aliaților să boicoteze produsele germane sau să cânte cântece soldaților naștiți și să planteze flori de-a lungul șinelor de tren spre Treblinka? De ce naiba ar fi dorit cei vizați de Holocaust un asalt militar împotriva mașinii de exterminare naziste?

Răspunsul este evident pentru toată lumea. Mai puțin pentru Kurlansky, care crede că "mai mulți evrei au fost salvați prin nonviolență decât prin violență" (p. 133). Care sunt exemplele sale de nonviolență? Guvernul danez care ajută la trecerea clandestină a câteva mii de evrei în Suedia neutră, al cărei guvern îi adăposteste. Guvernul bulgar care refuză să își deporteze evreii. Diplomatul suedez Wallenberg care oferă documente la 100 000 de evrei maghiari. Un pastor protestant din Franța care ajută mii de copii evrei să treacă granița în Elveția neutră. Fiecare caz în parte se concentrează pe rezistența unui guvern. Guverne care dispun de resurse masive, de frontiere, de poliție și de armată. Și, deși aceste armate poate că nu se potriveau cu naștiții, Germania nu avea de gând să deschidă un alt front în Scandinavia, Elveția sau Bulgaria, când era înfrântă în Rusia, împotmolită în Africa, doborâtă deasupra Marii Britanii, invadată în Normandia și deranjată, dacă nu chiar serios, de mișcările de partizani comuniști și anarhiști din Franța, Italia, Belarus, Grecia și Iugoslavia.

Kurlansky nu dă nici măcar un singur exemplu de rezistență populară, nonviolentă, desfășurată de oameni normali fără ajutorul vreunui guvern. Dar există exemple. Evreii germani care protestează. Evrei lituanieni care au organizat un sit-in masiv împotriva deportării lor. Consiliile evreiești din mai multe orașe care au refuzat să se conformeze. Niciuna dintre aceste tactici nu a funcționat.

Kurlansky susține că "Dictaturile sunt pregătite să zdrobească rezistența armată, necooperarea este cea care le încurcă" (p. 135). Această afirmație este vădit falsă. Naștiții i-au forțat pe evreii angajați în ședințe să urce în vagoane de vite și au executat membrii consiliului care nu au cooperat, fără să clipească. Mișcările de gherilă partizană, pe de altă parte, i-au zăpăcit de tot. Din Balcani până în Pirinei, au sabotat linii de cale ferată, au salvat prizonieri, au asasinat ofițeri, au aruncat în aer fabrici, au învins divizii întregi, au eliberat orașe, iar apoi s-au topit înapoi în populația care îi susținea, gata să lovească din nou acolo unde se așteptau mai puțin. Acești partizani au salvat mii de evrei și alte persoane din lagărele de exterminare, adesea fără sprijinul vreunui guvern. Au eliberat trenuri de deportați, au ascuns evrei și radicali. În Polonia, un grup de partizani a adăpostit peste 1.000 de refugiați evrei, păstrându-i în siguranță în timp ce luptau împotriva invadatorilor germani. Interesant este că nimeni nu ar putea revendica acțiunile lor ca pe o victorie a nonviolentei, în timp ce guvernul suedez, protejând refugiații evrei în cadrul unui set de granițe apărate cu forța armelor, pare a fi principalul agent al nonviolentei lui Kurlansky. Și mai sunt și actele de sabotaj și insurecție din ghetouri și din lagărele morții în sine. Mai multe lagăre ale morții au fost distruse în întregime sau parțial de insurecțiile prizonierilor. Având în vedere că aceste lagăre ucideau mii de oameni în fiecare săptămână, pentru fiecare lună în care doar unul dintre crematoriile de la Auschwitz era scos din funcțiune, un număr uriaș de oameni au fost salvați. Sobibor și Treblinka au fost închise prin rebeliune în 1943, la începutul fazei de exterminare a

Holocaustului, iar aproximativ 60 dintre rebelii de la Sobibor au supraviețuit. Kurlansky nu menționează aceste victorii. În schimb, el declară că majoritatea rezistenței a fost un eșec: "Ei și-au întâlnit soarta fie în mod pasiv, fie prin rezistență violentă, oricare dintre aceste răspunsuri ducând destul de repede la moartea lor". După cum am văzut, aceasta este o altă minciună. Nonviolența de la bază a existat și a fost inefficientă, în timp ce rezistența violentă a salvat nenumărate vieți. Mă ocup mai pe larg de această rezistență în lucrarea *How Nonviolence Protects the State*, iar o carte mult mai bună pe această temă este "They Chose Life" a lui Yehuda Bauer.

Într-o ultimă încercare de a-și demonstra punctul de vedere, Kurlansky apelează la ultima soluție a ticălosului: statisticile. Danemarca, care a rezistat în mod nonviolent, a salvat marea majoritate a celor 6.500 de evrei. Pe de altă parte, Franța a pierdut 26% din cei 350.000 de evrei, Olanda a pierdut trei sferturi din cei 140.000 de evrei, iar Polonia peste 90% din populația sa de 3,3 milioane de evrei "în ciuda unei rezistențe poloneze înarmate și a unor revolte evreiești înarmate" (p. 134). El nu explorează niciun factor contextual. Cititorilor li se prezintă două fapte și numai două fapte: dacă o țară a rezistat în mod violent ocupației naziste și ce proporție de evrei rezidenți au fost salvați.

Am subliniat deja că evreii din Danemarca au fost salvați prin acțiunile a două guverne, care cu greu pot fi considerate forțe pașnice, deși pacifiștii s-au simțit întotdeauna mai confortabil cu violența asupra celui decît cu violența asupra celui. Există și alți factori care merită menționați. În primul rând, Danemarca, cu această statistică impresionantă, a avut de salvat aproximativ doar 2% din numărul de evrei pe care l-a avut Franța. Dacă Kurlansky crede cu adevărat că o Franță nonviolentă ar fi putut să trimită în secret 350.000 de oameni peste cele 21 de mile de lățime ale Canalului Mânecii, puternic militarizate - o performanță puțin mai mare decît să treacă 6.000 de oameni peste cele două mile pașnice ale Oresundului dintre Danemarca și Suedia - atunci este binevenit să o spună în scris, dar ar fi doar de răsul curcilor. De asemenea, se înșeală dacă crede că Marea Britanie sau oricare dintre celelalte locuri unde Franța ar fi putut trimite refugiați ar fi acceptat sute de mii de evrei fără adăpost.

Așa cum stau lucrurile, partizanii francezi și rezistența evreiască au obținut o realizare importantă: Franța a avut cea mai bună rată de supraviețuire dintre toate țările cu o populație evreiască importantă sub ocupația nazistă. Ei au realizat acest lucru luptând folosind o diversitate de metode, de la ascunderea și transportul refugiaților până la atacarea naziștilor. În plus, un număr mare de evrei au fost salvați de anarhiștii catalani care au luptat alături de partizanii francezi. Rutele pe care anarhiștii le-au folosit pentru a trece clandestin fugarii peste Pirinei au fost folosite mai târziu pentru a trece clandestin arme și literatură necesare în lupta împotriva regimului Francoist. Mișcarea partizanilor francezi avea roluri pentru cei care doreau să ia armele sau să planteze explozibili, precum și pentru cei care doreau să vindece răniții, să ascundă fugari, să transmită informații și provizii și să încurajeze nesupunerea. A fost atât de eficientă tocmai pentru că aceste forme diverse de rezistență au fost făcute să se completeze reciproc. Acest lucru ar fi fost imposibil dacă cei care desfășurau activități pașnice i-ar fi denunțat pe cei care desfășurau acțiuni combative și mai periculoase, așa cum face Kurlansky în mod implicit.

Mișcarea partizanilor olandezi nu a fost nici pe departe la fel de eficientă în salvarea populației evreiești. Kurlansky nu dă nicio explicație cu privire la acest lucru, menționând doar că în Olanda a existat "rezistență armată". De fapt, mișcarea de partizani olandeză a fost destul de mică, iar înainte de război stînga olandeză și anarhiștii olandezi se orientaseră în mare parte spre pacifism, ceea ce înseamnă că erau mult mai puțin pregătiți să se opună naziștilor (a se vedea capitolul 9 pentru mai multe informații despre acest subiect). Mai mult, Olanda era una dintre țările cu cele mai dezvoltate birocratii, astfel încât, atunci când naziștii au ocupat țara, le-a fost ușor să localizeze toți cetățenii evrei.

Bilanțul mizerabil al Poloniei nu poate fi explicat prin faptul că a existat rezistență armată, așa cum încearcă să facă Kurlansky. Orice spirit critic s-ar întreba, dacă prezența sau absența rezistenței armate față de rezistența non-violentă este factorul cheie, cum se explică discrepanța uriașă dintre 25% și 90% din populația evreiască ucisă în două țări în care rezistența armată a fost în mod covârșitor metoda aleasă? Printre explicațiile mai convingătoare se numără antisemitismul polonez și tacticile naziste în sine. La izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial, polonezii erau poate chiar mai antisemiți decît germanii, ceea ce înseamnă că cei 3,3 milioane de evrei de acolo, spre deosebire de Franța, nu puteau

conta pe nimeni altcineva pentru a-i proteja. Ei trebuiau să se salveze singuri sau să piară și, având în vedere cât de numeroasă era populația, acest lucru era o performanță dificilă, mai ales că nu aveau nicio țară sigură în care să fugă. Evreii polonezi care au supraviețuit - și cei 10% care au supraviețuit sunt mult mai mulți decât evreii danezi, suedezi, bulgari și olandezi la un loc - au făcut-o pentru că au luat armele, pentru că au ucis naziști, pentru că au aruncat în aer un crematoriu din Auschwitz și pentru că au creat zone eliberate în adâncul pădurii. Și, spre deosebire de evreii din alte țări, ei au fost nevoiți să se confrunte cu brutalele Einsatzgruppen naziste, unități mobile de ucidere care erau chiar mai eficiente decât lagărele morții. Naziștii au transformat întreaga Polonie într-un câmp de exterminare, spre deosebire de situația din Danemarca blondă sau din Bulgaria neocupată. Pe lângă realizările evreilor polonezi, poveștile fericite ale lui Kurlansky despre diplomați care au venit și au dus copiii în siguranță sunt un fel de basm.

Dar, din moment ce ne dă exemplul Danemarcei ca rezistență nonviolentă eficientă la ocupația nazistă, putem investiga ipoteza sa mai empiric. Cine a încetinit mai mult efortul de război al naziștilor? Danezii sau partizanii iugoslavi? A blocat neocooperarea daneză la fel de multe divizii ale Axei ca și rezistența armată iugoslavă? Chiar și pentru momentele în care mărirea zonei eliberate sau a populației de partizani din Iugoslavia era comparabilă cu mărirea și populația Danemarcei, răspunsul este un "nu" răsunător. Naziștii au cucerit Danemarca cu ușurință (a fost una dintre cele mai scurte campanii terestre din istorie), iar soldații pe care i-au lăsat acolo au fost în mare parte ocupați cu descurajarea unei invazii aliate, nu cu încercarea de a învinge rezistența internă. De-a lungul celui de-al Doilea Război Mondial, Danemarca a fost un mare avantaj pentru Germania nazistă, servind ca o sursă importantă de alimente, armament și materii prime pentru mașina de război. Iugoslavia sau zonele de partizani din Franța, cum ar fi Vercors, nu au fost un avantaj, ci un ghimpe în coasta lor.

"Dacă ar fi vrut să-i salveze pe evrei, cea mai bună șansă ar fi fost să nu meargă la război", spune Kurlansky (p. 136). Dar el trăiește într-o lume de vis. Războiul era deja în desfășurare cu mult înainte ca Germania să invadeze Polonia. Holocaustul este una dintre multele istorii care arată că mijloacele pașnice nu reprezintă o apărare împotriva celor care vor să te distrugă. De asemenea, arată că nu există băieți buni și băieți răi într-un război între state. La fel cum Stalin a semnat un acord cu Hitler și industriașii occidentali au investit masiv în Germania nazistă, regimul american și britanic din timpul Războiului Rece a recrutat cu sutele oficiali naziști și de la Vichy pentru a susține noua lor ordine. Adevărații eroi ai celui de-al Doilea Război Mondial au fost comuniștii disidenți, anarhiștii, evreii, romii și creștinii disidenți care au subminat sau au luptat deschis împotriva ocupației (inclusiv, în unele ocazii, a ocupației aliate sau sovietice la sfârșitul războiului) folosind o diversitate de mijloace.

Principalii actori ai celui de-al Doilea Război Mondial - comuniștii, fasciștii și capitaliștii democrați - au fost cu toții băieții răi. Cu toții au fost criminali în masă, au fost autoritari și fiecare dintre ei a comis acte de genocid. Cei care au câștigat - comuniștii și democrații - au continuat să comită acte de genocid în deceniile de după război.

Atrocitățile fasciștilor au avut tendința de a fi groaznic de evidente. Atrocitățile comuniștilor au devenit evidente pentru cei care au crescut în mijlocul propagandei Războiului Rece. Atrocitățile regimurilor democratice din Occident sunt mai puțin vizibile, deși au revendicat un număr mai mare de cadavre decât toate celelalte. Violența încarcerării în masă, brutalitatea colonialismului, sângele vărsat pentru a susține ordinele economice impuse în Algeria, Kenya, Africa de Sud, Coreea, Vietnam, Irak și o sută de alte țări, sunt doar începutul. În epoca triumfului democrației și capitalismului de tip american, milioane de oameni mor în fiecare an pentru că societățile refuză să vândă medicamente la prețuri accesibile (care ar fi totuși mult peste costurile de producție). Și mai mulți mor pentru că politicile foarte deliberate ale colonialismului și ale neocolonialismului au furat securitatea alimentară aproape tuturor locuitorilor planetei, privatizând pământul și forțând oamenii să producă culturi comerciale sau să se întorcă la munca în fabrici, când altădată se hrăneau singuri.

Regimul democrației și al capitalismului nu ucide prin lagăre de exterminare (deși lagărele de concentrare au fost un obicei). El ucide în tăcere, cu politici și ajustări structurale, întotdeauna acoperite de motive umanitare. Hannah Arendt a susținut că violența Holocaustului a fost "banală" tocmai pentru

a evita ca aceasta să fie excepționalizată, transformată în ceva special, spectaculos, unic și, prin urmare, îndepărtat. Holocaustul desfășurat de capitalism a provocat mult mai mulți morți, deși violența a fost mai banală, chiar mai ușor de ignorat.

Sistemul care organizează și profită de pe urma acestei ucideri a fost impus de învingătorii celui de-al Doilea Război Mondial, care au recrutat spioni și oameni de știință naștiți utili, care au protejat regimurile coloniale din Africa și Asia, care au dezarmat și masacrat partizanii anticapitaliști din Grecia, Italia, Franța și din alte părți și care s-au alăturat regimului Franco pentru a contribui la suprimarea uneia dintre mișcările antifasciste originale: anarhiștii spanioli.

Orice discuție despre libertate în Războiul Rece trebuie să înceapă cu această înțelegere. Cu toate acestea, Kurlansky exploatează istoria rezistenței față de regimul comunist pentru a găsi exemple de rezistență non-violentă, fără a menționa ce anume înseamnă libertatea față de comunism dacă alternativa este democrația occidentală. El face unele dintre afirmațiile sale tipice false și trucuri logice magice, cum ar fi atunci când atribuie rezistența nonviolentă eșuată din Cehoslovacia în 1968 pentru prăbușirea Uniunii Sovietice, fără a menționa pierderea militară sovietică în Afganistan după o luptă prelungită și sângeroasă în 1989. Să ne uităm din nou la asta. În 1968, oamenii din Cehoslovacia rezistă în mod nonviolent puterii sovietice, dar sovieticii invadează și câștigă. În 1989, după ani de război sângeros, sovieticii pierd în fața rezistenței armate din Afganistan. La sfârșitul aceluiași an și continuând în 1990, puterea sovietică se prăbușește. Ce motiv ar putea invoca Kurlansky, în afară de neonestitate, pentru a menționa o mișcare non-violentă cu douăzeci de ani înainte de căderea Uniunii Sovietice, dar să păstreze tăcerea cu privire la o înfrângere sovietică majoră în același an cu această cădere?

Când Kurlansky susține că suprimarea cehilor în 1968 a afectat legitimitatea sovieticilor mai mult decât atunci când au zdrobit o revoltă armată maghiară în 1956, ne întrebăm la cine se gândește. După preluarea revoluției ruse de către bolșevici, înfometarea intenționată în masă a țăranilor, gulagurile și polit-izolatorii, trădarea cauzei revoluționare în Spania, calmarea regimului nazist și poziția lor conservatoare față de mișcările revoluționare din întreaga lume în anii '50, suprimarea militară a revoluției din Ungaria în 1956 a fost un adevărat coșmar, răpindu-le puținul sprijin pe care îl mai aveau printre stângiștii critici. A provocat scindări importante în Partidul Comunist din Italia și Marea Britanie, a fost cenzurată de ONU și a fost criticată de comuniști cu influență internațională precum Camus, Sartre și E. P. Thompson. Nu am auzit niciodată de apologeti ai lui Stalin care să scuze invazia pe baza naturii armate a revoltei, iar Kurlansky nu citează niciunul. Cu excepția celor mai nepocăiți dintre staliniști, care scuza la fel de ușor suprimarea Cehoslovaciei nonviolente, aproape toată lumea crede că maghiarii au fost îndreptățiți să ia armele.

Invazia Cehoslovaciei în 1968 a trezit o nouă generație la tendințele autoritare ale Uniunii Sovietice, dar pentru oricine cu simțul istoriei legitimitatea aceluia guvern era deja afectată iremediabil. Un lucru pe care rezistența nonviolentă din Cehoslovacia nu l-a realizat a fost acela de a deschide spațiu pentru organizarea unor noi relații sau de a zdruncina mitul invincibilității sovietice. Prin ridicarea de baricade și prin confiscarea armelor, rebelii din Ungaria au făcut exact acest lucru. Ei au învins prima invazie sovietică, distrugând tancurile cu cocteiluri molotov. Rusia a trebuit să mobilizeze o forță mult mai mare pentru a înăbuși revolta. Dar, între timp, adunările populare s-au răspândit în toată Ungaria, creând o experiență importantă de autoorganizare orizontală. Capacitatea maghiarilor de a se auto-organiza, creând ceva cu totul diferit de obediența și servitutea din viața de zi cu zi, a mers mână în mână cu decizia lor de a acapara cu forța spațiul și de a apăra acel spațiu.

Cu toate acestea, dezinformarea lui Kurlansky este benignă pe lângă defectul central al argumentului său privind Războiul Rece. În mod evident, el consideră căderea Pactului de la Varșovia și a regimului sovietic ca fiind eliberarea populației aflate sub acest regim, fie că este vorba de Germania de Est, Polonia sau Rusia însăși. În acest fel, el poate considera rezistența non-violentă ca fiind un succes. Dar valul de rezistență non-violentă care a precedat dizolvarea Uniunii Sovietice a fost recunoașterea populară a faptului că Uniunea Sovietică își pierdea puterea de a impune supunere. Această recunoaștere nu s-a răspândit în urma campaniei neviolente eșuate din Primăvara de la Praga din 1968, ci în urma înfrângerii militare sovietice din Afganistan. Nonviolenta nu a forțat guvernul sovietic să părăsească puterea; ea a

semnalat doar că jocul s-a terminat. În loc să trimită armata, ceea ce ar fi putut declanșa o rezistență reală, elita Partidului Comunist a decis să pună în scenă o schimbare de regim. În majoritatea țărilor din Uniunea Sovietică, precum și în câteva țări din Pactul de la Varșovia, aceiași oameni au rămas la putere, dar au reușit să multiplie această putere și să se îmbogățească mult peste ceea ce era posibil sub regimul anterior. Chiar și 20 de ani mai târziu, Rusia, Uzbekistan, Kazahstan, Belarus, România și alte țări sunt încă conduse de figuri de elită din Partidul Comunist, iar decalajul de bogăție în aceste țări a crescut dramatic. Populația a fost integrată mai mult într-o economie capitalistă tăioasă, cu și mai puține protecții sociale. Viețile lor sunt în continuare la fel de controlate de instituții puternice ca înainte, fără nicio posibilitate de auto-organizare. Ce anume a realizat nonviolența?

Repetând un tipar obișnuit, Kurlansky omite o altă parte importantă a poveștii. Zidul Berlinului a căzut în noiembrie 1989 și, odată cu el, Pactul de la Varșovia și, în cele din urmă, Uniunea Sovietică. Mișcarea de protest din Germania de Est de la sfârșitul lunii octombrie și noiembrie a fost non-violentă, iar în cele din urmă guvernul a decis să lase Zidul să cadă, în loc să ordone armatei să deschidă focul, după cum subliniază Kurlansky. Însă acesta nu analizează ceea ce se întâmpla imediat înainte de protestele non-violente. În săptămânile precedente, mulțimile din Berlin și Dresda au avut revolte, luptându-se cu poliția cu pumnii, bastoanele, pietrele și cocteilurile molotov. În urma vizitei istorice a lui Mihail Gorbaciov, la începutul lunii octombrie 1989, oamenii au ieșit din nou în stradă și s-au revoltat. Soldații au fost mobilizați și, pentru a se pregăti, li s-au arătat imagini, nu din Praga '68, ci din Ungaria '56 și din Piața Tiananmen (care, contrar istoriei oficiale și mitologiei pacifiste, a inclus revolte majore, rezistență armată și linșarea mai multor soldați de către mulțime). Era clar ce fel de rezistență îi îngrijora mai mult pe oficialii partidului. Mișcarea de protest care s-a cristalizat în urma acestor revolte a fost în mare parte pașnică, chiar și în fața arestărilor și a bătăilor, dar exprimase deja o amenințare și arătase de ce era capabilă. Când secretarul general Honecker s-a pregătit să folosească armata pentru a reprima mișcarea, comuniștii moderați din Politburo au susținut că folosirea armatei ar putea duce la o revoltă în toată regula (a se citi, nu pașnică) și i-au cerut lui Honecker să demisioneze. Faptul că mișcarea a rămas pașnică a însemnat că aceasta putea fi controlată în timpul tranziției ulterioare de la o formă de guvern autoritar la alta.

Mark Kurlansky spune câteva povești interesante și uneori frumoase despre rezistența nonviolentă. Problema este că el încadrează aceste povești ca un argument pentru superioritatea nonviolenței și inferioritatea altor metode de luptă. El nu analizează niciodată acele alte metode, nu face decât cele mai superficiale comparații, atribuie rezultatele nedorite violenței și rezultatele dezirabile nonviolenței fără a demonstra vreun lanț de cauzalitate sau a explora factorii contextuali. De fiecare dată când trece de la simpla povestire la o argumentare reală, se angajează în manipulare, omisiune, generalizare și pură invenție.

Kurlansky spune povești care sunt inspirate, dar în niciun caz practice. El nu intră în detalii sau în gândirea strategică utilă pentru oamenii care participă la lupte reale. Se poate presupune că marea editură care a tipărit cine știe câte sute de mii de exemplare ale cărții sale nu a fost teribil de interesată să încurajeze mișcări revoluționare mai eficiente. De asemenea, aș putea presupune că publicul de masă care consumă cartea dobândește mai presus de orice liniște sufletească. În aceste vremuri de conflicte sociale din ce în ce mai mari, toată lumea va fi mai în siguranță dacă se va ține de mână, va cânta cântece și, mai presus de toate, nu va face război împotriva lui Adolf Hitler și Christopher Columb din ziua de azi.

De ce este atât de important pentru Kurlansky să convingă oamenii de puterea nonviolenței? Oricare ar fi motivul, convingerile și argumentele sale nu vin din experiența personală în mișcările sociale. Kurlansky este un jurnalist și un autor foarte bine plătit, care a scris pentru unele dintre cele mai mari ziare mainstream și ale cărui drepturi de autor au fost semnate de unele dintre cele mai mari edituri. El nu și-a riscat și nici măcar nu și-a dedicat viața ideii pe care o susține confortabil (și profitabil). Acest lucru nu înseamnă că este o persoană rea sau că ideile sale sunt automat nevalide. Cu toate acestea, atunci când dezbatem metode de rezistență precum nonviolența, nu suntem angajați într-o

căutare dezinteresată a unui adevăr abstract. Participăm la o luptă în care mulți oameni au murit, au fost torturați sau întemnițați; o luptă în care viețile multor oameni sunt în joc.

Pentru că experiența este cel mai bun profesor de lecții de viață și de moarte, contează în mod absolut dacă cineva vorbește dintr-un loc de participare dedicată, de asumare a riscurilor și de sacrificiu, sau dacă vorbește din confortul unui fotoliu și din siguranța de pe margine.

Școala Veche

Chiar dacă aceștia par să aibă o influență din ce în ce mai redusă, în ciuda dedicării lor superioare, după ce au pierdut în mod decisiv bătălia pentru a defini chiar și ceea ce se înțelege prin termenii pacifism sau nonviolență, aș fi neglijent dacă nu i-aș menționa pe activiștii pentru pace din vechea școală. În SUA și Marea Britanie, aceștia sunt în primul rând activiști creștini, cum ar fi lucrătorii catolici, activiștii Plowshares sau Christian Peacemakers, unii dintre ei - mai ales cei dintâi - anarhiști creștini.

Aceștia sunt aproape singurii susținători ai nonviolenței care s-au manifestat cât de cât în ultimele două decenii și care pot pretinde în mod rezonabil că au o viziune revoluționară. De asemenea, aceștia tind să fie mai dedicați decât alți susținători ai nonviolenței, trăind adesea în comunități, riscându-și viața făcând muncă umanitară sau mergând la închisoare pentru că au protestat în bazele militare sau au sabotat echipamente militare.

Deși am mai multe diferențe decât asemănări cu membrii acestei tendințe, cred, de asemenea, că ei merită respect. Ca atare, îmi voi limita criticile la cele care explică de ce cred că această tendință nu are răspunsuri la întrebările majore cu care se confruntă oamenii în luptă.

În primul rând, ceea ce are nevoie această lume nu este mai mult creștinism. Activitatea umanitară a creștinilor anti-autoritari nu face decât să ajute creștinismul să aibă o imagine mai bună decât merită din punct de vedere istoric și, în mod neintenționat, merge mână în mână cu valul tot mai mare de evanghelizare sau cu reînnoirea Bisericii Catolice, care a fost un accesoriu instrumental al neocolonialismului și al înfrângerii luptelor sociale. În special în America Latină, unde acești pacifiști creștini sunt cei mai activi, asaltul continuu al companiilor de extracție a resurselor și extinderea turnătorilor sau informatorilor plătiți în toate comunitățile sărace și indigene s-au bazat în parte pe erodarea spiritualității indigene sau sincretice, pe noul aflux de convertiți la biserici din ce în ce mai fanatice și pe viziunea creștină fundamentală conform căreia Pământul este aici pentru a fi exploatat de noi și că viețile noastre sunt doar o etapă trecătoare în drumul spre paradis. În locul în care stau în prezent să scriu aceste rânduri, într-o comunitate indigenă din America de Sud aflată în proces de recuperare a pământurilor sale prin acțiune directă, răspândirea creștinismului evanghelic - iar cele două noi biserici construite aici în ultimii ani sunt o dovadă în acest sens - este direct legată de membrii comunității în rezistență de prăbușirea luptei din cadrul comunității (celălalt factor major pe care îl remarcă este alegerea unui primar indigen pentru județ). Comunitatea nu mai rămâne unită, iar mulți dintre ei caută avansarea economică individuală în termeni europeni în detrimentul suveranității alimentare, al controlului colectiv asupra propriilor terenuri și al recuperării culturii lor. În urmă cu câțiva ani, au forțat poliția să plece și au confiscat câteva mii de hectare din terenul lor tradițional de la o companie forestieră, dar efortul de a cultiva acele terenuri pentru a se hrăni a stagnat. De asemenea, părea probabil că urmau să blocheze o nouă mină pe care o transnațională dorea să o construiască în regiune, în detrimentul absolut al apei și al aerului lor, dar acum o parte a comunității (inclusiv creștinii și noul primar) favorizează mina în numele locurilor de muncă și al progresului. Chiar și extinderea unei viziuni mult mai progresiste a creștinismului ar însemna o erodare și mai mare a comunității și finalizarea proiectului colonial și genocidar.

Creștinismul este legat în mod inextricabil de istoria sa de dominație. Aceste legături sunt evidente chiar și în rândul unora dintre cei mai progresiști susținători ai acestuia. O mare parte din "solidaritatea" creștină radicală nu este altceva decât caritate care reproduce inegalitățile de putere preexistente, iar

unele dintre ele sunt atât de paternaliste încât se apropie de rasism. Acest rasism se manifestă adesea prin impunerea nonviolenței asupra luptelor altora.¹⁸

În al doilea rând, pacifiștii creștini suferă de ceva vreme de lipsă de strategie, probabil din cauza faptului că ei privesc lupta în termeni predominant morali, și pur și simplu prin punerea în practică a luptei își ating scopul principal. Efectele lipsei lor de strategie sunt evidente în modul în care ei - poate cei mai dedicați și potențial inspiratori susținători ai nonviolenței - au fost atât de marginalizați și excluși din însăși definiția practicii nonviolenței. Nonviolența a ajuns să însemne conferințe de presă, proteste masive, strategii mediatice, un sit-in ocazional, încercarea de a-i face pe oamenii din întreaga lume să retragă aceeași sumă de bani din conturile lor bancare în aceeași zi, inundarea străzilor în timp ce sunt îmbrăcați în aceeași culoare, "tweeting", turnătorii și lovirea sau demascarea persoanelor care încearcă să spargă bănci. Cei mai mulți susținători actuali ai nonviolenței nu știu cu adevărat ce înseamnă să transforme săbiile în pluguri (în funcție de țara lor de origine, s-ar putea să nu știe nici măcar ce este un plug), ar considera aberant și chiar puțin patologic să își verse sângele pe un avion militar, ar putea considera violent să se izbească în mod deliberat cu un jeep într-un submarin nuclear pregătit pentru lansare, în general nu vorbesc despre "a trăi în comunitate" și probabil că nu știu unde se află cele mai apropiate instalații de arme nucleare și nici cum ar putea sabota instrumentele de război.

Cu alte cuvinte, depășiți cu desăvârșire de un tip de activist nonviolent mult mai priceput, pacifiștii creștini au ajuns unchiul singuratic, excentric și jenant al familiei nonviolenței. Ei nu au fost teribil de utili pentru politicienii mișcării care căutau puterea și au fost un fel de pacoste pentru guvern, așa că au fost în mare parte abandonați.

Lipsa de strategie este evidentă și în bătăliile în care și-au dedicat cea mai mare parte a energiilor. În SUA, două dintre mișcările care au avut cea mai mare participare din partea pacifiștilor creștini au fost mișcarea de închidere a US Army School of the Americas și mișcarea de solidaritate cu imigranții din jurul graniței dintre SUA și Mexic. Vorbesc mai pe larg despre prima mișcare în lucrarea *Cum Nonviolența Protejează Statul*, dar este suficient să spun că, în deceniile sale de existență, nu a avut un impact semnificativ asupra pregătirii soldaților și paramilitarilor din America Latină. Mai multe țări au încetat să mai trimită soldați la școală, dar ca o decizie politică pragmatică a noilor guverne de stânga care au fost aduse la putere de mișcările sociale interne, și nu de activiștii nonviolentei din SUA. Guvernul socialist al lui Hugo Chavez din Venezuela, de exemplu, nu lucra în direcția păcii atunci când a încetat să mai participe la SOA. Pur și simplu elimina un risc, având în vedere că, în istoria sa, SOA formase o mulțime de ofițeri militari care au continuat să dea lovituri de stat împotriva guvernelor de stânga. La fel ca și colegii săi de dreapta, Chavez a folosit paramilitarii și armata împotriva criticilor și adversarilor săi (și nici nu avea vreo problemă cu loviturile de stat militare). Diferența a fost că nu i-a instruit la SOA.

În mișcarea de stopare a morții imigranților de-a lungul graniței dintre SUA și Mexic, pacifiștii creștini au fost participanți importanți. Dar dacă intervenția lor s-ar fi bazat pe un concept de strategie, mai degrabă decât pe unul de caritate sau de "mărturie", ar fi putut obține unele câștiguri majore care au rămas până acum inaccesibile. Fără știrea majorității americanilor, a ajuta pe cineva să treacă ilegal granița, chiar și doar dându-i indicații, a fost puternic incriminat și poate duce la condamnări la închisoare. "Punându-și trupurile la bătaie", ei ar putea probabil să obțină dezincriminarea efectivă a complicității la trecerea frontierei în câțiva ani. Având în vedere că pacifiștii creștini provin în marea lor majoritate din cea mai privilegiată și normalizată categorie demografică din țară - creștinii albi mai în vârstă - dacă doar câțiva dintre ei ar trebui să se confrunte în fiecare an cu sentințe lungi de închisoare pentru simplul fapt de a da indicații sau o sticlă de apă unui imigrant, guvernului i-ar fi greu să justifice aplicarea acestei legi. Ulterior, solidaritatea cu imigranții - și cu situația chiar a celor care trec granița - ar deveni substanțial mai ușoară.

Dar, în general, atunci când pacifiștii creștini aleg să încalce ceea ce ei consideră o lege imorală și să meargă la închisoare, obiectivul nu este acela de a delegitima aparatul represiv al statului. Obiectivul

---

¹⁸ Documentez cazuri specifice de paternalism în *Cum nonviolența protejează statul*.

este sentința de închisoare în sine, care conferă împlinire morală celui care încalcă legea pentru că "depune mărturie". În această logică, nu are sens să riști închisoarea și apoi să faci apel la sentința de închisoare, deoarece activistul în cauză a luat deja decizia de a merge la închisoare. Această atitudine legitimează închisoarea ca un teren neutru unde poate avea loc o creștere morală - proverbiala groapă cu lei - și legitimează aparatul judiciar prin distincția dintre legile bune și legile rele, ascunzând natura coercitivă a legii în sine (prin aceasta vreau să spun că până și o lege presupus bună este corupătoare din punct de vedere moral, deoarece oamenii o urmează pentru a primi o anumită recompensă socială și pentru a evita pedeapsa).

O astfel de practică creează, de asemenea, o viziune ciudată - unii ar putea spune falsă - asupra luptei și îi separă psihologic pe deținuții nonviolentești de toți ceilalți deținuți. Numai activiștii nonviolentești de acest ordin pot alege când să meargă la închisoare. În multe cazuri, alegându-și crima, ei pot alege chiar și durata pedepsei cu închisoarea, un fel de test moral personalizat. Aceasta este o realitate complet diferită de cea cu care se confruntă ceilalți deținuți, care, în general, nici măcar nu știu când vor fi eliberați.

Metoda pacifistă creștină elimină, de asemenea, spectrul represiunii. Alegând momente discrete pentru a încălca legea și renunțând la pedeapsa legală, ei nu trebuie să înfrunte loviturile înscenărilor, raidurilor și arestărilor poliției. Ei nu trebuie să se îngrijoreze prea mult că sunt spionați sau că statul află de planurile lor, deoarece încearcă doar să saboteze mașinăria de război la nivel simbolic (în procesele de judecată, unii dintre ei au susținut în mod deschis că au primit sentințe mai ușoare deoarece daunele pe care le-au provocat prin ciocnirea acestei sau acelei rachete erau "simbolice", după propriile lor cuvinte). Ei chiar nu au nevoie să știe cum să supraviețuiască represiunii, pentru că, practic, singurele consecințe cu care se confruntă sunt cele pe care le aleg ei. Ceea ce sunt ei implicați este un joc de moralitate. Dacă vor deveni vreodată mai mult decât o pacoste pentru "Stăpânii războiului", nu vor avea nicio practică sau experiență care să le permită să reziste la tipul de metode pe care poliția le folosește împotriva celor care intră în conflict implacabil cu sistemul existent.

9. Acapararea Spațiilor pentru Relații Noi

Întrebarea dacă tacticile noastre sunt sau nu violente este o pierdere de timp. Atribuirea unor astfel de etichete este treaba moralistilor, a jurnaliștilor sau a polițiștilor și, sincer să fim, nu ar trebui să ne pese de modul în care aceștia decid să ne clasifice.

Este timpul să începem să ne punem o nouă întrebare cu privire la tacticile pe care le folosim în lupta pentru o lume mai bună: sunt ele eliberatoare? Preluarea unui spațiu într-o lume în care suntem meniți să fim doar muncitori obedienți sau consumatori pasivi vine întotdeauna cu euforia gustului de libertate, acea senzație nou descoperită care ne face să știm, în cazul în care nu era deja evident, că nu suntem liberi în cadrul păcii false a democrației și a capitalismului. Acest lucru se poate întâmpla atunci când dăm poliția afară din blocurile noastre și începem o petrecere în stradă, când ocupăm un parc sau o piață pentru a organiza o adunare sau când ne preluăm școala sau locul de muncă - un loc conceput pentru a ne servi drept un fel de închisoare - și decidem cum să îl transformăm. Atunci când oamenii care sunt antrenați să fie victime ripostează împotriva celor care au privilegiul social de a le face rău (fie că aceștia sunt polițiști, soți, oameni de afaceri, soldați sau alții), ei simt adesea un sentiment similar de eliberare.

În momentul în care rebelul devine victorios și decide să continue să își atace fostul opresor sub forma unei persecuții autoritare, își dezmint pretențiile anti-autoritare. Dacă ne ocupăm locurile de muncă doar pentru a le menține în funcțiune în urmărirea aceluiași obiective de productivitate, dacă facem greșeala de a deveni proprii noștri șefi, autoexploatarea unor ședințe nesfârșite dedicate marjelor de profit arată clar că ne-am pierdut calea. Criteriul eliberării este util în toate punctele luptei, în timp ce criteriul nonviolentei nu face decât să provoace confuzie. Nu este o coincidență faptul că cei care au înlocuit chestiunea violentei cu cea a eliberării au sfârșit prin a se alia cu forțele de constrângere și ordine, în timp ce, de-a lungul istoriei, cei care au luptat pentru eliberarea totală nu au încercat să-și anihileze dușmanii atunci când au avut puterea de a face acest lucru.

În Războiul lui Red Cloud din 1866-1868, sau în lupta Mapuche împotriva colonizatorilor spanioli din anii 1500 până în anii 1800 (și care continuă și în prezent împotriva statelor chiliene și argentine care au reușit să le uzurpeze pentru prima dată cu succes pământurile în anii 1880), națiunile indigene au luat armele împotriva unei puteri ostile care dorea să le domine sau să le anihileze. Acest lucru nu semăna deloc cu un război între state. Lakota și Cheyenne, în primul caz, și Mapuche, în cel de-al doilea, nu erau societăți autoritare și nu luptau pentru a-i domina pe coloniștii europeni, ci doar pentru a-și apăra libertatea și independența. Ipoteza non-violentă (și nu o prezintă niciodată ca ipoteză, pentru că ar fi necesar să o testeze în raport cu istoricul) susține că violența generează și mai multă violență, dar aceste două istorii dovedesc că această ipoteză este complet greșită. Prin faptul că au luat armele și au ucis câteva mii de coloniști genocidari, rapizi și lacomi care îi invadaseră, Lakota, Cheyenne și Mapuche nu au deschis o cutie a Pandorei, nu au creat un sistem autoritar și nu au început să folosească mai des violența unii împotriva altora. Dimpotrivă, au câștigat pacea și capacitatea de a trăi în libertate, cu propria lor cultură pe propriile lor pământuri. În primul caz, această pace a durat mai puțin de un deceniu înainte ca guvernul agresiv al SUA să invadeze din nou, de data aceasta cu succes. În cazul mapuche, victoria lor asupra spaniolilor a dus la 300 de ani de independență, marcată de mici războaie intermitente sau de încăierări în care s-au apărat de noi incursiuni. Datorită determinării lor de a riposta, lupta mapuche este încă vie și astăzi și, cu ajutorul protestelor, blocadelor, acțiunilor directe, agriculturii, sabotajelor, incendiilor și, uneori, al armelor de foc, au reușit să recupereze o parte din teritoriile lor de la proprietarii de terenuri și de la companiile internaționale de exploatare forestieră,

minieră sau energetică care le ocupă. Pe terenurile recucerite, ei își practică cultura și agricultura colectivă tradițională, punând (din nou) în funcțiune relațiile sociale eliberate.

În toate aparentele victorii ale nonviolentei, susținătorii ei nu pretind niciodată o schimbare fundamentală a relațiilor sociale, o schimbare la nivel economic sau un pas clar și generalizat de la puterea capitalismului sau de la dominația guvernului. Cei dintre noi, cei care favorizează o diversitate de tactici, pot pretinde o astfel de transformare socială. Nu a existat nicio victorie finală. Atâta timp cât capitalismul și statul continuă să existe, niciunul dintre noi nu este liber. Dar într-o serie de bătălii importante ne-am consolidat lupta pentru libertate, am eliberat temporar un spațiu de sub controlul statului și am pus în practică relații sociale comunitare sau orizontale. Aceste bătălii constituie lecții importante pe care trebuie să le purtăm cu noi ca parte a memoriei noastre colective.

Pentru că atât de multe revoluții au fost pervertite în trecut, trebuie să vorbim clar. Libertatea nu înseamnă câștigarea unui nou conducător sau a unei noi clase conducătoare. Libertatea nu înseamnă câștigarea unui nou sistem de guvernare sau de organizare, indiferent cât de ideal ar fi. Libertatea nu este o stare finală, perfecționată, pe care toată lumea trebuie să fie convinsă să o accepte. Libertatea este un proces care nu se termină niciodată. Libertatea este abilitatea de a ne modela propria viață, de comun acord cu semenii noștri și cu cei din jur. Într-o lume liberă, orice organizare socială ia naștere de jos, din eforturile celor care o formulează, și nicio organizare nu este permanentă, deoarece fiecare generație succesivă trebuie să fie capabilă să schimbe și să reînnoiască mediul înconjurător.

Mulți anarhiști vorbesc despre revoluție ca despre o ruptură cu ordinea actuală. O revoluție care impune o nouă ordine șterge tot ceea ce a câștigat. Revoluția trebuie să fie un pas spre o societate care este în permanentă revoltă, care nu acceptă niciun stăpân și care se recrează în mod constant, nu ca un corp omogen, ci ca o colectivitate ținută împreună prin legături de ajutor reciproc, asociere voluntară și conflict armonios.

Unii au susținut că schimbarea lumii trebuie să aibă loc ca o evoluție treptată sau ca o victorie progresivă. Cred că acest punct de vedere este profund eronat. Sistemele complexe trec de la o stare stabilă la alta prin schimbări bruște. Armonia în natură nu este o stare neschimbătoare de liniște, ci un câmp de schimbare și conflict care se menține împreună într-o tensiune dinamică. Idealurile de reciprocitate și autoorganizare sau autosusținere din vechea viziune a armoniei rămân valabile, dar nu și idealurile de neschimbare și pace. Conflictul, se pare, este un lucru bun, iar distrugerea, așa cum a subliniat Bakunin cu aproximativ 150 de ani în urmă, este o forță creatoare.

Nici măcar evoluția nu este o evoluție treptată, ci un proces marcat de perioade de platitudine care se schimbă în schimbări bruște. Atunci când sistemul complex în cauză este o societate în care o cantitate imensă de putere este concentrată în foarte puține mâini, iar structurile de conducere încearcă să suprimă sau să exploateze orice forță care amenință echilibrul impus de acestea, este un pariu destul de sigur că orice schimbare reală se va produce printr-o schimbare bruscă, dramatică și violentă, în timp ce tot ceea ce pare să facă parte dintr-o victorie treptată, un pas în direcția bună, este pur și simplu o reformă care a fost deja exploatată de sistemul conducător, fără a-i tulbura echilibrul. Desigur, forțele care vor provoca ruptura vor fi fost pregătite de sute de ani. Momentul vizibil identificabil al rupturii poate să apară și să dispară în doar câțiva ani, dar nu vom dezvolta forța de a depăși actualele structuri de putere și înțelepciunea de a crea o lume mai bună decât printr-o viață de luptă. Iar după ce vom distruge aceste structuri de putere, va fi nevoie de generații pentru a decontamina planeta (datorită capitalismului, unele locuri nu vor fi decontaminate niciodată), pentru a deprinde comportamente autoritare, rasiste și patriarhale, pentru a ne vindeca de traume acumulate de-a lungul mileniilor și pentru a învăța să avem grijă de noi înșine din interiorul unei rețele bogate de relații, atât cu alte ființe umane, cât și cu Pământul însuși.

O parte a teoriei rupturii constă în recunoașterea faptului că lucrurile se vor înrăutăți înainte de a se îmbunătăți, astfel încât, chiar dacă revoluția este o propunere pe termen lung, a ne pune speranțele în schimbări graduale este iluzoriu. În prezent, capitaliștii țin ostatic toate țările de pe planetă și joacă întotdeauna (cu viețile noastre) acolo unde șansele sunt cele mai bune. Orice țară cu o luptă populară puternică este o țară în care capitaliștii se confruntă cu riscuri mai mari și profituri mai mici. Unul

dintre motivele pentru care Grecia nu a cunoscut o dezvoltare atât de intensă a capitalismului, care ar fi putut cumpăra populația cu prosperitatea consumistă goală care domnește în Germania sau Italia, este că luptele sociale au rămas puternice acolo, astfel încât investițiile mari de capital fix au fost prea riscante.

Dacă începem să luptăm eficient împotriva controlului pe care bogații îl au asupra vieților noastre și împotriva alienării, poluării și exploatării pe care ne-o provoacă, vom fi răsplătiți cu sărăcie, deoarece fuga de capital trimite investitorii în locuri unde oamenii sunt mai ușor de dominat.

Tocmai pentru că statele nu sunt la fel de flexibile sau mobile ca și Capitalul, ele sunt atât de brutale în reprimarea luptelor sociale. Teritoriul și oamenii dominați de un stat sunt singurul lucru pe care acesta îl are și nu-i va lăsa liberi. Din acest motiv, luptele mai puternice înseamnă și o represiune mai puternică, deoarece poliția sau chiar armata încearcă să ne intimideze, să ne încarcereze, să ne tortureze sau să ne masacreze pentru a ne supune. Aceasta este o altă cauză pentru care lucrurile se înrăutățesc înainte de a se îmbunătăți. Pentru a răsturna structura de putere existentă, nu trebuie doar să devenim suficient de puternici pentru a o amenința - lucru care s-a întâmplat de relativ puține ori în ultimii douăzeci de ani; trebuie să devenim suficient de puternici pentru a supraviețui foametei pe care capitalismul ne-o va provoca și pentru a depăși brutalitatea pe care statul o va dezlănțui asupra noastră.

Războiul civil spaniol ne oferă o istorie neprețuită a revoluției. În iulie 1936, generalul Francisco Franco a lansat o lovitură de stat militară cu intenția de a impune un guvern fascist pentru a anihila mișcările revoluționare care zguduiau țara. Însă armata a fost oprită de la acțiune în aproximativ jumătate din țară, ceea ce a dus la prăbușirea puterii de stat în anumite regiuni, la izbucnirea unei revoluții și la un război civil care s-a încheiat în cele din urmă cu o victorie fascistă în 1939. Cum s-a ajuns la această situație?

Cea mai mare parte a muncitorilor răzvrătiți erau asociați cu federația muncitorească anarhistă CNT, care avea peste un milion de membri. Aceștia se înarmaseră în anii precedenți și învățaseră cum să folosească aceste arme în jafuri de bănci, încăierări cu poliția și autoapărare împotriva bătăușilor plătiți și a celor care au rupt grevele. Datorită acestei experiențe, în multe părți ale țării au reușit să învingă armata în lupte deschise. Deși în locuri precum Barcelona, luptele s-au încheiat și revoluția a intrat în plină desfășurare în câteva zile, este important de remarcat că anarhiștii de acolo își construiseră capacitatea de a lupta împotriva statului timp de decenii, supraviețuind insurecțiilor eșuate din 1909 și 1934, trecând prin ani de dictatură, represiune și clandestinitate. Revoluția a fost, prin urmare, atât bruscă, cât și treptată.

În unele părți ale Spaniei, unitățile polițienești și militare care au rămas loiale guvernului ales au oprit lovitură de stat, în timp ce în alte părți - în special în Catalonia, Valencia, Aragón și Asturias - au fost proletarii înarmați. În aceste zone, clasele de jos au colectivizat pământul și fabricile și au organizat miliții voluntare, neierarhizate, pentru a lupta împotriva fascistilor. Au creat ceea ce mulți au văzut ca fiind începutul unei lumi noi, o lume în afara și împotriva exploatării capitalismului. În orașe precum Barcelona, muncitorii au repus orașul în funcțiune la câteva zile după ce luptele au încetat. Muncitorii și-au colectivizat locurile de muncă - totul, de la tramvaie la fabrici, hoteluri, flote de pescuit și spitale - i-au dat afară pe șefi și au început să organizeze producția pe cont propriu, mărinz salariile și beneficiile, reducând prețurile în cazul serviciilor publice, cum ar fi transportul, și formând delegații pentru a procura materiale și a organiza distribuția. În întreaga Catalonia, sindicatul lucrătorilor medicali, în principal anarhiști, a înființat mai multe spitale și centre de sănătate noi și a oferit asistență medicală tuturor, inclusiv în sate mici pe care sistemul de sănătate capitalist nu se deranjase niciodată să le deservească.

În zonele rurale din Aragón, Catalunya, Valencia și Castilia, țăranii au colectivizat pământul, i-au dat afară pe proprietari și pe preoți și au abolit banii. Uneori au organizat distribuția de alimente și alte bunuri cu bonuri, furnizând fiecărei familii atât cât avea nevoie, trimițând în același timp alimente

milițiilor muncitorești de pe front, iar în multe cazuri au creat comune în care oamenii puteau intra în depozit și lua liber tot ce aveau nevoie, notând totul într-un caiet pentru a ține evidența.¹

În lupta de eliberare a satelor lor, țăranii au ucis un număr bun de preoți și proprietari, fapt pe care unii detractori îl folosesc pentru a-i prezenta ca fiind autoritari. Dar aceste execuții trebuie contextualizate. La acea vreme, Biserica Catolică era o parte importantă a structurii conducătoare și era o practică obișnuită ca preoții să acționeze ca lunetiști și să deschidă focul asupra muncitorilor sau fermierilor din turnul bisericii (exact acest lucru a fost ceea ce a declanșat incendierea bisericilor din Barcelona în timpul insurecției din "Săptămâna tragică" din 1909). Mai mult decât atât, în insurecțiile muncitorilor și țăranilor dintre 1932 și 1934 în Casas Viejas, Figols și Asturias, țăranii au declarat pur și simplu comunismul libertar, au ars titlurile de proprietate și i-au informat pe preoți și pe proprietari că vor fi bineveniți să cultive alături de ceilalți și să trăiască în pace, dar că nu mai pot deține autoritatea. Atunci când armata a venit și a reprimat cu brutalitate comunele, aceiași preoți și proprietari de terenuri au fost cei care au dat armatei numele a zeci de țăranii radicali, ceea ce a dus la executarea lor. Ucigându-i pe cei mai fasciști dintre preoți și proprietari de terenuri atunci când s-au ridicat în 1936, țăranii au luat decizia corectă.

Un alt exemplu justifică alegerea strategică a celor care au luat armele în 1936. Două dintre orașele cu cei mai mulți muncitori anarhiști erau Barcelona și Zaragoza. În Barcelona, anarhiștii erau înarmați și se hotărâseră deja asupra unui curs de insurecție. În Zaragoza, anarhiștii erau în general neînarmați și favorizau o strategie de organizare sindicală pentru a crea un sindicat mai mare care să poată obține îmbunătățiri treptat. În Barcelona, anarhiștii au învins armata și au reușit să facă o revoluție. În Zaragoza, fasciștii au triumfat în primele zile ale loviturii de stat și i-au aliniat pe toți radicalii și muncitorii rebeli în fața plutonului de execuție. În câteva luni, în Zaragoza nu mai existau anarhiști.²

Acolo unde muncitorii și țăranii aveau arme și știau cum să le folosească, au putut să acapareze spațiul și să înceapă să creeze o lume nouă. Dar nu au avut încredere în ei înșiși pentru a-și duce revoluția până la capăt. A existat o mare dezbatere în rândul anarhiștilor despre cum să învingă amenințarea fascistă și cum să sprijine revoluția. Din păcate, cei care susțineau un front comun antifascist cu partidele politice de stânga au câștigat dezbaterea. Folosind revoluția rusă ca exemplu, aceștia doreau să evite să devină autoritari precum bolșevicii. Conștienți că erau cea mai puternică forță din Catalunya și Aragón, dar temându-se de crearea unei "dictaturi anarhiste", au decis în mod deliberat să nu meargă mai departe cu viziunea lor despre o revoluție anarhistă. Ceea ce nu și-au dat seama a fost că revoluția se desfășura în mod spontan de către țăranii și muncitorii care se organizau pentru a-și satisface propriile nevoi, iar anarhiștii își făcuseră deja partea lor prin înfrângerea forței armate a guvernului. Acum trebuiau doar să împiedice ca revoluția să fie recuperată de revoluționarii autoritari. Dar cu cât delegații CNT se ocupau mai mult de partidele politice pentru a organiza o apărare comună împotriva fasciștilor, cu atât mai mult ajungeau să vadă revoluția din perspectiva puterii politice. Cu timpul, ei s-au distanțat de bază și au început să frâneze revoluția în numele unității antifasciste și al necesității de a câștiga războiul.³ Alți anarhiști au încercat din răspuț să schimbe acest curs al acțiunii, dar cei mai radicali au fost uciși sau reprimați de statul reconstituit. În mod ironic, dorința delegaților CNT de a evita să devină ca bolșevicii i-a transformat în tovarăși cu staliștii.⁴

Deși la început, Partidul Comunist era o forță minusculă în mișcarea muncitorilor, în scurt timp a devenit forța dominantă care controla din umbră guvernul republican. Deoarece URSS era practic singura țară care trimitea arme taberei antifasciste, aceștia puteau dicta politica la Madrid. Fasciștii au

---

¹ Pentru mai multe informații despre aceste colective, a se vedea Gaston Leval, *Collectives in the Spanish Revolution*, (London: Freedom Press, 1975). The original, *Espagne Libertaire* (1936 —1939), a fost publicat în limba franceză în 1971. De asemenea, Sam Dolgoff, ed. *The Anarchist Collectives: Workers' SelfManagement in the Spanish Revolution, 1936-1939*. (New York: Free Life Editions, Inc., 1974).

² Îi datorez această comparație lui Miguel Amorós, *Durruti en el Laberinto* (Bilbao: Muturreko burutazioak, 2006).

³ Cartea lui Miguel Amorós este o sursă excelentă pentru aceste critici. Pentru cei care citesc doar în limba engleză, încercați Stuart Christie's concise *We the Anarchists! A Study of the Iberian Anarchist Federația Iberică 1927-1937**.

⁴ Vezi Augustin Guillamon, *The Friends of Durruti Group 1937-1939* (Oakland: AK Press, 2001.)

beneficiat de sprijinul generos al Germaniei naziste și al Italiei fasciste, alături de ajutorul clandestin al Marii Britanii, în timp ce toate celelalte țări au rămas neutre, dornice să vadă amenințarea anarhistă din Spania anihilată. Dar și staliștii doreau să elimine această amenințare revoluționară, la fel cum o eliminaseră și în Rusia. Și este important de remarcat că nu doreau neapărat ca fasciștii să piardă, ci mai degrabă să prelungească conflictul pentru a putea încheia un acord cu Germania: Pactul de neagresiune nazist-sovietic. În consecință, sprijinul sovietic a fost, în cel mai bun caz, timid. Au trimis avioane și tancuri doar în schimbul rezervelor de aur spaniole și au organizat Brigăzile Internaționale mai mult pentru a-și asigura o modalitate subtilă de a ucide troțkiștii, comuniștii din consilii și socialiștii disidenți și de a suprima comunele anarhiste, decât pentru a lupta eficient împotriva fasciștilor. De asemenea, au înființat unități de poliție secretă și au scos în afara legii milițiile muncitorești voluntare, o altă amenințare la adresa autorității statului.

În cele din urmă, revoluția anarhistă a fost zdrobită de represiunea stalinistă și de birocrăția CNT, înainte ca trupele fasciste să reușească în cele din urmă să subjuge întreaga țară. Dar revoluția, în măsura în care a prosperat, a oferit un exemplu inspirat de eliberare și autoorganizare care dăinuie și astăzi, precum și o serie de lecții despre strategiile revoluției.

O problemă pe care George Orwell a menționat-o în lucrarea Omagiu Cataloniei a fost dificultatea de a obține sprijin internațional pentru revoluția din Spania. Staliștii au fost principalul obstacol în calea acestui sprijin. Aceștia controlau Brigăzile Internaționale pentru a filtra voluntarii, pentru a-și susține propriile zone de influență și chiar pentru a zdrobi comunele și colectivele din zonele anarhiste. Poate chiar mai dăunătoare a fost propaganda lor internațională. Prin intermediul partidelor comuniste și al sindicatelor afiliate din alte țări, au răspândit dezinformări despre revoluția în curs, acuzându-i în mod special pe anarhiști că sunt provocatori fasciști, o calomnie pe care au modificat-o și întreținut-o de-a lungul anilor, cedând-o recent susținătorilor nonviolentei.

Una dintre puținele țări în care comunismul nu devenise tendința dominantă în mișcarea anticapitalistă după preluarea bolșevică a revoluției ruse a fost Olanda. Ca și Spania, Olanda avea o mișcare muncitorească anticapitalistă înfloritoare, în care anarhiștii erau poate cel mai activ și dinamic curent. Dacă proletariatul din vreo țară era pregătit să le ofere anarhiștilor spanioli și catalani ajutorul de care aveau nevoie pentru a depăși represiunea stalinistă care a sufocat în cele din urmă revoluția și a dat victoria fasciștilor⁵, aceea era Olanda. Cu toate acestea, după ororile Primului Război Mondial, mișcarea anarhistă olandeză a luat o direcție diferită de cea a tovarășilor lor spanioli. Antimilitarismul a devenit obiectivul principal, obsesia chiar, al anarhiștilor olandezi, iar aceștia au făcut greșeala teoretică și strategică de a confunda antimilitarismul cu nonviolența. Anarhiștii catalani nu au fost atât de proști. În ceea ce a început ca o grevă generală în semn de protest față de recrutarea pentru cea de-a doua campanie Melillan în Războiul Rif, un război colonial pe care armata spaniolă îl purta în nordul Africii, anarhiștii din Barcelona au lansat o insurecție la scară largă care a preluat controlul orașului timp de o săptămână în 1909. Antimilitarismul este și mai eficient dacă este combativ.

Din nefericire, anarhiștii olandezi au fost obsedați de război ca fiind cea mai rea caracteristică singulară a capitalismului și au ajuns la concluzia simplistă că, pentru a se opune războiului capitalist, trebuiau să folosească nonviolența. Interpretarea lor a Revoluției Ruse a urmat aceste linii: Revoluția a fost coruptă nu pentru că a fost preluată de un partid autoritar, ci pentru că a fost militaristă și pentru că tovarășii de acolo au încercat să răstoarne cu forța statul.

Prin urmare, atunci când tovarășii lor din Spania au luat armele pentru a-i opri pe fasciști, anarhiștii olandezi au stat deoparte și au privit cum erau măcelăriți, publicând ocazional o critică la adresa mijloacelor lor militariste. În general, ei nu au făcut nicio diferență între un război între state și un război pentru eliberarea de stat, sau între milițiile de voluntari - în care ofițerii nu aveau privilegiile speciale și erau aleși și revocați de trupe - și armata profesionistă impusă de staliști. Poate din cauza lipsei de informații, ei nu au făcut diferența între trăsăturile Revoluției Ruse, cum ar fi Armata

---

⁵ Acest lucru nu înseamnă că, cu o strategie adecvată, victoria anarhistă în Spania era asigurată. Având în vedere că fasciștii aveau sprijinul total al două țări puternice, este posibil ca cauza lor să fi fost condamnată. Cu toate acestea, cu mai mult sprijin extern, ar fi avut mai multe șanse.

Roșie autoritară sau poliția secretă criminală a bolșevicilor, și zonele anarhiste eliberate din Ucraina, Kronstadt și Siberia, unde nu au existat pogromuri, gulaguri, camere de tortură, iar oamenii au luptat pe bază de voluntariat.

Mișcarea anarhistă olandeză, una dintre cele mai mari din Europa, nu a mers să lupte împotriva fascismului în Spania. Deoarece Germania și Italia foloseau Spania ca teren de antrenament, victoria lui Franco a servit drept lumină verde pentru război în restul continentului. Antimilitarismul olandez a fost neputincios în a-l opri. Radicalii care urmau să constituie rezistența olandeză, datorită trecutului lor nonviolent, au fost considerabil mai puțin eficienți. Alianții au folosit cu succes cel de-al Doilea Război Mondial pentru a anihila mișcările anticapitaliste din întreaga Europă, în unele cazuri masacrând partizanii radicali la sfârșitul războiului (poate, și acesta este un subiect de studiu viitor, au urmat direct exemplul dat de Stalin în Spania). Pe întreg continentul, războiul a fost urmat de decenii de pace socială în care mișcările revoluționare au fost absente, iar capitaliștii și-au sporit puterea și bogăția în mod exponențial. Mișcarea anarhistă olandeză s-a destrămat, iar curentul antimilitarist, cândva imens, a renunțat treptat la toate principiile sale revoluționare și la criticile sociale, adoptând politici reformiste și, în cele din urmă, dispărând în uitare, așa cum pare să fie soarta mișcărilor nonviolente.⁶

Au existat experiențe similare ale revoluției anarhiste din provincia Shinmin din Mancuria, care a prosperat timp de câțiva ani și a fost în cele din urmă zdrobită la începutul celui de-al doilea război mondial de forțele combinate ale imperialiștilor japonezi, ale Uniunii Sovietice și ale maoiștilor, deși singurele surse detaliate sunt în coreeană; și ale zonelor eliberate apărate de partizanii anarhiști din Ucraina și Siberia Centrală, care au prosperat ani de zile în timpul Revoluției ruse.

Exemplele de astăzi de eliberare a spațiului și de luare a unor măsuri în vederea unei revoluții sunt mai puțin grandioase, dar sunt mult mai utile pentru situația actuală.

În insurecția din Grecia din decembrie 2008, sute de mii de oameni au ieșit în stradă, au atacat poliția, au incendiat bănci și secții de poliție și au ocupat sau distrus clădiri guvernamentale. În lunile care au urmat, realitatea din multe orașe s-a schimbat. Grupuri de vecini s-au organizat în adunări și au început să se sprijine reciproc în fața dificultăților economice sau au preluat parcuri și le-au transformat în grădini fără a cere permisiunea nimănui. Sindicatele autonome de bază au răscolit birourile angajatorilor și i-au obligat să renunțe la salariile restante sau să îmbunătățească condițiile. Studenții au împiedicat punerea în aplicare a legilor represive sau a măsurilor de austeritate în universități. Artiștii au ocupat teatrele comerciale, iar anarhiștii au preluat clădiri abandonate pentru a înființa noi centre sociale. Comunitățile rurale au luptat împotriva gropilor de gunoi, a barajelor sau a altor proiecte de dezvoltare.

Toate aceste cazuri în care statu quo-ul a fost întrerupt și în care noi relații sociale au fost puse în practică au fost un rezultat direct al acaparării spațiului. Capacitatea oamenilor de rând de a cuceri spațiul a depins în întregime de capacitatea lor de a învinge poliția într-o confruntare deschisă și de a smulge controlul străzilor de la stat. De-a lungul anilor 2009 și 2010, guvernul grec a avut capacitatea marțială de a suprima oricare dintre aceste experimente de libertate, dar făcând acest lucru ar fi riscat să declanșeze o nouă rundă de conflicte și revolte care i-ar fi subminat și mai mult autoritatea și ar fi redus profiturile finanțatorilor săi. Posibilitatea pe care o avem de a crea o nouă lume se bazează pe capacitatea noastră de a lupta.

Un exemplu similar a apărut într-un context complet diferit: Oaxaca, Mexic. Când, la 14 iunie 2006, poliția a încercat să zdrobească greva profesorilor care ocupase centrul orașului Oaxaca timp de mai multe săptămâni, cea mai mare parte a societății din Oaxaca a ripostat: profesori, studenți, muncitori și indigeni. Aceștia s-au apărat cu praștii, artificii puternice, pietre, cocteiluri molotov și baricade. Conform unui model comun, activiștii pentru pace și viitorii lideri ai mișcării au încercat să descrie mișcarea ca

---

⁶ Această istorie nu a mai fost publicată niciodată în limba engleză. Înțeleg că puțini cititori vor fi capabili să înțeleagă o carte în limba olandeză, dar fac trimitere la ea pentru a oferi un indiciu cu privire la sursa mea. Cartea este amănunțită și excelentă și o recomand ca proiect oricui este capabil să o traducă în engleză. Elly Kloosterman, *De Nederlandse anarchisten en de Spaanse Burgeroorlog. Hoe de Nederlandse anarchistische beweging uiteenviel door de gewelddadige strijd in Spanje tussen 1936 en 1939* (Amsterdam: Uitgeverij De Pook, 1979). Titlul se traduce astfel "The Dutch anarchists and the Spanish Civil War. How the Dutch anarchist movement collapsed through the violent struggle in Spain between 1936 and 1939."

fiind nonviolentă, dar, la fel ca în Egipt, orice afirmație de nonviolență provenită din interiorul rebeliunii a însemnat pur și simplu că nu aveau alte arme în afară de acestea. Dar le-au folosit cu determinare și curaj, respingând poliția și paramilitarii și ocupând o mare parte din statul Oaxaca timp de șase luni. În acel spațiu ocupat, au creat adunări și colective, au contestat comercializarea culturii indigene, au depășit dinamica patriarhală care ar fi relegat femeile la rolul de participante de mâna a doua și au creat un întreg spațiu de auto-organizare. Capacitatea lor de a realiza acest lucru este indisolubilă de decizia lor de a riposta împotriva poliției și de a ține străzile chiar și după ce peste o duzină de oameni au fost uciși cu muniție reală. Atunci când guvernul mexican a trimis armata, presupușii lideri ai mișcării, care au creat o birocrație în cadrul APPO - Adunarea Populară a Popoarelor din Oaxaca - au recomandat nonviolența și au reușit să răspândească frica, convingându-i pe oameni că nu pot câștiga și că trebuie să dea jos baricadele. Dar tot ceea ce au realizat în acea jumătate de an s-a datorat capacității lor de a cuceri și apăra spațiul.⁷

La o scară mult mai mică (și, din acest motiv, poate mai inspiratoare pentru oamenii care este puțin probabil să experimenteze o insurecție acolo unde locuiesc, precum cele din Grecia sau Oaxaca), avem exemplul centrelor sociale ocupate ilegal în Europa. În aceste centre sociale, anticapitaliștii pot organiza întâlniri, dezbateri, seri de film, cine, spectacole, concerte și petreceri, sau pot înființa biblioteci, laboratoare de hacking, ateliere, magazine gratuite, săli de sport, grupuri de autoapărare, centre de medicină alternativă și terapie, grădini și ateliere de reparat biciclete, animate de un spirit de ajutor reciproc și solidaritate mai degrabă decât de profit și alienare. Și fie că se află în Berlin, Amsterdam, Torino sau Barcelona, aceste centre sociale și-au păstrat autonomia și au sfidat reglementările statului datorită tradiției lor de autoapărare, luptând împotriva încercărilor statului de a le evacua sau de a le instituționaliza. În 1986 și 1987, la Hamburg, au avut loc revolte majore atunci când guvernul a anunțat planurile de evacuare a squaturilor de pe Hafenstraße, iar susținătorii anonimi ai squaturilor au aruncat chiar bombe incendiare în câteva mari magazine (noaptea, când acestea erau închise), provocând pagube de milioane de dolari. Pagubele aduse imaginii orașului au fost atât de grave, încât primarul a demisionat.

În 1996, când poliția din Barcelona a evacuat clădirea ilegală Cine Princesa, ocupanții ilegali s-au revoltat timp de ore întregi în centrul orașului, obligând autoritățile să se gândească de două ori înainte de a evacua alte clădiri ilegale. O rezistență preponderent nonviolentă centrată pe tactici de blocare a împiedicat evacuarea squatului Can Masdeu din zona rurală a Barcelonei în 2002, deși nu trebuie să-i uităm pe susținătorii anonimi care au distrus un McDonalds și alte afaceri din centrul orașului.⁸ În anii următori, poliția a învățat rapid cum să ocolească tacticile nonviolente de blocare, care nu au avut succes în nicio altă ocazie și nici nu constituie o amenințare solidă pentru autorități, așa cum o fac revoltele. Pe toate scenele de squat din Europa, tacticile de apărare nonviolentă s-au răspândit de la sfârșitul anilor '90, în timp ce rezistența în forță a dispărut progresiv. În noua situație, guvernele orașelor

---

⁷ Pentru mai multe informații despre rebeliunea din Oaxaca, vezi Diana Denham și colectivul C.A.S.A. (eds.), *Teaching Rebellion: Stories from the Grassroots Mobilization in Oaxaca* (Oakland: PM Press, 2008). O serie de interviuri cu participanți care tind în mare măsură spre vocile creștinilor, artiștilor, ONG-urilor și ale altora care ar putea fi mai acceptabile pentru un public larg din SUA, cărții i se poate reproșa faptul că trece cu vederea conflictele foarte bogate care au existat în cadrul rebeliunii în sine, că prezintă în mod necritic (într-un cadru relativist al unei tapiserii de voci) anumite încercări de a distorsiona mișcarea ca fiind nonviolentă și că neglijează aspectele mai combative ale rebeliunii. Cu toate acestea, cartea oferă o perspectivă foarte bună asupra aspectului creativ al rebeliunii, iar un cititor corect, care nu este interesat de selecția eronată, va trebui să concluzioneze că autoapărarea a jucat un rol central în rebeliune. Un interviu descrie grupurile care s-au format pentru a proteja ocupația și detaliază bătăliile crâncene cu paramilitarii, iar un alt interviu subliniază centralitatea baricadelor. Și, deși conflictul este în general trecut cu vederea, un interviu discută despre încercările politicienilor mișcării de a prelua APPO și de a birocratiza mișcarea, precum și despre ceea ce au făcut unii anti-autoritari pentru a se opune acestui lucru.

⁸ Pentru mai multe informații despre mișcarea autonomă și bătălia pentru squaturile din Germania și Italia, vezi George Katsiaficas, *The Subversion of Politics: European Autonomous Social Movements and the Decolonization of Everyday Life* (Oakland: AK Press, 2006). Pentru Țările de Jos, a se vedea Adilkno, *Cracking the Movement: Squatting Beyond the Media* (New York: Autonomedia, 1997). (Original Ravijn Books: Amsterdam, 1990). Iar pentru o scurtă evaluare a mișcării de squatting din Barcelona, a se vedea "La calle desde el tejado: valoración de la okupación en Barcelona como medida en una lucha anarquista" (Barcelona: publicație difuză, 2009). Disponibil la <http://www.alasbarricadas.org/noticias/node/13034>.

sunt capabile să evacueze sau să reglementeze squat-urile după bunul plac. Având ca aliat nonviolența, ocupanții ilegali sunt lipsiți de apărare doar la nivel simbolic.

Răspândirea capitalismului în întreaga lume a fost realizată printr-o simfonie de operațiuni fundamental militare. Buna funcționare a capitalismului necesită ocuparea eficientă a unui teritoriu de către poliție. La ce se reduce totul este că, pentru a fi exploatați și conduși, trebuie să fim privați de tot. Procesul de privare a durat sute de ani, dar se realizează într-un mod din ce în ce mai intens. Prin forța armelor și lăsând o dără de cadavre, statul a îngrădit pământurile comunale, a privatizat pădurile și apa, a profesionalizat abilitățile tradiționale - cum ar fi vindecarea, moașele sau predarea - în cadrul unor instituții exclusive și a pedepsit practicantii fără licență, și-a afirmat controlul asupra spațiilor publice și a limitat modurile în care le putem folosi, a criminalizat rețelele autonome de schimb și a impus reglementări care favorizează marea industrie, făcând aproape imposibilă autosuficiența, suveranitatea alimentară sau meșteșugurile artizanale.

Cetățeanul unei democrații prospere trebuie să fie înconjurat de spectacole de *având*, fără a putea cu adevărat să influențeze în mod direct mediul înconjurător sau să aibă control asupra a ceva. Singurele activități permise sunt cumpărarea și vânzarea. Peisajul urban în întregime este dedicat consumului. Orașele sunt din ce în ce mai mult proiectate fără spații de întâlnire sau spații publice, și chiar și ceea ce este public este deținut de stat. Încercarea de a schimba doar suprafața acestui ansamblu atent aranjat este pedepsită ca fiind vandalism. Dobândirea unui drept legal asupra oricărei bucățele de spațiu se poate realiza doar prin cumpărare - totul este redus la statutul de proprietate - și chiar și atunci, cei care și-l pot permite trebuie să-i dea o utilizare productivă din punct de vedere economic, urmând logica de acumulare a capitalismului și a proprietății private, deoarece guvernele percep taxe pe proprietate. Adesea, această impozitare este calculată în mod special pentru a repune proprietatea "neproductivă" în circulație pe piață.⁹

Singura modalitate de a modifica această lume, izolată de straturi invizibile de protecție, ca și cum ar fi înghețată în sticlă, este de a sparge ceva.

Iar singura modalitate de a deschide un spațiu pentru a crea ceva cu totul nou și durabil este de a cucerii acel spațiu, de a întrerupe controlul agenților legii și ordinii și de a sparge asfaltul.

De asemenea, merită remarcat cât de versatil este capitalismul în cooptarea inițiativelor care încearcă să ofere o alternativă. Capitalismul se asigură că nimic nu este gratuit, dar există întotdeauna o mulțime de opțiuni pentru a închiria sau a cumpăra. Oamenii pot încuraja orice fel de stil de viață diferit pe care îl doresc, atâta timp cât acel stil de viață plătește chiria. Toate mijloacele care ne sunt prezentate pentru a ne aduna, pentru a construi o comunitate, pentru a crea, a împărtăși și a comunica, trebuie să se bazeze pe logica acumulării și, la un moment dat, să treacă prin activitatea de cumpărare și vânzare.

Mâncatul local, mișcările contraculturale precum punk sau hip-hop, ecologismul, sau chiar ideea de centru social sau de târg de carte anarhist, toate acestea pot deveni ultima modă de consum tolerată sau chiar încurajată de capitalism. Mâncarea locală devine o altă nișă de piață supraevaluată; punk-ul sau hip-hop-ul sunt absorbite de marile case de discuri și dau naștere unor mari companii care vând accesoriile la modă, în timp ce muzica își pierde conținutul politic; organizațiile ecologiste încep în liniște

---

⁹ Să luăm cazul Greciei, mulți oameni din clasa muncitoare dețineau propriile case, după o viață de muncă, și le transmiteau copiilor lor. Guvernul a impus în mod deliberat un impozit anual pe locuințe pe care mulți proprietari de case nu și l-ar putea permite. Fără șantajul de a forța oamenii să plătească o treime sau jumătate din salariu pentru dreptul de a locui în propriile case, capitalismul nu poate funcționa. Economistilor și bancherilor nu le place ideea ca oamenii să fie proprietarii propriilor locuințe și să nu fie nevoiți să plătească chirie sau credite imobiliare. Noua taxă, recomandată de economiști și bancheri, a făcut ca mulți greci să își piardă casele, obligându-i să ia credite ipotecare sau să înceapă să plătească chirie. În limbajul celor de la vârf, acest lucru a însemnat "stimularea economiei". Asta face guvernul atunci când oamenii nu sunt suficient de productivi. Și, de asemenea, ar trebui să o spunem clar, atunci când oamenii nu sunt deloc productivi, guvernul declară nulă proprietatea, invadează și dă pământul și resursele celor care le vor folosi conform unei logici capitaliste. Fondatorii Statelor Unite au justificat jefuirea pământurilor indigene cu argumentul că popoarele indigene nu au dat acestor pământuri o utilizare productivă, prin urmare, acestea nu constituiau proprietate. O tactică similară a fost folosită atunci când dictatura lui Pinochet, sfătuită de economiști formați în SUA, a dat terenuri publice companiilor forestiere în anii 1970. În filozofia fundamentală a lui John Locke, proprietatea ia naștere atunci când cineva amestecă munca lor (a servitorilor) cu ea pentru a o face productivă. Aceasta este natura proprietății în capitalism.

să aplice factorul de dezvoltare ca principal criteriu, înlocuind întrebarea "Cum putem salva această pădure?" cu "Cum putem salva o parte din această pădure, permițând în același timp companiilor care au investit în ea să continue să facă profit?"; iar centrele sociale sau târgurile de carte încetează să se mai orienteze spre deschiderea unui spațiu pentru schimbul de idei și conversațiile despre luptă și își reduc toate operațiunile la întrebarea centrală cum să plătească chiria, o enigmă la care se răspunde de obicei prin vânzarea de produse.

Atunci când participanții la o luptă care se angajează în acte creative - chiar actele pe care capitalismul le poate coopta și de pe urma cărora poate obține profit - îmbrățișează din toată inima părțile distructive ale luptei, ei creează o forță care nu poate fi recuperată cu ușurință. Negarea sistemului actual, angajamentul de a distruge ceea ce ne asuprește și o practică de a ataca puterea permit tuturor acelor acte creative, care altfel ar putea fi simple alegeri de stil de viață sau chiar inițiative antreprenoriale, să își păstreze potențialul revoluționar.

În concluzie, o practică combativă, prin care mă refer la utilizarea sabotajului, la capacitatea de autoapărare, la abilitatea de a se confrunta cu forțele legii și ale ordinii și la hotărârea de a ataca structurile de putere existente, permite oamenilor aflați în luptă să acapareze spațiul în care semințele unei lumi noi pot începe să prindă rădăcini și ajută la prevenirea cooptării acestor experimente de libertate de către sistemul dominant.

Nevoia de a crea noi relații sociale are, de asemenea, un aspect imediat, care nu poate fi rezolvat într-o utopie viitoare. Nu luptăm împotriva sistemului actual pentru că ne așteptăm ca într-o zi să fim răsplătiți cu o lume mai bună. Statul este atât de puternic, încât este foarte posibil să nu învingem niciodată, ca civilizația capitalistă să facă planeta de nelocuit sau ca noile tehnologii să facă imposibilă revolta sau chiar simpla transgresiune. Sau, mai puțin dramatic, că vom continua să eșuăm în revoltele noastre și va trebui să suportăm acest sistem mizerabil pentru totdeauna.

Fără a crea speranțe false, cred că este important să luptăm pentru a învinge, dar mult mai imediat decât chestiunea viitorului este faptul că mulți dintre noi luptăm pentru viața noastră, că lupta înseamnă supraviețuire și că nicio viață demnă de trăit nu poate fi trăită în complicitate cu o societate care ne fură tot ce este al nostru și ne oferă doar posibilitatea de a participa la propria noastră dominație.

Mulți oameni pe care sistemul caută să-i victimizeze au acum o nevoie de autoapărare, iar nonviolența nu face decât să acționeze ca un obstacol în calea satisfacerii acestei nevoi. Gene Sharp și mulți alți susținători ai nonviolenței tac în legătură cu nevoia de autoapărare acum. Atunci când sunt presați, ei vor arunca de obicei un citat din Gandhi sau Martin Luther King Jr. dar devine clar că autoapărarea acum, sau solidaritatea cu cei care se apără de brutalitatea poliției rasiste sau a unei societăți patriarhale, nu figurează cu precădere în viziunea lor de luptă.

Am analizat deja valul tot mai mare de reacții combative la crimele comise de poliție în SUA. În momentul în care închei acest capitol, o nouă revoltă anti-poliție a avut loc în Atlanta, un oraș cu mai mult decât partea sa echitabilă de crime comise de poliție, dar, în memoria recentă, cu puține răspunsuri colective. Un protest împotriva poliției organizat într-un cartier central din Atlanta care se confruntă cu o puternică îmbogățire s-a încheiat cu vecinii care au atacat mașinile de poliție și le-au alungat. În mod revelator, reacțiile la protest au fost puternic divizate. Vecinii cu venituri mai mari l-au condamnat și au continuat să colaboreze cu poliția pentru a transforma cartierul după gustul lor, în timp ce vecinii de mult timp din blocurile de apartamente cu venituri mici au sprijinit mai des protestul și, în multe cazuri, au participat la el.

Lupta împotriva poliției a creat un instrument colectiv de autoapărare împotriva omorurilor care, în general, au loc cu impunitate, sunt puse pe seama victimei și sunt repede uitate. Nu este o greșeală faptul că revoltele Oscar Grant au determinat statul California să aresteze un polițist în timpul serviciului pentru omor, pentru prima dată în istoria sa.

Autoapărarea este, de asemenea, o componentă importantă în lupta împotriva patriarhatului. În Barcelona, unde locuiesc, una dintre principalele activități ale feministelor radicale este organizarea de cursuri de autoapărare pentru femei și lesbiene. Abilitățile învățate pot fi folosite în confruntări împotriva poliției sau a fasciștilor, în acțiuni împotriva unor persoane din cadrul mișcărilor sociale care

au comis agresiuni și nu și-au asumat responsabilitatea pentru acestea sau în apărarea împotriva unor agresori întâmplători pe stradă sau la o petrecere. Acestea sunt situații reale și frecvente în viețile multor tovarăși ai noștri care sunt femei, lesbiene, trans sau queer. Cunoașterea autoapărării deschide posibilitatea unor soluții individuale, în care o persoană singură poate da afară un agresor sau poate respinge un atacator fără a fi nevoită să aștepte un răspuns colectiv; de asemenea, extinde gama de răspunsuri colective, deoarece un grup mare incapabil să se apere nu este de mare ajutor în anumite situații.

Un proiect care a fost o prioritate majoră a tovarășelor feministe din Barcelona a fost publicarea revistei *Putas e Insumisas* ("Curve și insubordonate"), lansată în cele din urmă în 2013. Textele pe care le-au compilat se refereau toate la un subiect tabu și adesea invizibil, utilizarea violenței de către femei. Ele prezintă numeroase istorii ale unor femei care au ucis bărbați abuzivi sau, într-un caz, ale unei femei care a ajutat zeci de alte femei din satul ei să își otrăvească soții și să obțină libertatea relativă a văduvei. Acest proiect de publicare a fost realizat ca o recunoaștere a importanței recuperării capacităților de luptă care au fost furate și dispărute de o istoriografie patriarhală. De asemenea, se concentrează asupra monopolizării continue a violenței de către un stat patriarhal, arătând cum femeile care îșiucid agresorii sunt pedepsite de sistemul judiciar mai aspru decât bărbații care abuzează și mai aspru decât persoanele care ucid din alte motive. Lecția este clară: societatea patriarhală vrea ca femeile să fie victime pasive, care acceptă violența care li se face și care depind de instituții conducătoare precum poliția sau organizațiile caritabile pentru a le proteja. Ele nu trebuie să se ocupe singure de problemele de autoapărare, răzbunare sau vindecare.

În Statele Unite, *Bash Back!* a răspândit practica de autoapărare și răzbunare queer.¹⁰ Una dintre țintele principale ale *Bash Back!* și ale altor acțiuni queer similare a fost revendicarea în forță a *Gay Pride*. Inițial, comemorarea revoltelor de la *Stonewall*, o serie de ciocniri din 1969 în care homosexuali, transsexuali, lesbiene și gay s-au luptat cu polițiștii, *Gay Pride* a fost pacificată și transformată într-un eveniment comercializat care încerca să vândă o nouă normalitate și integrarea homosexualilor din clasa de mijloc care își permiteau să cumpere această normalitate. Care a fost răspunsul? La acțiunea "Queers Fucking Queers" din Seattle, în 2011, homosexualii radicali au organizat o petrecere ilegală, au atacat poliția, au distrus o bancă și un magazin *American Apparel*, au deteriorat o berărie yuppie și, în general, au discreditat ideea că homosexualii și transsexualii pot fi asimilați în mod pașnic într-o societate patriarhală și capitalistă, cumpărați prin căsătorii legale și serviciu militar.

Ceea ce începuse ca o petrecere de dans, s-a transformat rapid într-o prezență conflictuală a queer gălăgioși anti-*Pride*, lipsa muzicii nu a contat aproape deloc, ceea ce a devenit evident a fost faptul că un număr mare de persoane prezente acolo erau interesate mai mult de a fi zgomotoase și sfidătoare în stradă. Să fie în evidență și mândri, într-un mod pe care *Pride* ar fi trebuit să îl reprezinte inițial, în maniera *Stonewall*. Indiferent de agenda de asimilare în capitalism a comunității yuppie lgbt, această seară a arătat din nou clar că există întotdeauna cei care nu se vor supune niciodată visului de asimilare și "toleranță" al clasei conducătoare.¹¹

Alte acțiuni queer radicale au inclus întreruperea megabisericilor homofobe, bătaia băieților transfobi din frății universitare, distribuirea de tasere printre tinerii queer și trans și chiar incendierea casei unui polițist care a violat și ucis persoane trans cu impunitate.

Unii critici au încercat să sugereze că astfel de acțiuni sunt o aberație sau chiar că cei care le-au comis nu erau cu adevărat homosexuali sau că erau în majoritate bărbați albi. Dar rebeliunile violente și actele de răzbunare au fost mult timp o parte esențială a luptei împotriva patriarhatului. Statul și nonviolența găsesc încă un punct comun în reducerea la tăcere a acestor istorii. Recuperarea lor, răspândirea lor și

¹⁰ Vezi Fray Baroque and Tegan Eanelli (eds.), *Queer Ultraviolence: Bash Back! Anthology* (Oakland: Ardent Press, 2012).

¹¹ Din "Queers Fucking Queers Gets Wild in the Streets," Puget Sound Anarchists, <http://pugetsoundanarchists.org/content/queers-fucking-queers-gets-wild-streets> (26 June, 2011).

celebrarea lor reprezintă o parte importantă a luptei de astăzi. Le permite oamenilor care cresc sub un sistem opresiv să știe de ce sunt capabili, să știe că nu sunt victime și că oameni ca ei au luptat eroic în trecut. Este, de asemenea, important pentru cei dintre noi, care creștem privilegiați de patriarhat, să cunoaștem aceste istorii. Astfel de povești de rebeliune ne ajută să ne recentrăm analiza pentru a recunoaște importanța sistemelor de dominație și a luptelor pe care suntem antrenați să le trecem cu vederea; ne ajută să empatizăm cu opresiunea și luptele trăite de surorile, mamele, fiicele, prietenele și tovarășii noștri; și ne arată clar că femeile, persoanele trans și queer nu au nevoie de protecția celor care am fost crescuți ca bărbați.

Patriarhia mobilizează o întreagă gamă de violență fizică, psihologică, socială și structurală împotriva copiilor și femeilor, și chiar mai mult împotriva celor care refuză rolurile sau relațiile pe care le impune. Dar privilegiile pe care le recompensează bărbaților sau celor care le acceptă rolul sunt otrăvitoare. Ele nu ne dau posibilitatea de a dezvolta o relație sănătoasă cu ceilalți sau cu noi înșine. Cu toții avem motive pentru a lupta împotriva patriarhatului.

Am dedicat cartea *How Nonviolence Protects the State* unei prietene și tovarășe, Sue Daniels. Sue a fost o feministă, anarhistă și ecologistă care a adus o mare cantitate de energie, inteligență și dăruire în luptele la care a participat. Cam în perioada în care terminam cartea, Sue a fost ucisă de un fost partener. Era o persoană cu care vorbeam mult despre nonviolență și rezistență și mă ajutase cu surse și idei pentru carte. Ea a inspirat o parte din capitolul despre nonviolență și patriarhat, în special prin accentul pe care l-a pus pe autoapărarea feministă, pe faptul că nu trebuie să depindă de bărbați sau de structuri colective pentru a se proteja de violența patriarhală. Una dintre speranțele mele cu aceste două cărți este să încurajez mai multe persoane să învețe cum să se apere singure, pentru a sparge monopolul asupra violenței împărtășit de poliție și patriarhat.

Nu ne luptăm pentru abstracțiuni. Ne luptăm pentru viețile noastre. Pentru unii dintre noi, acest lucru înseamnă să luptăm împotriva mizeriei, a presiunii psihologice, a distrugerii mediului înconjurător, a otrăvirii corpurilor noastre, a exploatării și a înstrăinării de mediul înconjurător care fac ca viața să nu merite să fie trăită. Pentru alții, în diferite grade, înseamnă o luptă împotriva unor forțe care ar putea în orice moment să-i anihileze.

Pentru a ne proteja în luptele noastre, pentru a profita de spațiile în care putem începe să creăm o lume nouă, pentru a distruge structurile care neucid și pentru a sparge îngrădirile care ne-au separat de lumea noastră, avem nevoie de toate tacticile care nu duc la crearea de noi închisori. Luptând, începem deja să subminăm relațiile sociale de dominație. Nonviolența este inadecvată pentru lupta care ne stă în față.

10. O Diversitate de Metode

Respingerea nonviolenței nu înseamnă că trebuie să fugim în extrema opusă și să construim o practică revoluționară în jurul conceptului de violență. O astfel de practică s-ar putea dovedi interesantă și valoroasă, mai ales dacă violența ar fi înțeleasă ca transgresiune, ceea ce șochează și deranjează prin încălcarea normelor societății la nivel simbolic și material. Dar opusele tind să reproducă aceeași logică; pentru a funcționa ca opuse, ele trebuie să existe în cadrul aceleiași paradigme.

Avantajele unei diversități de tactici

Conceptul de diversitate de tactici include mai multe idei pe care nonviolența, ca un concept mai simplist și mai puțin dezvoltat, nu este capabilă să le recunoască. Nonviolența postulează un set de limitări asupra unei întregi mișcări sociale. Această prezumție provine dintr-o abstracțiune imatură în care o luptă este definită, delimitată și controlabilă, o tablă de șah pe care se pot muta toate piesele într-o singură parte.

Gândirea autoritară, care este cea mai imatură, atât din punct de vedere etic, cât și conceptual, necesită simplificarea unei realități complexe. Statele creează armate în parte pentru a suprima complexitatea unei lumi haotice, iar mulți susținători ai nonviolenței folosesc moralismul și forța represivă a mass-mediei și a poliției pentru a suprima elementele unei mișcări sociale care nu se încadrează în marea lor strategie.

Conceptul unei diversități de tactici constituie o extindere calitativă a gândirii. Este, cel puțin potențial, recunoașterea faptului că conflictul social nu este o tablă de șah pe care putem controla sau chiar vedea toate piesele, ci un spațiu nelimitat, adesea opac, cu nenumărați actori ale căror dorințe nu sunt întotdeauna compatibile, intercalate pe un teren care este în sine dinamic și schimbător.

Deoarece conceptul a fost creat pentru mobilizări de protest care atrăgeau oameni care urmau să folosească tactici foarte diferite, uneori incompatibile, acesta s-a dezvoltat în primul rând ca un cadru practic, dar limitat, pentru planificarea unui spațiu de protest multiform în care blocanții nonviolenți, marșurile pașnice și sabotorii Black Bloc pot ieși cu toții în stradă provocând o perturbare maximă fără să se calce pe picioare unii pe alții. În concluzie, a permis oamenilor să își aleagă forma de participare.

În urmărirea acestui obiectiv, diversitatea tacticilor s-a dovedit de nenumărate ori. Convenind asupra unor zone pentru diferite tactici, organizatorii protestelor au coordonat situații în care zeci de mii de oameni au putut înconjura un loc de summit în care liderii mondiali încercau să ne decidă viitorul și să îl blocheze sau să îl perturbe prin utilizarea simultană a marșurilor pașnice, a sit-in-urilor, a blocajelor și a tripodurilor, a baricadelor, a revoltelor în cartierele de afaceri din apropiere pentru a atrage forțele de securitate și a luptelor de stradă directe cu poliția. Bănuiesc că acesta este motivul pentru care susținătorii nonviolenței, precum Rebecca Solnit, au denunțat-o ca fiind un instrument pentru revoltătorii iresponsabili și violenți, fără a face nicio referire la istoricul istoric (Gleneagles, Heiligendamm, St. Paul, Vancouver, Toronto și așa mai departe...): pentru că un cadru funcțional al diversității tacticilor subminează nonviolența, infirmând pretențiile sale de supremație și permițând activiștilor pașnici să acționeze pașnic în armonie cu alte forme foarte diferite de protest. Experiențele de armonie sau de reciprocitate în diverse proteste dovedesc că nu avem nevoie de protecția nonviolenței, deoarece putem crea un echilibru benefic între diferite metode. Succesul unei diversități de tactici i-a forțat pe susținătorii nonviolenței să aleagă între a participa la o luptă mai amplă sau a exercita controlul asupra unei lupte mai mici și mai puțin eficiente. Cei mai vocali și mai activi au ales în mod covârșitor

cea de-a doua variantă. În multe ocazii, protestele organizate folosind un cadru de diversitate de tactici s-au desfășurat cu succes, oamenii respectând diferitele zone de protest, dar, după aceea, purtătorii de cuvânt ai grupurilor nonviolente îi denunță pe ceilalți protestatari în mass-media, acuzându-i de brutalitatea poliției, ca și cum ar fi perfect logic ca polițiștii dintr-o parte a orașului să bată protestatari pașnici doar pentru că niște oameni din altă parte a orașului au spart niște geamuri cu câteva ore înainte. Acest comportament demonstrează o altă caracteristică esențială a nonviolentei: tendința de a căuta siguranța în loc să accepte pericolul; de a justifica represiunea statului în loc să i se opună; și de a înghiți credința democratică că, prin evitarea violenței, pot evita represiunea, că pot face o revoluție fără consecințe. Ironic, când cele două figuri ale căror imagini le exploatează sistematic și ale căror filosofii le cenzurează puternic au sfârșit amândouă moarte pentru eforturile lor. Dar, s-a mai spus: nonviolența este o idee iluzorie.

Limitările unei diversități de tactici

Oricât de ridicole ar fi, aceste răspunsuri pacifiste demonstrează limitele unei diversități de tactici. Pentru a-și realiza întregul potențial, cadrul de protest trebuie să se dezvolte într-un concept de luptă care presupune o diversitate de metode. Nu putem avea această dezbatere doar o dată pe an, când ne adunăm pentru proteste de masă, pentru că, procedând astfel, o reducem la o simplă chestiune de tactică și reducem câmpul de luptă la proteste de masă formale, iar actorii în luptă la acei indivizi și grupuri care se dedică unor astfel de proteste.

Deși există loc pentru nonviolență într-un cadru de diversitate a tacticilor, o înțelegere mai profundă a luptei necesită ca nonviolența să fie demontată. Nu este posibil ca o luptă socială eliberatoare să fie organizată pe baza unei singure strategii sau filosofii, deoarece toate persoanele diferite care sunt subordonate statului au istorii diferite, posibilități diferite, nevoi diferite și dorințe diferite. La fel cum o soluție unitară, o utopie unică pentru toți, este imposibilă (și, dacă istoria ne ghidează, în practică, astfel de utopii constituie cele mai rele dictaturi), o luptă unitară este, de asemenea, imposibilă.

Deși un cadru de diversitate a tacticilor permite mai mult spațiu de dezbatere decât nonviolența, acesta tinde totuși să limiteze dezbaterea într-un spirit de pluralism relativist. Acest lucru se datorează faptului că a fost creat aproape exclusiv ca un cadru de protest. În cadrul unui protest în masă, se adună mulți oameni diferiți, inclusiv pacifiști, anarhiști, socialiști, progresiști, libertarieni de tip american, nebuni și alții; există adesea o prezență instituțională puternică sub forma ong-urilor și a partidelor politice, de asemenea. Creat special pentru a mediatiza un astfel de spațiu, orice diversitate de filosofie tactică ar fi incapabilă să pună în discuție centralismul sau pluralismul unui astfel de spațiu. Dar un conflict social este mult mai amplu decât protestele pe care le generează și nu toți cei care mărșăluiesc împreună la un protest sunt de aceeași parte a unui anumit conflict social.

Pericolul centralizării

Statul a fost o mișcare milenară de centralizare. Trebuie să desființăm această centralizare pentru a deschide spațiu pentru ca o mie de lumi diferite să înflorească. Deși idealul antiautoritar a fost ridiculizat de mult timp de elite și de oamenii de știință plătiți de acestea, nimeni nu mai poate nega faptul că cele mai inteligente soluții sunt cele formulate de actorii locali în conformitate cu condițiile locale și cu acces la un lung istoric și la experiențe contrastante din alte localități. Acest lucru este similar cu viziunea anarhistă a unei lumi federate sau interconectate, în care nicio structură nu are putere asupra individului sau asupra asociațiilor și comunităților libere create de indivizi liberi; precum și cu viziunea multor grupuri indigene a unei lumi locuite de multe popoare diferite, fiecare cu propria cultură unică, legată intim de mediul lor natural.

Atât nonviolența, cât și stângismul sunt dușmani ai acestei viziuni a libertății. Nonviolența pentru că șterge istoriile de luptă care sunt o parte esențială a ceea ce suntem, pentru că nu recunoaște nevoia de autoapărare a unui individ sau a unei comunități și pentru că impune o formă de luptă unitară, unică pentru toți. Leftismul pentru că echivalează libertatea cu un nou tip de stat, ignorând în mod convenabil faptul că niciun stat revoluționar, niciun guvern progresist din istorie nu a urcat la putere fără să-și ucidă sau să-și încarcereze oponentii. Guvernele socialiste, din Rusia până în Nicaragua, au întemnițat sau ucis dizidenți și au accelerat procesele de genocid împotriva popoarelor indigene, în timp ce guvernele democratice au continuat pur și simplu războiul împotriva săracilor, transmis de predecesorii lor monarhici. După Revoluția Americană, guvernul Statelor Unite a început cu un bang, eliminând fermierii îndatorați în Rebeliunea lui Bacon și subvenționând o frenezie de expansiune genocidară spre vest. Din acest motiv, majoritatea națiunilor indigene care au intrat în contact cu cele treisprezece colonii fie au rămas în afara războiului, fie au luptat alături de britanici.

Toți cei care pretind că vor să creeze un guvern mai bun dolesc, în cele din urmă, putere, iar puterea exercitată de guvern este aceeași putere de auto-organizare care ne-a fost furată tuturor, tocmai pentru ca guvernul să poată institui soluțiile sale unitare, ideile sale geniale pe care trebuie să fim convinși sau forțați să le acceptăm. Societatea va fi întotdeauna conflictuală, iar conflictul poate - ar trebui - să fie sănătos, dar societatea sub guvernare este divizată de un antagonism ireconciliabil, deoarece existența guvernanților se bazează pe deposedarea tuturor celorlalți.

În viitorul previzibil, vom împărți spațiile de luptă cu susținătorii nonviolenței și cu susținătorii unor tipuri de guvernare presupus mai bune. La urma urmei, statul subvenționează și recompensează în mod direct ambele poziții. Deși le criticăm convingerile, nu ne putem imagina o luptă fără ei, sau fără mulți alți oameni care sunt diferiți de noi (la fel cum oamenii care citează această carte și care ar putea fi de acord cu argumentele sale de bază nu vor fi de acord în multe alte puncte, ceea ce înseamnă că nu suntem niciodată un "noi" omogen). Trebuie să găsim modalități de a relaționa cu alți oameni în luptă.

Dar acceptarea altor oameni nu ar trebui să însemne acceptarea instituțiilor pentru care aceștia ar putea lucra. În efortul de a fi deschiși, nu trebuie să ne facem niciodată orbi față de unele dintre cele mai clare lecții ale înfrângerilor din trecut. În cadrul tuturor spațiilor de luptă, este esențial să se răspândească o respingere a partidelor politice, a ong-urilor, a sindicatelor¹ și a instituțiilor similare. Una dintre cele mai mari realizări ale mișcării antiglobalizare, ale mișcării de ocupare a piețelor din Spania sau ale mișcării Occupy din SUA a fost respingerea partidelor politice. Astfel de organizații nu merită niciun fel de încredere. Dar, uneori, oamenii lucrează într-un ONG sau într-un sindicat, dar participă la luptă și ca indivizi autonomi. La ocuparea pieței din Barcelona au participat militanți ai multor partide de stânga, dar oficialii sau candidații aleși nu au fost bineveniți. În adunările de cartier, mulți participanți erau membri ai celor două sindicate majore care au semnat măsurile de austeritate, dar erau membri de rând, adesea critici față de conducerea sindicatului.

Nonviolența ca filozofie absolută nu își are locul într-o luptă diversă, deoarece este incapabilă să respecte natura pluralistă a eliberării. Dar oamenii care favorizează personal tacticile pașnice și chiar și cei al căror concept de revoluție este de a lucra pentru pace, care urmează o filozofie de a nu face rău, ar trebui să fie respectați ca parte a luptei. Baza respectului este recunoașterea autonomiei celorlalți: ei vor lupta pentru libertate în felul lor, indiferent de preferințele noastre. Îi criticăm pe cei pe care îi respectăm, deoarece presupunem că sunt suficient de maturi pentru a accepta critica, dar scopul criticii nu este de a-i converti sau de a-i face să ne placă. Aș putea critica revoluționarii pașnici pentru că subestimează rolul confruntării și al distrugerii într-o revoluție, dar scopul acestei critici este de a învăța în mod colectiv în punctul de conflict dintre diferențele noastre, nu de a-i transforma în anarhiști Black Bloc.

Nonviolența încalcă cerințele minime ale respectului, pentru că urmărește eliminarea celuilalt și pentru că cei care o practică colaborează frecvent cu poliția și cu mass-media pentru a-i criminaliza pe

¹ Se poate face o bună distincție între sindicate, care sunt, în esență, o schemă piramidală, o mafie sau o ramură a partidelor politice de stânga (sau, uneori, toate trei), și sindicatele de bază create la locul de muncă, fără membri plătiți, care nu lucrează, și care nu sunt subvenționate de guvern.

acea dintre noi pe care îi etichetează drept "violenți". Dar cei care doresc să fie pașnici nu trebuie să își impună metodologia la nivelul unei întregi mișcări.

Multe activități, multe viziuni

În această luptă multiformă, pe care fiecare dintre noi o înțelege în mod diferit, este nevoie de un întreg spectru de activități. Recuperarea legăturii noastre cu pământul, publicarea și răspândirea ideilor noastre, dezbateri, informarea despre lume și conflictele care au loc în diferite locuri, sabotarea proiectelor de dezvoltare care dăunează mediului înconjurător și nouă înșine, îngrijirea bebelușilor, a bolnavilor și a bătrânilor, hrănirea și vindecarea, învățarea autoapărării, educația, oferirea de îmbrăcăminte și adăpost, sprijinirea deținuților, gestionarea centrelor sociale, a presei, a site-urilor web și a posturilor de radio, crearea unei culturi libertare, învățarea modului de a împărtăși și de a face schimburi fără o logică a acumulării, deprinderea rolurilor care ne-au fost impuse, preluarea spațiilor și apărarea lor, capacitatea de a învinge polițistii în stradă, închiderea economiei, atacarea structurilor de dominație, oprirea evacuărilor, organizarea de clinici și ateliere, înființarea de case sigure și căi ferate subterane, recuperarea istoriei noastre, imaginarea altor lumi, învățarea modului de utilizare a armelor și a instrumentelor de sabotaj, dezvoltarea capacității de a submina sau de a rezista armatei pentru atunci când guvernul decide că reprimarea democratică nu este suficientă. Lista poate continua la nesfârșit.

Nu contează câtuși de puțin care dintre aceste activități sunt "violente" sau "nonviolente". Contează faptul că fiecare persoană este potrivită în mod unic pentru unele dintre ele și nu pentru altele, în funcție de temperamentul său, de abilitățile sale, de experiențele sale și de ideile sale despre revoluție. În viziunea mea despre revoluție, toate aceste activități sunt necesare. Acordând mai multă importanță unora dintre ele decât altora, cei care fetișizează tacticile ilegale și combative pierd din vedere bogăția luptei și modalitățile prin care luptele se regenerează. Aceștia reproduc dinamica în care pacifiștii se izolează și caută un anumit discurs pentru a-și justifica propria superioritate, deoarece contrariile se recrează întotdeauna reciproc.

În acest punct, argumentul meu se bifurcă între viziunea mea personală asupra luptei și cadrul general în care se pot încadra viziunea mea și multe alte viziuni asupra luptei. Cadrul general este menit să înlocuiască nonviolența absolută, unitatea coercitivă a partidului politic de stânga sau versiunea simplistă a unei diversități de tactici.

Propria mea viziune este una anarhistă, în care luptăm pentru a distruge statul, capitalismul și patriarhia, pentru a crea o lume descentralizată și eterogenă de indivizi liberi și comunități care se autoorganizează. Nu vreau ca toată lumea să fie anarhistă, dar cred că o privire onestă asupra istoriei și a lumii de astăzi arată pe deplin că statele sunt structuri agresive și colonizatoare în mod intrinsec și, prin urmare, distrugătoare a libertății supușilor lor și o amenințare la adresa libertății vecinilor lor; că libertatea este o propunere colectivă și, atâta timp cât cineva se află în spatele gratiilor, niciunul dintre noi nu este liber; și că, contrar moralismului creștin și raționalismului științific, suntem creaturi ale pământului, iar ceea ce facem pământului, ne facem nouă înșine. Urmărind aceste convingeri până la concluzia lor firească, avem convingerea că nu vom fi liberi atâta timp cât există state și atâta timp cât ordinea industrială ecocidă actuală continuă să funcționeze. Nu trebuie să fim anarhiști pentru a lupta pentru această viziune a revoluției, dar, până acum, singurele mișcări care au recunoscut incompatibilitatea acestor două structuri interconectate cu libertatea și bunăstarea lor și care au pus în practică această recunoaștere au fost anarhiștii, anumite lupte indigene, mișcările țărănești și agricole neinstituționalizate din unele țări și diversele lupte anti-industriale din Africa.

Cu toate acestea, libertatea nu este o destinație sau o stare perfectă. Mulți revoluționari se definesc pe baza unei afinități comune. Ei cred că, dacă un anarhist dorește o lume fără stat, iar un socialist dorește o lume cu stat, atunci ei nu au cu adevărat nimic în comun și nu ar trebui să lucreze împreună în prezent, deoarece în viitor vor fi dușmani. Această logică impecabilă ne imaginează ca pe niște corpuri în mișcare de-a lungul unei linii drepte care se îndreaptă spre un punct îndepărtat. În momentul de față,

coincidența geometrică ne-a adus foarte aproape unul de celălalt, dar o măsurătoare precisă dovedește că liniile noastre nu fac decât să difere, iar distanța va deveni o prăpastie imposibilă cu puțin timp. Istoria pare să confirme această logică; de fiecare dată când socialiștii au preluat puterea, au lichidat revoluționarii heterodocși, deci nu trebuie să fi fost aliați adevărați de la bun început. Dar haideți să ducem această logică puțin mai departe. Doar pentru că doi oameni se numesc anarhiști nu înseamnă că vor același lucru. Unul poate dori ca muncitorii să se autoorganizeze la locul de muncă, în timp ce celălalt se poate opune instituției muncii și sistemului industrial în sine. Aceeași divergență ar putea apărea între doi progresiști oarecare: care este poziția lor cu privire la Palestina? Sunt ei în favoarea barajelor hidroelectrice sau a parcurilor eoliene? Astfel, anarhiștii se împart în diferite tendințe, să zicem, anarho-sindicaliști și anarhiști verzi, iar progresiștii se împart între diferite organizații sau partide politice. Dar chiar și în cadrul acestor grupări mai mici, există încă diferențe majore, ascunse doar de depărtarea oricărei abstracțiuni asupra căreia nu sunt de acord.

O analiză diferită a luptei nu ne definește în funcție de obiectivele noastre, ca și cum am fi indivizi suverani, separați, care se deplasează neclintiți prin spațiu. Această altă analiză acordă importanță faptului că locuim pe același teren de luptă în prezent. Libertatea, revoluția, nu sunt destinații viitoare sau stări perfecționate, ci o practică de angajare constantă în lume.

Cu toții ne schimbăm și cu toții ne creăm pe noi înșine în mare parte prin relațiile noastre cu ceilalți. Aș susține că cea mai eficientă luptă pentru eliberare este cea în care creăm o complementaritate - cicluri de sprijin reciproc - între toate activitățile diverse enumerate mai sus. Acest lucru înseamnă să găsim modalități prin care punctele noastre forte și punctele slabe, precum și practicile noastre diferite, se completează reciproc și permit fiecărei persoane sau curent să lupte mai bine în felul său. Recunosc însă că mulți alți oameni care sunt în stradă alături de mine nu cred că reconectarea cu pământul, sau îngrijirea bătrânilor, sau spargerea băncilor, sau teatrul de stradă, au ceva de-a face cu revoluția. Un progresist ar putea crede că actualul guvern ar trebui să organizeze clinici pentru noi. Un socialist ar putea să nu aibă nicio critică la adresa spitalelor și a medicinei occidentale și să își imagineze un guvern al muncitorilor cu spitale mai mari, mai multe mașini și medicamente mai ieftine. Un nihilist ar putea susține că proiectul de a ne crea propria asistență medicală auto-organizată în timp ce structurile de dominație nu au fost distruse este o rețetă pentru recuperare. Dar adevărul este că niciunul dintre ei nu poate nega faptul că există o complementaritate între toate luptele noastre diferite, fie că este simbiotică sau contraproductivă.

Respingerea instituțiilor care menajează conflicte

Societatea este în mod fundamental haotică. Nu putem și nu ar trebui să controlăm totul. A recunoaște acest lucru înseamnă să încercăm să formulăm lupta noastră într-un mod care să fie completat de toate celelalte curente diverse și schimbătoare care se află, de asemenea, în stradă. Acest lucru poate fi ajutat doar dacă respingem participarea numeroaselor instituții care funcționează pentru a controla, manipula și recupera conflictele sociale: partidele politice, mass-media, ong-urile, sindicatele și poliția. Bineînțeles, nu putem împiedica prezența acestor instituții. Atâta timp cât ele există, vom avea contact cu ele, direct sau indirect. Dar dacă suntem conștienți și ne exprimăm deschis cu privire la rolul lor, putem bloca participarea lor ca instituții și îi putem încuraja pe membrii lor să dezerteze. Cheia pentru acest lucru poate fi în diferențierea exactă între o instituție și o persoană. Deoarece un partid politic sau un ONG poate avea același punct de vedere ca o persoană, devine o problemă să tratăm aceste instituții la nivel de idei. Este o pierdere de timp să dezbaterem cu o instituție, în timp ce dezbateră cu indivizii, chiar dacă ideile lor ni se par absurde, este adesea necesară.

O instituție este o structură capabilă să disciplineze o persoană să acționeze în numele intereselor instituționale și nu al intereselor personale. Instituțiile sunt alcătuite din oameni, dar nu sunt, în niciun caz, suma părților lor. După cum știe orice persoană cu bun simț, nu poți avea niciodată încredere într-un politician. Acest lucru nu se datorează faptului că politicienii sunt genetic defectuoși sau inumani

(deși cele mai rele tipuri de oameni tind să fie atrași de puterea pe care o presupune rolul de politician sau de polițist, alături de câteva persoane cu idei foarte naive despre cum să schimbe lumea), ci pentru că reprezentantul unei instituții îndeplinește un rol mecanic. Aceștia au renunțat la propria discreție și judecată pentru a reproduce logica instituției, care este, în mod fundamental, extinderea propriei puteri. Tipul de putere exercitată de un polițist este foarte diferit de cel exercitat de un ONG, dar nu este o coincidență faptul că poliția, de la un oraș la altul, brutalizează sistematic oamenii, sau că ONG-urile vând sistematic oamenii săraci sau viața sălbatică pe care ar trebui să o protejeze² Oamenii sunt folosiți de instituțiile pentru care lucrează, în felul în care muncitorii din fabrici devin simple ajutoare ale mașinilor acestora.

Problema se complică și mai mult atunci când recunoaștem că noi toți am fost influențați de discursurile instituțiilor. Aproape toți am avut mai multe conversații cu televizorul decât cu oameni reali. În cazul televizorului, este evident că conversația este unidirecțională, dar acest lucru se întâmplă întotdeauna atunci când intrăm în dialog cu o instituție. Un politician ar putea zâmbi și da din cap atunci când ne exprimăm nemulțumirile, dar, în realitate, am face la fel de bine să pictăm o față zâmbitoare la radio decât să stăm de vorbă cu un politician. Atunci când discutăm cu o instituție, nu vorbim de fapt cu oameni reali, oricât de mult ne-ar oferi această iluzie folosirea de reprezentanți umani. Doar atunci când adoptăm logica puterii există vreo șansă de dialog, dar în acel moment am abandonat lupta și am fost absorbiți de instituție, fie că facem înțelegeri cu politicienii, scriem cecuri către ong-uri, ne împărțim protestele în clipuri sonore sau permitem poliției să ne ajute să ne planificăm traseul marșului.

Pentru că gândirea noastră a fost atât de puternic condiționată de autoritate, dar și pentru că libertatea este o posibilitate mereu prezentă și chiar și cei care lucrează pentru instituții puternice se pot răzvrăti, este imposibil să tragem o linie clară între cine acționează ca o persoană reală și cine acționează în numele unei mașini cu chip uman. Mulți dintre noi facem munca statului fără a fi plătiți vreodată, în timp ce un polițist nu este niciodată cu adevărat în afara programului, iar un politician nu se oprește niciodată din campanie. Pentru început, este mult mai sigur să ai încredere în cei fără putere: membrii de rând ai unui sindicat sau membrii unui partid care nu au candidat niciodată la o funcție publică. Oricine a avut vreodată un loc de muncă sau a mers la școală a primit la fel de multă indoctrinare și la fel de puține recompense ca și ei.

Dincolo de asta, recunoscând că nu există linii clare, putem crea o atmosferă mult mai sănătoasă pentru luptă prin simpla exprimare a respingerii acestor instituții și prin faptul că le privim cu suspiciune și ostilitate. Dezbaterile legate de caritate, autoapărare, mass-media, proteste spectaculoase, reprezentare, luare de decizii și ce fel de lume ne dorim, toate acestea trebuie să aibă loc. Ele ar fi mult mai coerente și mai utile pentru luptele noastre dacă s-ar putea desfășura într-un spațiu în care logica instituțională nu are întâietate și unde am putea începe să ne identificăm și să ne articulăm propriile dorințe și convingeri independent de interesele și discursurile instituționale.

Aceste dezbateri ne vor afecta, iar practicile noastre se vor schimba odată cu experiența. Unii dintre noi se vor apropia, alții se vor îndepărta. Niciunul dintre noi nu se îndreaptă spre o destinație stabilă. Ceea ce ne aduce împreună nu este un obiectiv sau o filozofie comună, ci faptul că, într-un fel sau altul, împărtășim o legătură cu conflictele sociale care ne aduc în stradă în primul rând.

Locul nostru într-un conflict social

Cu cât putem extinde mai mult spațiul respectului reciproc și al solidarității, cu atât mai mare este puterea noastră colectivă și potențialul nostru de complementaritate inteligentă. Din acest punct de vedere, există cel puțin trei cercuri de luptă, fiecare dintre ele mai mare decât și incluzându-l pe următorul. Primul este cercul haotic și incontrolabil al tuturor celor care iau parte într-un fel sau altul la un conflict social, prea numeroși pentru a-i cunoaște vreodată pe toți, prea diverși pentru a participa

---

² Pentru o imagine clară a complicității ONG-urilor de mediu cu industriile care distrug mediul pe care se presupune că încearcă să îl protejeze, vedeți documentarul din 2011 al lui Franklin Lopez, END: CIV-Resist or Die.

vreodată la aceeași conversație. Al doilea este cercul celor care se recunosc unii pe alții și care au creat un câmp de respect reciproc, convenit pe principiul solidarității, pentru a crea posibilitatea minimă, deși nu și necesitatea, de a lucra împreună (acest al doilea cerc este numit uneori ”mișcare”, deși cei doi termeni nu se suprapun întotdeauna). Iar al treilea este cercul de prieteni și tovarăși care se influențează reciproc în fiecare zi, care împărtășesc, dacă nu aceleași idei, cel puțin termenii dezbaterii, și care au creat posibilitatea de a organiza proiecte împreună sau de a-și determina în mod colectiv practicile de luptă.

Doar în acest al treilea cerc, un individ are posibilitatea de a influența direct metodele folosite de ceilalți. La nivelul unei întregi mișcări sau, dincolo de aceasta, la nivelul imens al unui întreg conflict social, nu avem nicio modalitate directă de a influența modul în care ceilalți luptă. Avem doar metoda anti-autoritară, care constă în a articula propria metodă și a spera că ceilalți sunt inspirați, având încredere că aceștia își vor lua propriile lecții și vor crește independent; sau avem metoda autoritară, care constă în a ne baza pe instituțiile de putere, cum ar fi mass-media sau poliția, pentru a-i disciplina pe cei cu care nu suntem de acord, sau în a crea o instituție, cum ar fi un partid politic, care este capabilă să preia și să controleze o întreagă mișcare și să facă să dispară existența conflictului social în afara acelei mișcări. Solidaritatea sau chiar simplul respect sunt posibile doar dacă ne angajăm în prima metodă. Aceasta înseamnă să renunțăm la ambiția de a controla o întreagă mișcare, ca și cum am juca șah și am avea toate piesele în mână.

Dar, în lipsa controlului și acceptând independența tuturor celorlalți jucători, cum ne raportăm la un întreg mai mare? Cum folosim o diversitate de metode pentru a ne spori forța și eficiența, având în vedere distanțele mari implicate?

Un răspuns complet ar depinde de motivul pentru care o anumită persoană se luptă. Dar putem explora câteva domenii dificile și găsi materialele care ar putea permite cadrului actual al diversității tacticilor să se extindă într-o adevărată diversitate complementară de metode.

Descentralizarea luptelor

Un prim pas este recunoașterea faptului că nu există un spațiu central în orice luptă, nici o adunare la care să fie prezenți toți cei aflați în luptă și nici o reuniune care să poată decide asupra răspunsurilor adecvate la o gamă infinită de situații. Acest punct pune sub semnul întrebării însăși ideea de a lua decizii în mod democratic pentru mișcările sociale, atâta timp cât democrația implică centralizare, așa cum a făcut-o în mod istoric și cum o face în uzul principalilor săi susținători.

De exemplu, în cadrul protestelor anti-OMC din Seattle din 1999, a existat un set de orientări privind nonviolența. Dar cine a fost de acord cu aceste orientări? În acest caz, au fost sindicatele și dan, Direct Action Network, un grup de activiști care a realizat o mare parte din pregătirea prealabilă a protestelor. De ce decizia lor poate fi impusă în mod legitim unor protestatari care nu au participat niciodată la discuții? Mulți oameni care nu au făcut parte din dan s-au pregătit și ei pentru protestele din Seattle. Au voie să ia decizii doar dacă sunt o organizație formală? Sunt singurele decizii valide cele luate în cadrul unor ședințe deschise? Ce se întâmplă cu oamenii care nu au avut timp să călătorească la Seattle sau să înceapă să participe la întâlniri cu o lună înainte? Renunță ei la autoritatea decizională pentru că au un loc de muncă cu normă întreagă?

Și dacă deciziile au fost luate de o majoritate a protestatarilor (ceea ce nu a fost cazul), înseamnă că minoritățile nu au voie să acționeze independent? Și dacă avem de-a face cu majorități, cine face recensământul? Care este populația totală? Dacă un grup mic începe să organizeze un protest - și acțiunile sunt întotdeauna inițiate doar de minorități, majoritățile apar doar după aceea - nu contează că vor atrage mai multe persoane cu aceleași idei decât persoane cu care nu sunt de acord? Dacă majoritatea oamenilor nu vin la adunare pentru că trebuie să fie la serviciu sau nu sunt de acord cu apelul, care este majoritatea, cea care câștigă votul sau majoritatea care nu se prezintă niciodată la adunare? Este doar o coincidență faptul că majoritatea este aproape întotdeauna decisă de grupul mic

care apare primul la fața locului? Iar în ceea ce privește sindicatul, ce înseamnă că "sindicatul a decis" asupra nonviolentei? Este un sindicat o persoană? Ce înseamnă că o mare parte din marșul sindicatului a sfidat ordinele, a venit în centrul orașului și s-a alăturat Black Bloc-ului în revoltă? Nu mai fac parte din sindicat, din moment ce "sindicatul a decis să fie nonviolent"? Dacă o persoană care participă la o întrunire este de acord cu nonviolența, iar apoi, într-un moment în care poliția o atacă, decide să riposteze, este antidemocratică? Care decizie este mai valabilă - cea pe care o iau în cadrul unei reuniuni formale sau cea pe care o iau într-o situație reală? Dacă reprezentanții sindicali sunt aleși, dacă președintele sindicatului are puteri executive, iar un grup de activiști folosește consensul, ce fel de decizie este acordul dintre un sindicat și un grup de activiști - reprezentativ, autocratic sau direct democratic?

Toate aceste întrebări dezvăluie faptul că pretențiile democratice din jurul procesului decizional nu sunt decât o farsă. Democrația este un mecanism pentru a lua decizii care par a fi mai legitime, nu pentru a lua decizii mai bune și nici pentru a lua decizii mai corecte.

Toate formele de luare a deciziilor unitare, fie că sunt democratice sau autocratice, sunt concepute pentru a-i forța pe oameni să se supună deciziilor cu care nu sunt de acord. O monarhie face acest lucru învățându-i pe oameni să îl respecte pe conducător mai mult decât pe ei înșiși. O democrație face acest lucru învățându-i pe oameni să considere deciziile grupului ca fiind propriile lor decizii (la urma urmei, suntem cu toții Poporul, iar Poporul a decis). Atât guvernele democratice, cât și cele autocratice au forțe de poliție și armate pentru cei care nu respectă deciziile pe care ar trebui să le accepte. Mișcările sociale direct democratice nu dispun de aceste aparate represive, dar au puterea morală a excluderii. Cei care nu se supun deciziilor (inclusiv deciziilor la care nu au participat niciodată) sunt prezentați ca niște străini violenți care nu respectă, pun în pericol sau chiar îi oprimă pe protestatarii legitimi. După cum s-a menționat mai devreme, este exact ceea ce au făcut activiștii nonviolenți cu dan, cum ar fi familia Solnits, celor care s-au revoltat în Seattle. Ei au prezentat Black Bloc ca pe niște outsidersi autoritari care se suprapun peste procesul democratic, doar pentru că aceștia din urmă luaseră propriile decizii, adesea prin consens, dar în spații separate; și au ignorat numărul uriaș de lucrători sindicali care nu și-au ascultat liderii și s-au alăturat revoltei sau cel puțin au adoptat o poziție mai conflictuală, deoarece prezența lor discreditează total narațiunea nonviolentă.

Organizând un protest vs. pregătind unul

Centralizarea, fie ea democratică sau de altă natură, este potrivnică unei lupte libere, orizontale și diverse. Un cadru care recunoaște o diversitate de metode este menit să depășească atât autoritarismul nonviolentei, cât și tirania partidului politic sau a structurii centrale de luare a deciziilor. De asemenea, este menit să evite confundarea unei mișcări discrete cu un întreg conflict social și să depășească spațiul limitat al protestelor formale. În toate aceste aspecte, ea depășește cadrul diversității tacticilor. Cu toate acestea, deoarece protestele de amploare reprezintă spațiul în care ne întâlnim cel mai adesea cu cei care folosesc metode diferite, este necesar să discutăm anumite idei care sunt esențiale pentru crearea unor proteste cu adevărat orizontale, în care participanții se completează unii pe alții într-un spirit de solidaritate.

Nimeni nu este proprietarul unui protest. Se întâmplă adesea ca un anumit grup să facă apelul și să depună multă muncă pentru organizarea protestului. Dar dacă acceptăm povestea lor ca organizatori ai protestului, atunci rezultă în mod logic că toți ceilalți sunt doar niște oi, numere care trebuie să vină și să îndeplinească noțiunea preconcepțată a organizatorilor despre cum ar trebui să arate protestul. Dacă nu se numără printre organizatori, nu au nicio influență în cadrul protestului.

Narațiunea pe care ar trebui să o folosim este aceea de a pregăti protestul. Grupul care face apelul își asumă sarcina de a invita mai multe persoane să participe și de a le facilita participarea, dar nu de a dicta ce formă ar trebui să ia această participare. Pregătirea implică răspândirea vestei despre protest prin afișe, anunțuri pe internet și la radio, prin intermediul comunicării orale, graffiti sau prin

orice alt mijloc pe care îl consideră adecvat; publicarea unui apel în care se explică de ce este necesar protestul (care nu este motivul pentru care toți ceilalți care vin să participe, ci doar motivul pentru care acest grup a decis să își pună energiile în pregătirea protestului); eventual, organizarea de mâncare și cazare pentru protestatarii care vin din afara orașului; aranjarea asistenței medicale și a ajutorului juridic pentru protestatarii răniți și arestați; răspândirea hărților și a cunoștințelor locale printre cei care nu sunt familiarizați cu zona, identificarea posibilelor ținte ale protestului, identificarea cartierelor semnificative, cum ar fi cele care sunt în curs de îmbogățire, care sunt adesea vizate de violența poliției, care au o istorie îndelungată de luptă, cele în care locuiesc elitele locale, districtul financiar și așa mai departe. De asemenea, ei pot pregăti un traseu de marș, pe care ceilalți protestatari nu sunt obligați să îl urmeze, dar ar putea la fel de bine dacă nu au venit cu un plan mai bun.

Privind aceste activități ca fiind doar pregătirea protestului, negăm oricărei clici dreptul de a-și afirma dreptul de proprietate asupra unui protest în calitate de "organizatori" ai acestuia. Acest lucru se datorează faptului că toți cei care merg la un protest s-au pregătit într-un fel sau altul, poate minimalist, poate temeinic. Cei care au început să se pregătească primii sunt implicați în aceeași activitate ca toți ceilalți; planurile și deciziile lor nu sunt mai importante decât cele ale altora. Unele grupuri de afinitate depun foarte mult efort în pregătirea unui plan de acțiune pentru un protest. Planurile pentru acțiuni ilegale nu pot fi, de obicei, împărtășite cu grupuri mari de oameni sau în cadrul unor întâlniri deschise, dar acest lucru nu le face mai puțin legitime decât alte planuri. Planurile făcute de cei care nu au fost prezenți la autorizarea apelului inițial nu sunt mai puțin legitime doar pentru că au venit târziu în proces.

Respectând pe cei alături de care protestăm

Dacă acceptăm că un protest nu aparține organizatorilor săi, trebuie să fim mai atenți la modul în care interacționăm cu alți protestatari. Ideea de organizare a unui protest, așa cum se desfășoară de obicei, folosește o logică infantilizantă: celorlalți protestatari trebuie să li se spună cum și unde să protesteze, ce pot face și ce nu pot face. După cum spunea Bayard Rustin, unul dintre principalii organizatori ai lui Martin Luther King Jr. Presupun că toți cei care vin au mentalitatea unui copil de trei ani³.

Respingerea acestei logici necesită o mai mare maturitate din partea tuturor, ceea ce înseamnă nu numai că trebuie să luăm propriile decizii privind modul în care să protestăm, ci și să ne gândim la modul în care aceste decizii îi afectează pe ceilalți. Există o serie de erori pe care le pot comite persoanele care folosesc tactici combative sau periculoase, care dăunează respectului reciproc sau solidarității.

Una dintre ele este să provoci scandal într-un loc cu care nu ești familiarizat. În orice situație de protest care implică oameni veniți din afara orașului, localnicii ar trebui să facă tot posibilul pentru a-i face pe cei din afara orașului să cunoască caracterul diferitelor cartiere, iar cei din afara orașului ar trebui să se uite la localnici pentru indicii despre cum să acționeze și care sunt țintele legitime. Cu toate acestea, un district financiar nu este un cartier și este plin de instituții și întreprinderi care cauzează probleme în cartierul tuturor. Este întotdeauna un joc corect, deoarece oricine și oricine are destule motive să îl atace.

Cu toate acestea, acuzația privind scandalagii din exterior a fost mai des o minciună răspândită de mass-media, poliție și activiști nonviolente decât o problemă reală. Cele mai multe proteste majore care au inclus revolte în ultimii ani, cel puțin în America de Nord, au fost organizate în parte de către locuitorii din zonă și au avut o participare locală numeroasă. În Marea Britanie, protestele studențești majore care au dus la revolte în Londra poate că au implicat mai ales oameni din afara orașului, dar aceștia au venit și au distrus sediul partidului de guvernământ, printre alte clădiri, în special pentru că guvernul care și-a extins autoritatea asupra întregii țări și ia decizii care afectează studenți de la o

---

³ E. Tani and Kae Sera, *False Nationalism, False Internationalism* Chicago: A Seeds Beneath the Snow Publication, 1985, p.106.

distanță atât de mare, precum York, se află la Londra. Dacă cineva nu dorește proteste zgomotoase ”în orașul său”, nu ar trebui să accepte ”în orașul său” instituții guvernamentale care îi tratează ca pe niște oameni din colțuri îndepărtate ale lumii. Să călătorești în alt loc pentru a ataca o instituție care îți face rău pe teritoriul tău este perfect legal.

Ar trebui să analizăm, de asemenea, construcția cartierului și cine îl deține. Dacă o asociație de cartier denunță o revoltă ca fiind opera unor agitatori externi sau ca fiind o rușine pentru cartier, trebuie să îi credem în mod automat? O mulțime de asociații de cartier sunt conduse de proprietari de afaceri sau de alți membri ai elitei locale. Dacă doar zece persoane participă la asociația de cartier, iar douăzeci de tineri din zonă și o sută de persoane din exterior participă la revoltă, a fost aceasta legitimă? Cunoscut mai multe cazuri de ”secții locale” ale unor organizații naționale masive, cum ar fi naacp, care sunt formate din doar una sau două persoane. Dacă poliția ucide un bărbat de culoare în Oakland, iar mai târziu câteva zeci de prieteni și vecini ai acestuia se revoltă împreună cu o sută de persoane din Berkeley și San Francisco, în timp ce familia sa, naacp și o sută de activiști din afara Oaklandului denunță revoltele, de partea cui ne situăm?⁴ Naacp se prezintă ca fiind organizația care îi reprezintă pe toți negrii din SUA. Au voie albi să nu fie de acord cu politica sa fără a fi rasiști? Atunci când acțiunile noastre se intersectează cu dinamica rasială și cu diferențele dintre cei mai afectați și cei mai puțin afectați, trebuie să fim sensibili, umili și deschiși la critici. Dar dacă cadrul nostru ne încurajează să jucăm la sigur și face mai sigur să evităm să fim numiți rasiști dacă nu facem nimic decât dacă acționăm, atunci avem o problemă serioasă.

O problemă conexasă este atunci când o problemă este mai apropiată de unii oameni decât de alții. La un protest împotriva măsurilor de austeritate, toți cei afectați de austeritate (care reprezintă practic întreaga societate) pot fi protagoniști. Deoarece austeritatea nu afectează pe toată lumea în același mod, nimeni nu ar trebui să decidă cum pot participa ceilalți. La un protest studentesc, atât studenții, cât și cei care sunt excluși de la a fi studenți din cauza unor factori economici sau de altă natură ar trebui să poată fi protagoniști. Dar, de exemplu, la un protest de solidaritate cu indigenii, cei care nu sunt indigeni ar trebui, probabil, să ia exemplul de la cei care sunt indigeni, în loc să își impună propriul ritm sau propriile metode. Ori de câte ori oamenii dintr-o luptă distinctă apelează la sprijinul altora, este o chestiune de politețe elementară să îi asculte în legătură cu ce fel de sprijin doresc și cum ar trebui să arate acesta. La rândul lor, aceștia ar trebui să-i trateze pe cei care îi sprijină cu respect și solidaritate, mai degrabă decât cu oi sau resurse de exploatat, altfel este puțin probabil ca sprijinul să dureze mult timp. Iar cei care acționează doar în calitate de susținători sau aliați în luptele altora ar trebui să se întrebe ce anume fac ei în stradă, dacă sistemul îi tratează atât de bine încât nu au motive personale să lupte. Uneori, se organizează proteste sau acțiuni de solidaritate pentru cei care se află la mare distanță. În timpul revoltei din Turcia din primăvara anului 2013, am participat la o demonstrație de solidaritate care fusese convocată într-un mic oraș din SUA. Un număr de imigranți turci se aflau printre cei care au convocat protestul. Câțiva dintre ei au încercat să impună un discurs unificator, spunând că revolta din Turcia era despre democrație și drepturile omului. De asemenea, au folosit steagul național turc ca simbol al acestei lupte. Ei au încercat să ghideze protestul pe o cale mult mai pașnică decât este norma în acel oraș, mergând pe trotuar în loc să ia strada, de exemplu. Au participat și câțiva anarhiști. Unii dintre ei aveau prieteni și tovarăși din Istanbul care au fost implicați în ocuparea Pieței Taksim încă de la început. Acești anarhiști au criticat cu blândețe folosirea steagului turcesc ca simbol al luptei și au scandat sloganuri critice la adresa capitalismului, a poliției și a tuturor formelor de guvernare. A fost șocant, deși, din păcate, deloc surprinzător, cât de ușor a fost folosită identitatea națională pentru a crea persoane din interior și din exterior cu idei în esență legitime sau ilegitime. Prin simplul fapt că s-a născut turc, un protestatar putea pretinde că reprezintă o mișcare la care nu a participat niciodată, în timp ce o persoană cu o altă identitate etnică, care are prieteni care

---

⁴ Acesta nu a fost exact cazul revoltelor Oscar Grant, deși situația ipotetică se bazează în mod evident pe această situație, precum și pe o situație similară după uciderea de către poliție a lui John T. Williams în Seattle.

au contribuit la transformarea ocupației și a luptei rezultate în realitate, poate fi catalogată drept un străin ilegal atunci când încearcă să promoveze același discurs ca și tovarășii săi din Istanbul.

La fel de trist și nesurprinzător a fost modul în care un om alb de stânga prezent a reușit să pretindă rolul de aliat al protestatarilor turci pentru a-și impune propria politică reformistă. La un moment dat, el a spus că "toți turcii" prezenți la protest au fost de acord că steagul este un simbol potrivit, că mișcarea se referă doar la drepturile omului și democrație și, prin urmare, anarhiștii nu au ce căuta acolo; cu alte cuvinte, discursurile și ideile care sunt foarte prezente și influente în revolta din Turcia trebuie reduse la tăcere la un protest de solidaritate din SUA, din respect pentru poporul turc. Dar în acest caz, ca și în multe alte cazuri, discuțiile ulterioare au dezvăluit o realitate diferită: numeroși turci prezenți nu au fost de acord cu utilizarea steagului și mulți dintre ei au preluat sloganurile anticapitaliste care au fost strigate. Chiar dacă am accepta validitatea incontestabilă a presupusului consens al turcilor la un anumit protest, logica este una îndoielnică. Acesta îi pune pe turci în postura de purtători de cuvânt pentru toate afacerile națiunii lor, indiferent de cunoștințele lor reale, de experiența lor, de mediul de clasă sau de o sută de alți factori. Dezacordurile inevitabile dintre un turc și altul trebuie reduse la tăcere pentru a proiecta imaginea unei poziții sau a unei credințe în esență turcești. Această operațiune poate fi efectuată de cineva din acel grup identitar sau de un străin care pretinde a fi un aliat, dar poziția unificată pe care pretinde că o susține în mod neutru va fi întotdeauna o proiecție a ideilor sale preconcepute.

Solidaritatea față de o luptă în Turcia nu înseamnă construirea unei poziții turcești esențiale și omogene pe care să o susținem. Înseamnă să te identifici corect în raport cu acea luptă și să îți asumi un anumit angajament față de ideile pentru care luptă oamenii de acolo. Iar ideile trebuie să fie luate în serios. Dacă unii oameni, fie în SUA, fie în Turcia, pretind că cei din Istanbul luptă pentru democrație și drepturile omului, ar trebui să le spunem că bluf, în loc să susținem un romantism dăunător. Cei care au început revolta prin ocuparea Pieței Taksim au fost infractori și criminali care nu au respectat procedurile legale care reprezintă piatra de temelie a democrației. Ei nu au încercat să aleagă noi reprezentanți și nici măcar să organizeze un referendum popular cu privire la parc. O mică minoritate de radicali a întreprins o acțiune directă în disprețul legii și a ocupat piața. Alți oameni au fost inspirați de acest lucru și s-au alăturat, dar nu există niciun drept al omului care să garanteze existența unui parc într-un anumit loc, care să nege prerogativa statului de a construi centre comerciale deasupra parcurilor sau care să permită oamenilor să nu se supună ordinelor poliției de a se dispersa. Niciun articol ratificat al drepturilor omului, oriunde în lume, nu interzice poliției să evacueze un cartier de mahala sau să împiedice oamenii să doarmă într-un parc și niciun guvern democratic din lume nu refuză forțelor sale de poliție dreptul de a folosi arme mai puțin letale, cum ar fi gazele lacrimogene, împotriva mulțimilor care construiesc baricade pe străzi.

Ne place sau nu, minoritățile radicale din Istanbul au inspirat oamenii din întregul oraș, apoi din întreaga țară și apoi din întreaga lume, în special pentru că și-au pus propriile convingeri mai presus de lege și mai presus de procesul corect al unui guvern democratic. Cei care încearcă să traducă acest lucru într-o luptă pentru drepturile omului ar fi probabil printre primii care ne-ar denunța dacă și noi ne-am masca, am construi baricade și am lupta pentru a apăra spațiile verzi din propriile noastre cartiere. Atunci când astfel de oameni preiau sloganul "Piața Taksim este peste tot!", intenționat sau nu, ei spun o minciună. Faptul că trebuie să ascundă criminalitatea ocupanților de la Taksim cu cuvinte frumoase arată că ei trădează deja lupta, punând valorile statului de legalitate și democrație mai presus de valorile acțiunii directe și ale anticapitalismului, care se află chiar în centrul revoltei.

Proteste anti-război încearcă adesea să construiască solidaritate cu oameni îndepărtați, în absența totală a relațiilor personale. Tipul de acțiuni care pot fi întreprinse depinde de condițiile locale și de tipul de acțiuni care sunt folosite în lupta cu care se este solidarizat. De exemplu, ar fi un pic ciudat, chiar lipsit de respect, să dai foc unei bănci în semn de solidaritate cu mișcarea pentru un Tibet liber, deoarece această mișcare a fost în mare parte pacifistă. La cealaltă extremă, a fost complet nepotrivit ca activiștii pacifiști să denunțe sabotarea stațiilor de recrutare sau să încerce să aplice liniile directoare

privind nonviolența în timpul mișcării anti-război, în semn de solidaritate cu Irakul, având în vedere că irakienii înșiși nu opuneau rezistență în mod nonviolent.

Desigur, alegem să ne solidarizăm cu elemente ale unei lupte și niciodată cu o întreagă luptă, așa că nu există niciun motiv pentru care un grup de pacifiști din SUA să nu se solidarizeze cu un grup relativ mic de pacifiști din Irak, în loc să se solidarizeze cu grupuri mai mari de rezistență armată, așa cum unii anarhiști au încercat să se solidarizeze cu cele câteva miliții anti-autoritare sau anticapitaliste care au fost active în rezistența irakiană. Iar dacă nu găsim niciun element într-o luptă îndepărtată cu care să ne simțim afin, putem și ar trebui să acționăm pentru a opri războiul (sau spolierea pământurilor lor, sau orice altceva ar fi). Acest lucru încetează să mai fie o chestiune de construire a unei relații de solidaritate și devine o simplă chestiune de a ataca ceea ce face posibil războiul - sprijinul public, conform multor susținători ai nonviolenței (în mod incorect, după cum vor arăta dosarele), sau recrutarea militară și infrastructura de producție și livrare a armelor, conform altora (un pic mai puțin incorect, deși se pare că în ultimul secol o mare putere a fost convinsă vreodată să pună capăt unui război de ocupație înainte de încheierea sa favorabilă doar datorită unei rezistențe armate eficiente și a unei rebeliuni a trupelor, doi factori strâns legați).

Pentru a preîntâmpina orice interpretări absurde ale argumentului de mai sus, vreau să precizez că doar pentru că irakienii au folosit bombe la marginea drumului nu înseamnă că oricine a vrut să-i sprijine ar trebui să facă același lucru. În primul rând, oamenii care nu au capacitatea de a folosi tactici extrem de ilegale și periculoase fără ca toți să fie imediat arestați sau uciși ar trebui, probabil, să nu le folosească. În al doilea rând, nu ar trebui să folosim niciodată tactici cu care nu suntem de acord din punct de vedere etic, cum ar fi cele care ar putea ucide trecători nevinovați. Trebuie să intervin, totuși, că o invazie militară creează o nouă situație în care moartea necombatanților este inevitabilă. Ar putea părea un dublu standard, dar cred că există o diferență reală și importantă între mentalitatea cuiva care ar putea decide să accepte daune colaterale într-un moment de pace socială - ceva ce poate fi justificat de un calcul moral rece, dar nu de realitatea emoțională a situației - și cineva care acceptă riscul de a ucide trecători într-o situație de război deschis. Iar în cadrul situației dificile a războiului deschis, există o diferență enormă între cei care pun bombe într-o piață pentru a crea instabilitate și cineva care îi vizează pe soldații ocupanți cu explozibili, ucigând ocazional și trecători.

În al treilea rând, terenul psihologic și social în care acționăm, adică ceea ce acțiunile noastre comunică celorlalți și modul în care acestea vor rezona sau influența evenimentele, ar trebui să primeze întotdeauna cea mai mare importanță în formularea celor mai inteligente acțiuni.

Să nu rănim ceilalți protestatari

Un alt mod în care putem încălca minimul de respect reciproc și solidaritate este acela de a-i pune în pericol pe ceilalți prin acțiunile noastre. Cel mai evident exemplu este aruncarea de obiecte și lovirea colegilor protestatari. Este jenant că acest lucru s-a întâmplat și că ar trebui să fie necesar să subliniem cât de ușor este să se exerseze arta fină a aruncării înainte de a merge la un protest, sau cum ar trebui să se evite aruncarea de obiecte dure atunci când poliția și protestatarii sunt amestecați. Desigur, într-o confruntare strânsă cu poliția, cel mai logic ar fi ca persoanele aflate mai în spate să arunce, în timp ce cei din față țin linia sau încearcă să împingă polițiștii înapoi. Dar înainte ca cei care vor să arunce cu obiecte să ia o piatră, o sticlă sau o bombă de vopsea, ar trebui să se asigure că își pot lăsa amprenta fără să lovească pe cineva din primul rând.

Alte plângeri apar atunci când protestatarii combativi folosesc mulțimea ca pe o formă de adăpost pentru a începe o revoltă sau creează o situație conflictuală într-un loc în care oamenii nu pot scăpa cu ușurință sau în preajma copiilor mici și a altor persoane care sunt mai vulnerabile la brutalitatea poliției. Totuși, această preocupare este una complicată. Au existat ocazii în care protestatarii conflictuali au folosit în mod oportunist alte persoane fără să se preocupe de dorințele sau bunăstarea lor, pur și simplu pentru că aveau nevoie de o mulțime pasivă pentru realizarea tacticii lor, iar acest lucru reprezintă o

încălcarea a solidarității. Dar la fel de des, dacă nu chiar mai des, au existat cazuri în care protestatarii au rămas în preajmă atunci când au început revoltele, încântați de sunetul sticlei sparte și bucurându-se de strălucirea incendiilor, dar mai târziu, după ce au fost arestați, i-au acuzat pe revoltători că i-au pus în pericol. Deși se mai întâmplă, este relativ rar ca o revoltă să apară de nicăieri, fără niciun indiciu că este pe cale să înceapă și fără o acumulare treptată (mai ales când atât de mulți dintre cei care se revoltă vin pregătiți, mascați și scandând cu furie).

Unii pacificatori ai luptei merg dincolo de problema punerii în pericol fizic a altor protestatari și îi denunță pe cei care îi expun pe ceilalți protestatari la pericolul de a fi arestați. Deși este posibil ca o persoană să facă ceva care provoacă direct și imediat arestarea alteia, în general această acuzație este absurdă. Persoanele care "nu pot risca să fie arestate", așa cum spune retorica, nu ar trebui să meargă la proteste. Uneori, poliția arestează un întreg bloc de protestatari, câte o mie la un moment dat, sau arestează oameni pe baza aspectului lor, sau pentru că se aflau în locul nepotrivit la momentul nepotrivit. Uneori sunt arestări la proteste în care nici măcar nu s-a spart nimic. Dacă deschizi gura și critici ordinea existentă, riști să fii arestat. Și, în plus, nu determinăm modul în care acționează poliția prin faptul că suntem protestatari buni sau protestatari răi. Poliția face ceea ce alege să facă, iar uneori asta înseamnă să aresteze oameni. Înainte ca un protest să înceapă, poliția și-a decis deja strategia de represiune. La protestele împotriva Zonei de liber schimb a Americilor din Miami, în 2003, strategia poliției a fost de a teroriza protestatarii începând cu câteva săptămâni înainte, iar acest lucru a inclus arestări arbitrare și tortură. La mai multe proteste din Washington, DC și New York, poliția a ales o strategie de arestări preventive în masă. În San Francisco, poliția a optat uneori pentru o utilizare intensă a armamentului și a proiectilelor mai puțin letale, iar altelei a optat pentru deescaladare. În Regatul Unit, timp de mai mulți ani, cea mai frecventă strategie a poliției a fost supravegherea agresivă și poliția comunitară pentru a descuraja încălcarea legii.

Poliția își poate schimba strategia la mijlocul jocului dacă prima strategie nu funcționează pentru a menține ordinea, dar nu putem controla niciodată dacă poliția decide să aresteze și să bată oameni sau nu, iar afirmațiile contrare sunt necinstite. A da vina pentru represiune pe cei care iau măsuri nu este altceva decât o altă modalitate de a justifica represiunea și de a naturaliza munca murdară a poliției.

În ceea ce privește plângerea revoltatarilor care se adăpostesc în mulțime, ar trebui să punem lucrurile în perspectivă. În mod ideal, cei care se revoltă și cei care vor să facă un marș pașnic sau să se așeze ar trebui să aibă o distanță suficientă între ei astfel încât să nu se ciocnească, și nu cunosc niciun caz în care susținătorii nonviolentei să fi fost de acord cu un cadru de diversitate a tacticilor și apoi protestatarii care se confruntă au adus revolta în ceea ce trebuia să fie zona pașnică. Dar când lucrurile se complică și fugi de polițiști, uneori trebuie să te refugiezi în mulțime. Într-adevăr, pentru asta sunt mulțimile. Oamenii care au fost de cealaltă parte a legii timp de secole au recunoscut acest lucru. De aceea, până nu demult, cartierele muncitorești și zonele rurale erau locuri atât de bune pentru a te ascunde. Netezirea tuturor ridurilor din spațiul urban și rural, făcându-l mai grilă sau mai transparent, a fost întotdeauna o caracteristică majoră a urbanizării etatiste. Orașele moderne sunt concepute pentru a împiedica formarea de mulțimi. Atunci când acestea se formează la proteste, nonviolența este necesară pentru a face ca acele mulțimi să devină spații ostile pentru cei care încalcă legea. Dacă lăsăm să se întâmple acest lucru, vom trăda istoria luptei popoarelor asuprite și marginalizate și vom lua partea asupritorilor lor, cei care se autoproclamă aplicatori ai legii și ordinii.

Este mult mai grav și o încălcare mult mai mare a solidarității să refuzi adăpostul unui coleg protestatar, pentru că asta înseamnă să colaborezi cu poliția și să o ajuți să facă o arestare, dar o astfel de colaborare a devenit un loc comun. Organizatorii de proteste instituie frecvent "cordoane de securitate" și poliție de pace a căror funcție specifică este de a împiedica protestatarii răi să intre în mulțime, chiar și atunci când polițiștii sunt pe urmele lor. Este un lucru să încerci să oprești pe cineva să arunce cu pietre din mulțime - autoritar în anumite situații, rezonabil în altele - dar este cu totul altceva să refuzi protecția cuiva care fuge de polițiști.

Avem nevoie de mulțimi care să sprijine protestatarii combativi. Dacă acceptăm acum în mod necritic preferințele oamenilor, supunând tacticile acceptabile unui vot unic, lupta nu va avansa niciodată,

deoarece majoritatea oamenilor care abia încep să participe la mișcările sociale nu acceptă acele tactici pe care guvernul și mass-media le-au criminalizat cel mai mult. Iar ei nu-și pot schimba preferințele sau nu se pot hotărî decât după ce au luat contact cu acele tactici și au văzut cum arată și cum se simt în practică. Iar acest lucru se poate întâmpla doar dacă și alții folosesc acele tactici în ciuda dezaprobării majorității.

Încălcări nonviolente ale respectului și solidarității

De cealaltă parte a liniei, există o mulțime de lucruri pe care protestarii pașnici le fac și care reprezintă o încălcare absolută a respectului și solidarității. Nici măcar nu ar trebui să menționăm turnătorii, deși furnizarea de informații polițiștilor este, din păcate, considerată acceptabilă de mulți oameni care vorbesc despre schimbarea lumii sau despre contestarea sistemului. Probabil că nu putem schimba părerea tuturor celor care sunt atât de lingăi încât să creadă că turnatul este în regulă, dar printre noi ceilalți trebuie să facem din ostracizarea turnătorilor și a tuturor celor care justifică turnatul o practică obișnuită.

Practica pacifistă obișnuită de a îndepărta cu forța măștile celor care încearcă să își protejeze identitatea este o formă de turnătorie: înseamnă să dai identitatea unui coleg protestatar poliției și să îl expui la închisoare, mai ales acum, când simplul act de a te masca, de a încerca să te protejezi de supravegherea guvernamentală, a fost declarat ilegal în majoritatea țărilor în care supravegherea la proteste este obișnuită. Deoarece expunerea cuiva la pedeapsa cu închisoarea este mult mai violentă decât un pumn în față (care, de obicei, se ameliorează după câteva ore sau zile, în timp ce închisoarea poate marca pe viață), practica josnică de a demasca colegii de manifestație ar trebui să fie răsplătită cu aceeași monedă.

Următoarea mare problemă este cea a camerelor de luat vederi. Toată lumea trebuie să realizeze că își pune în pericol colegii protestatari filmând totul. Ar trebui, de asemenea, să răspândim critica potrivit căreia, dacă toată lumea are o cameră de filmat, nu este altceva decât un spectator pasiv și își transformă propriul protest într-un spectacol pur și simplu. O cameră de luat vederi în mâini înseamnă o piatră mai puțin, un semn mai puțin, un steag mai puțin, o cutie de vopsea spray mai puțin sau un teanc de fluturași mai puțin și, de fapt, un protestatar mai puțin în orice sens activ al cuvântului. În timp ce problema spectaculozității este importantă, problema securității este fundamentală. Filmarea la un protest expune pe oricine alege metode de confruntare la arestare și încarcerare. Aceasta este o lipsă majoră de respect reciproc și de solidaritate. Dar filmarea și fotografierea îi pune în pericol și pe toți ceilalți. Poliția nu este acolo doar pentru a-i aresta pe cei care încalcă legea. Ei sunt acolo pentru a contribui la asigurarea eșecului mișcărilor noastre. Ei supraveghează și păstrează dosare despre toți cei care cred că ar putea fi o amenințare la adresa autorității.

S-a mai întâmplat în multe țări și se va întâmpla din nou ca guvernele democratice să fie înlocuite de dictaturi, iar dictaturile să folosească listele cu dușmani ai statului pe care guvernele democratice le întocmiseră deja. O altă realitate este că imigranții care cad sub supraveghere în țările democratice sunt deportați și se confruntă cu consecințe și mai grave în țările lor de origine. În ceea ce privește guvernele democratice, noile tehnologii le oferă rapid o capacitate de supraveghere totală, iar acestea nu se abțin. Este semnificativ, având în vedere că Facebook a devenit unul dintre principalele instrumente ale forțelor de ordine pentru a colecta date despre mișcările sociale, faptul că majoritatea celor care fac fotografii nu vor face decât să le încarce pe paginile lor idioate de Facebook.

Mulți oameni cred că este nevoie de utilizarea camerelor de luat vederi ca instrument împotriva brutalității poliției sau pentru contrainformare și media alternativă. Dar o cameră foto este mult mai periculoasă pentru protestatari decât un cocktail molotov. Nimeni nu ar trebui să folosească una la un protest fără să știe ce face. Până când colectivele Cop Watch, grupurile de asistență juridică și Indymedia sau alți activiști de contrainformare nu vor începe să organizeze ateliere de lucru despre cum să filmeze fără a permite supravegherea poliției, cum să editeze imaginile pentru a șterge trăsăturile de

identificare ale oamenilor, când este în regulă să pună fețele protestatarilor pe internet, cum să stocheze, să încarce și să ștergă imaginile în siguranță, nu ar trebui să ia camere la un protest. La un protest, ar trebui să se identifice pentru ca ceilalți să știe că nu sunt polițiști sau jurnaliști corporatiști. Iar toți ceilalți care au o cameră de luat vederi ar trebui să fie rugați să o pună deoparte sau să plece. Desigur, nu putem împiedica spectatorii să filmeze sau să facă fotografii și, în cele din urmă, fiecare trebuie să își asume responsabilitatea de a-și proteja propria identitate, dacă asta este ceea ce dorește să facă, dar vom fi creat un mediu mult mai prietenos pentru o diversitate de tactici - sau doar un protest activ, nu spectaculos - și mult mai puțin prietenos pentru supravegherea poliției, dacă putem descuraja utilizarea camerelor de luat vederi în cadrul protestului în sine.

O altă acțiune pe care mulți activiști nonviolenteți nu și-o dau seama că reprezintă o încălcare a solidarității este planificarea traseului marșului în cooperare cu poliția sau solicitarea unui permis de protest. După eșecurile lor în a controla eficient revoltele sociale din anii '60 și '70, teoreticienii poliției au dezvoltat ideea de poliție comunitară. Dublul obiectiv a fost acela de a stabili o față prietenoasă și o altă modalitate de a colecta informații în interiorul cartierelor, precum și de a dezvolta practica cooperării cu organizatorii de proteste și de a răspândi iluzia unui interes comun pentru ordinea publică între polițiști și protestatari. Dar dacă protestatarii buni fac echipă cu polițiștii, aceasta are ca efect izolarea și criminalizarea în continuare a așa-numiților protestatari răi. Planificarea traseului marșului împreună cu poliția, sau chiar comunicarea în avans a traseului, este o altă modalitate de a impune un pacifism forțat tuturor participanților la marș, deoarece poliția va face tot ce poate pentru a ține protestatarii încolonați și pentru a proteja băncile și alte simboluri ale puterii, fapt pe care adversarii distrugerii proprietății și ai revolte ar face bine să îl ia în considerare atunci când afirmă că "violența este ceea ce vrea statul".

A solicita un permis de protest înseamnă a permite statului să ia o bucată uriașă din posibilitățile noastre de rezistență. Cei care solicită permise legitimează ideea că trebuie să cerem permisiunea de a ieși în stradă, întărind ideea că spațiul deschis aparține statului (o idee pe care acesta încearcă să o impună de secole, ucigând nenumărați oameni pentru a-și afirma pretențiile) și acordând poliției mai multe modalități de a-i reprima pe cei care ripostează, în acest caz predând numele celor care solicită permisul și expunându-i la acuzații penale în cazul în care ar avea loc vreo revoltă, creând astfel o presiune pentru ca protestatarii să se autoinculpe.

Ori de câte ori este posibil, ar trebui să ieșim în stradă în mod ilegal și fără permisiune. Acest lucru este valabil atât pentru cei care aleg să fie pașnici, cât și pentru cei care aleg să fie conflictuali, deoarece, pe termen lung, acordarea statului a puterii de a ne da permisiunea sau de a ne planifica traseele marșurilor afectează capacitatea tuturor de a protesta.

Pentru a le permite oamenilor să protesteze cu diferite niveluri de confruntare și risc, anarhiștii și activiștii care folosesc un cadru tactic divers au formulat practica de a stabili zone de protest distincte. De exemplu, o zonă verde pentru proteste în masă, o zonă galbenă pentru blocaje nonviolente și o zonă roșie pentru tactici de confruntare. Acest lucru a funcționat bine în mai multe ocazii. Chiar dacă permite poliției să știe cum să se pregătească pentru a preveni tulburările, mulțimile uriașe care folosesc o pluralitate de metode și planuri de atac au reușit să depășească forțele de poliție mai lente și ierarhice și să închidă un oraș. Dar are și o serie de puncte slabe. Limitează grav spontaneitatea și restrânge capacitatea protestatarilor de a reacționa la situații neprevăzute. De asemenea, în esență, segregă oamenii cu practici diferite, împiedicându-i să se provoace reciproc și să schimbe status quo-ul în care Black Bloc și protestatarii de acțiune directă nonviolentă sunt minorități mici alături de o majoritate izolată de protestatari pasivi care urmează, ca oile, orice organizație care are cel mai mare buget sau cele mai bune contacte cu mass-media și poliția pentru a organiza ceea ce ei vor factura ca fiind marșul principal.

Din păcate, atâta timp cât nonviolența ca filozofie exclusivă și absolută își păstrează credibilitatea, va fi imposibil să depășim aceste slăbiciuni pentru a dezvolta o complementaritate matură și eficientă. Cei care preferă să folosească metode pașnice trebuie totuși să accepte faptul că confruntarea, sabotajul, atacurile și ilegalitatea au fost întotdeauna o parte a luptei. Rebelii sociali combativi pot contribui la

răspândirea acestei idei prin faptul că nu plasează cu aroganță metodele altora pe un plan inferior, nerespectând tacticile pașnice ca pe un simplu sprijin, auxiliar față de ceea ce ei consideră a fi tacticile combative cu adevărat importante.

Tactici pașnice și combative împreună

Dacă ne putem sprijini reciproc formele de participare la luptă, putem deschide posibilități cu totul noi. În timpul grevei generale de la Barcelona din 29 martie 2012, la mai puțin de un an după ce mișcarea "Democrația reală acum" a impus nonviolența în masă în cadrul luptelor sociale în curs, oamenii s-au săturat în mod clar de nonviolență. Atunci când marșul anarhist și anarho-sindicalist a coborât pe strada luxoasă Pau Claris din Gracia până la Plaça Catalunya, chiar în centrul orașului, oamenii din mulțime au spart și au dat foc la aproape toate băncile și magazinele de lux pe lângă care au trecut. La Plaça Catalunya, poliția a atacat și a dispersat marșul, dar acesta s-a topit rapid în mulțimea masivă de zeci de mii de oameni, tineri și bătrâni, imigranți și localnici, socialiști, anarhiști, progresiști și alții, toți oameni care nu au terminat de protestat, dar care au refuzat să se alăture protestelor în masă ale marilor sindicate de salariați vânduți care aveau loc în apropiere. Pentru o vreme, mulțimea a fost pașnică, dar agitată. Apoi, tinerii au început să dea foc la tomberoane și să atace poliția într-un colț al pieței, unde aceasta proteja un mare centru comercial. Când poliția s-a retras, mulțimea a avansat și revolta a început din nou cu adevărat. Ei au incendiat un Starbucks, o bancă și centrul comercial și au dus o bătălie crâncenă cu poliția care a durat ore întregi.

Anterior, în Barcelona, revoltele ar fi putut implica câteva sute de persoane și ar fi durat până la sosirea poliției. De data aceasta, au participat direct câteva mii de persoane, care au rezistat. Polițiștii nu au putut să-i împingă înapoi (a fost nevoie de câteva ore pentru ca aceștia să recâștige blocul pe care îl pierduseră și apoi să ocupe partea superioară a pieței) și, din cauza zecilor de mii de oameni care umpleau piața, nu au putut să-i flancheze sau să-i înconjoare. Și aici descoperim cea mai semnificativă caracteristică a revoltei. Dacă ne îndepărtăm pentru o clipă atenția de la oamenii care participau în prima linie, vedem că mulțimea conținea o gamă largă de nișe și posibilități de participare. În mijlocul pieței, erau bătrâni și familii cu copii, iar mai aproape de vârf, erau oameni care îi aclamau pe revoltători și îi huiduiau pe polițiști, oameni care ajutau la preluarea celor răniți de gloanțe de cauciuc, oameni care ajutau la ridicarea pietrelor și a altor proiectile și oameni care se certau cu pacifiștii care se învârteau încercând să protejeze băncile sau să facă poze oamenilor.

Revolta oferă un model pentru o formă mai puternică de acțiune care are un loc pentru toată lumea, atâta timp cât acceptă legitimitatea altor tipuri de participare și respinge încercările poliției de a dicta modul în care preluăm controlul străzilor. Cei care doresc pot riposta împotriva băncilor, a marilor întreprinderi și a poliției pentru toate modurile în care ne fac rău. Dacă nu îi privesc pe ceilalți protestatari în mod antagonist, ci ca pe niște tovarăși, este mult mai probabil să acționeze cu respect, să nu-i pună în pericol pe ceilalți și să se pună în pericol pentru a proteja mulțimea de poliție. La celălalt capăt al mulțimii, activiștii pașnici pot încerca să blocheze poliția sau să închidă o intersecție cu sit-down-uri. Activiștii din mass-media alternativă ar putea, de asemenea, să filmeze acolo, dacă activiștii sunt de acord. La mijloc, oamenii ar putea cânta, dansa, încuraja revoltele și activiștii, picta străzile, proteja copiii și bătrânii și îngriji răniții. Iar cei care doreau să joace un rol mai conflictual ar putea să aducă pietre revoltatarilor, să pregătească cocteiluri molotov sau să dea afară jurnaliștii care încercau să-i filmeze pe revoltatari.

Acest tip de mulțime, o hidră cu multe capete, ar fi infinit mai puternică decât un marș nonviolent disciplinat sau un grup de revoltători izolați de ceilalți. Mai ales dacă participanții cultivă un sentiment de respect reciproc și de colectivitate, mulțimea se bucură de avantajul unic de a fi pancentrică: fiecare punct al mulțimii este centrul ei, fiecare formă de participare este vitală. Cei care vopsesc străzile nu sunt acolo doar pentru a-i susține pe revoltători sau pe activiștii nonviolenți, ci pentru că vopsirea străzilor este modul lor de a contribui la luptă. Copiii nu sunt acolo doar ca apendice ale părinților lor,

dependenți care au nevoie de protecție, ci pentru că este important pentru noi toți ca ei să facă parte din luptă. Iar cei care se revoltă sau blochează străzile nu sunt doar protagoniștii unei bătălii eroice, ci sunt și în slujba mulțimii, gata să se riște pentru a apăra întregul.

Stări de spirit de luptă

Impunerea nonviolentei blochează, de asemenea, o altă posibilă cale de progres în dezvoltarea unei diversități de metode. La fel cum nu orice protest ar trebui să fie pașnic, nu orice protest ar trebui să se transforme într-o revoltă. Avem nevoie de o modalitate comună de a recunoaște și de a exprima stările de spirit schimbătoare ale luptei. Trebuie să dezvoltăm o inteligență colectivă despre când este momentul potrivit pentru a ataca, când este momentul potrivit pentru a ne menține poziția, când să strigăm și să facem zgomot și când pur și simplu să fim prezenți. Uneori trebuie să ieșim în stradă pentru a sărbători, alteori pentru a jeli. Uneori să atacăm și să distrugem, alteori să dansăm, sau să ocupăm, sau să spargem asfaltul și să plantăm o grădină.

Cu toate acestea, susținătorii nonviolentei au injectat o ierarhie implicită în conversația care apare atunci când două stări de spirit diferite de acțiune intră în conflict. Întâlnim frecvent formularea conform căreia protestatarii combativi au "distrus" un protest. Acest lucru întărește ideea că protestul aparține protestatarilor pașnici, presupus legitimi, și că cei ilegali sunt o forță exterioară, străină. Aceasta este logica mass-media, a poliției și a represiunii. În cadrul unei diversități de metode, oameni foarte diferiți pot lucra împreună, dar nu și dacă unii dintre acei oameni cred că dețin spații comune, le dictează celorlalți cum să participe în acele spații și întăresc discursul guvernamental despre străinii violenți, un discurs care a fost întotdeauna folosit pentru a justifica și a introduce metode mai dure de control care includ bătaia, arestarea, deportarea, torturarea, uciderea și spionajul - nu doar asupra așa-numiților protestatari răi, ci asupra tuturor.

Ce s-ar întâmpla dacă cei care favorizează tacticile combative ar începe să denunțe protestatarii pașnici pentru că "ne strică revolta"? Ce s-ar întâmpla dacă am încerca să-i facem pe oameni să se simtă inconfortabil, nedorit sau chiar criminal dacă ar veni la protestul "nostru" și nu ar lua și o piatră sau o cutie de vopsea spray? Faptul că acest lucru nu s-a întâmplat niciodată arată că nu avem de-a face cu un conflict simetric între două tabere aflate în conflict. Dimpotrivă, cei care sunt în favoarea nonviolentei și-au bazat adesea practica pe o lipsă totală de respect pentru ceilalți și pe o încercare de a domina o întregă mișcare. Nu este vorba de faptul că toată lumea trebuie să se înțeleagă. Nonviolența, așa cum există ea în prezent, trebuie să fie demontată pentru ca luptele sociale să avanseze.

Oamenii care fac alegeri diferite nu strică spațiile comune de protest. Criteriul de importanță este dacă acțiunile cuiva dăunează unui alt participant din acel spațiu. Protestatarii care filmează și fac fotografii în mod constant fac rău și pun în pericol alți protestatari. Dar cei care se îmbracă toți în negru și atacă o bancă s-au diferențiat în mod clar de ceilalți. Dacă există protestatari care doresc să rămână pașnici în apropiere, aceștia nu i-au pus în pericol. Orice observator care urmărește distrugerea proprietății într-un astfel de cadru își poate da seama cine o face și cine nu, mai ales atunci când toți cei implicați în spargeri sunt îmbrăcați în negru și poartă o mască. Poliția nu are absolut nicio scuză rezonabilă pentru a ataca protestatarii pașnici atunci când protestatarii mascați sparg geamuri. Susținătorii nonviolentei sunt cei care inventează o astfel de scuză, denunțându-și colegii protestatari și justificând implicit acțiunile poliției, în loc să denunțe poliția. Dacă au critici la adresa altor protestatari, ar trebui să le facă în cadrul unor conversații directe sau al unor evaluări scrise publicate în reviste sau site-uri web ale mișcării. A alimenta mass-media cu denunțurile lor și a-i delegitima pe cei pe care se presupune că vor să îi dezbate este de neiertat.

Există posibilitatea ca oameni cu metode diferite să lupte împreună într-un spirit de respect și solidaritate, să echilibreze diferite activități și stări de spirit de luptă, dar nu și dacă unii dintre ei tratează poliția ca pe un prieten, iar susținătorii acțiunilor ilegale ca pe dușmanii lor.

Deoarece poliția, mass-media și pacifiștii ne-au luat capacitatea de a riposta, trebuie mai întâi să ne recuperăm aceste abilități. Aceasta este prioritatea. Doar atunci când știm cum să luptăm putem decide cu înțelepciune când să luptăm. A pretinde că protestele pașnice și protestele combative sunt în prezent pe picior de egalitate, mai ales atunci când atât de multe presiuni instituționale le încurajează constant pe primele și le pedepsesc pe cele din urmă, face imposibilă o creștere mai puternică. Trebuie să recuperăm instrumentele de rezistență care ne-au fost furate pentru a vorbi despre echilibru și pentru a folosi o adevărată diversitate de metode.

Între timp, pur și simplu nu putem avea încredere în cei care încearcă mereu să incrimineze sau să interzică alte metode de luptă atunci când ne spun: "Acum nu este momentul".

Centralizarea mișcărilor

Aceste indicații se referă la modalitățile de a dezvolta o complementaritate respectuoasă în momentele de protest. Dar o luptă este mult mai mult decât un protest. Dacă nu există o adunare care să poată include pe toată lumea într-un protest, acest lucru este cu atât mai adevărat pentru o întreagă mișcare. Nu există nicio modalitate de a lua decizii care să poată fi aplicate tuturor celor care participă la o luptă, sau chiar de a fi conștienți de toate persoanele care participă la o anumită luptă.

În consecință, una dintre modalitățile de a împiedica o diversitate respectuoasă a metodelor pe un teren mai larg de luptă este crearea unei adunări sau a unei organizații care încearcă să reprezinte și să ia decizii pentru o întreagă mișcare. Adesea este necesară crearea de adunări sau organizații ca spații de întâlnire, dezbateri, coordonare sau planificare. Dar nu există o adunare la care să poată participa toată lumea și nici un stil de organizare care să fie accesibil sau incluziv pentru toată lumea. Susținătorii unor astfel de structuri trebuie să țină întotdeauna cont de faptul că ei nu reprezintă întreaga mișcare, ci doar o parte a acesteia. Și mai grosolan este obiceiul unor activiști de a încerca să servească drept purtători de cuvânt pentru întreaga mișcare. Din fericire, o neîncredere generalizată în lideri îi împiedică să facă prea mult rău, dar merită să repetăm că a vorbi în numele altora care sunt perfect capabili să vorbească pentru ei înșiși este lipsit de respect și nesolidarist. Înlocuiește o pluralitate de voci, perspective și experiențe de luptă cu una singură.

Căutarea de a impune decizii presupus legitime unei întregi mișcări nu numai că marginalizează diversele forme de luptă, dar deschide și ușa pentru ca mișcarea să fie preluată de conducerea unei anumite organizații. Din păcate, după atâția ani, există încă multe secte troțkiste, staliniste și maoiste care așteaptă apariția unei mișcări de masă pe care să o poată conduce. Este o parte explicită a strategiilor acestor grupuri să coopteze și să preia mișcările proletare. Multe secte au chiar și trucuri sofisticate pentru a scăpa de acest lucru, cum ar fi ascunderea adevăratei lor politici și folosirea unei retorici populiste pentru a obține mai mult sprijin, înființarea unor grupuri de fațadă pe care le controlează și folosirea acestora pentru a crea aparența unei majorități și pregătirea unor dezbateri scenarizate pentru a manipula o reuniune, cu diferiți membri ai grupului care pretind că sunt străini care avansează argumente opuse și ajung la un compromis prestabilit. Mișcarea anti-război din SUA între 2001 și 2003 a fost controlată în mare parte de un cult stalinist și de grupul său de fațadă, answer, care a continuat să creeze un alt grup de fațadă care a organizat cele mai mari proteste.

Acesta nu este doar un obicei al sectelor marxiste. Grupul progresist "Real Democracy Now" a folosit unele dintre aceleași stratageme în timpul mișcării de ocupare a piețelor din Spania în 2011. Ceea ce este izbitor este că toate grupurile cripto-autoritare, care susțin din gură respingerea populară a partidelor politice și a conducerii ierarhice, dar care, în secret, caută doar puterea, toate coincid în sprijinul lor pentru structurile centrale. După ce ocupările de piețe s-au încheiat în Spania, toate grupurile autoritare și-au dedicat energiile construirii unor noi structuri care să le înlocuiască, de exemplu, încercând să forțeze adunările de cartier să accepte conducerea unui organism central de coordonare pe care l-au creat. Dacă nu există o structură centrală care să poată lua decizii pentru întreaga mișcare, nu mai au ce să controleze și să conducă.

Impunerea unei singure structuri decizionale asupra unei întregi mișcări este periculoasă dintr-un alt motiv. Uneori, cei care vor să pacifice lupta vor propune ca utilizarea tacticilor violente să fie supusă la vot într-o adunare deschisă, ca și cum aceasta ar fi o modalitate corectă de a lua o decizie. Dar nu există o paritate între sprijinul pentru tactici pașnice, legale, și sprijinul pentru tactici combative, ilegale. Deoarece poliția se situează puternic de partea nonviolentei, nu este sigur să se voteze sau să se discute despre tactici ilegale într-o adunare deschisă. În anumite țări, inclusiv în SUA și Canada, chiar și ridicarea mâinii pentru a vota în favoarea unui plan ilegal te poate duce la închisoare. Pentru a vorbi despre anumite acțiuni riscante, sunt absolut necesare întâlniri secrete. Cu toate acestea, retorica democratică superficială obstrucționează încă o dată dezbateră. Susținătorii nonviolentei vor descrie adesea astfel de întâlniri cu cuvinte precum "secret" și "fără responsabilitate", critici adresate inițial lipsei de transparență a guvernului, pentru a împinge procesul decizional înapoi în cadrul adunărilor generale deschise, unde știu că sunt în avantaj. Aceasta este o utilizare manipulatorie a retoricii și o capitalizare josnică a violentei polițienești. Guvernele iau decizii pentru noi toți. Cea mai mare problemă, contrar a ceea ce spun progresiștii, este că ne fură puterea noastră de auto-organizare. Indiferent dacă iau decizii asupra vieților noastre în secret sau în mod transparent, tot fac ceva ce ar trebui să facem noi înșine. Dimpotrivă, un grup de acțiune care planifică o acțiune în cadrul unor întâlniri secrete nu ia decizii pentru nimeni altcineva, ci doar pentru ei înșiși. A spune că un grup de afinitate nu ar trebui să se poată întâlni pe cont propriu este ca și cum ai spune că femeile sau persoanele queer sau persoanele de culoare sau oricine altcineva nu ar trebui să aibă propriile spații de întâlnire, că oamenilor în general nu ar trebui să li se permită libera asociere sau orice spațiu de organizare în afara adunării centrale, sau altfel spus că astfel de spații ar trebui să fie subordonate adunării centrale, cu permisiunea necesară din partea corpului mai mare pentru toate inițiativele lor.

Tradiții de luptă

Nu toate deciziile sunt luate într-un anumit spațiu și într-un singur moment. Unele decizii se iau de-a lungul mai multor generații. Cele câteva tradiții de luptă care ne-au fost transmise sunt de neprețuit. Sărbătorile tradiționale, cum ar fi ziua de 1 Mai, tradițiile de rezistență, cum ar fi greva. Acestea ne vorbesc despre tot ceea ce ne-a fost furat, despre de unde am venit, cum am ajuns aici și cum am câștigat puținul pe care îl avem.

Aceste tradiții pot fi, de asemenea, ghiduri utile pentru modul în care trebuie să acționăm. Dar recuperatorii luptei încearcă mereu să le șteargă semnificația. Până de curând, Ziua de 1 Mai a fost aproape uitată în Statele Unite, țara în care a luat naștere cea mai recentă întrupare a acestei zile de rebeliune⁵. În social-democrațiile din Europa și din alte părți, a fost transformată într-o sărbătoare oficială, sponsorizată de guvern, o zi a muncii. Dar 1 Mai nu este o sărbătoare a muncii salariate, ci o sărbătoare a muncitorilor și a rezistenței noastre, comemorând imensa grevă generală din 1886 și represiunea ulterioară împotriva anarhiștilor care au participat la organizarea ei, care s-a încheiat cu condamnarea la moarte a cinci dintre ei. Ziua de 1 Mai este o zi de rebeliune. Nimeni nu are pretenția de a ne spune să o sărbătorim în mod pașnic și legal.

Recent, pe măsură ce grevele au revenit în uz în țări în care dispăruseră în mare parte, sindicatele legalizate și birocratice, împreună cu mass-media și susținătorii nonviolentei, ne spun că pentru a participa la o grevă trebuie să fim pașnici și să respectăm legea. Dar o grevă nu este o activitate

---

⁵ Ziua de 1 Mai, ca zi de rezistență, își are rădăcinile mai vechi în ceremoniile păgâne de primăvară, parțial recuperate de catolicism, și în festivalul antifeudal și anticapitalist timpuriu al Lumii întoarse cu susul în jos. În ceea ce privește ziua de 1 Mai a muncitorilor, greva generală din 1 mai 1886 este adesea descrisă ca o grevă pentru o zi de lucru de opt ore. Acest lucru este adevărat, dar și înșelător. Având în vedere incipiența organizării muncitorilor și puterea relativă a patronilor la acea vreme, chiar și o revendicare reformistă precum ziua de opt ore, așa cum a fost concepută de grupuri precum Cavalerii Muncii, ar fi putut părea revoluționară. La rândul lor, anarhiștii care au fost organizatori cheie ai grevei, în special în Chicago, au aderat la o strategie care viza în cele din urmă abolirea muncii salariate și răsturnarea capitalismului, iar mulți alți muncitori împărtășeau această viziune.

pașnică. Este mai mult decât o întrerupere a activității sau un boicot. Primele greve au fost pedepsite cu moartea și, de atunci, au avut adesea consecințe grave. Există un motiv pentru acest lucru. Scopul unei greve nu este pur și simplu să nu te duci la muncă, ci să închizi afacerea, să formezi o pichetare pentru a împiedica pe oricine altcineva să meargă la muncă, să bați orice sclav care încearcă să treacă linia de pichetare (deoarece un sclav este un oportunist care va călca în picioare lupta ta pentru a-ți lua mijlocul de trai) și să sabotezi compania până când aceasta cedează. Iar o grevă generală merge chiar mai departe. Scopul unei greve generale este de a închide orașul sau întreaga țară, dacă este la nivel național. Paralizează transportul în comun, blochează comerțul, închide toate fabricile, magazinele, centrele de consum, autostrăzile, porturile, taie curentul electric, blochează turiștii, instalează baricade în flăcări și dă un ochi negru poliției dacă încearcă să restabilească ordinea.

O grevă nu este nici pașnică, nici democratică. Oricine are o problemă cu acest lucru poate fi pașnic și democratic cât vrea, dar ar trebui să renunțe la pauzele de cafea, pauzele de țigară și pauzele de toaletă, să-și ia adio de la zilele de concediu medical și de concediu plătit, să predea indemnizația de concediu, plata orelor suplimentare, indemnizația lucrătorilor, pensia și beneficiile de sănătate și să lucreze voluntar 12 ore pe zi, șase sau șapte zile pe săptămână, să lucreze noaptea și în zilele de sărbătoare pentru același tarif și să lucreze fără echipament de protecție. Mulți cititori din SUA se vor gândi, în timp ce răsfoiesc această listă, că nu se bucură deja de majoritatea acestor beneficii. Asta pentru că greva ca instrument de rezistență s-a pierdut, pentru că au fost foarte puține greve în SUA din 1950 și chiar mai puține din anii '70 înapoi, pentru că nimeni nu se mai uită de sus la spărgătorii de grevă și nici nu-și mai amintesc cu greu ce înseamnă acest cuvânt și pentru că, în general, muncitorii americani se mândresc cu faptul că sunt exploatați, abuzați, păcăliți și umiliți fără să riposteze vreodată sau, cum ar putea spune ei, "nu ne este frică să muncim ca în Franța"⁶.

Oricare dintre noi care își vinde munca pentru a supraviețui sau care are nevoie de ea, dar nu găsește de lucru, are dreptul la grevă și un motiv pentru a restabili acest instrument valoros. De asemenea, persoanele homosexuale au dreptul la Gay Pride și un motiv pentru a dărâma mesele întreprinderilor care se angajează în marketing oportunist la festivalurile Pride, deoarece Pride este o comemorare a revoltelor de la Stonewall, iar lucrurile pentru care mulți dintre cei care au luptat în 1969 nu au fost încă realizate.

Nu orice tradiție este una combativă. Tradiția anticapitalistă a ateneului, în multe privințe un precursor al centrului social, este un loc pentru educație, dezbateri și întâlniri. Cabaretul, o tradiție în mai multe țări, este un moment pentru arta eliberatoare și spectacole care depășesc limitele. Veghea este un alt tip de adunare care are un caracter pașnic. Cineva care merge la un priveghi cu lumânări cu focuri de artificii în mod clar fie a înțeles greșit caracterul istoric al acestei tradiții, fie încearcă în mod intenționat să îi lipsească de respect pe cei care o organizează. Marșul funerar, la moartea unui tovarăș de luptă, poate fi o ocazie solemnă sau una combativă. Acest lucru ar trebui să depindă, probabil, de tipurile de activități în care defunctul s-a implicat în viață, de modul în care a murit și de ceea ce doresc prietenii și familia sa. Acești diferiți factori, însă, pot indica direcții diferite. După o crimă comisă de poliție, mass-media va găsi întotdeauna un membru al familiei care spune că dorește ca reacția să fie pașnică. Dar, sincer, câți dintre noi vrem ca părinții noștri să ne dicteze funeraliile și epitafurile? Adesea, atunci când părinții cer pace, revoltele sunt declanșate de prietenii celor uciși, iar pentru cei mai mulți dintre noi prietenii sunt cei care ne cunosc cel mai bine. Dar chiar și în acest caz, uciderea de către stat a unui rebel social ne afectează pe toți ceilalți, așa că toți avem un interes în răspuns.

Acest ultim caz arată că tradiția în sens libertarian nu este un ghid definitiv, deoarece nu acceptăm tradiții coercitive sau inflexibile în lupta noastră pentru libertate. Dorințele unui grup eterogen vor intra adesea în conflict atunci când va fi momentul să decidă cum să răspundă. Dar este mult mai probabil ca acest conflict să fie mai degrabă îmbogățitor decât epuizant pentru oamenii care încearcă să adapteze

---

⁶ Un citat real al unui muncitor siderurgic din Indiana, care a lucrat o viață întreagă și a fost un lacheu al companiei, după ce a fost complet tras pe sfoară de către șefi, când a auzit despre o grevă combativă a muncitorilor francezi.

tradițiile de luptă în loc să le calce în picioare, fie prin pacificarea zilei de 1 Mai, fie prin spargerea unei bănci în timpul unei vegheri cu lumânări.

De la afinitate la complementaritate

Odată ce acceptăm faptul că o luptă are diferite stări de spirit, putem crea spații pentru forme distincte de luptă prin restaurarea și elaborarea ulterioară a acestor tradiții de rezistență. Acest lucru nu va funcționa dacă oamenii care se confruntă nu merg niciodată la priveghiuri, iar cei pașnici nu merg niciodată la demonstrații de zgomot sau la sărbători de 1 Mai. Unele dintre diviziunile care ne separă au mult sens. Întotdeauna vor exista alții într-o luptă a căror politică o considerăm disprețuitoare, și adesea pe bună dreptate. Dar spune multe despre propriile noastre slăbiciuni dacă singurii oameni pe care îi respectăm sunt cei cu care împărtășim o afinitate perfectă. Putem crea noi posibilități de luptă dacă putem găsi prieteni de cealaltă parte a liniilor tipice (cum ar fi violent/non-violent) a căror viziune o respectăm cel puțin parțial. Astfel de conexiuni ne permit să construim un întreg mai robust, un animal colectiv cu momentele sale de contemplare, de creație și de distrugere. Așa cum am scris mai devreme, tacticile distructive din repertoriul nostru dau un plus de semnificație tuturor celorlalte activități vitale pentru luptă. Ele arată clar că nu încercăm să construim o alternativă simplă, să trăim o viață liniștită cu grădina noastră organică și cooperativa noastră în timp ce lumea se duce dracului într-un coș de gunoi. Ele arată că înțelegem că capitalismul este capabil să recupereze toate alternativele și că trebuie să îl distrugem înainte ca el să ne distrugă pe noi. Ele arată că nu vom face niciun compromis cu sistemul existent pentru că este antitetic pentru fericirea și supraviețuirea noastră și că intenționăm să îl eliminăm definitiv. Un colectiv de îngrijire a copiilor, o pictură murală de graffiti, un concert, o grădină comunitară, un atelier de tâmplărie - toate aceste proiecte capătă un sens cu totul nou dacă nu se distanțează de părțile conflictuale ale luptei, așa cum presa și poliția îi vor presa în mod constant să facă, ci mai degrabă îmbrățișează aceste alte activități. Ei pot face acest lucru din punct de vedere estetic - artiștii pot picta picturi murale ale deținuților și ale persoanelor care au murit în luptă, atelierul și centrul social pot agăța postere cu revolte - și, de asemenea, din punct de vedere material - toate aceste proiecte pot constitui o comunitate autosuficientă, o infrastructură de sprijin reciproc care le permite oamenilor să supraviețuiască și să se întrețină în timp ce luptă, de asemenea, împotriva sistemului.

Stând împreună împotriva represiunii

Deoarece statul face cel mai mult pentru a incrimina tacticile combative, deoarece democrația a reușit să ne fure istoria revoltelor noastre și cunoașterea metodelor folosite, o prioritate a luptei noastre trebuie să fie recâștigarea abilităților de atac. Cândva, cei oprimați și exploatați știau cum să maimuțărească infrastructura puterii. Ei puteau să ia orice mașină cerută de stat sau de patroni și să o facă să nu mai funcționeze. Sabotajul este o artă fină și un element esențial al istoriei și culturii noastre pe care l-am pierdut. Trebuie să o recuperăm.

Dar, în special în SUA, guvernul a reușit să incrimineze cu succes majoritatea formelor de sabotaj până la un grad extrem. Chiar și acțiunile clasice, cum ar fi incendiile sau boicoturile agresive, sunt acum pedepsite ca terorism. O anarhistă, Marie Mason, ispășește 22 de ani de închisoare pentru incendierea unui laborator de inginerie genetică și a echipamentelor de exploatare forestieră. Mai mulți activiști pentru drepturile animalelor au fost trimiși la închisoare pentru o perioadă de până la șase ani pentru "terorism de întreprindere pentru animale", gestionând un site web care încuraja un boicot agresiv împotriva unei companii care efectua teste pe animale deosebit de grave.

Această utilizare a politicii antiteroriste este deosebit de absurdă, având în vedere faptul că, în mod regulat, companiile mai mari scot din afaceri companiile mai mici, cu toată protecția legii, ca parte obișnuită a expansiunii lor, iar proprietarii de imobile și proprietarii de mahalale își incendiază în mod

regulat propriile clădiri pentru banii de asigurare. De fapt, unul dintre puținele motive pentru care multe orașe încă mai au nevoie de departamente de pompieri este acela de a subvenționa și de a proteja publicul de această formă de fraudă de asigurare de elită, deoarece atât de puține clădiri moderne iau foc din greșeală.

Terorismul este ceea ce statele le fac celor care li se opun, iar terorismul este o strategie discursivă folosită de state pentru a denigra și reprimă anumite forme de rezistență. În ambele sensuri, terorismul este un instrument al statelor. În câteva cazuri, terorismul a fost o strategie a celor defavorizați pentru a îngrozi burghesia și a crește costul represiunii (în cazul terorismului anarhist de acum o sută de ani) sau pentru a pedepsi statele conducătoare și a crește costul ocupației neocoloniale (în cazurile din zilele noastre). Dar acest din urmă sens nu prea are legătură cu mișcările anticapitaliste de astăzi. În experiența noastră, terorismul este un bau-bau care a fost invocat pentru a ne reprimă.

Dacă îndrăznim să contestăm autoritatea, trebuie să ne opunem politicii antiteroriste și oricărei alte încercări de a crea noi legi sau puteri polițienești care să faciliteze represiunea. Acestea sunt manevre politice pe care guvernele le folosesc pentru a schimba terenul în favoarea lor. În numeroase ocazii, atunci când oamenii s-au înfuriat din cauza extinderii puterilor poliției, guvernele au retras măsurile propuse pentru a evita să stârnească o rezistență mai aprigă.

Este de așteptat ca aceia a căror metodă de luptă nu include un risc substanțial de arestare și încarcerare să nu își concentreze la fel de multă energie pe sprijinirea deținuților. Dar noi toți trebuie să reacționăm la extinderea puterilor poliției și la introducerea de noi măsuri de represiune. Chiar dacă acestea sunt întotdeauna prezentate ca răspunsuri la cei care încalcă legea și la cei violenți, fiecare măsură represivă este un atac la adresa luptei în ansamblu. Utilizarea legilor antiteroriste este o ilustrare perfectă. Mai întâi, guvernul a obținut un consens social larg pentru crearea și utilizarea unor astfel de legi împotriva Al-Qaeda. Apoi a început să folosească aceste legi împotriva ecologiștilor radicali și a anarhiștilor pentru simple - deși puternice - acte de distrugere a proprietății. Incendiul a devenit o infracțiune teroristă. Apoi, guvernul a început să folosească legile antiteroriste într-o serie de cazuri extrem de vizibile de prindere în capcană împotriva anarhiștilor implicați în mișcări sociale de amploare precum Occupy. Și nu se va opri aici. Pe 15 mai 2013, în timp ce se puneau ultimele retușuri la această carte, poliția din Spania, un pionier în utilizarea politică a antiterorismului, a arestat cinci anarhiști pentru comentarii incendiare făcute pe Facebook. Cam în aceeași perioadă, în SUA, un rapper aspirant în vârstă de 18 ani a fost arestat pentru un comentariu pe Facebook în care menționa recentul atentat de la maratonul din Boston.

Problema cu legile antiteroriste nu este atunci când acestea încep să fie folosite împotriva unor activiști politici presupus legitimi. Problema începe chiar în momentul în care guvernul încearcă să își sporească puterile. Putem să detestăm acțiunile celor care detonează bombe în mulțimi, dar nu are sens ca această aversiune să ne determine să căutăm protecție din partea guvernului. Statul nu este prietenul nostru și nu există pentru a ne proteja. Este vulpea care păzește cotețul găinilor, iar noi suntem găinile. Dacă Al-Qaeda merită condamnarea pentru că a ucis intenționat oameni nevinovați, statul o merită de un milion de ori mai mult. În timpul interogatoriului, FBI-ul l-a executat pe Ibragim Todashev, un prieten al unuia dintre atentatorii de la maratonul din Boston, și abia dacă trebuie să dea explicații. În orice zi a săptămânii, poliția și armataucid oameni în această țară și în alte țări, dar, spre deosebire de combatanții Al-Qaeda, o fac dintr-o poziție de forță și lașitate, mai degrabă decât dintr-o poziție de slăbiciune și risc absolut.

Guvernele justifică întotdeauna noile puteri represive spunându-ne că acestea vor fi folosite împotriva teroriștilor, violatorilor, pedofililor sau traficantilor de droguri. Și întotdeauna continuă să folosească aceste puteri împotriva noastră, a tuturor. Trebuie să ne găsim propriile forme de autoapărare împotriva fundamentalistilor religioși și împotriva celor care ar putea face rău în comunitățile noastre. Luarea unei poziții consecvente împotriva represiunii este o parte a acestei autoapărare.

Represiunea are un alt efect asupra celor care nu cred că sunt vizați în mod direct. Cu cât gama noastră de posibilități de rezistență este mai restrânsă, cu atât mai slabă este lupta noastră și cu atât mai puțin semnificative sunt alegerile noastre. Unii activiști pașnici cred că este mai curajos să întorci

și celălalt obraz sau să ieși în stradă fără să porți o mască. Dar dacă mascarea este criminalizată și orice fel de ripostă este aspru pedepsită - dacă întoarcerea obrazului este singurul lucru pe care oricine are voie să îl facă - atunci toată lumea este afectată, nu doar cei combativi, deoarece a nu purta o mască sau a întoarce și celălalt obraz nu mai este o alegere conștientă. Toți lașii, în cele din urmă, vor merge fără mască și vor întoarce și celălalt obraz, pentru că Big Brother nu le oferă altă opțiune.

Cum pașnicii pot beneficia de violență

Nu avem de-a face cu două opțiuni egale. Deși există un rol pentru oamenii și metodele pașnice, aceștia trebuie să treacă și printr-o transformare pentru a depăși pacificarea lor. Mulți dintre cei care au îmbrățișat nonviolența până acum pot descoperi că au făcut-o din slăbiciune și nu dintr-un angajament profund față de pacea.

Combinarea și juxtapunerea diferitelor metode de luptă este necesară pentru acest proces de învățare. Oamenii pacificați își pot depăși teama de a riposta. Și dacă cei care sunt cu adevărat angajați în pacea au dreptate că unii dintre noi fetișizează violența, atunci ne vor inspira cu exemplul lor. Dacă nu reușesc să ne inspire, poate că își vor verifica presupunerile. În orice caz, un astfel de rezultat este posibil doar dacă nu colaborează cu polițiștii și cu mass-media sau dacă nu folosesc alte metode subterane pentru a ne reduce la tăcere, a ne exclude sau a ne reprima.

Chiar și cei care cred că nu le place violența beneficiază de spațiul mai dinamic care se creează atunci când există o diversitate de tactici. Lăsând la o parte ong-urile cinice care se îngheșuie la proteste unde, în mod evident, vor fi revolte pentru a putea monopoliza ulterior atenția mediatică care urmează - întrucât sunt incapabile să facă ceva suficient de interesant pentru a genera atenție pe cont propriu - există sentimentul de triumf, de perturbare a status quo-ului sufocant care apare atunci când oamenii ripostează.

Cele două greve generale minoritare care au avut loc la Barcelona în ultimii ani ilustrează acest beneficiu. La 27 ianuarie 2011 și apoi la 31 octombrie 2012, sindicatele mici, anticapitaliste și anarhiste au organizat greve generale fără sprijinul sindicatelor majore. Acest lucru a creat un mediu în care mai puțini oameni au plecat de la locul de muncă și au ieșit în stradă, dar cei care au făcut-o au avut obiective mai radicale. În prima grevă, sindicatele anarho-sindicaliste și celelalte sindicate nu au încercat să descurajeze activitățile combative și, pe lângă întreruperea lucrului și marșuri importante, au existat și blocaje cu cauciucuri în flăcări, acte de sabotaj și atacuri asupra băncilor. Iar starea de spirit de pe străzi a fost una de forță și de sărbătoare, care s-a prelungit și în alte acțiuni, ca parte a unui ritm accelerat de revoltă în următoarele luni. Pe 31 octombrie, însă, sindicatele au încercat să liniștească greva. Drept urmare, cei mai combativi anticapitaliști nu au participat în general, iar ziua a fost în întregime pașnică. A fost, de asemenea, un eșec total, chiar și din perspectiva sindicatelor și a protestatarilor pașnici. A avut o participare mai redusă, a trecut aproape neobservată și a avut un efect demoralizator pentru următoarele zile de acțiune.

Adevărul clar este că o diversitate de metode a funcționat mai bine pentru toți cei implicați.

Spații separate

Deși rezistența la represiune, împreună cu organizarea grevelor, cu ocuparea străzilor, cu protestele și cu susținerea noastră în luptă zi de zi, toate acestea funcționează mai bine atunci când le facem în mod colectiv, cu multiple forme de participare, acest ideal este încă departe. Mulți oameni încă nu acceptă metodele combative de luptă sau își apreciază doar propriile contribuții, în timp ce în prezent predomină viziunile superficiale și acadelești ale revoluției.

Între timp, cel mai bine poate fi să ne luăm spațiu și să lucrăm separat. La urma urmei, a-i lăsa să intre pe pacifiști duce adesea la pacificarea unei lupte. În anii '90, statul chilian a vrut să construiască

un baraj hidroelectric în Alto Bio Bio, o regiune fluvială din Wallmapu, teritoriile Mapuche. Locuitorii indigeni au început să se opună barajului în modul lor tradițional, construind conexiuni între comunități și folosind acțiunea directă și sabotajul, ”lovind capitalismul acolo unde îl doare.”⁷ În interesul de a lucra împreună cu alte grupuri, mapuche au invitat ecologiștii chileni să se opună barajului împreună cu ei. Dar ecologiștii au adus cu ei tendințele lor de ONG, nonviolența și o atitudine colonialistă chiliană, care credea că îi cunosc mai bine decât populația indigenă care trăia acolo de milenii. De asemenea, au adus resursele lor superioare, banii și priceperea lor mediatică, ceea ce le-a permis să preia controlul asupra mișcării și să descurajeze practicile tradiționale de rezistență. Au generat o atenție uriașă din partea presei, au obținut sprijinul starurilor rock și au transformat două femei locale în celebrități și simboluri ale luptei, ducându-le la evenimente de discursuri în toată America de Sud și în Europa. Au realizat aproape totul, cu excepția opririi barajului. O parte a metodei lor a implicat, de asemenea, descurajarea oricărei acțiuni directe ilegale și distragerea atenției de la prizonierii din luptă. Deși Mapuche învinseseră proiecte majore de dezvoltare înainte, de data aceasta au avut mâinile legate datorită aliaților lor nonviolenti. Barajul a fost construit, o vale importantă a râului a fost inundată, iar terenurile și comunitățile au fost pierdute pentru totdeauna.

Ar putea fi necesar să lucrăm separat, dar păstrarea liniilor de comunicare deschise face posibilă colaborarea în viitor, dacă vom depăși vreodată limitările care fac acest lucru nepractic în prezent. Dar a nu lucra împreună nu este neapărat un lucru rău. Practicile noastre nu ar trebui să fie supuse în mod constant consensului și compromisului. Dezvoltarea acțiunii pașnice nu poate depinde de participarea celor care doresc să atace și să distrugă structurile de dominație. De asemenea, anarhiștii combativi și ilegaliștii nu pot aștepta ca ceilalți să îi ajungă din urmă înainte de a dezvolta anumite practici de sabotaj. Unitatea este un cal troian pentru centralizare și dominare. Avantajele colaborării în cadrul unor coaliții mai largi devin reale doar dacă fiecare dintre noi are o nișă autonomă, o metodă de luptă care răspunde nevoilor sale unice. Singura formă liberă de organizare este coordonarea între indivizi și grupuri libere. Dacă nu ne putem dezvolta o practică proprie cu cei mai apropiați de noi, nu vom dezvolta niciodată o practică adecvată între noi toți.

Uneori, există diferențe ireconciliabile între diferite persoane în luptă. De exemplu, este greu de găsit un teren comun între persoanele care cred în revoluție ca într-un proces antagonist, conflictual, în care trebuie răsturnate anumite structuri sau clase sociale, și alții care cred că revoluția trebuie să aibă loc ca o evoluție treptată, progresivă, iar alții care cred că trebuie să fie un act milenar de pacificare și reconciliere. În fața unor astfel de decalaje de netrecut, dacă nu este posibil ca diferitele tabere să se ignore pur și simplu, este necesar să se stabilească niște minime de bază. Cei pașnici nu ar trebui să ajute niciodată poliția să îi aresteze sau să îi supravegheze pe cei combativi, cei combativi ar trebui să se asigure că nu fac niciodată nimic care să îi rănească fizic pe cei pașnici, iar niciunul dintre ei nu ar trebui să împiedice acțiunile celorlalți.

Avem un drum lung de parcurs, dar revoluția nu este o propunere pe termen scurt. Este ceva la care ne dedicăm viața, atât pentru că ne angajăm să trăim altfel, cât și pentru că ne angajăm într-o luptă care se va desfășura pe parcursul mai multor generații.

Nonviolența ca metodologie exclusivă care se impune pe întregul teren social este un obstacol în calea revoluției și un instrument în mâinile statului. Dar există nenumărate activități care alcătuiesc lupta și nenumărate strategii de formulare și coordonare a acestor activități. Există cu adevărat un loc pentru toată lumea. Dar nu orice practică este valabilă. Orice practică care încearcă să impună omogenitatea în numele unității încalcă sentimentul de solidaritate și respect reciproc necesar pentru ca diverse curente de luptă să coexiste. Există multe alte capcane care pot inhiba creșterea conexiunilor dintre noi. Dar vom învăța prin experiență. În multe locuri, luptele noastre au devenit mai puternice și

---

⁷ Acestea sunt cuvintele unui participant la această luptă.

mai înțelepte în ultimii ani. Dacă ne continuăm dezbaterile, învățăm din greșelile și diferențele noastre și îndrăznim să acționăm, este posibil să rezistăm dificultăților din anii care vor urma.

Anexa A: Comentarii privind *Cum Nonviolența Protejează Statul*

Această carte este, într-un fel, o continuare a cărții *Cum Nonviolența Protejează Statul*, scrisă în 2004, publicată în 2005, apoi extinsă în 2006 și republicată în anul următor. Cum dezbateră în jurul nonviolenței s-a aprins din nou în lumea anglofonă datorită revoltelor împotriva poliției și mișcării Occupy din SUA și a mișcării studențești și a revoltelor de la Tottenham din Marea Britanie, m-am gândit să o actualizez și să o reeditez cu această ocazie.

Cum Nonviolența Protejează Statul este destul de simplă. Începe prin a contesta istoriile nonviolente și pretențiile de victorie în mișcarea pentru drepturile civile, mișcarea pentru independență din India, mișcarea împotriva războiului din timpul ocupației americane în Vietnam și mișcarea antinucleară. În toate aceste cazuri, tiparul este clar: susținătorii nonviolenței albesc o mișcare eterogenă, adesea combativă, pentru a o prezenta ca fiind nonviolentă; și prezintă o victorie parțială sau o realizare importantă, dar limitată, ca pe o victorie finală, vorbind la unison cu statul pentru a declara un final fericit al unei mișcări care, de fapt, era încă în luptă (și, desigur, ascunzând rolul important al elementelor non-pacifiste în obținerea oricăror câștiguri obținute).

Următorul capitol analizează utilitatea nonviolenței pentru colonialism și pentru suprimarea și cooptarea mișcărilor de eliberare, precum și paternalismul și rasismul progresiștilor albi în utilizarea nonviolenței pentru a controla mișcările oamenilor de culoare. Capitolul "Nonviolența e în favoarea statului" analizează autoritarismul practicii nonviolente, precum și modul în care nonviolența a contribuit la nevoile statului de pacificare și recuperare a luptelor sociale și cum, în consecință, guvernul și mass-media încurajează nonviolența. "Nonviolența este patriarhală" explorează imperativul unei societăți patriarhale de a-i pacifica pe cei oprimați și împărtășește poveștile de rebeliune ale persoanelor trans, ale homosexualilor și ale femeilor, în încercarea de a contracara reducerea la tăcere a acestei istorii.

Cel de-al cincilea capitol explorează principalele tipuri de strategii pe care nonviolența le propune pentru a schimba lumea și încearcă să arate cum toate acestea duc la fundături, așa cum demonstrează multiple exemple istorice. Penultimul capitol demontează contradicțiile, manipulările și inexactitățile celor mai comune argumente în favoarea nonviolenței, clișee precum "violența nu face decât să nască mai multă violență", care contrazic istoricul. Iar ultimul capitol face câteva sugestii pentru forme de luptă care folosesc o diversitate de tactici.

În cele din urmă, am decis că ar fi mai bine să scriu o nouă carte decât să încerc să o revizuiesc pe cea anterioară. *How Nonviolence Protects the State* a fost scrisă în contextul unei mișcări antiglobalizare aflate în declin, cu o prezență anarhistă în creștere și cu o participare substanțială a unui tip mai clasic de pacifist. Asta se întâmplă înainte de apariția pacifiștilor de pe Twitter, înainte ca Gene Sharp să aibă atâtea victorii în palmares și înainte ca forma actuală a nonviolenței să se fi rezolvat, pierzând orice asemănare cu ceea ce a fost în zilele plugurilor și ale nesupunerii civile. De asemenea, am folosit un cadru analitic și o terminologie cu care nu mai sunt de acord. În cele din urmă, cartea este un artefact al vremurilor sale.

Vreau să profit de ocazia acestei noi cărți pentru a adresa câteva critici la adresa vechii cărți.

În primul rând, criticile externe. Câțiva recenzenti au fost interesați doar să murdărească cartea. Au fost cei care au folosit vechea caricatură a anarhiștilor care aruncă bombe. Un recenzent a susținut că cartea susține terorismul, citând un pasaj în care susțin că un atentat al-Qaeda la Madrid a făcut

mai mult pentru a pune capăt implicării Spaniei în invazia Irakului decât un milion de oameni care protestează pașnic, și omițând partea în care afirm în mod explicit că astfel de atentate cu bombă nu constituie un model de acțiune revoluționară, deoarece condamnarea insensibilă a oamenilor nevinovați este în mod fundamental autoritară.

Un recenzent, scriind în *Left Turn*, a obiectat că nu am definit ”revoluția” așa cum ar fi făcut-o Che, iar apoi a continuat să facă o serie de afirmații false despre ceea ce am spus în carte¹.

Trecând la criticile mai serioase, unii au obiectat la tonul cărții, care este adesea dur în tratarea activiștilor nonviolente. Problema tonului este una importantă. Pe de o parte, consider că este esențial să evităm o politețe academică în aceste dezbateri, ca și cum am vorbi despre concepte abstracte și nu despre chestiuni de viață și de moarte. Cred că, în fața ipocriziei, a manipulării, a minciunii, a colaborării cu autoritățile și a lașității deghizate în sofisticare, indignarea nu este doar permisă, ci și necesară. Este demn de remarcat faptul că cei care s-au opus tonului nu au încercat, în general, să demonstreze că am greșit în afirmațiile mele privind ipocrizia și colaborarea pacifiștilor, ca și cum acestora ar trebui să li se permită să facă orice fel de cascadorii, dar noi, ceilalți, nu ne putem înfuria din cauza lor. Unii dintre ei, cred, au vrut să se pișe în pârau și să bea și din el.

Pe de altă parte, solidaritatea necesită o anumită doză de respect. Acolo unde asprimea criticii mele a fost nedreaptă și a constituit o lipsă de respect față de oamenii care sunt cu adevărat dedicați unei lupte pentru o lume mai bună, am greșit. Să sperăm că cei care s-au simțit lipsiți de respect pot înțelege motivele pentru care mulți dintre noi sunt supărați pe acest subiect și că putem dezvolta o comunicare mai solidară de ambele părți.

O recenzie de pe *The New Compass* reproșează cărții mele o ”părtinire anarhistă [care] este atât de copleșitoare în întreaga lucrare încât critica devine limitată în capacitatea sa de a relansa o dezbatere importantă, părând a fi uneori puțin mai mult decât o polemică anarhistă intercomunitară.”² Acesta este un alt defect pe care am încercat să îl îmbunătățesc în cartea actuală. Termenul ”părtinire” nu merită niciuna dintre conotațiile sale negative, deoarece orice scriere reflectă perspectiva celui care scrie. Eu sunt anarhist și scriu despre luptă nu ca cineva care pretinde a fi un observator obiectiv, ci ca participant. Experiențele și reflecțiile mele vin din punct de vedere anarhist, ceea ce ar putea fi șocant sau strident pentru cei care, de obicei, citec doar lucrări cu o prejudecată progresistă sau capitalistă. Deși nu vreau să ascund de unde vin, vreau, de asemenea, să comunic cu oameni care nu îmi împărtășesc convingerile și știu cât de enervant poate fi să citești un tratat care este impregnat de buricul târgului și de referințe la interiorul grupului. Să sperăm că am găsit un echilibru mai bun cu cartea actuală.

Milan Rai, editorul revistei *Peace News*, a publicat o critică a cărții și a unei prezentări pe care am făcut-o.³ Recenzia sa este atentă, dar nu foarte directă. Menționând un comentariu pe care l-a făcut în cadrul dezbaterii de după prezentarea mea, el spune::

Când am luat cuvântul, am început prin a spune că, în calitate de editor al *Peace News* [dedicat revoluției nonviolente], eram în mod evident ”amăgit”, ”implicit etatist în gândirea mea” și puțin prea privilegiat ca persoană de culoare pentru a avea o opinie validă asupra chestiunilor legate de violență și nonviolență.

---

¹ Recenzentul, Dan Horowitz de Garcia, membru al organizației *Bring the Ruckus*, susține în mod fals că nu explic de ce pun laolaltă pacifismul și nonviolenta, că nu fac distincția între un mod de viață și o metodă, că am scris că mișcarea pentru drepturile civile nu a câștigat nimic, că am prezentat această mișcare ca fiind omogenă, că am făcut doar o singură referire la *Black Panther Party*, pe lângă alte informații false. El denaturează complet întregul capitol despre patriarhat pe baza unei singure propoziții interpretate în mod intenționat greșit, în timp ce nu menționează conținutul restului capitolului, face distincția curioasă că un fenomen social nu ar trebui să fie numit mișcare dacă nu câștigă, și răstălmăcește alte argumente pe care le aduc. Răspunsul meu (mai 2008) și recenzia originală (noiembrie 2007) sunt ambele disponibile aici: <http://www.leftturn.org/author-response-review-how-nonviolence-protects-state>

² Michael Speitel, ”Review: How Nonviolence Protects the State,” <http://new-compass.net/news/review-how-nonviolence-protects-state> (February 4, 2011).

³ Milan Rai, ”Strategy for Bombers—a talk by Peter Gelderloos,” <http://www.zcommunications.org/strategy-for-bombers-a-talk-by-peter-gelderloos-by-milan-rai> (February 2, 2008).

Mi se pare un pic subtil faptul că nu menționează răspunsul meu: că în cartea mea declar în mod explicit că adresez aceste critici nonviolentei în ansamblu și nu tuturor susținătorilor și practicanților (de fapt, mă străduiesc să menționez unii practicanți pentru care am numai respect și cărora nu li se aplică criticile pe care le fac); și că criticile pe care le fac la adresa rasismului sunt adresate în mod explicit anumitor persoane albe care folosesc nonviolența într-un mod paternalist.

Rai afirmă că "Dacă vrei să compari strategii, atunci trebuie să te asiguri că au aceleași obiective (altfel nu le poți compara)". Dacă acest lucru ar fi adevărat, orice comparație strategică între revoluționarii nonviolentei și alți revoluționari ar fi imposibilă, deoarece aceștia văd în mod clar lumea în moduri diferite și, în funcție de aceasta, doresc lucruri diferite. Rai vorbește despre strategie ca despre o cale către o destinație stabilă, o viziune cu care sunt din ce în ce mai mult în dezacord. Punctul de comparație pe care îl folosesc este ideea de revoluție în sine. În mișcarea antiglobalizare de la acea vreme și în alte conflicte sociale de astăzi, se pot găsi foarte mulți oameni care cred în revoluție, deși înțeleg acest lucru în moduri foarte diferite. Așa cum am clarificat în această carte, fiecare dorește de fapt lucruri diferite, chiar dacă uneori folosesc aceeași terminologie. Nu am reușit să fac această distincție suficient de clar în prima carte pentru a evita neînțelegerile, dar am subliniat faptul că mulți oameni aflați în tabere opuse ale dezbaterii au avut un scop similar, acela de a face revoluție. Acest lucru permite o comparație tocmai pentru că au idei diferite despre ce înseamnă revoluție. Aceste idei se reflectă în strategia lor și viceversa. Atunci când eșuează sau întâmpină dificultăți în utilizarea unei strategii, experiența le poate schimba obiectivele și înțelegerea lor despre ce este revoluția. Nu avem de-a face cu destinații fixe, separate, ci cu practici plutitoare care se schimbă unele în raport cu altele. Din acest motiv, este mai bine să folosim un concept flexibil și plutitor de similaritate a dorințelor decât conceptul fix și mai simplu din punct de vedere analitic de aceleași scopuri.

Chiar dacă cea mai mare parte a cărții a fost o comparație a eficienței diferitelor strategii cu scopuri similare (de exemplu, în cadrul protestelor antiglobalizare, în cadrul mișcării pentru drepturile civile, în cadrul mișcării pentru încetarea războiului din Vietnam, în cadrul mișcării anti-război contemporane și multe alte exemple), Rai susține că singura comparație pe care am făcut-o a fost una între iww și anarhiștii imigranți italieni în anii 1910 și 1920. Afirmatia este nefondată, dar este convenabilă din punctul de vedere al lui Rai, deoarece acesta ignoră comparațiile directe care servesc drept acuzații severe la adresa revendicărilor nonviolente, cum ar fi eșecul campaniei lui MLK din Albany, pus în contrast cu succesul campaniei din Birmingham după izbucnirea revoltelor. Rai nu poate răspunde pentru acest eșec al nonviolentei, așa că îl ignoră.

El aduce un alt argument problematic atunci când discută singura comparație pe care se învrednițește să o recunoască.

Ceea ce discuția lui Gelderloos nu surprinde este dacă utilizarea forței letale de către grupurile italiene a sporit represiunea din epoca "spaimei roșii" dincolo de ceea ce ar fi putut fi altfel. Părerea mea (fără o investigație istorică) este că simțul comun al mișcărilor sociale occidentale este că violența a sporit într-adevăr represiunea, iar atentatele cu bombă ar fi de natură să intensifice represiunea astăzi.

După cum am subliniat în "Cum Nonviolența Protejează Statul", represiunea crește întotdeauna atunci când o mișcare devine mai mare, mai puternică sau mai eficientă, o lecție care este prezentă și în episoadele istorice de nonviolență. Și, după cum arată exemplul citat, decizia IWW de a renunța la sabotaj și la confruntarea violentă nu a diminuat represiunea guvernamentală. Dimpotrivă, guvernul a profitat de starea de slăbiciune a IWW pentru a spori represiunea.

Istoria recentă ne oferă un exemplu mai clar. Luând în considerare țările din Piața Comună Europeană - o entitate cu largi similitudini socio-economice între unități, dar cu guverne separate pentru fiecare dintre ele - majoritatea oamenilor ar fi de acord că, în ultimele două decenii, printre țările cu cele mai puternice mișcări radicale care au folosit tactici combative s-ar putea număra Grecia, Spania și Franța. Nimeni nu ar putea propune în mod serios Olanda și Regatul Unit, țări care au cunoscut o oarecare acalmie în luptele antagoniste și care au o proporție mare de pacifiști.

Dacă facem din cea de-a doua variabilă a noastră creșterea măsurilor represive și punerea în aplicare a unor tehnici mai sofisticate și mai eficiente de control social, rezultatele merg în direcția opusă. Grecia și Spania, deși ambele au înregistrat un progres îngrijorător al tehnicilor de control social, ca aproape orice țară, nu se află pe listă. Luptele anarhiste și anticapitaliste eficiente din Grecia, care au recurs la multă violență, au împiedicat și, uneori, chiar inversat capacitatea guvernului de a pune în aplicare noi strategii de represiune sau tehnici de supraveghere. Franța ar putea fi inclusă pe listă, dar nu aproape de vârf. Aceste locuri sunt rezervate în mod incontestabil exact acelor țări care au fost cele mai pașnice: Țările de Jos, Regatul Unit și, poate, Germania (o altă țară care a cunoscut o dispariție parțială a mișcărilor sale sociale conflictuale - în afara Berlinului - și una cu o proporție mare de activiști pentru pace). Atât Olanda, cât și Regatul Unit pot fi considerate societăți de supraveghere absolută, în care toți locuitorii sunt urmăriți printr-un sistem integrat de informații care include camere de luat vederi, carduri bancare, transport public, colectare a gunoierului și alte sisteme.

Deși luptele armate sau periculoase pot, fără îndoială, să stimuleze un guvern să își dubleze eforturile de represiune, fapt cu care toți revoluționarii vor trebui să se confrunte⁴, în general putem afirma următoarele: atunci când vine vorba de represiune, guvernele sunt proactive, nu reactive, iar în vremuri de pace socială sau în fața unei rezistențe sociale în mare parte pașnice, ele își intensifică tehnicile de control social mai mult decât atunci când se confruntă cu o rezistență combativă. Cu alte cuvinte, nonviolența accelerează represiunea la nivel sistemic. Atunci când oamenii încep să comită atacuri și să comită scandaluri, guvernul este adesea forțat să facă arestări sau să riposteze într-un fel sau altul, dar la nivelul mai profund de reinginerie a societății în scopul controlului social, nonviolența creează un climat mult mai favorabil pentru avansarea calitativă a represiunii. Această afirmație, confirmată de istorie, decurge și dintr-o evaluare realistă a naturii proactive a statului. Dar susținătorii nonviolenței, precum Rai, fac un serviciu statului, prezentându-l ca pe o instituție neutră care reprimă doar ca răspuns la activitatea noastră. "Bunul simț" la care se referă el este viziunea cetățeanului ascultător asupra statului.

Rai rezumă cartea mea la o denaturare grolană:

Așadar, educația, instituțiile alternative și așa mai departe sunt inutile dacă te angajezi în nonviolență, foarte eficiente dacă bombardezi și tragi cu arma și extrem de necesare chiar dacă nu bombardezi și nu tragi cu arma pe moment, atâta timp cât te angajezi în teorie să folosești astfel de tactici ori de câte ori va fi nevoie.

În mod demagogic, el revine la caricatura teroristului violent, insistând asupra "bombardamentelor și a împușcăturilor", chiar dacă eu menționez o listă lungă de alte tactici de-a lungul cărții. Titlul dramatic al recenziei sale, "O strategie pentru atentatori", este ridicol de manipulator și este aproape de a-i criminaliza pe cei cu care nu este de acord. În Marea Britanie, în 2008, a numi pe cineva "atentator" înseamnă practic a-l semnaliza pentru poliție și a încuraja publicul să reacționeze cu teamă.

Rai susține că eu susțin că educația sau construirea de alternative sunt "inutile". Acest lucru este fals, dar el îl repetă de mai multe ori, ceea ce este întotdeauna o tactică bună pentru a face ca o minciună să se adevărească. Apoi, ca și cum ar dezvălui un dublu standard ipocrit, el spune: "Dar, stați, educația nu este total inutilă" și susține că eu cred că totul este inutil dacă nu este însoțit de bombardamente. Argumentul pe care îl denaturează aici este că activitățile de creație și educație sunt toate extrem de importante pentru o luptă revoluționară, dar dacă nu sunt însoțite de capacitatea de a se apăra împotriva represiunii guvernamentale, de a distruge structurile conducătoare și de a sabota sistemul existent, educația și construirea de alternative nu fac decât să ducă la o fundătură, incapabilă de revoluție. Fac această afirmație în detaliu, cu multiple referințe istorice pentru a arăta cum se ajunge la această fundătură și pentru a demonstra că nonviolența este incapabilă să adune nivelul de autoapărare și sabotaj necesar. Dar Rai ignoră toate acestea.

---

⁴ În acest sens, o analiză mai profundă a modului în care grupurile anticapitaliste armate din Germania și Italia în anii '60 și '70 nu au reușit să reziste represiunii ar fi extrem de utilă, deși o astfel de analiză nu ar putea, probabil, să rezulte dintr-un cadru nonviolent.

Dacă există o explicație de bună credință pentru toate denaturările sale, poate fi vorba de tonul intempestiv al cărții care l-a șocat și l-a făcut să-și imagineze o propunere de luptă agresivă, teroristă, în locul celei pe care o făceam de fapt. Evident, a fost șocat de faptul că am îndrăznit să menționez bombardamentele, deși scopul meu era să discut liber toate tacticile posibile, fără atmosfera de șoc și panică morală pe care susținătorii nonviolentei au contribuit să o genereze. Rai nu a observat, alături de multe alte argumente din carte, că eu nu susțin niciodată bombardamentele, iar atunci când vorbesc despre bombardamentele careucid trecători, le critic în mod specific.

Rai încheie în formă mai bună. Vorbind despre dezbaterile care au urmat prezentării mele, el remarcă faptul că multe persoane din public au avut îndoieli practice cu privire la utilizarea eficientă a unei diversități de tactici, iar apoi afirmă că va fi de datoria susținătorilor nonviolentei să arate calea prin propunerea și demonstrarea unor acțiuni nonviolente eficiente. El are dreptate în ambele puncte: practicile combative și luptele anticapitaliste din Regatul Unit se aflau într-adevăr într-un impas din cauza represiunii eficiente; iar dacă nonviolența ar fi trebuit să recâștige sprijinul pe care l-a pierdut de-a lungul anilor, ar fi trebuit să avanseze o practică eficientă sau cel puțin o practică inspirată. În anii care au trecut de la acea dezbateră, evenimentele au arătat clar că luptele combative au găsit din nou o cale de urmat, în timp ce practicantii nonviolentei sunt încă împotmoliți în aceleași slăbiciuni.

În afară de recenziile publicate, am primit și multe comentarii pe marginea textului. Unul dintre cele mai frecvente, venind din partea susținătorilor nonviolentei, a fost modul în care am pus laolaltă pacifismul și nonviolența și i-am bătut pe amândoi cu același băț, ca să zic așa. Aș preciza că, de fapt, le băteam cu mai multe bețe diferite.

Cum Nonviolența Protejează Statul nu este o reacție concertată la o practică coerentă a nonviolentei, ci la orice încercare de a impune nonviolența într-o luptă socială. Ea se ocupă de multe discursuri și practici diferite deodată. Coerența acestei abordări se află în stradă, unde noi, cei care luptăm pentru a elimina limitările impuse luptelor noastre, ne confruntăm cu un adevărat roi de argumente și reacții - din partea instituțiilor puternice și a oamenilor din jurul nostru - care se concentrează toate pe valoarea nonviolentei.

Din punctul de vedere al oricărui pacifist sau activist nonviolent, cartea poate fi considerată nedreaptă, pentru că este bombardată de numeroase critici la adresa unui concept de nonviolență pe care nu îl împărtășește și de numeroase răspunsuri la poziții pe care poate că nu le-ar fi adoptat niciodată. Nu pot decât să reafirm că fiecare argument, clișeu, raționament, discurs, tactică, strategie și postură pe care încerc să le discreditez sunt unele pe care le-am întâlnit personal în cadrul unei mișcări sociale. Deși este posibil ca oricare activist non-violent să nu se identifice cu multe dintre criticile pe care le formulez, vă garantez că există ceva în această carte pentru toți cei care se opun utilizării "violentei".

Este adevărat că diferitele curente de nonviolență și pacifism au moduri foarte distincte de a înțelege revoluția și așa fi putut să abordez fiecare dintre aceste puncte de vedere ca un întreg distinct, în loc să le critic pe toate la un loc. Cu toate acestea, am sentimentul că susținătorii mai vocali ai acestor curente nu realizează cât de amestecate sunt discursurile lor în stradă, cum termenii își schimbă sensul de la un activist la altul și cum activistul nonviolent tipic amestecă adesea teorii și strategii din mai multe curente. Poate că este adevărat că pacifismul și nonviolența sunt lucruri foarte distincte, dar chiar și teoreticienii lor nu sunt clari în privința diferenței. Gene Sharp și Mark Kurlansky, de exemplu, pledează amândoi pentru nonviolență în loc de pacifism, dar au concepții extrem de diferite despre ce înseamnă nonviolența.

Așa cum am afirmat în cartea însăși, ținta criticilor mele a fost auto-selectată, o serie diversă de grupuri și persoane care s-au unit în jurul unui angajament comun față de nonviolență, în ciuda interpretărilor diferite ale acestui concept. Este tradițional ca scriitorii și teoreticienii să privilegieze discursul în forma sa pură, așa cum curge din pana altor scriitori și teoreticieni. Dar argumentele despre care scriu ei sunt create în stradă, nu în cărțile lor. Dacă motivația noastră de a dezbate este ca participanții la o luptă și nu ca taxonomiști de idei, conversația noastră trebuie să aibă loc în acel câmp haotic în care discursurile se ciocnesc, se rup și se realiniază. Deși s-ar putea să fi fost o lectură dezamăgitoare pentru anumiți partizani dedicați unui curent sau altul de nonviolență sau pacifism,

scopul meu în scrierea cărții nu a fost acela de a critica o anumită operă, ci de a rupe controlul pe care un amalgam de forme de nonviolență îl exercita asupra mișcărilor pentru schimbare socială.

Și, ca o scurtă replică la acest punct, pare mai mult decât ironic faptul că ei ar trebui să critice eșecul meu de a folosi etichetele de nonviolență și pacifism în termenii lor, când ei se referă în mod regulat la noi ca fiind violenți, ceea ce este chiar mai departe de terminologia aleasă de noi, și adesea o fac pe un ton criminalizant.

Am o serie de critici proprii la adresa cărții "Cum Nonviolența Protejează Statul". Prima este o chestiune destul de superficială de terminologie. În perioada în care scriam cartea, o serie de anarhiști publicau critici la adresa unei anumite practici pe care o numeau "activism". Unele dintre aceste critici aruncau copilul odată cu apa de la baie, dar toate făceau o remarcă foarte necesară. Practica pe care o exclamau era moribundă. Activismul, pentru ei, însemna a face de dragul de a face, o activitate formulată de specialiști care se auto-selectează și care împarte conflictul social în probleme unice separate, dar legate între ele, fiecare cu propriul grup sau formă de protest gata făcută, menită să aplice simultan un bandaj la problema în cauză și, în același timp, să atragă noi membri pentru a permite o creștere organizațională care să ne aducă cumva mai aproape de revoluție. Era o practică cu o lipsă de orientare către conflictul social, cu o tendință de a reduce strategia la un nivel tactic sau de campanie și de a reduce analiza la o listă de "isme" care erau rele și cu o compatibilitate mult mai mare cu lumea universităților și a ONG-urilor (mulți activiști de acest tip au ajuns să lucreze pentru acestea din urmă după ce au absolvit primele) decât cu o lume a antagonismului, a confruntării, a represiunii și a insurecției.

Am scris cartea în limbajul activismului în primul rând pentru că mulți dintre noi împărtășeau aceleași critici, dar nu le echivalau cu termenul "activism". A fost puțin cam nedrept din partea criticilor să redefinească activismul ca pe un set specific de practici care nu le plăcea, când termenul nu fusese niciodată până atunci clar definit, iar foarte mulți oameni îl identificau cu foarte multe practici. Este o tendință nefericită de a reduce o critică nuanțată la o persecuție a termenilor. Dar adevărul este că activismul a fost un termen urât și că este o etichetă potrivită pentru o practică defunctă. Să sperăm că va dispărea treptat, nu pentru că s-a demodat, ci pentru că oamenii au ingerat critica.

În ceea ce privește termenul pentru a desemna oamenii și practicile contrare nonviolenței, am ales "militant". Un alt termen urât și, până la traducerea cărții în spaniolă, nu am știut că acest cuvânt era aplicat inițial membrilor activi ai sindicatelor și organizațiilor politice, indiferent de poziția lor față de violență. În cartea de față, am optat pentru "combativ", "ilegal" și "conflictual", în încercarea de a desemna o practică fundamental antagonistă și gata să își asume confruntarea, fără a o reduce la ceea ce un observator moralist ar putea identifica drept elementele sale violente.

În paralel cu utilizarea limbajului activist din cartea anterioară, am folosit un cadru anti-oprimare care a împărțit puterea în patriarhat, supremație albă, stat și capitalism ca sisteme distincte de opresiune. Pe de o parte, cred că acest cadru a ajutat la evitarea erorii tradiționale de a subordona orice ierarhie socială ierarhiei de clasă și de a reduce orice formă de opresiune la aspectul său economic. De asemenea, a ajutat la analiza relației complexe dintre violență și dinamica puterii sociale și a tratatului cu multiple fațete dintre nonviolență și autoritate. Dar un astfel de cadru poate, de asemenea, să susțină jocul de a număra cine este mai oprimat și cine este mai privilegiat, etichetându-și adversarii ca fiind rasisti sau sexiști și discreditând o idee prin clasificarea ei ca fiind privilegiată, cam în același mod în care marxistii vulgari vor denumi "mic-burghez" orice lucru cu care nu sunt de acord. Cred că mulți susținători ai nonviolenței au o problemă serioasă cu atitudinile coloniale, paternaliste sau cu victimizarea grupurilor asuprite istoric, iar majoritatea criticilor specifice pe care le transmitem își au originea în tovarășii din aceste grupuri; cu toate acestea, cred că este o problemă pe termen lung care trebuie abordată cu răbdare, iar prin aplicarea unor etichete precum "rasist", oamenilor albi care doresc sincer, deși ineficient, să elimine rasismul, este posibil să fi contribuit la o dinamică care descurajează gândirea critică și încurajează propria tabără să ostracizeze sau să descalifice, iar cealaltă tabără să caute propriile insulte

și descalificări pe care să le arunce înapoi. Cineva care este vizat în mod direct de un sistem de opresiune precum colonialismul sau patriarhia ar trebui să aplice termeni precum "rasist" sau "sexist" acolo unde crede de cuviință, dar aceia dintre noi care am fost privilegiați de aceste sisteme ar trebui probabil să fim mai răbdători, mai perseverenți și mai umili atunci când ne criticăm colegii. O altă eroare din carte pe care vreau să o semnalez este o deficiență în gama de referințe istorice. Reflectând o slăbiciune a unei mari părți a mișcării anarhiste de la acea vreme - atât în ceea ce privește cărțile pe care editorii anarhiști au ales să le tipărească, cât și în ceea ce privește poveștile pentru care noi, restul, am ales să ne entuziasmăm -, vorbind despre anumite lupte, am centrat accentul pe grupurile armate romanțate care se vedeau pe ele însele ca avangardă. Alte grupuri au luat parte la aceleași lupte, alături de oameni care nu acționau în numele niciunei organizații. De exemplu, conflictele sociale feroce din anii '60 și '70 sunt reduse la Weather Underground și Black Panther Party în SUA sau la Brigăzile Roșii din Italia. O situație complexă este redusă la simbolul unei singure organizații. Greșelile și chiar irelevanța acelei organizații, dacă este cazul, sunt șterse, iar oportunitatea de a învăța lecții strategice este pierdută.

O astfel de lecție strategică ar fi o critică a practicilor de luptă armată dezvoltate după cel de-al Doilea Război Mondial, predominant de către grupuri marxiste, deși cu o influență timpurie importantă din partea anarhiștilor spanioli exilați care luptau împotriva regimului Franco. În încercarea de a anula toată demonizarea rezistenței violente pe care a realizat-o nonviolența și pentru că nu am vrut să impun un nou cadru etic care nu provenea direct din experiențele unei lupte concrete, am vorbit deseori despre activitățile combative și acțiunile armate într-un mod rece, lipsit de context, subminându-mi propriul argument prin apropierea de caricatura revoluționarului violent pe care nonviolența și mass-media o difuzează. În încercarea de a evita limitarea conceptului de diversitate a tacticilor cu o propunere specifică despre cum ar trebui să lupte oamenii, am ajuns la o reprezentare vagă a luptei armate ca fiind contrapunctul nonviolenței, când posibilitățile de rezistență sunt și ar trebui să fie nelimitate.

În momentul în care am scris cartea, nu am avut acces la surse mai amănunțite care să examineze acele conflicte istorice prin prisma conflictului în sine. Mulți anarhiști din acea vreme au reprodus hagiografiile de stânga, confundând lupta cu organizația care a încercat să o stăpânească. Din fericire, se pare că suntem pe cale să corectăm această tendință, deși relatările romantizate, de avangardă, par să fie încă bestselleruri.

Există un ultim detaliu pe care aș dori să îl modific. Un recenzent a obiectat că iww, în anii 1910 și '20, era alcătuită în mare parte din imigranți. Eu subliniasem că anarhiștii autonomi (membrii Gruppo Autonomo: pe care i-am numit în mod inexact anarhiști "galleaniști", deși activitatea lor a fost anterioară prezenței lui Luigi Galleani, cel mai cunoscut teoretician al lor) au supraviețuit represiunii guvernamentale mai bine decât contemporanii lor din iww, nu în ciuda, ci datorită faptului că primii foloseau o practică ilegală și clandestină, în timp ce cei din urmă se îndreptau spre mijloace din ce în ce mai pașnice în fața represiunii. În contextul acestui argument, am afirmat că anarhiștii autonomi erau aproape toți imigranți italieni și, prin urmare, mai vulnerabili la represiune. La prima vedere, acest punct este inexact tocmai din motivul menționat de recenzent: baza imigrantă a iww. Cu toate acestea, cred că spiritul argumentului este totuși corect. Pentru început, mulți membri ai iww erau germani și scandinavi, mult mai sus în ierarhia rasială la acea vreme decât italienii, și nu erau vulnerabili la "xenofobia viespilor" pe care am menționat-o în mod specific. În al doilea rând, și mai important, este evident că, adoptând mijloace mai pașnice și renunțând la utilizarea sabotajului, iww nu s-a salvat de represiune și a reușit doar să se pacifice. A renunțat la poziția sa de confruntare și, astfel, la însuși spiritul criticii sale la adresa capitalismului. În câțiva ani, a dispărut aproape complet.

În mod similar, putem vedea cum, cam în aceeași perioadă, cnt din Spania a reușit să supraviețuiască ca organizație sindicală anticapitalistă funcțională doar prin recurgerea la practici clandestine care includeau jafuri bancare pentru a alimenta fondul de grevă, acțiuni armate pentru a intimida patronii, răzbunări ale polițiștilor și asasinilor care uciseseră muncitori și sabotaje. Nu numai că cnt a rezistat încercărilor de a o zdrobi, dar a devenit cea mai puternică organizație muncitorească din țară, provocând

în curând o situație revoluționară. Cnt a reușit acolo unde Iww eșuase. Viziunea lor despre confruntare a fost esențială pentru această diferență⁵.

Sunt mai multe lucruri pe care le-aș schimba în Cum protejează nonviolența statul, dar aici se află contradicția fundamentală a scrierii. Gândirea nu se termină niciodată, în timp ce o carte trebuie la un moment dat să ajungă la tipar.

Gândirea pe această temă s-a schimbat foarte mult în ultimii opt ani, reflectând mari schimbări în luptele noastre. Mișcarea antiglobalizare, care a servit cândva drept arenă pentru multe dezbateri privind nonviolența și o diversitate de tactici, fie a dispărut, fie a devenit de nerecunoscut. Anarhiștii au pătruns pe scenă în numeroase țări, ceea ce a dus la o creștere a represiunii guvernamentale și a forțat mass-media să schimbe viteza, trecând de la ignorarea noastră la încercarea de a ne îmblânzi. Anticapitalismul și alternativele sale mai îndulcite, cum ar fi anti-neoliberalismul sau "cei 99%", au redevenit fenomene populare. Politicienii, de la Obama la Morales, au captat și trădat din nou speranțele oamenilor, arătând că amnezia este întotdeauna de partea celor care conduc, iar memoria de partea celor care se revoltă. Mulți oameni noi încep să participe pentru prima dată la luptele sociale. Iar nonviolența a fost redefinită în mod decisiv ca fiind o schimbare pragmatică de regim sau un reformism care acordă prioritate siguranței mai degrabă decât sacrificiului și caută acomodarea și colaborarea cu instituțiile de elită, cum ar fi poliția și mass-media, caracteristici care au marcat nonviolența de-a lungul secolului XX, dar care nu au predominat niciodată atât de clar.

Cum Nonviolența Protejează Statul a fost o încercare de a dezbate o poziție care, în anturajul meu de la acea vreme, avea o influență puternică asupra discuțiilor despre metodele de luptă. Cartea de față, deși subiectul este același, are un obiectiv diferit. Dezbaterea dintre nonviolență și o diversitate de tactici nu mai este în curs de desfășurare. Susținătorii nonviolenței au abandonat-o. Practica lor a eșuat în stradă. Ei nu au răspuns la criticile serioase care li se aduc și nici măcar nu au schimbat clișeele pe care le folosesc în locul argumentelor susținute de fapte. Dar s-au scufundat la adâncimi și mai mici, atacând în mod obișnuit, turnând sau răspândind acuzații false împotriva adversarilor lor ideologici. Și s-au aliat mai strâns cu poliția, mass-media, ONG-urile și guvernele într-o încercare disperată de a câștiga o parte mai mare a mulțimilor care încep să protesteze și, uneori, chiar să acționeze împotriva celor care îi oprimă. Cei mai buni dintre ei au întors spatele dezbaterii fără să se angajeze în vreuna dintre aceste strategii joshnice, punând în practică o luptă non-violentă dintr-o simplă nevoie personală, dar nici nu au fost foarte vocali în a denunța violența și colaborarea colegilor lor pacifiști.

De cealaltă parte a liniei, cei care sunt în favoarea unei diversități de tactici au avansat în dezbaterile lor, cufundată în câțiva ani intensi de noi revolte, mișcări și teorii, astfel încât termenul "diversitate de tactici" pare acum jenant de învechit. Dar există o prăpastie între cei care au fost implicați în această dezbateră și în experiențele care o alimentează și cei care au pornit de curând în luptă, antrenați de societate să creadă că singurul rebel legitim este cel ascultător și căroră experiențele din stradă le-au arătat că nonviolența nu numai că este nedemnă și neinspirată, dar este cu totul nepotrivită pentru a realiza ceea ce visează ei.

Intenția acestei cărți este de a le prezenta celor care au început să pună la îndoială nonviolența experiențele și istoriile colective pe care nonviolența, împreună cu statul, le-ar ascunde; de a articula rolul sistematic pe care nonviolența îl joacă în apărarea puterii; și de a contribui la dezbateră continuă despre cum să participi la o luptă care va include întotdeauna o multitudine de perspective, dorințe și metode, într-un amestec care sfidează orice încercare de omogenizare

---

⁵ Am putea menționa, de asemenea, FORA din Argentina, asemănătoare cu CNT, dar mult mai puțin combativă. În general, FORA nu a fost în măsură să reziste represiunii guvernamentale și paramilitare, care a slăbit în mod disproporționat aripa anarhistă a organizației, favorizând eventuala preluare a acesteia de către grupuri reformiste și autoritare.

Anexa B: Materiale despre nonviolență și o diversitate de tactici

Solidaritate și Respect

[Dezvoltat pentru protestele de la Toronto împotriva G20, 2010]

PREAMBLE

Ne-am reunit în solidaritate și respect, cu convingerea că împreună putem crea o mișcare a cărei sumă este mai mare decât părțile sale.

Cu toții ne străduim să atingem obiective similare. Lucrăm pentru o lume liberă de capitalism, sexism, clasism, rasism, colonialism, homo/lesbo/bi/trans-fobie, distrugerea mediului înconjurător, abledism și ageism.

Credem că trebuie să îmbrățișăm discuțiile și dezbaterile oneste. Avem încredere că mișcarea noastră este suficient de puternică, de rezistentă și de matură pentru a îmbrățișa diferențele deschise de opinie. Credem că, dacă vrem să construim cu adevărat o lume echitabilă din punct de vedere social, va fi nevoie de multe tactici diferite, de multă creativitate și de multe abordări diferite. Acesta este lucrul care ne permite să lucrăm împreună chiar și atunci când nu suntem de acord.

Lucrăm împreună în solidaritate și respect. Acest lucru nu înseamnă că aprobăm tot ceea ce face fiecare dintre noi sau că suntem de acord cu toate lucrurile. Dar ne vom asculta unii pe alții, ne vom discuta diferențele în mod deschis și onest, acolo unde este necesar, vom accepta să fim în dezacord și ne vom susține reciproc atunci când suntem atacați.

Înțelegem că oamenii au nevoi diferite în ceea ce privește siguranța. Că, în timp ce o persoană poate avea nevoie să se afle pe străzi într-o situație în care acțiunile altcuiva nu o pun în pericol, o altă persoană poate avea nevoie să știe că, dacă este arestată, va fi sprijinită, indiferent de ceea ce statul poate susține că a făcut. Știm că modalitatea de a trece peste aceste nevoi este de a ne asculta reciproc cu respect, de a ne strădui să ne înțelegem și de a ne sprijini reciproc chiar dacă nu suntem de acord.

RELAȚII CU MASS-MEDIA

Noi nu vom face munca statului. Nu îi vom ajuta să divizeze mișcarea noastră, să ne facă oamenii de răs sau să ne atace organizațiile și oamenii.

Credem că, în mișcarea noastră, jurnaliștii (în special jurnaliștii din presa alternativă și din presa mișcării) au un rol în această discuție. Atunci când scriu cu respect, onestitate, reflecție, cu un ochi la consecințele muncii lor, ei nu fac decât să ne ajute să ne vorbim unii altora și să participăm la dezbaterile pe care trebuie să le avem dacă vrem să câștigăm o lume mai bună.

Având în vedere acest lucru, noi îmbrățișăm următoarele principii (preluate din principiile St. Paul). Aceste principii sunt o încercare de a schița un proces de lucru pentru noi, împreună, ca organizatori:

1. Solidaritatea noastră se bazează pe respectul pentru o diversitate politică în cadrul luptei pentru justiție socială. Ca indivizi și grupuri, putem alege să ne angajăm într-o diversitate de tactici și planuri de acțiune, dar ne angajăm să ne tratăm unii pe alții cu respect;

2. Suntem conștienți că dezbaterile și criticile oneste sunt necesare pentru clarificarea politică și creșterea în mișcările noastre. Dar ne dăm seama, de asemenea, că detractorii noștri vor lucra pentru a ne diviza prin inflamarea și amplificarea dezacordurilor noastre tactice, strategice, personale și politice. În scopul clarității politice și al respectului reciproc, vom vorbi despre propriile noastre motivații politice și alegeri tactice și vom permite altor grupuri și persoane să vorbească în numele lor. Respingem toate formele de violență-baiting, red-baiting și alarmism; și eforturile de a promova diviziuni inutile între mișcările noastre;

3. Pe măsură ce ne planificăm acțiunile și tacticile, vom avea grijă să menținem separări adecvate de timp și spațiu între tacticile divergente. Ne vom angaja să respectăm spațiul de organizare al fiecăruia dintre noi, precum și tonul și tacticile pe care doresc să le utilizeze în acest spațiu. Ne vom angaja să comunicăm în mod clar opțiunile noastre de tactici ori de câte ori este posibil;

4. Ne opunem oricărei represii de stat a disidenței, inclusiv supravegherea, infiltrarea, perturbarea și violența. Suntem de acord să nu sprijinim acțiunile de aplicare a legii împotriva activiștilor și a altor persoane. Ne opunem propunerilor menite să îngreădească protestele în zone de "liberă exprimare" cu restricții ridicate și îi vom sprijini pe toți cei arestați; și

5. Vom depune eforturi pentru a promova un sentiment de respect față de comunitatea noastră comună, față de vecinii noștri și, în special, față de săraci, muncitori, imigranți și alte persoane marginalizate în societatea noastră, precum și față de proprietatea lor personală. De asemenea, vom lucra pentru a promova un sentiment de respect pentru popoarele indigene și pentru terenurile pe care ne organizăm.

O rană către unu este o rană pentru toți!

Orientări privind nonviolența de la Veteranii pentru Pace

1. Ne vom folosi furia noastră față de nedreptate ca o forță pozitivă și non-violentă pentru schimbare.
2. Nu vom purta arme de niciun fel.
3. Nu vom vandaliza sau distruge proprietăți.
4. Nu vom consuma sau transporta alcool sau droguri ilegale.
5. Nu vom fugi și nu vom face mișcări amenințătoare.
6. Nu vom insulta, nu vom înjura și nu vom ataca alte persoane.
7. Îi vom proteja pe cei care se opun sau nu sunt de acord cu noi de insulte sau atacuri.
8. Nu îi vom agresa, verbal sau fizic, pe cei care se opun sau nu sunt de acord cu noi, chiar dacă ei ne agresează pe noi.
9. Atitudinea noastră, transmisă prin cuvintele, simbolurile și acțiunile noastre, va fi una de deschidere, prietenie și respect față de toți oamenii pe care îi întâlnim, inclusiv față de ofițerii de poliție, personalul militar, membrii comunității în general și toți participanții la marș.
10. În calitate de membri ai unei acțiuni nonviolente, vom urma instrucțiunile coordonatorilor desemnați.
11. În cazul în care o persoană are un dezacord serios cu organizatorii acțiunii, aceasta se va retrage din acțiune.

Însemnări din *a History on the Student Nonviolent Coordinating Committee*

Începând din 1960, SNCC a fost una dintre cele mai importante organizații din cadrul Mișcării pentru drepturile civile din SUA, responsabilă pentru unele dintre cele mai emblematice acțiuni de tip "sit-in" la ghișeele de masă și alte acțiuni. Întărind unele dintre criticile majore care au fost aduse în mod repetat nonviolenței, istoria reală a acestei organizații este rareori citată de cei care o revendică drept

un exemplu de succes. SNCC a renunțat treptat la nonviolență; strategia lor nonviolentă s-a bazat pe mass-media din clasa conducătoare și pe obținerea de sprijin din partea membrilor structurii de putere; iar structura de putere albă a învățat rapid cum să evite utilizarea actelor vizibile de represiune și contestare morală pe care se baza strategia nonviolentă. Această lecție istorică a fost produsă cu peste 50 de ani în urmă. Susținătorii nonviolentei evită lecția prin ștergerea istoriei. Ceea ce urmează este un extras dintr-o istorie a mișcării despre experiențele SNCC:

Declarația inițială de scop a SNCC stabilea nonviolenta ca filozofie conducătoare a organizației. Cu toate acestea, lucrurile nu au fost niciodată atât de simple. La început, în perioada mișcării sit-in, acțiunea nonviolentă a fost aplicată cu strictețe, în special în cazul demonstrațiilor publice, deoarece era esențială pentru succesul mișcării.

Pentru a atrage sprijinul albilor și al negrilor din afara mișcării, sit-in-urile trebuiau să creeze o impresie distinctă de superioritate morală. Una dintre cele mai bune modalități de a face acest lucru era să răspundă violenței dure a albilor prin pacifism. Unii membri au extins această filozofie la viața lor de zi cu zi, considerând că simplul fapt de a purta o armă pentru autoapărare era ostil.

Filozofia nonviolentei s-a lovit de un teren mai șubred atunci când SNCC și-a început perioada de organizare comunitară în Sud, fiind nevoită să se confrunte cu amenințări continue de violență poate mortală din partea albilor. În multe ocazii, birourile SNCC au fost împrășcate cu gloanțe sau incendiate de către albi locali. În 1963, Bob Moses și Jimmy Travis, lucrători ai SNCC care încercau să încurajeze alegătorii de culoare să se înregistreze, au fost împușcați în timp ce conduceau în apropiere de Greenwood, Mississippi. Travis a fost lovit și aproape a murit.

Majoritatea lucrătorilor SNCC au fost bătuți și aruncați în închisoare cel puțin o dată în timpul activității lor în cadrul organizației. Ca urmare, liniile directe stricte de nonviolenta de odinioară au fost relaxate, iar membrilor li s-a permis neoficial să poarte arme pentru autoapărare. Cu toate acestea, principiul a fost în continuare respectat în mod public, deoarece a rămas un mijloc eficient de protest. În cele din urmă, albi au început să înțeleagă tactica, iar nonviolenta a devenit mai puțin puternică. Albi au început să realizeze că răspunsurile pașnice ale SNCC la opresiunea violentă erau esențiale pentru a obține sprijin pentru cauza lor.

Dacă nu mai existau violențe publice peste care SNCC să se ridice, mesajul SNCC ar fi fost slăbit. Astfel, protestarii nu au mai fost bătuți în public. În schimb, au fost atacați și bătuți în spatele ușilor închise, unde reporterii de ziar și camerele de televiziune nu puteau ajunge. Așa cum intenționau albi din Sud, opresiunea violentă discretă a început să distrugă imaginea de martir pe care SNCC o construise cu grijă prin protestul nonviolent. În această perioadă, SNCC a încetat să mai sponsorizeze seminarii regulate despre nonviolenta și le-a continuat doar rareori până în 1964.

La scurt timp după aceea, au avut loc revoltele din Harlem. A fost prima revoltă rasială urbană și a adus subiectul violentei inițiate de negri în dezbaterea publică. Nu se mai presupunea că astfel de acțiuni erau contraproductive. Acest eveniment și, în cele din urmă, ascensiunea puterii negrilor, au dus la căderea nonviolentei în SNCC¹.

---

¹ Luat din <http://www.ibiblio.org/SNCC/nonviolence.html>.

Lucrări citate

- Adilkno, *Cracking the Movement: Squatting Beyond the Media*. New York: Autonomedia, 1997 (Original Ravijn Books: Amsterdam, 1990).
- Amorós, Miguel. *Durruti en el Laberinto*. Bilbao: Muturreko burutazioak, 2006.
- Anonimas. *Putas e insumisas: Violencias femeninas y aberraciones de género: reflexiones en torno a las violencias generizadas* Barcelona, 2012.
- Anonymous. "After We Have Burnt Everything," <http://www.indymedia.org.uk/en/2009/08/435985.html> (2009).
- Anonymous. *Burning the Bridges They Are Building: Anarchist Strategies Against the Police*, Seattle: Rise Like Lions, <http://riselikelions.net/pamphlets/16/burning-the-bridges-they-are-building-anarchiststrategies-against-the-police> (2011).
- Anonymous. "Fire Extinguishers and Fire Starters: Anarchist Interventions in the #SpanishRevolution," <http://www.crimethinc.com/texts/recentfeatures/barc.php> (June 2011).
- Anonymous. "While the Iron is Hot: Student Strike and Social Revolt in Quebec, Spring 2012," <http://www.crimethinc.com/blog/2012/08/14/the-2012-strike-in-quebec-full-report/> (August 14, 2012).
- Anonymous. "Police Murder in Portland, anarchists respond with vengeance," <http://anarchistnews.org/?q=node/10921> (March 23, 2010).
- Anonymous. *La calle desde el tejado: valoración de la okupación en Barcelona como medida en una lucha anarquista*. Barcelona: diffuse publication, 2009. Available at <http://www.alasbarricadas.org/noticias/node/13034>.
- Anonymous. "We Are All Oscar Grant (?), Attacking White Power in Rebellions and Beyond" in *Unfinished Acts*. Revised Edition, Oakland, 2012.
- Anonymous. *Down: Reflections on Prison Resistance in Indiana*. Bloomington, Indiana: anonymous publication, 2012.
- Arrighi, Giovanni. *The Long 20th Century*. New York: Verso, 1994.
- Ashen Ruins. "Against the Corpse Machine: Towards a Post-Leftist Anarchist Critique of Violence." 2002. <http://theanarchistlibrary.org/library/ashen-ruins-against-the-corpse-machine-defining-a-postleftist-anarchist-critique-of-violence>.
- Baroque, Fray, and Tegan Eanelli (eds.). *Queer Ultraviolence: Bash Back! Anthology*. Oakland: Ardent Press, 2012.
- Bernes, Jasper, and Joshua Clover, "History and the Sphinx: of Riots and Uprisings." *LA Times Review of Books*, September 24, 2012.
- Bisonette, Jamie. *When the Prisoners Ran Walpole: A True Story in the Movement for Prison Abolition*. Boston: South End Press, 2008.
- Christie, Stuart. *We, the Anarchists! A Study of the Iberian Anarchist Federation 1927–1937*. Christie-Books.com, 2000.
- Churchill, Ward. *Pacifism as Pathology: Reflections on the Role of Armed Struggle in North America*. 1986 (published in book form by Arbeiter Ring, 1998).
- Claustrophobia Collective. "Some Lessons from the Cincinnati Riots: from uprising to recuperation." <http://www.ainfos.ca/01/jul/ainfos00994.html> (July, 2001).
- CrimethInc. Ex-Workers Collective. "Greenscared? Preliminary Lessons of the Green Scare," *Rolling Thunder* no. 5, 2008.

- Croatian. "Who Is Oakland: Anti-Oppression Activism, the Politics of Safety, and State Co-optation" on the website *Escalating Identity* <https://escalatingidentity.wordpress.com/> (April 30 2012).
- Denham, Diana, and the C.A.S.A. Collective (eds.), *Teaching Rebellion: Stories from the Grassroots Mobilization in Oaxaca*. Oakland: PM Press, 2008.
- Dolgoft, Sam, ed. *The Anarchist Collectives: Workers' Self-Management in the Spanish Revolution, 1936-1939*. New York: Free Life Editions, Inc., 1974.
- Ealham, Chris. *Anarchism and the City: Revolution and Counterrevolution in Barcelona 1898-1937*. San Francisco: AK Press, 2010.
- Fanon, Frantz. *The Wretched of the Earth* (originally *Les Damnés de la Terre*, 1961).
- Gato, Don. "To Be Fair, He Is a Journalist: A Short Response to Chris Hedges on the Black Bloc," *Revolution By the Book: the AK Press blog*, February 7, 2012.
- Gelderloos, Peter. *How Nonviolence Protects the State*. Boston: South End Press, 2007 [first edition was Harrisonburg: Signalfire Press, 2005].
- _____. "The Surgeons of Occupy." *Counterpunch* February 9, 2012.
- Guillamon, Augustin. *The Friends of Durruti Group 1937-1939*. Oakland: AK Press, 2001.
- Katsiaficas, George. *The Subversion of Politics: European Autonomous Social Movements and the Decolonization of Everyday Life*. Oakland: AK Press, 2006.
- Kloosterman, Elly. *De Nederlandse anarchisten en de Spaanse Burgeroorlog. Hoe de Nederlandse anarchistische beweging uiteenviel door de gewelddadige strijd in Spanje tussen 1936 en 1939*. Amsterdam: Uitgeverij De Pook, 1979.
- Kurlansky, Mark. *Non-violence: The History of a Dangerous Idea*. New York: Random House, 2006.
- Leval, Gaston. *Collectives in the Spanish Revolution*. London: Freedom Press, 1975. (The original, *Espagne Libertaire (1936 -1939)*, was published in French in 1971).
- Marshall, Andrew Gavin. "10 Things You Should Know About the Quebec Student Movement." *Counterpunch*, May 23, 2012.
- Schwarz, AG, Tasos Sagris, and Void Network, (eds.), *We Are an Image from the Future*. Oakland: AK Press, 2010.
- Sharp, Gene. *From Dictatorship to Democracy: A Conceptual Framework for Liberation*. New York: The New Press, 2012.
- Shoatz, Russell Maroon. "The Dragon and the Hydra: A Historical Study of Organizational Methods" (2012).
- Solnit, Rebecca, and David. *The Battle of the Story of the Battle in Seattle*. Oakland: AK Press, 2009.
- Solnit, Rebecca. "Throwing Out the Master's Tools and Building a Better House: Thoughts on the Importance of Nonviolence in the Occupy Revolution." *CommonDreams.org*, November 14, 2011.
- Stephan, Maria J., and Chenoweth, Erica. "Why Civil Resistance Works: The Strategic Logic of Nonviolent Resistance" *International Security*, Vol. 33, No. 1 (Summer 2008).
- Walia, Harsha. "Ten Points on the Black Bloc." <http://riselikelions.net/pamphlets/14/10-points-on-the-black-bloc> (2010).
- Williams, Kristian. *Our Enemies in Blue: Police and Power in America*. Boston: South End Press, 2004.
- Zig Zag. *Warrior Publications*, warriorpublications.wordpress.com.

Biblioteca Anarhistă

Peter Gelderloos
Eșecul Nonviolenței
De la Primăvara Arabă la Occupy
2013

The Anarchist Library

ro.theanarchistlibrary.org